

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mustafa KARABULUT

TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI VE TERÖR ÖRGÜTLERİ: ASALA-PKK-
HİZBULLAH ÖRNEKLERİ

Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Mustafa KARABULUT

TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI VE TERÖR ÖRGÜTLERİ: ASALA-PKK-
HİZBULLAH ÖRNEKLERİ

Danışman

Prof. Dr. Şenol KANTARCI

Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Mustafa KARABULUT'un bu çalışması, jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Tarık OĞUZLU (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Şenol KANTARCI (İmza)

Üye : Doç. Dr. Güven DİNÇ (İmza)

Tez Başlığı: TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI VE TERÖR ÖRGÜTLERİ: ASALA-PKK-HİZBULLAH ÖRNEKLERİ

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 07/07/2021

Mezuniyet Tarihi : 26/08/2021

(İmza)
Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Terör Örgütleri: Asala-PKK-Hizbullah Örnekleri” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Mustafa KARABULUT

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Mustafa KARABULUT
Öğrenci Numarası	20175238023
Enstitü Ana Bilim Dalı	Uluslararası İlişkiler
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Şenol KANTARCI
Tez Başlığı	Türkiye’de Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Terör Örgütleri: Asala-PKK-Hizbullah Örnekleri
Turnitin Ödev Numarası	1625424209

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 91 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 29.07.2021 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları’nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 3

alıntılar dahil % 4 ‘tür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu’nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu’nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları’nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

29.07.2021

Prof. Dr.
Şenol KANTARCI

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
ÖNSÖZ	vi
TEŞEKKÜR	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖRÜN FİNANSMANI

1.1. Terör Örgütlerinin Temel Giderleri	18
1.1.1. Yaşamsal Giderler	19
1.1.2. Propaganda Giderleri	21
1.1.3. Eğitim Giderleri	24
1.1.4. Silahlı Eylem Giderleri	25
1.2. Terör Örgütlerinin Gelir Kaynakları	27
1.2.1. Yasadışı Uyuşturucu Ticareti	34
1.2.1.1. Uyuşturucu Madde Tanımı ve Uyuşturucu Maddenin Tarihi	34
1.2.1.2. Dünya Uyuşturucu Üretim Merkezleri ve Ticaret Rotaları	34
1.2.1.2.1. Afyon	34
1.2.1.2.2. Morfin	38
1.2.1.2.3. Eroin	39
1.2.1.2.4. Esrar	41
1.2.1.2.5. Kokain	42
1.2.1.2.6. Amfetaminler	42
1.2.1.2.7. Ecstasy	43
1.2.1.2.8. Captagon	43

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE TERÖRİZM ve UYUŞTURUCU TİCARETİ İLİŞKİSİ

2.1. Türkiye’de Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Terör Örgütleri	46
2.1.1. ASALA ve Uyuşturucu Kaçakçılığı	47
2.1.2. PKK ve Uyuşturucu Kaçakçılığı	52
2.1.3. Hizbullah ve Uyuşturucu Kaçakçılığı	64
2.2. Yasadışı Uyuşturucu Ticaretinde Türkiye’nin Yeri	67
2.2.1. Türkiye’de Uyuşturucu Madde İmali İçin Afyon Ve Haşhaş Ekimi	72

2.2.2.	Uyuşturucu Madde İmalı, Taşımacılığı ve Dağıtımı	73
--------	--	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE UYUşTURUCU KAÇAKÇILIğI İLE MÜCADELE

3.1.	Yasadışı Uyuşturucu Ticareti İle Hukuki Mücadele.....	77
3.1.1.	Uluslararası Anlaşmalar	78
3.1.2.	Kanunlar	80
3.2.	Uyuşturucu Ticareti İle Mücadele Eden Adli Kurumlar.....	82
3.2.1.	Emniyet Genel Müdürlüğü	82
3.2.2.	Jandarma Genel Komutanlığı	84
3.2.3.	Sahil Güvenlik Komutanlığı.....	84
3.2.4.	Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü	86
SONUÇ		91
EKLER		114
ÖZGEÇMİş		129

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ASALA	Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia
BBC	British Broadcasting Corporation
BM	Birleşmiş Milletler
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
IMF	International Money Found
PKK	Partiya Karkerên Kurdistanê
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TADOC	Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi
YPG	Yekineyen Parastina Gel
WB	World Bank

ÖZET

Terör örgütleri tarih boyunca devletler açısından bir güvenlik sorunu olarak varlığını devam ettirmiştir. Küreselleşmenin nispeten yavaş, dünyanın daha az etkileşimde bulunduğu dönemlerde yerel olarak kalan terör örgütleri, artan küresel ilişkilerle birlikte ulusüstü bir sorun olmaya başlamıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelişen imkânlarla artan uluslararası ticaret, taşıma ve seyahat gibi etkenlerle küresel çapta ilişkiler daha da gelişmiştir. Ticaret, taşıma ve seyahat alanında yaşanan bu hızlı gelişim, geleneksel anlamdaki ulusal sınırları da silmeye başlamıştır. Artık ulusal sınırlar daha geçirgen ve kontrol edilmesi zor bir hal almıştır. Terör örgütleri de bu fırsatlardan yararlanarak küreselleşmeye ayak uydurmuşlar ve uluslararası tehditler haline gelmişlerdir. Ulusal güvenlik kavramı da bu süreçle birlikte farklılık göstermiştir. Özellikle Soğuk Savaş döneminde askeri bir anlam taşıyan güvenlik kavramı sonrasında sektörel güvenlik alanları olarak çeşitlenmeye başlamıştır. Sektörel Güvenlik kavramı açısından değerlendirildiğinde terör örgütlerinin hemen hemen her alanda tehdit unsuru oluşturduğu görülmektedir. Terör örgütleri, uluslararası suç örgütleri ile işbirliği yapmaya başlamış ve uluslararası suçlardan gelir elde etmeye başlamışlardır. Bu bağlamda uluslararası uyuşturucu madde kaçakçılığı terör örgütlerinin en önemli gelir kaynaklarından birisi olmuştur. Dünya uyuşturucu madde kaçakçılığı rotalarının en önemlilerinden olan Balkan Rotası üzerinde bulunan Türkiye de uyuşturucu madde kaçakçılığı konusunda büyük tehdit altındadır. Nitekim yarım asırdan fazladır ASALA, PKK, Hizbullah gibi terör örgütlerinin hedefinde olan Türkiye, terörle mücadelesinde, terörün finansmanı ile de mücadele noktasında da önemli bir yerde bulunmaktadır. Türkiye'nin uyuşturucu madde kaçakçılığı ile uluslararası her anlaşmaya taraf olması, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile alakalı ağır yaptırımları bulunan hukuk kurallarının var olması Türkiye'nin bu mücadelede aktif rol aldığıнын göstergesidir. Ayrıca Türkiye'de uyuşturucu maddenin arzıyla mücadele eden adli birimlerin sahip olduğu deneyim, kapasite ve geçmiş döneme ait istatistikler de, Türkiye'nin dünyada uyuşturucu madde kaçakçılığı ile en önde mücadele eden ülkelerden birisi olduğunun göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye'de uyuşturucu kaçakçılığı, ASALA ve uyuşturucu kaçakçılığı, PKK ve uyuşturucu kaçakçılığı, Hizbullah ve uyuşturucu kaçakçılığı, terör.

SUMMARY

DRUG SMUGGLING AND TERRORIST ORGANISATIONS IN TURKEY: EXAMPLES OF ASALA-PKK-HEZBULLAH

Terrorist organizations have maintained their existence as a security problem for states throughout history. In times when globalization was relatively slow and the world was less interactive, terrorist organizations that remained local started to become a supranational problem with increasing global relations. Global relations have further developed due to factors such as international trade, transportation and travel, which increased with the opportunities that developed especially after the Second World War. This rapid development in trade, transport and travel began to erase traditional national borders. National borders are more permeable and hard to control. Taking advantage of these opportunities, terrorist organizations have adapted to globalization and have become an international threat. The concept of national security also differentiated with this process. Especially during the Cold War, the concept of security, which had a military meaning, began to diversify as sectoral security areas. Considering the concept of Sectoral Security, it is seen that terrorist organizations pose a threat in almost every field. Terrorist organisations, began to cooperate with international criminal organizations and generate income from international crime. In this context, international drug trafficking has become one of the most important sources of income for terrorist organizations. Located on the Balkan Route, the most important of the world's major drug trafficking routes are under threat in Turkey in drug trafficking. Indeed, more than half a century, ASALA, PKK and Hezbollah Turkey is the target of terrorist organizations, the fight against terrorism, are also an important point in the fight against the financing of terrorism. Turkey's international drug trafficking by each party to the agreement that is associated with the smuggling of drugs have to be rules of law with severe sanctions take an active role in this struggle is indicative of Turkey. Moreover, the experience possessed by the forensic unit who struggle with the supply of drugs in Turkey, the capacity and prior period statistics, Turkey is one of the leading indicator of the country struggling with drug trafficking in the world.

Key Words: Drug Trafficking in Turkey, ASALA and Drug Trafficking, PKK and Drug Trafficking, Hezbollah and Drug Trafficking, terror.

ÖNSÖZ

Devletler adına ulusal tehdit oluşturan unsurların tarih içindeki değişimi inkâr edilemez bir gerçektir. Tehdit unsuru olarak genelde başka devletlerin görülmesi yirminci yüzyıl sonlarına kadar devam etmiştir. Başka bir devletin ulusal güvenlik tehdidi olması karşısında devletlerin yapması gereken şeyler uzun yıllardır tartışılmış ve ortaya belirli maddeler çıkarılmıştır. Geleneksel anlamdaki bu güvenlik kavramının karşılığı askeri önlemler olmuştur.

Son dönemde ise tehditlerin farklılaşması ile birlikte geleneksel güvenlik önlemleri önemini yitirmeye başlamıştır. Yirmi birinci yüzyılda ulusal tehditler doğrudan bir devletten gelen tehditler olmaktan çıkmış, nereden geleceği belli olmayan, devlet dışı aktörlerin de var olduğu yeni tehditler halini almıştır. Ayrıca tehdit edilen unsurlar yalnızca askeri olmaktan çıkmış, toplumsal, ekonomik, siyasi ve çevresel alanda da tehditler ortaya çıkmıştır.

Bu doğrultuda terör örgütleri, nereden geleceği belli olmayan ve geleneksel güvenlik önlemlerinin yetersiz kaldığı en önemli devlet dışı tehdit unsuru olarak karşımıza çıkmıştır. Farklı dönemlerde varlık gösteren ve uzun yıllardır tehdit unsuru olan terör örgütleri, yirmi birinci yüzyılda geçmişten çok daha büyük bir tehdit unsuru olarak görülmektedir.

Terör örgütlerinin bu denli önemli birer tehdit unsuru haline gelmesinde en büyük etkenlerden birisi dünyanın yaşamış olduğu küreselleşme sürecidir. Ortak bir tanım ve dönem üzerinde birleşilemeyen küreselleşme kavramı en temel haliyle, dünyanın küçülmesi anlamında değerlendirilebilir. Tarihte farklı dönemlerde farklı hızlarda yaşanan dünyanın küçülmesi, yirminci yüzyılın sonlarında hızını oldukça artırmıştır. İletişim imkanlarının gelişmesi, ulaşım imkanlarının artması, toplumların daha fazla entegre olmasını sağlamıştır. Ayrıca küresel anlamda ticaretin gelişmesi de toplumların zenginleşmesine olanak sağlamıştır.

Küreselleşmenin iyi veya kötü olduğu tartışmasına girmeden, küreselleşmenin hiç olmadığı kadar hız kazandığı bu çağda, ulusal güvenlik açısından incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Nitekim küreselleşme döneminde ortaya çıkan yeni imkanlar herkesin kullanımına açıktır. Örnek vermek gerekirse, İtalyan coğrafyası ile alakalı çalışma yapmak isteyen bir insan, bu çağda çok rahat ve hızlı bir şekilde yerinde incelemeler yapabilir. Fakat aynı şekilde dünyanın herhangi bir yerinde ortaya çıkan bir salgın hastalığın dünyanın tamamına yayılması da aynı hızda ve kolaylıkla olacaktır.

Yirmi birinci yüzyılda yaşanan bu gelişmeler terör örgütleri açısından da kullanılabilir unsurlar ortaya çıkarmıştır. Terör örgütleri geleneksel anlamda sadece belli bir bölgede kalan

sadece o bölgeyi tehdit eden unsurlar olmaktan çıkmış, tüm dünyayı tehdit eder hale gelmiştir. Ayrıca silah teknolojisinde yaşanan gelişmeler sayesinde, terör örgütleri yaptıkları saldırılarda çok daha fazla korku salma imkânına ulaşmışlardır. Tüm bunların dışında küresel iletişimin gelişmesi sayesinde, terör örgütleri yaptıkları saldırıları tüm dünyaya iletebilmekte ve propaganda faaliyetlerini çok daha kolay yapabilmektedir. Fakat küreselleşme döneminin terör örgütlerine sağlamış olduğu kolaylıklar aynı zamanda büyük miktarda finansal harcamalar yapmasını da gerekli hale getirmiştir. Küresel anlamda varlığını devam ettirmek isteyen terör örgütleri, büyük finansal kaynaklara ihtiyaç duymaya başlamışlardır. Giderlerini karşılayabilmek adına duyulan bu finansal ihtiyaçlar farklı şekillerde sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda uyuşturucu madde kaçakçılığı terör örgütleri adına önemli bir faaliyet alanı olmuştur.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı terör örgütleri adına en fazla gelir getiren faaliyetlerden birisidir. Ayrıca terör örgütlerinin yapmış olduğu yasadışı uyuşturucu madde ticareti, terör örgütlerinin farklı güvenlik sektörlerini tehdit eder hale gelmesine sebep olmuştur.

Terör örgütlerinin varlığı ve küreselleşme kapsamında gelişimi bu çalışmada değerlendirilmiştir. Küresel bir tehdit unsuru haline gelen terör örgütlerinin, varlıklarını devam ettirebilmek adına duydukları finansal ihtiyacı karşılamak için yaptıkları faaliyetler ele alınmıştır. Türkiye'nin yarım asırdan fazladır doğrudan maruz kaldığı terör tehdidinin finansal kaynakları araştırılmış, Türkiye'nin terör örgütlerinin en önemli gelir kaynağı olduğu düşünülen uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelesi incelenmiştir. ASALA, PKK ve Hizbullah terör örgütlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığında elde etmiş olduğu gelirlerin Türkiye'nin ekonomik, siyasal, toplumsal ve askeri güvenliğinin her birine ortak bir tehdit olduğu görülmüştür. Bu çalışmada; uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele etmenin, terörle mücadele etmekle eşdeğer olduğu fikri savunulmuştur.

TEŞEKKÜR

Gümrük Muhafaza Teşkilatı'nda, aktif olarak görev yaptığım uyuşturucu madde kaçakçılığı konusunda araştırmalar yapmama, bu konuda akademik çalışmalar yaparak tezimi yazmama fırsat veren sayın Prof. Dr. Şenol Kantarcı başta olmak üzere, eğitim hayatım boyunca desteklerini her daim hissettiğim aileme teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimim boyunca, her şartta yanımda olup destek veren değerli amirim Nurhak Demirtaş'a, yine bu süreçte destek veren değerli dostlarım Barış Aras'a ve Hakan Bora'ya ayrıca teşekkür ederim. Bu tez vesilesiyle; Ege Üniversitesinde öğrenci iken, şehit edilen ve benim terörle mücadele konusunda çalışma yapmama ilham olan değerli arkadaşım Fırat Yılmaz Çakıroğlu'nu rahmetle anıyorum.

GİRİŞ

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, kalıcı barışı sağlama ve bu denli büyük savaşları önleme arzusu uluslararası ilişkiler disiplininin doğuşuna sebep olmuştur. Uluslararası ilişkiler disiplininin doğumundan bu yana en çok üzerinde durulan kavram güvenlik olgusu olmuştur. Güvenlik, değerlere yönelik tehditlerin bulunmaması, bu değerlere yönelik tehditlerden emin olunması anlamına gelir.¹

Latince “securitas” kökünden gelen güvenlik kelimesi, İngilizcede *tasasız, kedersiz* anlamlarına gelmektedir. Genel hatlarıyla, temel değerlere yönelik tehditlerden uzak olunması anlamı taşıyan güvenlik üzerine ortak bir tanımdan söz etmek mümkün değildir. Bunun temel nedeni güvenlik kavramının çok boyutluluğu ile alakalıdır. Ayrıca güvenlik kavramının tanımında, uluslararası ilişkilerde yaşanan dönemsel süreçlerle alakalı olarak farklılıklar meydana gelmiştir.²

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Dünya, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) önderliğindeki Batı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) önderliğindeki Doğu Bloku olmak üzere iki farklı kutba ayrılmıştır. Soğuk Savaş olarak adlandırılan bu dönemde güvenlik kavramı uluslararası ilişkiler disiplindeki önemini artırarak devam etmiştir. Söz konusu dönemde uluslararası ilişkilere hâkim olan görüş realist teoriler olmuştur.³

İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan ve 1990'lara kadar devam eden Soğuk Savaş sürecinde uluslararası ilişkilerde hâkim olan realist argümanlara göre uluslararası ilişkilerde devlet temel aktör olarak görülmüş, bu yaklaşım çerçevesinde güvenlik algısı ulusal güvenlik anlamında incelenmiştir. Geleneksel olarak güvenliği sağlanması gereken değerler olarak siyasal bağımsızlık ve toprak bütünlüğü, ulusal güvenlik kavramının içeriğini oluşturmaktadır.⁴

Devletleri uluslararası sistemde tek egemen aktör olarak gören bu yaklaşıma göre, uluslararası konularda hiyerarşik bir sıralama vardır ve en önemli konu devletin güvenliğidir. Uluslararası sistemin anarşik yapısından ötürü devletler varlıklarını devam ettirebilmek adına kendi güvenliklerini düşünmek ve en öncelikli konu olarak ele almak durumundadır. Bunun dışında kalan tüm konular ikinci plandadır. Bu bağlamda devletler güvenliklerini

¹ Collins, 2017.

² Balci, 2014: 119-144.

³ Baylis, 2008: 69-85.

⁴ Baldwin, 2004: 1-36.

sağlayabilmek için güçlü olmak zorundadırlar. Uluslararası sistemin anarşik yapısında güçlü olmanın yolu da askeri kapasite ile ilişkilidir.⁵

Soğuk Savaş dönemine geleneksel güvenlik anlayışı hâkim olmuştur. Devletlerin güvenliğini esas alan klasik güvenlik, askeri konuları yüksek politika olarak ele almış, bunun dışında kalan güvenlik konularını alçak politika olarak değerlendirmiştir. Askeri konuların dışında kalan bireysel güvenlik, çevre güvenliği, ekonomik güvenlik gibi alanlarda çalışmalar ikinci planda kalmıştır. Bu dönemde güvenlik çalışmaları askeri güvenlik alanında yapılan çalışmalardan ibaret olmuştur.⁶

Güvenlik kavramının salt askeri güvenlik olarak algılandığı bu dönemde güvenlik konusunda farklı alanlarda çalışmalar yapılmamıştır. Soğuk Savaş dönemi uluslararası ilişkilerde iki kutuplu bir sistem olarak yaşanmıştır. İki kutuplu sistemlerin uluslararası ilişkilerde devletler açısından en olumlu kısmı kimin kime karşı düşman olduğunun ve tehdit oluşturduğunun belli olmasıdır.⁷

Bipolar sistem olarak adlandırılan bu sistemde düşman belirli ve tehdidin kimden geleceği aşîkârdır. Düşmanın ve tehdit edenin belirgin olması, ulusal güvenliğin sağlanması açısından da bir kolaylık sağlar. Sonuç olarak belirli olan düşmanın kapasitesi, yapabilecekleri ve göze alamayacakları bilinebilir bir durumdur. Soğuk Savaş döneminde devletlerarası ilişkilere SSCB ve ABD arasındaki rekabet yön vermiştir.⁸

Yirminci yüzyılın sonlarında Soğuk Savaş'ın sona ermesi güvenlik kavramı için önemli bir kırılma noktası olmuştur. Sovyetler Birliği'nin dağılması ile sonuçlanan Soğuk Savaş sonrası, galip gelen Batı merkezli liberal politikalar uluslararası ilişkilere hâkim olmuştur. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, gelişen teknolojik imkânlar ve ulaşım imkânları sonucu küreselleşme kavramı çok büyük güç kazanmış, güvenlik kavramında da küreselleşmeye uygun olarak değişimler meydana gelmiştir. Küreselleşme dönemi ile zayıflayan geleneksel devlet sınırları sonucunda iç-dış mesele ayrımı ortadan kalkmış, risk kavramı daha karmaşık bir hal almıştır.⁹

Küreselleşme, kimi akademisyenlere göre var olmayan, tamamen efsane olan bir kavram iken, kimi akademisyenlere göre liberal dünyanın dayatması, kimine göre ise yaşanan süreci tam olarak ifade eden bir kelimedir. Küreselleşme kavramı, akademik ve ekonomik çevreler başta olmak üzere hayatın her alanında kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Genel olarak, dünyanın tek bir mekân olarak algılanabilecek derecede küçülmesi

⁵ Balcı, 2014: 119-144.

⁶ Baldwin, 2004: 1-36.

⁷ Waltz, 1979.

⁸ Efegil & Musaoğlu, 2009: 1-24.

⁹ Arıöz, 2019: 20-33.

anlamına gelmekte olan bu kavram, sürekli devam eden bir süreci ifade etmektedir. Küreselleşmenin ne olduğuna ve ne zaman ortaya çıktığına dair ortak bir kanı bulunmamaktadır. Kavramı ilk olarak 1833 yılında İngiliz iktisatçı W. Foter kullanmış olup, 1959 yılında yayınlanan The Economist Dergisinde yer almıştır.¹⁰

Küreselleşmenin ortak bir tanımının olmamasının temel sebeplerinden birisi de her akademisyenin bu konuyu farklı açılardan değerlendirmesidir. Küreselleşme kavramına kültürel olarak yaklaşan Robertson, küreselleşmeyi on altıncı yüzyıla dayandırmaktadır. Küreselleşme alanındaki ilk çalışma 1972 yılında yayımlanan Robertson'un Globalisation: Socaill and Global Theory kitabında olmuştur.¹¹

Thomas Friedman yazmış olduğu ‘*The Lexus and the Olive Tree*’ kitabında, küreselleşme kavramını ekonomik açıdan ele almıştır. Soğuk savaşın bitimi ardından gelişen iletişim araçları sonrası, ulus devletlerin var olan sınırlarının insanlar için engelleyici olmaktan çıktığını belirtmektedir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra oluşan uluslararası sistemin hantal yapısı, Soğuk Savaş’ın son bulmasının ardından yerini küreselleşme olarak adlandırılan hareketli yapıya bırakmıştır.¹²

Ekonomik olarak dünyanın herhangi bir bölgesinde, dünya piyasasında çok da etkili olmayan bir ülke piyasasında dahi meydana gelecek olan dalgalanma, tüm dünyayı etkilemektedir. Friedman 1997 yılında Tayland’da meydana gelen ekonomik krizin Rusya ekonomisine etkisini, o dönemde Hollanda ekonomisinden bile küçük olan Rusya’da meydana gelen krizin tüm dünyayı nasıl etkilediği örneği ile ekonomik küreselleşmeyi ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bakıldığında küreselleşme; siyasal, ekonomik, sosyal alanlarda etkiletişimin artması, dünyanın küçülmesi sürecini ifade etmektedir.^{13 14}

Dünyanın her alanda bütünleşme hızının artması tüm insanları eşit şekilde etkilemese de herkes bu süreci hızlı veya yavaş olarak yaşamaktadır. Ekonomik olarak gelişmiş, refah seviyesi yüksek ve etkileşime açık ülkeler bu süreci çok daha hızlı yaşamaktadır. Nitekim Türkiye de bu etkileşime açık ülkeler arasında olduğundan küreselleşmenin her dönemini en hızlı şekilde yaşamaktadır. Ayrıca Dünya Bankası birinci küreselleşme dönemi olarak 1870-1914 arası süreci olarak nitelendirmektedir.¹⁵

Bu dönemde, denizcilik ve demiryolları alanındaki gelişmeler, telgraf aracılığıyla iletişimin hızlanması ülkeler arası etkileşimin artmasını sağlamıştır. Pusulanın geliştirilmesi

¹⁰ Kıvılcım, 2013: 2019-230.

¹¹ Elçin, 2012: 1-17.

¹² Friedman, 2000.

¹³ Friedman, 2000.

¹⁴ Kürkcü, 2013.

¹⁵ Kıvılcım, 2013: 219-230.

ve okyanus geçebilen teknelerin üretimi gibi denizcilik alanında gerçekleşen yenilikler, deniz aşırı ülkeler arasındaki ticaretin gelişmesini sağlamıştır. Denizcilik alanında yaşanan bu gelişmeler sayesinde ticaretin önü açılmış, dünya ekonomisi için yeni pazarlara açılma imkânı doğmuştur. Ticarete yaşanan bu gelişme rekabeti artırdığı gibi uzmanlaşmayı da beraberinde getirmiştir. Telgraf sayesinde iletişimin gelişmesi ve ticaretteki hızlanma küresel çapta etkileşimi yoğunlaştırmış ve küreselleşme daha büyük bir ivme kazanmıştır.¹⁶

1914-1945 arası dönem ise ikinci küreselleşme dönemi olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde yaşanan Birinci Dünya Savaşı, Büyük Buhran ve İkinci Dünya Savaşı sebebiyle küreselleşme hız kesmiştir. Yaşanan savaşlar ve ekonomik kriz sebebiyle uluslararası ticaret zayıflamış, bu sebeple etkileşim de güç kaybetmiştir.¹⁷

Üçüncü küreselleşme dönemi ise çok daha hareketli geçmiştir. Küreselleşmenin daha önce bahsedilen küreselleşme süreçlerinden çok daha farklı ve karmaşık bir şekilde yaşandığı bu dönemde önemli dönüm noktaları vardır. 1945 yılından bugüne kadar olan süreci kapsayan bu dönemde küreselleşme hızı çok büyük ölçüde artmıştır. Soğuk Savaş'ın başladığı yıllarda Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (WB) gibi uluslararası kuruluşlar aracılığı ile uluslararası piyasalarda yaşanan durgunluk yok edilmeye çalışılmıştır. 1970'li yıllarda çok uluslu şirketlerin sayısındaki artış, 1980'lerde bilgisayar, internet, uydu gibi teknolojik alanlarda yaşanan hızlı gelişmeler küreselleşmenin hızını artırmıştır. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Batı merkezli liberal politikaların da rakipsiz kalması küreselleşmenin yoğunluğuna olumlu katkılar yapmıştır.¹⁸

Üçüncü küreselleşme dönemini diğer dönemlerden ayıran en büyük özellik iletişim alanında yaşanan büyük gelişmeler olmuştur. 1980'lerde kullanılmaya başlayan internet, 1990'lara gelindiğinde tüm dünyayı birbirine bağlayan bir ağ haline gelirken, zamanla çok daha ucuz, hızlı ve ulaşılabilir olması sebebiyle en önemli iletişim aracı haline gelmiştir. We Are Social isimli araştırma sitesi 2018 yılı verilerinde, dünyada 4 milyar 21 milyon insanın internet kullanıcısı olduğu görülmektedir.¹⁹

Küreselleşmenin yoğunlaştığı dönemlerin hepsinin ortak özelliği; bilim ve teknoloji tarafından desteklenerek ulaşımın gelişmesidir. Gelişmekte olan demiryolları ve denizciliğe ek olarak, Üçüncü küreselleşme döneminin son zamanlarında havayolu ağları da eklenince ulaşım ve ticaret daha hızlı, güvenilir ve kolay bir hale gelmiştir. Nitekim ulaşım imkânlarındaki gelişmeler küreselleşme hızını etkileyen en önemli unsurlardan birisidir.

¹⁶ Mahiroğulları, 2005: 1275-1288.

¹⁷ Kıvılcım, 2013: 219-230.

¹⁸ Bayar, 2008: 25-34.

¹⁹ <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018>

Ayrıca zaman ve mekânın kısılması, bağlantıların hızlanması ve sıkılaşması anlamına gelen küreselleşme çok boyutlu bir kavramdır. Tek bir alanda küreselleşmenin varlığından söz etmek mümkün değildir. Ana başlıklar olarak; ekonomik, kültürel, siyasi ve teknolojik boyutlarından bahsetmek mümkündür.²⁰

Denizcilik ve havayolu alanında imkânların artması, uydu teknolojilerinin gelişmesi ile desteklenmiş, bu sayede dünya üzerinde uluslararası ticaret daha güvenli ve kolay hale gelmiştir. Ekonomik alanda yaşanan bu bütünleşme sayesinde artık ticari sınırlar ortadan kalkmış, tüm dünya Pazar haline gelmiştir. Uluslararası ticaretin gelişmesi küresel anlamda bir ekonominin ortaya çıkmasına sebep olurken, dünyanın herhangi bir yerinde küçük bir ekonomide bile yaşanacak kriz tüm dünya piyasalarını etkiler hale gelmiştir.²¹

Ayrıca çok uluslu şirketlerin sayısındaki artış ve bu şirketlerin ekonomik olarak güçlerini artırması ekonomik küreselleşmenin en büyük etkilerinden birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Birçok uluslararası şirketin bütçesi bazı devletlerin bütçelerinden büyük hale gelmiş durumdadır. “İngiliz Sivil Toplum Örgütü Global Justice Now” tarafından 2016 yılında sunulan rapora göre, ilk 100 ekonomik kuruluşun 69’unda ülke değil şirketler bulunmaktadır.²²

İletişim araçlarının gelişmesi, internet ve telefon gibi imkânların herkes tarafından ulaşılabilir hale gelmesi sonucu toplumlar arasında da bütünleşme hızla artış göstermektedir. Dünyada toplumlar arası iletişimin bu denli yüksek oranda olması sebebiyle küresel kültür oluşmaya başlamıştır. Artık dünyanın en ücra yerlerinde bile Coca-Cola markası bilinmekte, küresel müzik zevkleri oluşmakta, İngilizce dili geçerli dil olarak ortaya çıkmaktadır.²³

Küreselleşme ile birlikte kültürel yapılar da değişmektedir. Ulus devlet yapısında insanların bağlı olduğu en üst kimlik vatandaşlık iken, toplumlar arası etkileşimin artması sonucunda insanlar farklı ülke vatandaşlarıyla yeni ortak kimlikler oluşturmaktadır. İnsanlar vatandaşlık kimliklerinden daha çok siyasi, etnik, dini kimliklerini ön plana çıkarmaya başlamıştır.²⁴

Siyasal boyutta küreselleşme kavramına bakıldığında, yukarıda da bahsedildiği üzere ekonomik olarak gücü elinde bulunduran devletlerin siyasal yapısı tüm dünyaya ihraç edilmek istenmektedir. Soğuk Savaş’tan galip olarak ayrılan ve ekonomik gücü elinde tutan Batı Bloğunun siyasal yapısı medenileşme olarak tüm dünyada gösterilmektedir. Demokrasi,

²⁰ Kıvılcım, 2013: 2019-230.

²¹ Göngen, 2013: 117-134.

²² <https://www.globaljustice.org.uk/news/2016/sep/12/10-biggest-corporations-make-more-money-most-countries-world-combined>

²³ Talas & Kaya, 2007: 149-162.

²⁴ Kıvılcım, 2013: 2019-230.

cumhuriyet, başkanlık gibi batı merkezli siyasi kavramlar tüm dünyada kabul görmüş kavramlardır. Uygar medeniyet seviyesine ulaşmak isteyen her devlet bu kavramları kabul edip taraf olmak zorundadır. Küreselleşme kavramı içinde batılılaşma, liberalleşme ve ulusüstüleşme kavramlarının her birini bulabiliriz.²⁵

Küreselleşme kavramının tam olarak karşısında durmak veya küreselleşmeye her yönüyle teslim olmak yerine önemli olan bu süreci yönetebilmektir. Küreselleşme kavramı ile ortaya çıkan fırsatları değerlendirmek ve hem bireysel hem de toplumsal açıdan fayda sağlamak mümkündür. Bu kavramın insanlar üzerindeki etkisini yine insanlar belirleyecektir. Nitekim toplumlar arası iletişimin artması, teknolojik gelişmeler, ürün çeşitliliğinin çoğalması, seyahat ve ticaretin kolaylaşması insanlar için iyi sonuçlar getirebileceği gibi ekonomik olarak rekabet edemeyen, üretemeyen toplumlar için kötü sonuçlar doğuracaktır. Nitekim Joseph Stiglitz'e göre küreselleşmenin iyi veya kötülüğünü kişinin kendisi belirler. Kavram olarak küreselleşmeye iyi veya kötü demek doğru değildir.²⁶

Küreselleşmenin itici gücü ve Soğuk Savaşın sona ermesi ile birlikte Soğuk Savaş dönemi klasik güvenlik anlayışında da değişiklikler meydana gelmiştir. Soğuk Savaş döneminde tehdit olarak görülen diğer devletler yerini nereden geleceği belli olmayan tehditlere bırakmıştır. Ayrıca yeni dönemde askeri tehditlerin dışında toplumsal, çevresel, ekonomik ve bireysel tehditler de ortaya çıkmıştır. Tehditlerin bu denli çeşitlenmesi ve derinleşmesi askeri alanda olan güvenlik çalışmalarının yetersizliğini ortaya çıkarmış, güvenlik çalışmaları konusunda da yenilikler getirilmesini zorunlu kılmıştır.²⁷

Küreselleşme hızının artması ve Soğuk Savaşın bitmesi ile değişen güvenlik kavramını, güvenliğin etken ve güvenliğin edilgen boyutu olarak iki açıdan incelemekte fayda vardır. Her iki boyutu da ayrı ayrı küreselleşmenin getirdiği imkânlar çerçevesinde ele alındığında daha net bir tablo çıkacaktır. Soğuk Savaş döneminde güvenliği tehdit edilen boyut olarak yalnızca devlet yer almaktadır. Söz konusu dönemde güvenlik çalışmalarının, geleneksel güvenlik anlayışı ile askeri odaklı olması, güvenliği sağlanması gereken, tehdit edilen unsurun devlet olduğunu göstermektedir. Devlete ve ulusal güvenliğe karşı var olan tehditler ise diğer blokta yer alan ülkelerden gelecek olan tehditlerdir. Tehdidin çeşidine bakıldığında ise askeri odaklı olduğunu, güvenliğin de bu bağlamda askeri odaklı olması gerektiğini görülmektedir.²⁸

²⁵ Doğan, 2012: 81-104.

²⁶ Kürkcü, 2013

²⁷ Erdoğan, 2013: 265-292.

²⁸ Erdoğan, 2013: 265-292.

SSCB'nin dağılması ile iki kutuplu dünya düzeni son bulmuş, yeni dünya düzeni ortaya çıkmıştır. Soğuk Savaş sonrası, tanımlanmış ve net olan düşmanlar yerini daha karışık düşmanlara bırakmıştır. Dünya Soğuk Savaş döneminde var olan blokların dışına çıkmıştır.²⁹

“Kimin için güvenlik?” Sorusunun cevabı Soğuk Savaş döneminde devletin güvenliği iken, Soğuk Savaş sonrası dönemde, küreselleşmenin de etkisiyle, daha çok bireyin, devlet üstü veya devlet altı toplulukların güvenliği şekline evrilmiştir.³⁰

Güvenlik konusunda edilgen boyutta yaşanan bu değişimle birlikte etken boyutta da farklılıklar meydana gelmiştir. Yirminci yüzyılın sonu uluslararası sistem açısından oldukça hareketli bir dönem olarak yaşanmıştır. Soğuk Savaş'ın bitmesinin üzerine küreselleşmenin de hızını artırarak tüm dünyayı etkisi altına alması sonucu tehditler de farklılık göstermeye başlamıştır. Soğuk Savaş döneminde tehdit kaynağı diğer blokta yer alan ülkeler olarak görülürken, yeni dönemde kaynağı, zamanı, şekli belirli olmayan tehditler haline gelmiştir. Bu yeni dönemde güvenliğin etken boyutunda askeri tehditlerle birlikte çevresel, dini, kültürel, toplumsal, ekonomik tehditler yer almıştır.³¹

Geleneksel güvenlik anlayışında güvenliğin etken boyutu, yani tehditlerin diğer devletler tarafından yöneltileceği ve bu tehditlere askeri kapasitenin geliştirilerek karşılık verileceği görüşü hâkimdi. Fakat Soğuk Savaş sonrası dönemde tehditlerin belirsiz ve düzensiz olması, tehditleri sadece askeri politikalar ile çözülebilecek konular olmaktan çıkarmıştır. Yeni dönemde tehditlerle mücadelede toplumsal bütünlük ve uluslararası işbirlikleri oluşturmak gerekmektedir.³²

Kopenhag Okulu Temsilcileri tarafından beş ana kategoriye ayrılan güvenlik kavramlarından dört tanesi askeri olmayan tehditleri içeren kavramlardır. Güvenlik kavramının askeri, çevresel, ekonomik, toplumsal ve siyasi kategorilere ayrılması ile devlet dışı aktörleri de bu güvenlik çalışmalarına dâhil etmiştir. Yeni güvenlik kavramında genişleme, derinleşme ve devlet dışı sektörleşme ön plana çıkmaktadır.³³

Genişleme; Askeri tehditlerin dışında çevre, sağlık, refah seviyesi gibi güvenliğin devlet odaklı olmasından çıkıp ekonomik, çevresel, insan hakları gibi çok farklı alanlara yayılması anlamına gelmekte iken derinleşme tehditlerin devletten toplumlara ve bireylere doğru ilerlemesi sonucu bireysel ve toplumsal güvenliğin üzerinde durulması anlamı taşımaktadır.³⁴

²⁹ Türköz, 2016: 153-162.

³⁰ Erdoğan, 2013: 265-292.

³¹ Erdoğan, 2013: 265-292.

³² Baysal & Lülecı, 2011: 61-96.

³³ Kardaş, 2014: 119-144.

³⁴ Aksu & Turhan, 2012: 69-80.

Refah konusu da küreselleşme ile birlikte önemli bir unsur haline gelmiştir. Küreselleşmenin getirdiği teknolojik, ekonomik imkânlar, ürün çeşitliliğinin artması, tüm dünyanın bir pazar haline gelmesi ve üretim imkânlarındaki artış sayesinde bireylerin refah seviyeleri yükselmiştir. Ekonomik imkânlar sayesinde bireyler maddi olarak zenginleşmiş, tüketim açısından çok daha geniş yelpazede imkânlarla sahip olmuştur. Gelişen imkânlarla birlikte refah seviyesi artan bireyler, kazandıkları bu refah seviyesinden vazgeçmek istememekte ve bu refah seviyesini korunması gereken bir değer olarak görmektedir.³⁵

Yine küreselleşme ile birlikte gelişen ulaşım ve iletişim imkânları da toplumların refah seviyelerini artıran diğer önemli etkenlerdir. Bilgiye hızlı ve çeşitli kaynaklardan ulaşma, seyahat özgürlüğü gibi küreselleşmenin getirdiği imkânlar toplum refahını önemli ölçüde etkilemektedir. Ayrıca, küreselleşmenin sunduğu iletişim imkânları sayesinde dünyanın farklı bölgelerinde var olan refah seviyelerinden haberdar olma ve isteme imkânı ortaya çıkmıştır. Bireyler, farklı bölgelerde var olan daha gelişmiş refah seviyesini talep eder duruma gelmiştir.³⁶

Dünya nüfusundaki artış, teknolojinin gelişmesi ve çevresel faktörler de sağlık tehditleri oluşturmaya başlamıştır. Ulaşım ve üretim imkânlarının gelişmesiyle sağlık problemleri de artık küresel bir tehdit halini almıştır. Dünya çapında virüslerin yayılması toplum sağlığını tehdit etmektedir. Nitekim yakın dönemde görülen kuş gribi, SARS, MERS, domuz gribi, Covid-19 gibi hastalıkların da tüm dünyada görülüyor olması sağlık sorunlarının küreselleşmesinin göstergesidir.³⁷

Küreselleşme ile birlikte toplumsal güvenlik de büyük tehdit altındadır. Yirmi birinci yüzyılda vatandaşlık kavramının zayıflaması ile uluslararası yer değiştirme imkânına sahip büyük insan grupları belirli bir noktaya doğru yönelmektedir. Büyük yer değiştirmelerinin yaşandığı dünyada sahip olunan ulusal kimlik ve toplumsal düzen tehdit altındadır. Farklı bir kültüre sahip olan insanların yeni bir topluma girmesi durumunda yaşanacak uyum problemleri sonucunda komşular arasında çatışma potansiyeli ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu toplumsal hareketlerin süreklilik arz etmesi sonucunda ülkede var olan kültürel, ekonomik ve toplumsal düzen bozulacaktır. Yeni toplumla adapte olma noktasında ortaya çıkacak farklılıklar, toplumun yapısında değişikliklere yol açacaktır.³⁸

Yeni güvenlik algılamasında ortaya çıkan tehdit edilen unsurlar bunlardır. Görüldüğü üzere, söz konusu tehdit edilen değerler askeri olmakla birlikte askeri konuların dışına da

³⁵ Erdoğan, 2013: 265-292.

³⁶ Erdoğan, 2013: 265-292.

³⁷ Yıldız & Turan, 2010: 39-41.

³⁸ Ağır, 2011: 97-131.

çıkmiş durumdadır. Buna en büyük etken şüphesiz küreselleşmenin getirmiş olduğu imkânlardır. Soğuk Savaş dönemi boyunca ikinci planda tutulan ve üzerinde çok da fazla çalışmalar yapılmayan konular daha önemli birer güvenlik meselesi halini almaya başlamıştır.³⁹

Güvenliğin tehdit edilen tarafında olanlara değindikten sonra, tehdit eden taraflarına da bakmakta fayda vardır. Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenliğı tehdit eden konuları ise; uluslararası terörizm, uluslararası göç hareketleri, uluslararası örgütlü suçlar, küresel salgın hastalıklar başlıklarında toplanabilir. Ayrıca bu tehditler ulus devletin kontrol alanının dışında bir yapıya bürünmüştür.⁴⁰

Tehditlerin ulus devlet kontrolünün dışına çıkması, bu tehditlerin birden çok devleti tehdit eder bir hal alması anlamına gelmektedir. Küreselleşme nedeni ile uluslararası bir konu haline gelen tehditlerle mücadele de küreselleşmeye uygun yapılmak zorundadır. Nitekim klasik güvenlik anlayışı çerçevesinde uygulanan güvenlik yöntemleri işlevlerini kaybetmiş durumdadır.⁴¹

Tek renkli güvenlik kavramının son bulmasıyla çeşitlenen tehditlerin başında terörizm gelmektedir. Latince “*terrere*” kelimesinden gelen terör kelimesi; korkudan titreme, titremeye sebep olma anlamı taşımaktadır. Kelimeye ilk defa Dictionnaire de l’Academie Française’nin 1789 yılında yayınlanan ekinde rastlanılmakta olup kelimenin bugünkü anlamında ilk kez Fransız Devrimi sonrasında kullanıldığı kabul edilmektedir.^{42 43}

Arapça “*dhş*” kökünden gelen tadhiş, “*korkutma, dehşet verme, yıldırma*” sözcüğünden alıntıdır. Arapça “*dahşat*”, korku sözcüğünün tefil vezni masdarıdır. Türkçede ise tedhiş kelimesi terörün karşılığı olarak kullanılmakta olup 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nda terör; “cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti’nin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir” olarak tanımlanmıştır.⁴⁴

³⁹ Şahin, 2017: 59-81.

⁴⁰ Baylis, 2008: 69-85.

⁴¹ Kuloğlu, 2004: 37-58.

⁴² Yayla, 1990: 335-385.

⁴³ Helvacıköylü, 2007.

⁴⁴ 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu.

Terör tarih boyunca insanlığı tehdit edegelmiştir. M.S. 66-73 yılları arasında Filistin’de aşırı milliyetçi ve muhafazakâr din adamları tarafından kurulan Sicar Mezhebi en eski terör örgütü olarak kabul edilir. Bu örgüt İlimli Yahudi partisi üyelerine suikastlar, su kanalları, hububat depoları ve kamu binalarına saldırılar gerçekleştirmişlerdir.⁴⁵

Tarihteki en eski terör örgütlerinden birisi de Hasan Sabbah’ın kurduğu Haşhaşiler olarak bilinen terör örgütüdür. Bu örgüt on birinci yüzyılda, bugün İran’ın Kazvin Şehri’nin yer aldığı sınırlar içerisinde bulunmaktadır. Dini konuda oldukça bilgin olan Hasan Sabbah’ın kurduğu terör örgütü devlet adamlarına yaptığı suikastlarla ün salmıştır. Suikastçılarına haşhaş kullandırması sebebiyle örgüt Haşhaşiler olarak adlandırılmıştır.⁴⁶

1090 yılında Alamut Kalesi’ni ele geçiren Hasan Sabbah, sihir, matematik ve astronomi alanlarında yüksek derecede bilgiye sahip olduğu bilinmektedir. Genelde dağlı cahil insanları etrafında toplayan Hasan Sabbah’ın kurmuş olduğu mezhebe bağlı olan ve suikastlar işleyen gruba “*fedailer*” adı verilmektedir. Bu fedailer Hasan Sabbah tarafından özel şekilde eğitilmiştir. Hasan Sabbah fedailerini eğitmek adına Alamut Kalesi’ni kullanmıştır. Kalenin bulunduğu vadiyi çevirtmiş ve en güzel köşkler, meyveler ve kadınlarla süslemiştir. Yapılan ayinler esnasında, fedailere uyku veren haşhaşlar içirilmiştir. Kullandıkları haşhaşın etkisiyle uyuyan ya da bayılan fedailer hazırlanmış olan sahte cennete taşınarak orada uyanmaları sağlanmıştır. Sahte cenneti gören fedailer tekrar haşhaşla uyutulmuş ve saraya taşınmıştır. Fedailer uyandıklarında Hasan Sabbah’ın gerçekten cenneti vadettiği ve verilen sorgusuz şekilde yerine getirdikleri takdirde cennette sonsuza kadar kalacaklarına ikna edilmiştir.⁴⁷

Sahte cenneti tadan fedailer, cenneti tekrar görmenin vermiş olduğu hislerle Hasan Sabbah tarafından verilen suikast emirlerini koşulsuz olarak yerine getirmişlerdir. Fedailer, verilen suikast emirlerini yerine getirmek adına sonsuz sabır ve cesaret göstermişlerdir. Nitekim Hasan Sabbah tarafından fedailere, verilen emirleri yerine getirdikleri takdirde cennet vadedilmiştir.⁴⁸

Yapmış oldukları suikastlarda zehirli hançer kullanan haşhaşiler, Büyük Selçuklu Veziri Hasan Bin Ali’yi (Nizamülmülk) katletmişlerdir. Yine Eyyubi Sultanı Selahattin Eyyubi’ye suikast girişiminde bulunan haşhaşiler bunda başarılı olamamıştır. Etkin oldukları dönemde yaklaşık 50 devlet adamını öldürdüğü ve Büyük Selçuklu Devleti’nin yıkılmasında etkin olduğu bilinmektedir.⁴⁹

⁴⁵ TBB, 2006.

⁴⁶ Zincirlioğlu & Bulut, 2010: 301-322.

⁴⁷ Tülücü, 2006: 213-240.

⁴⁸ Tülücü, 2006: 213-240.

⁴⁹ Tez, 2016.

Terör örgütlerinin üyelerine eylem ve eğitim amaçlı uyuşturucu kullandırılması Hasan Sabbah'tan bugüne kadar devam eden bir gelenek haline gelmiştir.⁵⁰

Yaptıkları eylemlerle devletlerin politikalarını etkilemek, yön vermek, topluma korku salarak güvensizlik ortamı yaratmayı amaçlayan terör örgütleri, uluslararası ilişkiler alanında çok önemli bir yere sahip olan ulusal güvenlik kavramını tehdit eden en önemli unsurlardan birisi durumuna gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde ulusal güvenlik kavramı sadece askeri kapasiteye atıfta bulunan, ulusal güvenliği sağlamanın askeri kapasiteyle mümkün olduğunu savunan bir dönem olarak görülmekte iken SSCB'nin dağılması sonrası tehdit algısında da değişiklikler meydana gelmiştir. SSCB'nin dağılması sonrası uluslararası alanda tehditlerin azalacağı yönünde bir beklenti oluşmasına karşın çok daha çeşitli tehditler ortaya çıkmış, güvenlik algılamasında farklı alanların ortaya çıkmasını zorunlu kılmıştır.⁵¹

Terör örgütlerinin, yaşamlarını devam ettirmek ve eylemlerini gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duydukları maddi kaynakları kazanma noktasında da küreselleşmenin etkisi büyüktür. Dünya ticaretindeki gelişmeler, ulaşım ve taşıma imkânlarının artması sayesinde terör örgütleri büyük gelir elde etmektedirler. Ayrıca Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte devletlerin terör örgütlerine desteğinde düşüş yaşanmıştır. Organize suçlar terör örgütleri için önemli birer gelir kaynağı haline gelmiştir.⁵²

Soğuk Savaş döneminde terör örgütleri bazı devletler tarafından etkili olarak kullanılmıştır. Bu dönemde devletler karşı blokta yer alan ülkelere müdahale etmek için terör örgütlerini finanse etmekteydiler. Bu devlet destekleri terör örgütleri için en önemli finans kaynaklarından birisiydi. Fakat Soğuk Savaş sonrasında terör örgütlerinin finans kaynaklarında farklılıklar meydana gelmiştir. Soğuk Savaş sonrasında, küreselleşmenin de etkisiyle eylemlerini finanse etmek isteyen terör örgütleri yasadışı işlere daha çok ihtiyaç duymaya başlamıştır.⁵³

11 Eylül 2001 tarihi terörün çok güçlü hal alarak küresel bir tehdit haline geldiğinin anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Dünyanın çok uzak bir noktasında, Ortadoğu'da aktif faaliyet gösteren El-Kaide isimli terör örgütü, ABD gibi dünyanın en iyi korunan, en özel güvenlik önlemleriyle donatılmış ülkesinde bulunan Dünya Ticaret Merkezine 2 yolcu uçağı vasıtası ile terör saldırısı düzenlemiştir. Söz konusu saldırılar sonucunda 2996 kişi hayatını kaybederken, ABD gibi vatandaşlarının kendilerini en güvende hissettiği ülkede yapılan saldırı güvenlik algılarını tamamen değiştirmiştir. Bu saldırı, her nerede olunursa

⁵⁰ Karabulut, 2014: 127-128.

⁵¹ Çetinkaya, 2012-2013: 241-258.

⁵² Makarenko, 2004: 129-145.

⁵³ Abdurrahmanlı, 2018: 586-605.

olunsun, ne kadar güvenlik önlemleri alınırsa alınsın küresel terörün herkes için büyük bir tehdit olduğunun aleni göstergesi olmuştur. Bu tarihten sonra küresel terör konusu temel güvenlik meselelerinden biri haline gelmiş, bu bağlamda Bush Doktrini olarak adlandırılan yeni güvenlik önlemleri ilan edilmiştir.⁵⁴

11 Eylül sonrasında ABD Başkanı George W. Bush, ilan ettiği güvenlik stratejisinde önleyici müdafaa kavramını tüm dünyaya sunmuştur. Bu bağlamda küresel terörle mücadele bağlamında tüm dünyadan destek istemiş ve düşmandan önce saldırma hakkı tahsis etmiştir. 11 Eylül saldırısı sonrası küresel terörle mücadele oldukça farklı bir boyut kazanmıştır.⁵⁵

Bir konunun güvenlik meselesi haline gelmesi bir süreci ifade etmektedir. Güvenlikleştirme sürecinde konuşmacının yani elitin konuşması, bir tehdit unsurunun varlığı ve bu tehdit unsurunun dinleyiciler tarafından güvenlik tehdidi olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu süreçleri başarılı bir şekilde gerçekleştirdiği takdirde güvenlikleştirmeden bahsedebiliriz. Aksi halde başarıya ulaşmamış bir güvenlikleştirme süreci olarak değerlendirilmektedir.⁵⁶

Başarılı bir güvenlikleştirme süreci sonunda, söz konusu tehdit sıradan politik alandan çıkarak olağanüstü bir statü kazanır. Konunun güvenlik tehdidi olarak algılanması, yöneticilere olağanüstü yetkiler kullanma imkânı tanır. Politik alandan çıkarak özel bir statü kazanan varlığa yönelik tehditler karşısında kuvvet kullanımı, istihbarat gibi olağan dışı yetkiler devreye sokulacaktır.⁵⁷

11 Eylül saldırıları sonrasında dönemin ABD Başkanı George W. Bush tarafından yapılan konuşma güvenlikleştirme konusunda en güncel örneklerden birisidir. Nitekim söz konusu konuşmada, terörün tüm insanların varlığına yönelik bir tehdit olduğu savunulmuş, terörün her nerede olursa olsun mutlaka yok edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yapılan bu konuşma sonrası hedef kitle, terörün tüm insanlık adına bir güvenlik tehdidi olduğunu kabul etmiştir.⁵⁸

11 Eylül saldırıları terör tehdidinin küresel bir boyut kazandığının farkına varılması açısından çok önemli bir süreçtir. Nitekim 11 Eylül 2001 tarihinde, New York'ta bulunan ikiz kulelere, Ortadoğu merkezli bir terör örgütü, Almanya'nın Hamburg kentinde planlayarak saldırı düzenlemiştir. Dünyanın çok uzak bir noktası olmasına rağmen terör saldırısının gerçekleşmiş olması tüm dünyayı bu gerçeğe karşılaştırmıştır. Bu terör saldırısının yapılış şekli, küreselleşmenin getirdiği imkânların terör örgütleri tarafından kullanılmasının ne denli

⁵⁴ Güven, 2004: 259-300.

⁵⁵ Aksoy, 2016: 1-8

⁵⁶ Neumann, 1998.

⁵⁷ A. Akgül, 2011: 43-73.

⁵⁸ Aksoy, 2016: 1-8.

önemli bir tehdit olduğunu göstermektedir. Ayrıca terör eylemi çok uzak bir ülkede planlanıyor, çok daha uzak bir ülke vatandaşlarınca dünyanın merkezi noktalarından bir tanesinde gerçekleşiyor. Bu da küreselleşen terör tehdidinin açık bir göstergesidir.⁵⁹

Küreselleşmenin teröre yansıyan iki yüzü bulunmaktadır. Yapılan eylemlerin dünyada sınır tanımaksızın belirli bir devleti değil, birden fazla devleti hedef alması küresel terörün ilk kısmıdır. Diğer taraftan terör örgütlerinin yalnızca bir devlette var olmaması, örgüt üyelerinin tek ülkeden veya ulustan olmaması terörün küreselleşmesinin diğer kısmıdır. Küreselleşme öncesi dönemde var olan geleneksel terör örgütleri genellikle tek bir ulustan üyeye sahiptir.⁶⁰

İletişim araçlarının bu kadar aktif olmadığı dönemlerde yapılan terör eylemleri dünyanın çok daha küçük bir bölümünü etkilerken, terör örgütlerinin propaganda imkânları da sınırlıydı. Yapılan silahlı eylemlerde esas amacın korku ve güvensizlik ortamı yaratmak olduğu düşünüldüğünde, iletişim imkânlarındaki bu denli gelişme terör örgütleri açısından bulunmaz bir fırsattır. Sempatizan toplama konusunda da terör örgütleri iletişim imkânlarından faydalanmaktadır. Radyo, televizyon ve internet sistemlerindeki gelişme sayesinde terör örgütleri dünyanın herhangi bir yerinde gerçekleştirdiği bir eylemi dünyanın her yerine servis etmesi çok daha kolay hale gelmiştir. Bilgi akışının hızı ve sınır tanımaması sebebiyle istense dahi bu bilgi akışının önüne geçilememektedir. Ayrıca terör örgütleri tarafından finanse edilen ve propaganda aracı olarak kullanılan televizyon kanalları, radyo programları ve internet siteleri bulunmaktadır. 1995 yılında İngiltere merkezli kurulan, PKK tarafından finanse edilen ve terör örgütü propagandası yapan MED TV, terör örgütlerinin iletişim imkânlarını oldukça etkili kullandığının göstergesidir.⁶¹

Ulaşım imkânlarındaki yaşanan gelişmeler de terörün gelişmesine çok önemli katkı sağlamıştır. Gerçekleştirilecek eylemler için ön araştırma yapma, yapılacak eylemler için ekipman sağlama ve taşıma gibi önemli işler artık çok rahat bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Karayolları, denizyolları ve havayollarındaki yaşanan gelişim sayesinde dünyanın herhangi bir yerinin çok yakın bir nokta haline gelmesi, çok fazla insan hareketliliği olan dünyada, kötü niyetli terör örgütü mensubu kişilerin takibini, kontrolünü ve denetimini neredeyse imkânsız hale getirmektedir. Nitekim daha önceki dönemlerde çok daha zor olan bu denli rahat hareketlilik, küreselleşmenin getirmiş olduğu fırsatlar ile çok kolay hale gelmiş ve terör örgütlerine denetimlerden kaçabilme imkânı sağlamıştır. Yaşanan bu durum sebebiyle devlet güvenlik görevlileri ve istihbarat birimlerinin işleri fazlasıyla zor bir hal almıştır. Bununla birlikte, çatışma alanlarının olduğu, otoritenin zayıf olduğu bölgeleri karargâh olarak kullanan

⁵⁹ Türköz, 2016: 153-162.

⁶⁰ Türköz, 2016: 153-162.

⁶¹ Özdemir & Pekgözlü, 2012: 85-102.

terör örgütleri, bu bölgelerde mensuplarına eğitimler vermekte, bu bölgeleri üs olarak kullanmakta ve terör eylemlerini buralardan yönetmektedir.⁶²

Terör örgütleri için en büyük fırsatlardan birisi de dünyada ortak bir terör örgütleri listesinin olmayışıdır. Hatta ortak bir terör tanımından söz etmek mümkün değildir. Tehdidin bu denli büyük ve küresel olduğu terör kavramına karşı küresel bir mücadele oluşturulamamaktadır. Bu ortaklığın gerçekleştirilememesinin bir takım sebepleri vardır. İlk sebep olarak terörü destekleyen devletler gösterilebilir. Dünya üzerinde bazı devletler, başka devletlerin iç işlerine müdahale etmek, bölgede kendisine karşı bir güç oluşmasını engellemek adına terör örgütlerini destekleyebilmektedir. Terör örgütlerine karşı ortak bir duruş sergilenememesinin diğer bir sebebi de bir takım ideolojik dünya görüşüne sahip insanların, kendi görüşünden olan, kendi sahip olduğu ideoloji için masum insanları öldüren teröristlere karşı en iyi ihtimalle sempati duymasıdır. “Senin teröristin”, “benim teröristim” kavramı burada ortaya çıkmaktadır.⁶³

Yasadışı işlerdeki risk oranının yüksek olması ve her türlü tehdide açık olması, bu işlerden elde edilen karın yüksek olmasına sebep olmaktadır. Yasadışı işlerdeki bu karlılık terör örgütleri açısından değerlendirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında terörle mücadelede en önemli noktalardan birisi de şüphesiz terörün finans kaynaklarıyla mücadele oluşturmaktadır. Terör örgütlerinin gelir kaynakları arasında en önemlisini yasadışı uyuşturucu ticareti oluşturmaktadır. Bu çalışmada terörün finansmanı noktasında özellikle uyuşturucu ticareti üzerinde durulacaktır. Nitekim küresel çapta bakıldığında, yıllık uyuşturucu ticareti hacminin 400 milyar dolara ulaştığı tahmin edilmektedir.⁶⁴

Terör örgütlerinin finans kaynakları Soğuk Savaş sonrası dönemde genellikle yasadışı işler olmuştur. Uyuşturucu kaçakçılığının yanı sıra göçmen ve silah kaçakçılığı, sahtecilik, sigara kaçakçılığı, haraç, fidye ve sahtecilik gibi yasadışı işler de terör örgütlerinin önemli gelir kaynaklarını oluşturmaktadır.⁶⁵

Çatışma ve iç savaşların yaşandığı bölgelerde önemli derecede istikrarsızlık ve otorite boşluğu vardır. Bu bölgelerde var olan çatışma sebebiyle insanlar ülkelerini terk etmek durumunda kalmaktadırlar. Birleşmiş Milletlerin açıklamalarına göre İkinci Dünya Savaşı’nda, evlerini terk etmiş mülteci sayısı 50 milyon civarındaydı. Dünyada yeni dönemde yaşanan olaylar sonucunda bu sayı tarihin en büyük göç hareketlerinden birinin yaşandığı İkinci Dünya Savaşı dönemini geride bırakmış durumdadır. Dünya genelinde evlerinden

⁶² Aksu & Turhan, 2012: 69-80.

⁶³ Türköz, 2016: 153-162.

⁶⁴ Emmers, 2017: 131-144.

⁶⁵ Gürel, 2016: 20-45.

olmuş insan sayısı 68 milyonu aşmış durumda. Mülteci statüsünde bulunan insan sayısı 25,4 milyon, sığınmacı ise 3,1 milyon ve 40 milyondan fazla insan da kendi ülkesi içerisinde yaşadıkları yerden ayrılmış durumdadır. Kaynak ülkeler olarak tabir edilen bu ülkeler, terör örgütleri tarafından da aktif olarak kullanılmaktadır.⁶⁶

Kaynak ülkelerden çıkan insanlar, daha rahat bir yaşam için kendilerine hedef ülkeler seçmektedirler. Türkiye'yi etkileyen bölge olarak bakıldığında, bu hedef ülkeler genellikle Kuzey Doğu Avrupa ülkeleri olmak üzere neredeyse tüm Avrupa Birliği Ülkeleridir. Dünyadaki kaynak ülkelerini terk edip refah içinde yaşamak isteyen insanların çokluğu sebebiyle hedef ülkeler kendilerini korumak adına mülteci kabul etme konusunda kısıtlama politikaları izlemiştir. Yasal yollarla hedef ülkeye giremeyen göçmenler, yasadışı yollara başvurmaktadır. Göçmen kaçakçılığı, terör örgütlerinin ve suç örgütlerinin temel gelir kaynaklarından biri haline gelmiş durumdadır.⁶⁷

British Broadcasting Corporation (BBC)'ın haberine göre göçmenlerin Avrupa'ya geçmek için insan kaçakçılarına kişi başına 3200 ile 6500 dolar arası para ödemektedirler. Kişi başı olan bu ücret dünyada var olan yasadışı göç hareketliliği ile değerlendirildiğinde, suç örgütlerine yıllık 6 milyar dolar civarında maddi kaynak sağladığı tespit edilmiştir.⁶⁸

Yasadışı yollarla gelişmiş ülkelere girmeyi başaran göçmenler, gittikleri ülkelerde büyük tehditlerle karşı karşıya oldukları gibi, suç örgütlerinin de temel insan kaynaklarını karşılama potansiyelindedirler. Ayrıca birçok göçmen, fuhuş, uyuşturucu ticareti, kölelik gibi yasadışı işlerde çalıştırılmaya zorlanma tehdidi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bununla birlikte göçmenlerin vardıkları hedef ülke içerisinde farklı suç örgütleri oluşturarak kendi aralarında çatışmaya girme ihtimalleri de bulunmaktadır.⁶⁹

PKK yasadışı yollarla Kuzey Irak ve Türkiye'de yaşayan Kürt kökenli insanları yasadışı yollarla Avrupa'ya götürmektedir. Bu yasadışı insan kaçakçılığından terör örgütü PKK terör örgütü gelir elde etmektedir. İtalya Polisi tarafından yapılan incelemelerde 2001 yılı içerisinde PKK'nın deniz ve karayolu ile Anadolu'dan Avrupa'ya yaklaşık 9.000 Kürt kökenli göçmeni yasadışı yollarla götürdüğü ortaya çıkmıştır.⁷⁰

Göçmen kaçakçılığının terör örgütleri açısından farklı boyutları da bulunmaktadır. Öncelikle terör örgütleri yasa dışı yollarla kaçırdıkları insanları zorunlu bağışlarla örgüt üyesi yapmakta ve yeni bir gelir oluşturmaktadır. Bunun dışında yurtdışına kaçırılan göçmenler terör örgütlerinin uyuşturucu ağında önemli bir yer oluşturmaktadır. Avrupa'da göçmen

⁶⁶ UNCHR, 2019.

⁶⁷ Gürel, 2016: 20-45.

⁶⁸ BBC, 17 Mayıs 2016.

⁶⁹ Erdoğan, 2013: 265-292.

⁷⁰ Hürriyet Gazetesi, 24 Ocak 2002.

kaçakçılığın kontrol eden PKK uyuşturucu ticaretinde sabıkası bulunmayan ve yaşı reşit olmayan çocukları kullanmaktadır. PKK silah ve uyuşturucu rotasını kurarken, yasadışı işlerde kullanabileceği göçmenlerin yerlerini göz önünde bulundurmaktadır.⁷¹

Terör örgütleri açısından uyuşturucu ticareti kadar önemli gelir kaynaklarından birisi silah kaçakçılığıdır. Nitekim bahsedildiği gibi terör örgütleri gelişmiş savaş tekniklerine ayak uydurabilme adına yeni silahlara ihtiyaç duyarlar. Hem kendi envanterlerine eklemek hem de ticaretini yaparak gelir elde etmek adına silah kaçakçılığı önemlidir. Özellikle savaş ve çatışmanın yaşandığı bölgelerde silaha oldukça fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple terör örgütleri ve organize suç örgütleri birlikte hareket ederek yasadışı silah ticaretini gerçekleştirmektedir.⁷²

Bu çalışmada, küreselleşen terör örgütlerinin finans kaynakları incelenerek, özellikle terör örgütlerinin her birinin uyuşturucu ticaretinden elde ettiği gelir üzerinde durulmuştur. Özellikle yasa dışı uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirlerin terör örgütleri açısından ne denli önemli olduğu ortaya konulmuş olup bu bağlamda örnek olarak Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia (ASALA), Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve Hizbullah terör örgütleri üzerinde incelemeler yapılmıştır. Bununla birlikte, terör örgütlerinin diğer finans kaynakları incelenmiş, uyuşturucu ticareti ile bağ ortaya konulmuştur.

Etnik amaçlarla kurulan Soğuk Savaş döneminde aktif olan ASALA'nın, Soğuk Savaş dönemi ve sonrasında da aktif olarak varlığını sürdüren, her ne kadar etnik bir terör örgütü şekline bürünse de ilkin Marksist ideolojilerle kurulmuş olan PKK'nın ve dini radikal amaçlarla kurulan Hizbullah terör örgütünün seçilmiş olması incelemenin tarafsızlığı ve doğruluğunun ispatı açısından önemlidir. Ayrıca söz konusu terör örgütlerinin seçilmesi, küresel terörü örneklemek açısından önemlidir.

Bahsi geçen terör örgütlerinin her birinin Türkiye üzerinde yapmış olduğu eylemler ve merkezlerinin yakın bölgeler olması bu örgütlerin seçilmesinde önemlidir. Nitekim bu örgütlerin her birisi Ortadoğu kökenli veya Ortadoğu'dan beslenen terör örgütleridir. Ortadoğu'nun karışık siyasi yapısı, Afganistan gibi dünya uyuşturucu ticaretinde en önemli ülkelerden birisinin bölgede yer alması ve Türkiye'nin sahip olduğu jeopolitik konum itibarıyla uyuşturucu ticaretinin geçiş noktasında bulunması, bu bölgenin özenle incelenmesini gerektirmektedir. Ortadoğu kaynaklı uyuşturucuların Avrupa'ya taşınmasının yanında, Avrupa menşeli kimyasal uyuşturucuların da Ortadoğu pazarına taşınmasında Türkiye'nin önemli bir yeri vardır.

⁷¹ Roth & Sever, 2011: 67-86.

⁷² Gürel, 2016: 20-45.

Küreselleşmenin getirmiş olduğu imkânlarla, uyuşturucu ticaretinin hasat, üretim, paketlenme, taşıma, dağıtım süreçleri bu çalışmada baştan sona ele alınmış ve söz konusu terör örgütlerinin bu süreçlerin neresinde bulundukları, kendilerine nasıl finans kaynakları yarattıkları ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖRÜN FİNANSMANI

1.1. Terör Örgütlerinin Temel Giderleri

İnsanlığı tehdit eden en önemli unsurların başında hiç kuşku yok ki terörizm gelmektedir. Bu kadar büyük bir tehdit olmasına karşın uluslararası ortak bir terör tanımından bahsetmek mümkün olmasa da ideoloji, örgüt ve eylem unsurlarının varlığı terörün ortak göstergeleridir. Küreselleşmenin getirdiği imkânlar ve Soğuk Savaşın sona ermesi ile birlikte klasik güvenlik algısı değişmiştir. Nitekim askeri olan ve sadece devletlerden gelen tehditler yerini, nereden geleceği belli olmayan, sadece askeri güvenliği değil toplumsal, ekonomik, çevresel, siyasi güvenliği hedef alan tehditlere bırakmıştır. Haliyle tehditlerin bu denli artması ve çeşitlenmesi güvenlik kavramında da yeni çalışmalar yapılmasını zorunlu kılmıştır.⁷³

Yirminci yüzyılın sonundan itibaren dünyada güvenlik kavramı farklı bir boyut kazanmış, Soğuk Savaş dönemine göre derinleşmiş ve genişlemiştir. Yeni dönemde devletlerden gelen tehditlerin yerini kaynağı belirli olmayan tehditler almıştır. Bu bağlamda birçok devlet güvenlik politikalarını devlet dışı aktörlere göre revize etmiştir.⁷⁴

Barry Buzan, ulusal güvenliğin yalnızca askeri bir mesele değil çok daha fazla boyutlarının olduğunu savunmaktadır. Soğuk Savaş dönemi hâkim düşüncesinin aksine, güvenliği askeri kapasite ile ölçmek yanlış olacaktır. Nitekim her devlet dışardan bakıldığında aynı gibi görünse de özünde çok farklı dinamiklere sahiptir. Fakat her devlet ekonomik tehditlere açık olmakla birçoğu temelde politik ve toplumsal de tehditler algılarlar. Bugün uluslararası alanda belirsiz tehditlerin en bilineni terördür ve terör karşısında sadece askeri politikalar ve stratejiler ile güvenliği sağlamak bu çağda mümkün değildir.⁷⁵

Yeni dönem güvenlik kavramına en büyük tehditlerden birisi kuşkusuz terördür. Nitekim terör örgütleri teknolojinin getirdiği imkânlarını kullanarak belirli ülkeyi hedef almaktan çıkmış tüm dünyayı tehdit eder hale gelmiştir. Ortadoğu'daki bir terör örgütü ABD'yi hedef alabilmekte, o ülkenin topraklarında silahlı eylemler düzenleyebilmektedir. 11 Eylül 2001'de İkiz Kule Saldırıları ile tüm dünya terör eylemlerinin artık sınır tanımadığını net bir şekilde görmüştür. Ayrıca küresel ekonominin var olduğu dönemde, terör örgütleri bir bölgede yaptığı eylemlerle tüm dünya ekonomisini tehdit edebilme imkânına sahip hale gelmiştir.⁷⁶

⁷³ Erdoğan, 2013: 265-292.

⁷⁴ Ekici, 2014: 113-126.

⁷⁵ Buzan, 2015.

⁷⁶ Ateş, 2017: 142-163.

Terör örgütlerinin yapmış olduğu terör eylemlerinin uluslararası boyutlarından bahsetmek mümkündür. Öncelikle terör eylemini yapanların, eylem yapılan ülke vatandaşı olup olmaması terör örgütünün uluslararası boyut kazanmasında önemlidir. Bunun dışında saldırı yapılan hedefin, eylemin yapıldığı ülkeye ait olup olmaması da teröre uluslararası bir boyut katabilir. Ayrıca terör saldırıları için gerekli para, silah ve teçhizatın hangi kaynaktan geldiği de teröre uluslararası boyut kazandıran diğer kıstas sayılabilir.⁷⁷

Küreselleşmenin bu denli yüksek hızda olduğu bu dönemde uluslararası boyutu olmayan bir terör örgütünden bahsetmek neredeyse imkânsızdır. Nitekim iç terör; bir devletin milli sınırları içinde ve dış kaynaklı hiçbir terörist örgütle işbirliği yapmadan gerçekleştirilen, başka bir devletin ya da şahsın menfaatlerini düşünmeyen tedhiş hareketleridir. Buradan çıkarılacağı üzere; uluslararası bağlantısı bulunmayan bir terör örgütünün bu küresel çağda varlığını sürdürebilmesi oldukça zordur.⁷⁸

Terör örgütlerinin varlıklarını devam ettirebilmeleri için finansal kaynaklara ihtiyaçları vardır. Bu finans kaynaklarının sürekliliği terör örgütüne güç katmaktadır. Bu amaçla terör örgütleri finansal faaliyetlerde bulunmak, eylemlerini finansa etmek zorundadırlar. Terör örgütlerinin finans kaynaklarından gelir elde etmesindeki amacı hayatta kalmak ve ideolojilerini devam ettirerek eylemlerinin sürekliliğini sağlamaktır. Bu bağlamda terör örgütlerinin tıpkı devletler gibi bütçeleri vardır. Bütçeleri içerisinde gider kalemleri olduğu gibi gelirler de mevcuttur. Terör örgütünün büyüklüğüne göre sahip oldukları bütçeler değişir. Aktif üye sayısı, eylemlerinin sıklığı ve büyüklüğü, yayılmış olduğu coğrafi alan terör örgütlerinin büyüklüğünü gösteren unsurlardır. Terör örgütlerinin yaşamsal giderleri, propaganda giderleri, eğitim giderleri ve silahlı eylem giderleri gibi temel gider kalemlerinden söz edilebilir.⁷⁹

1.1.1. Yaşamsal Giderler

Terör örgütlerinin temel giderlerinin başında kuşkusuz terör örgütü üyelerinin yaşamsal ihtiyaçları yer alır. Terör örgütü üyelerinin kurulan kamplarda hayatlarını devam ettirebilmek adına duydukları barınma, beslenme, iletişim, seyahat gibi temel ihtiyaçları tamamen örgüt tarafından karşılanmaktadır. Terör örgütü üyeleri normal insanlar gibi bir iş bulup düzenli çalışma ve maaş kazanma imkânlarına sahip değildirler. Nitekim bu teröristler sürekli gizlenmek ve eylem yapmak üzere yaşarlar. Bu nedenle teröristlerin gelir elde etmeleri mümkün değildir. Ayrıca örgüte katılmış teröristlerin birçoğunun geride bıraktıkları aileleri

⁷⁷ Yayla, 1990: 335-385.

⁷⁸ Güvenir, 1980.

⁷⁹ Kuyaksil, 2004.

için de terör örgütleri yardım yapmaktadır. Ayrıca terör örgütleri tarafından eş ve çocuk yardımları yapıldığı haberlere yansımıştır. Bununla birlikte evlenen terör örgütü üyelerine tek seferlik 1200 Amerika Doları ve bir daire verdiği de haberlerde geçmektedir.⁸⁰

Terör örgütü üyelerinin günlük ihtiyaçlarını karşılamak adına zorunlu giderleri mevcuttur. Kamplarda, dağlarda, şehirlerde her nerede olursa olsun her insanın yaşamını devam ettirmek için ihtiyaç duyduğu unsurlara teröristler de ihtiyaç duyarlar. Güvenlik güçleri tarafından yapılan operasyonlarda silah ve mühimmatın dışında erzaklar da ele geçirilmektedir. Bu malzemelerin ele geçirilmesi de terör örgütüne büyük zarar vermektedir. Günlük yeme içme malzemeleri, iletişim için ihtiyaç duyulan telsiz, telefon hatları, dağ şartlarına uygun kıyafetler, uyku tulumları teröristlerin günlük yaşamları için gerekli asgari şartların sağlanmasında önemli kalemlerdir. Bunun dışında sağlık açısından önemli ilaçlar, acil müdahale için gerekli pansuman ve ameliyat ekipmanları da terör örgütü üyelerinin günlük ihtiyaçları arasında sayılabilir. Terör örgütüne yönelik yapılan operasyonlarda bu gibi temel ihtiyaçları karşılamada kullanılan eşyaların mağaralarda, depolanarak tutulduğu ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca bu malzemelerin çeşitliliği, depolarının büyüklüğü ve korunaklı olması ne denli önemli olduğunun göstergesidir.⁸¹

Terör olaylarının yoğun yaşanması ve çatışma ortamının süreklilik göstermesi sonucu ülkede sosyal dengeler bozulmaktadır. Ülke içerisinde yaşamakta zorluk çeken insanlar ideolojik amaç gözetmeksizin para kazanma amacıyla da terör örgütlerine katılmaktadır. Bu bağlamda terör örgütleri adına savaşmak yeni birer meslek kolu haline gelmiştir. Suriye’de son on yıldır devam eden çatışma durumu, Suriyeli insanları terör örgütlerine yaklaştırmıştır. Özellikle 17-25 yaş aralığındaki iş bulamayan gençler DEAŞ terör örgütüne katılarak aylık 500 ila 650 dolar maaş almaktadırlar. Hatta farklı terör örgütleri farklı maaşlar teklif etmektedirler. İş kolu olarak gören insanlar kendilerine en yüksek maaşı teklif eden terör örgütlerine katılmaktadır.⁸²

Terör örgütleri açısından aktif eylem yapacak insan sayısının artması terör örgütlerinin hedeflerine ulaşmasında avantaj olarak görülmektedir. Fakat üye sayısında yaşanan olarak yaşanan bu artış giderlerin de artmasına yol açmıştır. Özellikle Suriye örneğinde olduğu gibi verilen maaşlar, terör örgütleri adına fazladan gider olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁸⁰ Hürriyet Gazetesi, 2 Eylül 2014.

⁸¹ Anadolu Türk Haber, 16 Aralık 2015.

⁸² Öztürk, 2018: 299-317.

1.1.2. Propaganda Giderleri

Propaganda kelimesi TDK'de; *“bir düşünceyi, bir öğretiyi veya inancı yaymak, başkalarına tanıtmak, benimsetmek maksadıyla yapılan çalışmalar olarak yer almaktadır”*.⁸³ Küreselleşen dünya, bu propaganda faaliyetlerini gerçekleştirmek için çok büyük fırsatlar sunmuştur. Yirminci yüzyılda gazete, dergi, televizyon gibi medya araçları günümüzde yerini sosyal medyaya bırakmıştır. Günümüzde 2,4 milyar Facebook, 2 milyar Youtube, 340 milyon Twitter kullanıcısı bulunmaktadır.⁸⁴ Bu denli yüksek oranda sosyal medyanın kullanılması, terör örgütleri açısından da sosyal medyayı çekici kılmaktadır. Terör örgütleri, yapmış oldukları saldırı videolarını, ideolojilerini, eylemlerini sosyal medya üzerinden paylaşarak çok daha kolay gündem oluşturmaktadır.

Propaganda faaliyetleri terör örgütlerinin diğer önemli gider kalemlerindendir. Terör örgütleri için sahip olunan ideolojilerini yayma, başka ülkelerden destek bulabilme, kendilerine sempatzan toplayabilme ve devlete güç gösterisinde bulunabilme açısından propaganda çok önemlidir. Nitekim terör örgütleri propaganda ile bir nevi reklamlarını yapabilmekte, devlete karşı bir güç olduğu algısını yaratmak istemektedirler. Küreselleşen dünyada bilginin yayılmasının hızı ve sınırı olmadığı için terör örgütleri bunu çok rahat kullanabilmektedir. Nitekim teknolojinin sunduğu imkânlardan terör örgütleri de sınırsız şekilde yararlanmaktadır. 1995 yılında PKK'nın yayın organı MED TV İngiltere merkezli kurulup tüm Avrupa'da yayın yapmaya başlamıştır. Kanal terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın konuşmaları ve Türkiye'de güvenlik güçlerine yapılan saldırıları yayınlarak örgüt adına önemli bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır.⁸⁵

Van'da kurulan Urartu'lar milattan önce 600'lü yıllarda Med'ler ve Hitit Krallığı'nın kolu olan Hayasa'lar tarafından işgal edilmiştir. Tarihte Med'ler olarak adı geçen topluluğun Kürtlerin atası olduğu tezine istinaden, 1995 yılında yayın yapmaya başlayan terör örgütü propaganda kanalının adı MED TV olarak seçilmiştir.⁸⁶

Eğitim alanında yaşanan gelişmeler incelendiğinde, terör örgütleri adına önemli gider kalemlerinden birisi daha görülebilir. Terör örgütleri için propaganda yapabileceği, kendi adına sempatzan veya örgüt üyesi toplayabileceği, toplumun her kesiminden insana ulaşabileceği en önemli kaynak üniversiteler ve öğrencilerdir. Küreselleşmenin getirdiği imkânlarla birlikte, özellikle 2000'li yıllardan itibaren il merkezlerinde artan üniversite ve ilçelerde artan yüksekokulların sayısı ülke içinde büyük bir öğrenci hareketliliğini ortaya çıkarmıştır. 2019 yılı itibari ile Türkiye'deki üniversite sayısı (Vakıf Üniversiteleri de dâhil

⁸³ Taşdemir, 2017: 727-752.

⁸⁴ Wearesocial, 2020.

⁸⁵ Pek & Ekici, 2007: 140-152.

⁸⁶ Çitlioğlu, 2009.

olmak üzere) 207 iken bu sayı 2011 yılında 165'di. Üniversitelerdeki toplam öğrenci sayısı 2020'lerde 7.740.502 iken 2010-2011 eğitim öğretim yılında bu sayı 2.082.492'di.^{87 88}

Yükseköğretim ve öğrenci sayısındaki bu denli hızlı artışa karşılık 1961 yılında kurulan ve 2011 yılından beri Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde bulunan Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurt sayısı 2017 Nisan ayı itibariyle 727'dir. Bu yurtlarda barınabilecek öğrenci kapasitesi ise 601.019'dir.⁸⁹

Şehir dışında okuyan yükseköğretim öğrenci sayısının yalnızca yüzde 8'lik kısmı devlet yurtlarında konaklama imkânına sahip olabilmektedir. Devlet yurtlarının barınma ihtiyaçlarını karşılamadaki bu düşük oranı sebebiyle öğrenciler farklı alternatiflere yönelmektedir. Özellikle gelir durumu yüksek olmayan aileler çocuklarına çok iyi maddi imkânlar sunamamakta, özel yurtların ve öğrenci evlerinin yüksek maliyetleri karşısında yeterli kaynak ayıramamaktadırlar.⁹⁰

Terör örgütleri açısından kalifiye üyeler ve sempatizanlar kazanmak adına öğrenciler çok önemli noktadırlar. Ayrıca terör örgütleri öğrenciler sayesinde toplumun her kesimine kendisini tanıtabilme imkânı yakalamaktadır. Bu önemli kaynağı değerlendirmek adına terör örgütleri fazlasıyla gider yapmaktadır. Terör örgütlerinin yapmış olduğu bu harcamaları, terör örgütlerinin hem propaganda giderleri içinde hem de eğitim giderleri içinde değerlendirmek mümkündür. Terör örgütleri tarafından örgüt evlerinde barınan öğrencilere ideolojik propagandalar yapılmak suretiyle öğrenciler yönlendirilmek istenmektedir.⁹¹

Öğrenci yurtlarının yanı sıra öğrenci bursları da terör örgütleri tarafından başvuru yöntemlerdendir. Terör örgütleri adına oldukça önemli getirisi olacak olan öğrenci bursları aynı zamanda ciddi bütçe gerektiren bir faaliyet alanıdır. Terör örgütlerinin ihtiyacı olan öğrencilere, öğrencilik hayatları boyunca maddi açıdan destek vermesi, örgütün propagandası açısından çok büyük fırsat sunmaktadır. Terör örgütleri en büyük insan kaynağını üniversitelerden sağlamaktadır. Devletin yükseköğretim öğrencilerine sunmuş olduğu yurt ve burs imkânlarındaki yetersizlik terör örgütleri adına çok büyük bir fırsat doğurmaktadır. Bu sebeple Kredi ve Yurtlar Kurumu'na ait yurtlar terör örgütleri tarafından üniversitelerde rakip olarak görülmektedir.⁹²

Öğrenciler için devlet yurtlarında barınma ücreti aylık 300 Türk Lirası iken özel yurtlarda bu fiyat farklı şehirler bazında 750 ila 1500 Türk Lirası arasında değişmektedir.

⁸⁷ YÖK, 2019.

⁸⁸ Günay & Günay, 2011: 1-22.

⁸⁹ Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2017.

⁹⁰ Hürriyet Gazetesi, 18 Aralık 2018.

⁹¹ Aydın, 2017: 75-94.

⁹² Kahvecioğlu, 2016.

Devlet yurtlarının yetersizliği, özel yurtlar ve öğrenci evlerinin yüksek maliyetli olması sonucu aileler daha uygun şartlarda yurtlar ve evler aramak durumunda kalmaktadır. Tam da bu noktada terör örgütleri öğrenciler için çok cüzi fiyatlar karşılığında yurt ve evler açmaktadır. Nitekim terör örgütlerinin nitelikli insan kaynağına sahip olması terör örgütlerine güç katacaktır. Bu yöntem sayesinde terör örgütleri ülkenin dört bir yanında, maddi destek sağladığı öğrenciler sayesinde propaganda yapma imkânı da bulmaktadır.⁹³

FETÖ, 1980’li yıllardan itibaren eğitim faaliyetlerine özel önem vermiştir. FETÖ, dershane, özel okul, öğrenci yurtları gibi eğitim merkezli çalışmalarını sürekli geliştirmiştir. Eğitim sektörünün her alanında güçlü bir şekilde yer almaya çalışan örgüt, kanuni yoldan yüksek gelir elde etmenin dışında farklı amaçlar için de çalışmıştır. Özellikle eğitim ağlarını genişleterek daha büyük insan kesimine ulaşmayı hedefleyen örgüt, öğrenciler üzerinden ailelere ulaşmıştır. Vermiş olduğu eğitim sayesinde halkın gözünde meşruluğunu sağlamlaştıran örgüt, genç yaşta öğrencileri yönlendirerek kendi ideolojilerine uygun bireyler yaratmak istemiştir. Ayrıca verdiği eğitimin kalitesine önem veren örgüt, her türlü sektörde kendi ideolojilerine sahip öğrenciler bulunmasını hedeflemiştir.⁹⁴

Eğitim sektörünün her safhasında yer alan örgüt, gelecek vadeden ve maddi zorluk çeken öğrencilere eğitim fırsatı sunarak kariyerli bir gelecek sunmuştur. Uzun süre kendi ideolojik eğitimini veren terör örgütü, her talimatlarını sorgusuz sualsiz yerine getiren, üst kademe devlet görevlisi, özel sektör yöneticisi bireylere sahip olmuştur. Bununla birlikte etkin olduğu ülkelerde, yetiştirdikleri bireyler sayesinde dış politikada yön veren bir güce sahip olmuştur.

Üniversiteler, eğitimlerini tamamlamak için Türkiye’nin dört bir yanından, farklı gelir ve kültür gruplarından gelen öğrencilerin bulunduğu yerdir. Türkiye’nin her kesimine ulaşabilmek adına üniversite öğrencileri yeterli olacaktır. FETÖ de, üniversite eğitimlerini almak için toplanan bu tüm farklı grupları hedef olarak seçmiştir. Üniversite öğrencilerine yapmış olduğu propaganda faaliyetleri sayesinde, her öğrenci birer FETÖ propagandacısı olarak Türkiye’nin her köşesine dağılmaktadır. FETÖ tarafından yıllarca ideolojik eğitim alan öğrenciler ülkenin büyük şehirlerinden, en ücrada kalan kırsal yerleşimlerine kadar dağılmaktadır. Onlarca yıl eğitim alanında yapılan FETÖ, özellikle üniversite öğrencilerine karşı yapmış olduğu bu propaganda sayesinde Türkiye’nin her kesiminde meşruluğunu uzun yıllar korumayı başarmıştır.

Terör örgütlerinin üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu bu propaganda faaliyeti yüksek maliyetler gerektirmektedir. Terör örgütleri propaganda faaliyetlerinde

⁹³ Polis Akademisi, 2017.

⁹⁴ Polis Akademisi, 2017.

başarılı olduğu ölçüde meşruluklarını artırabilmektedir. Bu sebeple propaganda faaliyetleri terör örgütleri adına önemli bir konudur.

1.1.3. Eğitim Giderleri

Terörün tanımı gereği ideolojik bir altyapısının olması gerekmektedir. Terör örgütünün sahip olduğu ideolojik altyapıyla birlikte hedefler ve yöntemler belirlenmektedir. Terör örgütlerinin geleceğini belirleyecek olan temel unsur ideolojik eğitimlerdir. Örgüt tarafından üyelerine verilen bu siyasi eğitimle birlikte örgüt ideolojisi tüm üyelere yerleştirilmek istenmektedir. Bu sayede terör örgütüne bağlılık sağlanmaktadır.⁹⁵

Örneğin; Marksist-Leninist ideoloji temelli terör örgütlerinde öncelikle devrim için gerekli şartların oluşması gerektiği savunulmaktadır. Mevcut sistemde siyasi iktidarın ele geçirilemeyeceği ve bu sebeple silahlı mücadelenin şart olduğu görüşü vardır. Terör örgütleri, üyelerine bu yönde eğitimler vermektedir. Ayrıca Küba Devrimi'nin lideri Ernesto Che Guevera bu ideolojideki terör örgütlerinin idolü konumundadır.⁹⁶

1980 yılında PKK ve ASALA terör örgütlerinin birlikte toplantı yaparak yayınladıkları bildiride, kamptaki eğitim giderlerinin yüzde 75'inin ASALA tarafından karşılanacağı maddesi yer almaktadır. Bu madde eğitim giderlerinin önemli bir gider kalemi olduğunu destekler niteliktedir.⁹⁷

Suriye'de yaşanan iç savaş esnasında hayatlarını kaybeden ailelerin küçük çocukları YPG terör örgütü tarafından alınarak örgüt tarafından çocuklara ideolojik eğitimler verilmektedir.⁹⁸

Terör örgütlerinin vermiş olduğu eğitimler, terör örgütlerinin propagandaları açısından da önemlidir. Terör örgütünün istediği şekilde iyi eğitim almış bir terör örgütü üyesi, yapmış olduğu söylemler ve eylemlerle terör örgütünün iyi anlamda reklamını yapmaktadır. Terör örgütlerinin propagandası yapılarak, şehirlerde, okullarda ve kampüslerde terör örgütünün meşruluğu artırmak amaçlanmaktadır.

Terör örgütlerinin vermiş olduğu eğitimlerin diğer ayağı da silahlı eğitimlerdir. Bu eğitimler; yakın dövüş, silah kullanma, bomba hazırlama, sızma, gibi eğitimleridir. Terör örgütleri siyasi eğitimlerin verilmesiyle teröristlerin örgüte bağlılığını artırmayı hedeflerken diğer yandan da silah ve savaş eğitimleri vererek yapılacak silahlı eylemlerde daha fazla

⁹⁵ Elazığ Emniyet Müdürlüğü.

⁹⁶ Çağlar, 2009: 37-88.

⁹⁷ Abdurrahmanlı, 2019: 1-73.

⁹⁸ Anadolu Ajansı, 6 Temmuz 2020.

korku salmayı hedeflemektedir. Bu sebeple terör örgütlerinin varlıklarını devam ettirebilmeleri açısından eğitim faaliyetleri oldukça önem arz etmektedir.⁹⁹

Hem silahlı eğitimler hem de ideolojik eğitimler terör örgütleri açısından mali yükümlülükler getirmektedir. Verilen eğitimlerde kullanılan materyaller, eğitim vermek adına kurulmuş olan kamplar, eğitim vermeye gelen özel eğitmenler terör örgütlerinin eğitim faaliyetlerindeki temel gider kalemlerini oluşturmaktadır.

1.1.4. Silahlı Eylem Giderleri

Silahlı eylem giderleri terör örgütleri için en önemli gider kalemlerinden bir diğeridir. Küreselleşme sürecinde yaşanan teknolojik gelişmeleri kullanan devletler, terörle mücadele konusunda çok daha etkin silahlar geliştirmeye başlamıştır. Fakat küreselleşmenin belki de en olumsuz yanı, küreselleşmenin getirmiş olduğu imkânların sadece iyiler tarafından kullanılmasını sağlayamamasıdır. Nitekim küreselleşmenin sunduğu imkânları terör örgütleri de kullanmaktadır.¹⁰⁰

Terör örgütleri artık küresel çapta bir tehdit haline gelmiş, gerçekleştirmek istedikleri silahlı eylemler terör örgütleri açısından çok daha maliyetli bir hale gelmiştir. Geleneksel terör döneminde saldırı amaçlı kullanılan hançer, zehir gibi araçlar çağdaş dönemde kullanılamaz hale gelmiştir. Bunun yerine artık terör örgütleri çok daha gelişmiş silahlar kullanmak zorundadırlar. Küreselleşmenin getirdiği imkânlardan azami ölçüde yararlanan terör örgütleri, gelişen silah teknolojisinden de fazlasıyla faydalanmaktadır. Terör örgütleri artık çok daha güncel teknolojide silahlara ulaşabilmektedir. Artık devletin güvenlik güçleri çok daha etkili silahlara, her arazi ve iklim şartlarında kullanılabilen araçlara sahipler. Terör saldırılarının başarılı olması için terör örgütleri de çağa uygun silah ve mühimmatlara ihtiyaç duyarlar.¹⁰¹

Terör örgütlerinin dünyanın herhangi bir yerinde terör saldırısı yapması küreselleşmenin getirmiş olduğu fırsatlar sayesinde mümkündür. Bir teröristin, farklı bir ülkede terör saldırısı gerçekleştirebilmesi için, teröristlerin saldırı yapmayı planladıkları bölgelere aktarılması, o bölgelerde gizlenmesi, barınması, silahları temin etmesi gibi ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçların karşılanması terör örgütlerinin silahlı eylem giderlerinin olduğunu göstermektedir. 11 Eylül saldırıları, Ortadoğu'da faaliyet gösteren bir terör örgütünün ABD toprakları içinde yapmış olduğu bir saldırı olarak terör örgütlerinin silahlı eylem giderlerine önemli bir örnek teşkil etmektedir.

⁹⁹ Yalçın, 2015.

¹⁰⁰ Aksu & Turhan, 2012: 69-80.

¹⁰¹ Gürel, 2014: 20-45.

11 Eylül saldırılarını araştıran müfettişler, saldırıyı gerçekleştiren terör örgütünün yaklaşık 500 bin dolar harcadığını tespit etmiştir.¹⁰² Farklı kaynaklar ise, terör örgütünün 11 Eylül saldırılarını yapmak için 2 milyon dolar harcadığını iddia etmektedirler. Bir silahlı eylem için gerekli olan bu orandaki yüksek harcamalar terör örgütlerinin finansal büyüklüğünü göstermektedir.¹⁰³

Terör örgütleri dünyanın herhangi bir coğrafyasından istedikleri silahları temin edilebilmektedir. Bu yeni teknoloji silahlar terör örgütlerine farklı eylemler yapma imkânları da tanımıştır. Terör örgütlerinin elinde bulunan drone (*uçan göz*) bu tarz yeni nesil silahlara en güzel örneklerdendir. Çağdaş silahlara ulaşmanın kolay olması, bu silahlara sahip olmanın terör örgütlerinin varlıklarını devam ettirebilmeleri açısından zorunlu olması terör örgütlerinin giderlerini artıran etkenlerdendir.¹⁰⁴

Türkiye'nin sınır komşularında yaşanan iç savaşlar ve çatışmalar, terör örgütleri açısından yeni silahların temin edilmesini kolaylaştırmaktadır. Suriye'de yaşanan çatışma ortamı terör örgütlerinin yasadışı şekilde silaha ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca yaşanan bu çatışma ortamında terör örgütleri sahip oldukları yeni teknolojik silahları deneme ve tecrübe kazanma fırsatı bulmaktadır.¹⁰⁵

Ayrıca teknolojiyi yakalamanın yanında silah sayısı da önemlidir. Üye sayısını artırarak büyüyen ve gelişen terör örgütleri, kendi örgütüne ait teröristleri silahlarla kuşatmak durumundadır. Sadece devletin askeri gücü ile girilen çatışmalarda değil, sivil vatandaşlara karşı yapılan saldırılarda da silah kullanılmaktadır.

Dünya ticaretinin gelişmesiyle birlikte yasadışı şekilde silaha ulaşmak da kolaylaşmıştır. Dünyanın herhangi farklı bir bölgesinden silah temin etmek terör örgütleri açısından olağan bir iş haline gelmiştir. Fakat kolaylaşan bu yasadışı silah sektöründe silah temin edebilmek adına harcanan yüksek paralar terör örgütleri açısından önemli bir gider kalemi oluşturmaktadır.

Terör örgütleri ile alakalı en korkunç senaryolardan birisi de nükleer terörizmdir. Küreselleşmenin getirdiği her imkândan yararlanan terör örgütlerinin nükleer silahlara ulaşması, bu silahları kullanması, nükleer santrallere saldırı yapması olasılığı tüm dünya açısından çok büyük bir problem arz etmektedir.¹⁰⁶

Yasadışı silah ticareti terör örgütleri açısından iki açıdan da önemlidir. Terör örgütleri yasadışı silah temin etme noktasında daha fazla finansal kaynağa ihtiyaç duymaktadır. Diğer

¹⁰² The Washington Times, 18 Kasım 2001.

¹⁰³ Federation Of American Scientists, 2004.

¹⁰⁴ TRTHaber, 14 Mayıs 2019.

¹⁰⁵ Kasapoğlu & Kırdemir, 2019: 1-13.

¹⁰⁶ Gerçekler, 2013: 91-121.

taftan terör örgütleri, yasadışı silah ticaretinde yer alarak finansal açıdan kendine gelir sağlamaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında, terör örgütlerinin giderlerini keskin şekilde ayırmak çok zordur. Nitekim herhangi bir yasadışı iş yapılırken farklı yasadışı işlerle kesişmektedir. Bununla birlikte terör örgütleri açısından gider olarak görünen bazı maddeler aynı zamanda terör örgütleri açısından gelir sağlama alanları olarak da değerlendirilmektedir.

1.2. Terör Örgütlerinin Gelir Kaynakları

Terör örgütleri ideolojik olarak farklılıklar gösterebilirler. Ayrıca terör örgütleri farklı silahlı eylemler de gerçekleştirebilirler. Fakat terör örgütleri bu bağlamda her ne kadar farklı olsalar bile binlerce teröristi geçindirmek, silahlar elde etmek ve propaganda faaliyetleri gerçekleştirmek için maddi kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Bu ortak giderleri karşılayabilmek adına benzer faaliyetlerde bulunabilirler.¹⁰⁷

Terör örgütleri varlıklarını devam ettirebilmek adına finansal kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Bu finans kaynaklarının en önemli özelliği süreklilik arz etmek durumunda olmasıdır. Nitekim terör örgütlerinin varlıklarının devamı maddi kaynakların sürekliliğine bağlıdır. Özellikle silahlı eylemlerin gerçekleştirilmesi ve terör örgütü üyelerinin ihtiyaçlarının karşılanması bu gelir kaynaklarının sürekliliği ile doğrudan ilişkilidir.¹⁰⁸

Terör örgütlerinin üye sayıları, yaptıkları silahlı eylemlerin büyüklüğü ve sıklığı, propaganda faaliyetleri terör örgütlerinin büyüklüğünün göstergeleri olarak algılanabilir. Bir terör örgütü bu sayılan unsurlar sayesinde ideolojilerini duyurma, ses getirme konularında daha başarılı olabilir. Bu büyüklüğün de mutlaka finansal olarak karşılığı bulunmak zorundadır. Küresel dünyada kendini finanse edemeyen terör örgütleri fakir olarak kalmakta ve varlıklarının devam ettirmekte sorun yaşamaktadırlar. Nitekim küreselleşmenin getirdiği imkânlar sayesinde terör örgütleri organize suç örgütleri ile ilişkiler kurup, uluslararası suçlarla giderlerini finanse etmeye başlamıştır.¹⁰⁹

Asıl amacı gelir elde etmek olmayan terör örgütleri giderlerini finanse edebilmek adına gelir kaynaklarına ihtiyaç duyarlar. Küreselleşmenin bu kadar yoğun olmadığı dönemlerde geleneksel finans kaynakları terör örgütleri tarafından kullanılmaktaydı. Banka soygunları, gasp, fidye, haraç toplama gibi geleneksel yöntemler terör örgütlerinin büyük giderlerini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Nitekim geleneksel yollarla elde edilen gelirler küreselleşen terör örgütlerinin finansmanında yeterli olmamaktadır. 1993 yılı İngiltere Ulusal

¹⁰⁷ Giraldo & Trinkunas, 2007: 21-38.

¹⁰⁸ Gürel, 2014: 20-45.

¹⁰⁹ Türkiye Barolar Birliği, 2006.

Suç İstihbarat Dairesi (NCIS) raporunda PKK'nın, göçmenler ve işadamlarından 2,5 milyon Pound haraç aldığını açıklamıştır. Fakat geleneksel finans kaynaklarından olan haraç yöntemiyle elde edilen bu miktar terör örgütünün finansmanı noktasında yetersiz kalmaktadır.^{110 111}

Terör örgütlerinin gelir kaynaklarını; devlet sponsorluğu, aidat ve bağışlar, yasal işler ve yasadışı işler başlıkları altında incelenebilir.

Giderlerini karşılamak adına sürekli gelir kaynaklarına ihtiyaç duyan terör örgütlerinin en temel finans kaynaklarından birisi sponsor devlet desteğidir. Terör örgütlerine finansal destekler özellikle Soğuk Savaş döneminde devletlerin oldukça sık başvurdukları yöntemlerdendir. Bu dönemde terör örgütlerini dış politikada yaptırım aracı olarak kullanmak isteyen devletler, terör örgütlerine finansal destekler sağlamıştır. Soğuk Savaş döneminde kendi ideolojilerini yaymak ve ulusal çıkarlarını korumak isteyen devletler terör örgütlerini oldukça aktif olarak kullanmışlardır. Terör örgütleri her ne kadar kendilerini bir ideoloji, bir amaç uğruna savaşıyor olarak görseler de temelde sponsor devletin çıkarlarına hizmet eden taşeron gruplar haline gelmişlerdir.¹¹²

Sponsor devletlerin çıkarları doğrultusunda hareket eden terör örgütleri, sonu olmayan sürekli bir tehdit olarak devletlerin karşısına çıkmaktadır. Terör örgütleri ile mücadele eden devletler sürekli düşük yoğunluklu çatışma içerisinde olmakta, bu çatışma durumu devleti ekonomik ve psikolojik olarak yıpratmakta, bu durum sponsor devlet adına bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır. Bu savaş devletlerarası doğrudan savaş değil, bir vekil savaşıdır.¹¹³

114

Tarihi süreç içerisinde savaş kavramının anlamında da değişimler meydana gelmiştir. Klasik anlamda savaş dışında, vekâlet savaşları da yer almaya başlamıştır. Özellikle Soğuk Savaş döneminde sık rastlanan vekâlet savaşları; doğrudan devletlerin birbirleriyle silahlı çatışmaya girmek yerine devletlerin seçip desteklediği vekil aktörlerin silahlı çatışması anlamına gelmektedir. Uzun süreli bir müttefikliğin aksine, kısa süreli çıkarların uyumu amacıyla devletlerin kendilerine seçtiği vekilleri maddi, psikolojik ve siyasal olarak desteklemesi olarak anlaşılmaktadır. Günümüzde Suriye'de yaşanan çatışma ve savaş durumu bu vekâlet savaşına bir örnek teşkil etmektedir. ABD, Suriye'de vekil olarak seçtiği YPG terör örgütü ile bölgede çıkarlarını askeri şekilde savunmaktadır.¹¹⁵

¹¹⁰ Criss, 1995: 17-37.

¹¹¹ Cengiz , 2013: 63-79.

¹¹² Türkiye Barolar Birliği, 2006.

¹¹³ Gal-Or, 1993: 7-23.

¹¹⁴ Abdurrahmanlı, 2018: 586-605.

¹¹⁵ Erol & Çelik; 2018: 14-45.

Soğuk Savaş döneminde özellikle Küba ve Kuzey Kore'deki Marksist gruplar SSCB tarafından desteklenirken, Afganistan'daki cihatçı gruplar da ABD tarafından desteklenmekteydi. Kendi ideolojisini tüm dünyaya yaymak isteyen SSCB ve ulusal çıkarlarını korumak isteyen ABD karşılıklı olarak bu dönemde farklı terör örgütlerini desteklemişlerdir. Ayrıca 1970'li yıllarda Arap Devletleri Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ)'ne yıllık 250 milyon dolar finans sağladığı, Libya'nın da Soğuk Savaş döneminde birçok terör örgütüne destekte bulunduğu iddia edilmiştir.¹¹⁶

Soğuk Savaş sonrası dönemde terör örgütlerine destek veren ülkelerin uluslararası arenada yaptırımlara tabi tutulması sebebiyle terör örgütlerine devlet yardımları büyük ölçüde azalmıştır. Fakat terör örgütlerinin dış devlet yardımı almadan varlıklarını devam ettirebilmesi pek mümkün değildir. Devletler, terör örgütlerine maddi destek sağlamanın dışında terör örgütü üyelerine sığınma hakkı verme, yayın organlarına göz yumma, kamp alanları ayarlama, tedavi imkânları ve lojistik destek sağlama gibi yardımlarda bulunmaktadır.¹¹⁷

Devlet sponsorluklarının terör örgütleri açısından en avantajlı yanı, hiçbir çaba göstermeksizin finans sağlamasıdır. Terör örgütleri devlet sponsorluklarıyla kolay yoldan gelir elde etmektedirler. Fakat bununla birlikte yardım eden devletlerin politikaları doğrultusunda terör örgütleri yapmak istemedikleri şeyleri yapmak durumunda kalabilirler. Kendi özgür iradeleri dışında adım atmak durumunda kalan terör örgütlerinin ideolojik amaçları erozyona uğrayabilir. Bununla birlikte devletlerin güncel ekonomik durumları ve değişen politikalarından dolayı terör örgütlerinin sponsor devlet kaynağı kesilebilir. Bunun dışında devletlerin yok olmasıyla da terör örgütlerinin finans kaynağı yok olabilir. Bu da terör örgütlerinin varlıklarını devam ettirebilmeleri açısından büyük bir problem oluşturabilir.¹¹⁸

Terör örgütlerinin temel gelir kaynakları arasında aidat ve bağışlar da gösterilebilir. Terör örgütlerine belirli bir grup tarafından yapılan bağışlar, yardımlar halk desteği başlığı altında toplanabilir. Ayrıca üye aidatları adı altında periyodik olarak toplanan paralar da terör örgütleri açısından gelir kaynağı oluşturmaktadır. Terör örgütlerine destek amacıyla yapılan bu bağış ve yardımlar vakıflar, dernekler, sivil toplum kuruluşları gibi legal görünümlü kuruluşlar üzerinden aktarılmaktadır.¹¹⁹

Terör örgütleri tarafından yönetilen vakıf, dernek gibi kuruluşlar yaptıkları faaliyetlerle üyelerinden bağış, yardım ve aidat toplamaktadır. Bu paralar terör örgütü sempatizanlarından alındığı gibi gerçekten iyi niyetli yardımsever insanlardan da

¹¹⁶ Freeman, 2011: 461-475.

¹¹⁷ Gürel, 2014: 20-45.

¹¹⁸ Freeman, 2011: 461-475.

¹¹⁹ Gürel, 2014: 20-45.

alınabilmektedir. Toplanan bu paralar genelde esas amaç olan terör örgütüne aktarılmakla birlikte, yasal işlere de harcamaktadır. Bu sayede söz konusu kuruluşlar faaliyetlerine yasallık katabilmektedir. Ayrıca söz konusu kuruluşlar sadece terör örgütlerine finans sağlamakla kalmayıp, terör örgütleri ile sempaticanları ve gizli hücreleri arasında bir bağ görevi de görmektedir.¹²⁰

Terör örgütlerinin gelir kaynakları arasında gösterilen, kar amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından toplanan yardım, bağış ve aidatlar terör örgütlerinin önemli gelir kalemlerinden birini oluşturmaktadır. Bu gelir kaynağı terör örgütünün meşruluğu açısından oldukça önemlidir. Nitekim bu yardım ve bağışlar terör örgütünün meşruiyetinin göstergesi olarak algılanabilir. Ayrıca bu gelir kaynağı çok çaba sarf etmeden elde edilecek bir gelirdir. Fakat aidat ve bağışlar miktar olarak terör örgütünün finansmanında yetersiz kalacaktır. Bununla birlikte terör örgütlerinin kontrollerinin de zayıflamasına sebep olabilir. Bununla birlikte devlet baskısı veya toplumdan kopmayla birlikte bu gelir kaynağı kesilebilir.¹²¹

Ekonominin küreselleşmesi ile birlikte terör örgütlerinin yasal alanlarda faaliyet gösterme imkânları da artmıştır. Özellikle ticaretin gelişmesi, uluslararası para dolaşımının küresel çapta kolaylaşması bu konuda terör örgütlerinin ticari işlerle uğraşma imkânlarını artırmıştır. Bu bağlamda terör örgütleri işletmeci, tüccar sıfatlarını da kazanmıştır.¹²²

Terör örgütlerine doğrudan üye olan veya görünüşte herhangi bir bağlantısı bulunmayan şahıslarca kurulan işletmeler terör örgütlerinin finansmanı açısından önemli bir yer oluşturmaktadır. Terör örgütleri adına kazanç getiren işletmeler küçük fırınlardan büyük lojistik firmalarına kadar her alanda faaliyet gösterebilir. Bu işletmelerin ticari faaliyetlerden elde etmiş olduğu gelirler terör örgütlerine fon olarak aktarılmaktadır.¹²³

Terör örgütlerine finansal kaynak olan bu işletmeler tamamen yasal görünüme sahiptir. Bu şirketler yaptıkları alım-satım işlerinde resmi olarak fatura kullanmakta, bankalarla işlemler yapmakta, reklam broşürleri ve afişler bastırmaktadır. Ayrıca bu şirketler kanunlara uymakta, vergilerini ödemektedirler. Herhangi bir yasal bir işletme ne yapıyorsa bu paravan şirketler de aynısını yapmakta, şirketlerin yasallığını korumayı amaçlamaktadırlar.¹²⁴

Yasal işletmeler kurarak gelir elde etmek isteyen terör örgütleri küreselleşmenin getirdiği imkânları kullanarak oldukça karlı işler yapabilirler. Fakat işletmeler sebebiyle daha şeffaf ve ilişkiler açısından daha açık hale gelen terör örgütleri, devlet istihbarat ajanlarına

¹²⁰ Aykın & Sözman, 2008.

¹²¹ Freeman, 2011: 461-475.

¹²² Aykın & Sözman, 2008.

¹²³ Mali Suçlar Araştırma Kurulu, 2019.

¹²⁴ Gürel, 2014: 20-45.

hedef olabilmektedirler. En önemli ilkelerinden birisi gizlilik olan terör örgütleri, bu ticari işletmeler sebebiyle devletler tarafından daha açık bir tehdit haline gelmektedir. Ayrıca serbest piyasa ekonomisi içinde faaliyet gösterecek olan her şirket için olduğu gibi bu şirketler de rekabet etmek durumunda kalacak, kar oranını düşürecektir. Bu da terör örgütleri açısından gelirlerin düşmesi anlamına gelmektedir.¹²⁵

Küreselleşme ile birlikte terör örgütleri tarafından en çok kullanılan, terör örgütleri için en avantajlı konuma gelen finans kaynağı şüphesiz yasadışı işler olmuştur. Yasadışı işlerdeki risk oranının yüksek olması, yasadışı işleri yapabilecek alternatif grupların az olması kar oranını da artırmaktadır. Bu bağlamda yasadışı işler terör örgütleri açısından çok cezbedici bir konuma gelmektedir.

Yasadışı işler terör örgütleri tarafından tarih boyunca başvurulan yöntemlerden birisi olmuştur. Fidyeye amacıyla adam kaçırma terör örgütleri tarafından en çok başvurulan yasadışı finans kaynaklarından biridir. Fidyeye amacıyla adam kaçırmanın finansal getirisi dışında terör örgütünün kendisini tanıtmaya açısından da önemli bir faydası vardır.¹²⁶

Bunun dışında haraç da terör örgütlerinin başvurduğu diğer gelir sağlama yöntemlerindendir. Özellikle işadamları ve ticaretle uğraşan kesimlerden zorbalıkla alınan bu paralar terör örgütleri açısından önemli bir finans kaynağıdır. Terör örgütleri daha çok yasadışı yollardan gelir sağlayan işletme ve kişilerden, yaptıkları işlerin büyüklüğüne göre haraçlar toplanmaktadır. Bunun karşılığında koruma ve güvenlik hizmetleri sunmaktadırlar.¹²⁷

Terör örgütlerinin yasadışı yollardan elde ettiği gelirler arasında sahtecilik, kredi kartı dolandırıcılığı gibi diğer yöntemler bulunsun da en çok geliri uluslararası kaçakçılık faaliyetlerinden kazanmaktadırlar. Küreselleşme sürecinde mal ve sermayenin dolaşımının kolaylaşması, tüm dünyanın tek bir pazar olması gibi fırsatlar terör örgütleri tarafından son derece kullanılabilir imkânlar sağlamıştır. Uluslararası kaçakçılık, terör örgütlerinin bu yeni dönemde sıklıkla başvurduğu yöntemdir.¹²⁸

Kaçakçılık fiillerini geçmişte daha çok organize suç örgütleri gerçekleştirmekte iken bugün bu yasadışı işlerde terör örgütlerinin daha aktif duruma geldiği gözlemlenebilir. Organize suç örgütleri yaptıkları eylemlerde terör örgütlerinden farklı olarak gelir elde etmeyi amaçlamaktadır. Son dönemde dış devlet yardımlarının nispeten azalması sonucu terör örgütleri de uluslararası kaçakçılık fiilleriyle finans sağlamaktadırlar.¹²⁹

¹²⁵ Freeman, 2011: 461-475.

¹²⁶ Gürel, 2014: 20-45.

¹²⁷ Kuyaksil, 2004.

¹²⁸ Cengiz, 2015.

¹²⁹ Aykın & Sözmén, 2008.

Terör örgütleri uluslararası kaçakçılık fiillerini işlerken dünyadaki diğer terör örgütleri ve suç örgütleriyle birlikte hareket etmektedirler. Küreselleşmenin sağladığı imkânlar, terör örgütlerinin daha büyük bütçelere sahip olması ortak hareket etmelerini gerektiren koşullar olmuşlardır. Terör örgütleri coğrafi ve dönemsel şartları fırsata çevirmektedir. İnsan kaçakçılığı, sigara ve diğer malların kaçakçılığı, silah kaçakçılığı ve uyuşturucu kaçakçılığı terör örgütlerinin yaptıkları önemli kaçakçılık faaliyetlerindendir.¹³⁰

Terör örgütleri genellikle çatışma alanlarında veya otoritenin bulunmadığı bölgelerde kurulmakta, bu bölgelerde aktif faaliyetler yapmaktadırlar. Farklı sebeplerle insanlar ülkelerini terk etmek istemektedirler. Çatışma bölgelerinde bu sebepler genelde canlarını kurtarmak, daha iyi bir hayat sürmektir. Bu amaçla ülkelerini terk eden insanlar uluslararası göçe başvurmakta, devletlerin uyguladıkları göçmen politikaları sebebiyle yasal yollardan bu ülkelere girememektedirler. Bu sebeple yasadışı yollara başvuran bu göçmenler terör örgütleri için önemli bir gelir kaynağı haline gelmektedirler. Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada göçmenlerin varmak istedikleri hedef ülke genelde Avrupa'dır. Sınırlardan yasadışı yollarla geçerek Avrupa'ya ulaşmak isteyen göçmenler, gitmek istedikleri ülkenin uzaklığına göre göçmen kaçakçılarına ücret ödemek zorundadırlar.¹³¹

Terör örgütleri yasadışı yollarla başka ülkelere geçmek isteyen göçmenlerin taşınması, güvenliklerinin sağlanması, ikametgah ve sahte pasaport işlemleri dahil tüm alanlarda aktif rol oynamaktadır. Ayrıca ülkelere yasadışı yollarla sokulan göçmenler, terör örgütleri tarafından illegal işlerde de kullanılmaktadır.¹³²

Türkiye, Irak, İran ve Suriye'den Avrupa'ya yasadışı yollarla kaçırdığı Kürt kökenli göçmenleri PKK uyuşturucu ticaretinin dağıtımını kısmında kullanmaktadır. Terör örgütleri yasadışı yollarla Avrupa'ya taşınan göçmenler üzerinde yapılan ideolojik propagandalarla göçmenleri illegal işlere dâhil etmektedirler. Bu sayede terör örgütü uyuşturucu satıcılığı dâhil birçok illegal işlerde bu yasadışı göçmenleri kullanmaktadır. Terör örgütleri görüldüğü üzere göçmen kaçakçılığı faaliyetiyle birden fazla şekilde gelir sağlamaktadırlar.¹³³

Terör örgütlerinin kaçakçılığını yaparak yüksek gelir elde ettiği diğer kaynak ise silah kaçakçılığıdır. Silah kaçakçılığı terör örgütlerine finansal kaynak sağladığı gibi terör örgütleri ihtiyaçları olan silah ihtiyaçlarını da bu yöntemle karşılamaktadır.¹³⁴

Terör örgütlerinin ortaya çıkmasında ve varlığını devam ettirebilmesinde varlık gösterdiği bölgedeki siyasi istikrarsızlık ve çatışma alanları etkili olmaktadır. Çatışmanın,

¹³⁰ Cengiz, 2015.

¹³¹ Aykın & Sözmén, 2008.

¹³² Gürel, 2014: 20-45.

¹³³ Özdemir & Pekgözlü, 2012: 85-102.

¹³⁴ Gürel, 2014: 20-45.

savaşın, iç karışıklıkların olduğu yerlerde terör örgütlerinin faaliyetleri artmakta, terör örgütlerinin gelir kaynakları da bu doğrultuda kolaylaşmakta ve getirisi artmaktadır.¹³⁵

Silah ve insan kaçakçılığı, toplumsal güvenlik açısından önemli tehditler arasındadır. Yasadışı yollarla farklı ülkelere geçen insanlar, hem gittikleri ülkenin demografik yapısını bozmakta, hem de illegal işlere bulaşma potansiyelleri sebebiyle toplumsal tehdit olduğu görülmektedir. Ayrıca kaçak göçmenler yasadışı şekilde sınırları geçtiği için sosyal haklardan yararlanamamakta, devletin sağladığı hizmetlerden faydalanamamaktadır. Bu sebeple göçmenlerin kendileri açısından da güvenlik sorunu ortaya çıkmaktadır. Silah kaçakçılığının varlığı da toplumsal güvenliği iç çatışmalar, bireysel saldırılar açısından tehdit etmektedir. Bu tehditler askeri olmasının dışında toplumsal birer tehdittir.¹³⁶

Sigara, akaryakıt, çay kaçakçılığı gibi ticari eşya kaçakçılığı da terör örgütleri için önemli birer finans kaynağı durumuna gelmiştir. Sınır komşusu ülkeler arasında vergi farklarının bulunması ve sınır bölgelerinin coğrafi yapısının denetlemeyi zorlaştırması bölgede aktif olan terör örgütleri için sınırlarda yapılan bu kaçakçılık fiillerini kolaylaştırmaktadır.¹³⁷

Türkiye’de sigara, akaryakıt, çay gibi maddelere uygulanan yüksek vergiler bu maddelerin kaçakçılığındaki karı artırmaktadır. Ayrıca coğrafi olarak Türkiye’ye sınır olan ülkelerde bu ürünlerin nispeten daha düşük fiyatlarda olması kaçakçılık fiilini daha cezbedici hale getirmektedir. Varlıklarını devam ettirmek adına finansal kaynaklarını artırmayı amaçlayan terör örgütleri açısından bu tarz işler oldukça cezbedicidir. Ayrıca Türkiye’ye komşu ülkelerde, özellikle Türkiye’nin doğu ve güneydoğu komşularında var olan çatışma ortamları bu kaçakçılık türlerinin Türkiye’de daha da artmasına sebep olmaktadır.¹³⁸

Terör örgütleri yapmış oldukları kaçakçılık faaliyetleriyle Türkiye’de çok büyük gelir elde etmektedirler. Türkiye’nin Güneydoğu ve Doğu sınırlarında gerçekleşen sigara kaçakçılığından terör örgütü PKK’nın yıllık 250 milyon Amerikan Doları gelir elde ettiği tahmin edilmektedir. Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğu sınırlarında sözde gümrük noktaları kurarak bölgede yapılan kaçakçılıktan yaklaşık yüzde 10 pay aldığı düşünülmektedir. Yakalanan teröristlerin ifadelerine göre PKK sigara kaçakçılığında, her 500 paket sigara için 1.25 Euro pay aldığını belirtmiştir.¹³⁹

Yine Türkiye üzerinde gerçekleştirilen akaryakıt kaçakçılığında PKK terör örgütünün etkin olduğu tespit edilmiştir. MHP Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı, 2013 yılında

¹³⁵ KOM, 2018.

¹³⁶ Aksu & Turhan, 2012: 69-80.

¹³⁷ Gürel, 2014: 20-45.

¹³⁸ Cengiz, 2015.

¹³⁹ EGM, 2019.

TBMM’de yaptığı konuşmasında; PKK’nın özellikle Kuzey Irak’tan Türkiye’ye kaçak yollarla getirilen akaryakıttan gelir elde ettiğini belirtmiştir. Kalaycı, Türkiye’de 2012 yılında 32 bin ton kaçak akaryakıt ele geçirildiğini ve bunun 91 milyon liralık vergi kaybının engellendiğini fakat bu miktarın toplam kaçak akaryakıtın yüzde 1’i bile olmadığını ifade etmiştir.¹⁴⁰

1.2.1. Yasadışı Uyuşturucu Ticareti

1.2.1.1. Uyuşturucu Madde Tanımı ve Uyuşturucu Maddenin Tarihi

Terör örgütlerinin diğer gelir kaynağı uyuşturucu kaçakçılığıdır. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) dünya uyuşturucu ticaretinin yıllık 320 milyar dolar olduğunu tahmin etmektedir. Bu rakam dünyadaki yasadışı işlerde en büyük payın uyuşturucu kaçakçılığında olduğunu göstergesidir. Bu bağlamda varlıklarını devam ettirmek isteyen terör örgütlerinin en önemli gelir kaynağının uyuşturucu kaçakçılığı olduğunu göstermektedir.¹⁴¹

Kişinin sinir sistemi üzerine etki ederek kişinin akli, psikolojik ve fiziki yapısını bozan, sarhoşluk, tutku, uyanıklık hissi veren, alışkanlık ve bağımlılık yapan, kanunların bulundurulması ve kullanılmasını yasakladığı doğal ve kimyasal maddelere uyuşturucu denir. Uyuşturucu maddeler aynı zamanda narkotik veya psikotrop maddeler olarak da adlandırılmaktadır.¹⁴²

Uyuşturucu maddelerin çeşitleri de gün geçtikçe artmaktadır. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü Müdürü Faruk Aşçıoğlu yaptığı açıklamalarda; uyuşturucu madde türlerinin 650’nin üzerinde olduğunu, bu maddelerin ne olduğu hakkında kullananların veya satanların dahi bilgisinin bulunmadığını belirtmiştir.¹⁴³

1.2.1.2. Dünya Uyuşturucu Üretim Merkezleri ve Ticaret Rotaları

1.2.1.2.1. Afyon

Haşhaş kapsülünün çizilmesi ile dışına akan özsu yaklaşık 15 saat beklemesi sonucu kuruyarak sakız kıvamına gelmektedir. Bu sakız kıvamındaki maddenin bıçaklarla sıyrılarak toplanması ile elde edilen uyuşturucu maddeye afyon denilmektedir.¹⁴⁴

Elde edilen bu maddeye ham afyon denilmektedir. Söz konusu madde çiğnenerek, yutularak, çaylara karıştırılarak kullanılacağı gibi sigara gibi de kullanılabilir. Nitekim

¹⁴⁰ TBMM, 27 Mart 2013.

¹⁴¹ Çetinöz, 2019.

¹⁴² Ergül, 1997.

¹⁴³ NTV, 2 Şubat 2019.

¹⁴⁴ Altıntaş, 2018.

tarih boyunca bu şekillerde kullanılmıştır.¹⁴⁵ Afyon bağımlılığının artış gösterdiği yıllarda afyon tekkeleri adı verilen afyon kullanılan işletmelerde bağımlılar afyonu sigara şeklinde yakarak içmekteydiler.¹⁴⁶

Gün geçtikçe insanlık adına en büyük tehditlerden biri haline gelen, bağımlı sayısı her geçen gün artan uyuşturucu maddelerin oldukça eski bir tarihe sahip olduğu düşünülmektedir. İlk narkotik madde olarak ortaya çıkan afyonun tarih öncesi devirlerde var olduğu tahmin edilmektedir. Afyonun ilk olarak Mısır'dan Anadolu'ya sonrasında tüm dünyaya yayıldığı düşünülse de İ.Ö. 4000 yıllarında, İsviçre'nin neolitik köylerinde haşhaş tohumlarının varlığı tespit edilmiştir.¹⁴⁷

Mezopotamya bölgesinde arkeologlar tarafından yapılan incelemelerde, Sümerlere ait çıkarılan tabletlerde haşhaş ve kenevir ekildiğine dair motifler bulunmuştur. Uyuşturucu özelliği bulunan bu maddeleri Sümerlerin tedavi amacıyla kullandığı düşünülmektedir. Toplumlararası ilişkiler sonucu önce Mısır, sonra Anadolu oradan da Yunan Uygarlığına geçtiği düşünülen uyuşturucu maddelerin ilk nerede kim tarafından kullanıldığı net olarak bilinmese de çok büyük bir tarihe sahip olduğu herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir.¹⁴⁸

İ.Ö. 600-800 yılları arasında yazıldığı düşünülen, Yunan Mitolojisine ışık tutan, Batı Edebiyatı'nın temel eserlerinden sayılan Homeros'un Odyessia Destanı'nda;

*O sıra Zeus'un kızı Helen'e bir şeyler tasarladı
Bir ilaç attı içtikleri şaraba,
Yası, öfkeyi dindiren bir ilahtı bu,
Tekmil acıları unutturan bir ilahtı,
Katıldığı sağıktan şarap içen,
Gözyaşı dökmezdi bütün bir gün,
Anası, babası ölmüş olsa bile.
Ya kardaşını ya sevgili oğlunu
Gözünün önünde tunçla kesseler,
Gözleriyle görse nasıl can verdiklerini,
Bir damla gözyaşı dökmezdi genede.
Böyle erdemli, iyi ilaçları vardı Zeus kızının,
Mısırlı Polydamna vermişti onları, Thon'un eşi,
Bu ilaçlar Mısır'ın bereketli toprağından fışkırırdı,
Birçoğu şifalıydı, birçoğu da zehirli,
Hekimleri de çok bilgili, üstün hekimlerdi,
Hepsi de Paian Tanrı'nın soyundandılar.*

¹⁴⁵ Günal, 1976.

¹⁴⁶ Booth, 1997.

¹⁴⁷ Booth, 1997.

¹⁴⁸ Köknal, 1976.

dizelerinde anlatılan ilacın adı her ne kadar afyon olarak verilmese de etkilerinden uyuşturucu bir madde tarif edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca tarihteki en eski farmakolojik kitap olan Ebers Papirüsünde; haşhaş ile sinek pislikleri karıştırılarak bir hamur elde edilmesi ve bu hamurun dört gün üst üste hastaya verilmesi, bu sayede çocukların ağlamalarına çare olduğu yazmaktadır. Nitekim Kahire Müzesi'nde İ.Ö. on dördüncü yüzyılda yaşamış küçük bir çocuk mumyasının ağzında afyon bitkisi bulunmuştur. Buradan anlaşılabileceği üzere afyonun uyuşturucu özelliği ilaç olarak kullanılmaktadır.¹⁴⁹

Yaklaşık 6000 yıllık tarihe sahip olan uyuşturucu maddelerin kullanım alanı oldukça geniştir. Daha çok dini törenlerde, sağlık sektöründe ve eğlence amacıyla kullanıldığı bilinen uyuşturucu maddelerin savaş dönemlerinde de en önemli ihtiyaçlardan olduğu görülmektedir. Tarihteki en büyük komutanlardan birisi olarak bilinen Büyük İskender'in, afyon bağımlısı olduğu ve ordusundaki her askere savaş öncesi korkularını dindirmesi sebebiyle verdiği birçok Arap-İslam kaynaklarında belirtilmektedir.¹⁵⁰

Afyonun uyuşturucu özelliği birçok toplum tarafından binlerce yıl kullanılmıştır. Tarihin ilerleyen süreçlerinde küreselleşmenin hızının artmasıyla önemli bir ticari değer haline gelmiştir. Fakat on dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde, tıbbın da ilerlemesiyle afyon yasaklanmış, yalnızca hekimlerin kullanabileceği bir madde haline gelmiştir.¹⁵¹

On sekizinci yüzyılda, afyon bir sömürgecilik silahı olarak kullanılmıştır. Çin ile ticari ilişkilerde bulunan, İngiliz şirketi “*East India Company*” üzerinden yapılan ticari faaliyetler Çin'in afyon aracılığıyla sömürülmesine zemin hazırlamıştır. Çin'den alınan ürünler karşılığında para yerine afyon kullanmayı teklif eden ve bu konuda baskı yapan şirket, afyonun Çin'in her kesiminde kullanılmaya başlanmasına sebep olmuştur. Çin'de en alt tabakadan en üst tabakaya kadar her seviyede afyon bağımlılığı baş göstermiştir. 1767 yılından itibaren yüz yıldan daha az bir sürede Çin'de afyon tüketiminin yetmiş kat arttığı tahmin edilmektedir.¹⁵²

Afyonun ticarete para yerine kullanılması, şirket açısından iki farklı olumlu sonuç doğurmaktadır. Öncelikle afyon Hindistan'da ucuz ve yüksek oranda üretildiğinden ticarete oldukça yüksek kar oranı sağlamaktadır. Diğer taraftan, afyon ticaretiyle birlikte toplumda daha fazla afyon bağımlısı çıkmakta ve daha fazla afyon talebi meydana gelmektedir. Bunlarla birlikte afyon kullanan halk uyuşturulmaktadır.¹⁵³

¹⁴⁹ Babaoğlu, 1997.

¹⁵⁰ Babaoğlu, 1997.

¹⁵¹ Booth, 1996.

¹⁵² Schivelbusch, 2019.

¹⁵³ Schivelbusch, 2019.

Yasadışı afyon üretiminde yirminci yüzyılda önemli merkezlerden olan Altın Üçgen olarak adlandırılan Myanmar, Laos ve Tayland'ı içine alan Güneydoğu Asya bölgesi iken Altın Hilal olarak adlandırılan bölge Pakistan, Afganistan ve İran'ı kapsamaktadır. Dünyadaki diğer afyon üretim merkezi ise Peru, Kolombiya, Meksika'nın bulunduğu Orta Amerika'dır.¹⁵⁴

1970'lerde Afganistan yıllık 100 ton civarında afyon üretirken 1979 İran Devrimi, Rusya'nın Afganistan'ı işgali ve 2001 Batı müdahalesi ile üretimde oldukça artış görülmüştür. Birleşmiş Milletler 2011 Raporuna göre Afganistan'da 4860 ton afyon üretilmiştir.¹⁵⁵ 2017 raporuna göre ise bu rakam 9000 tona çıkmıştır.¹⁵⁶ Dünyadaki afyon üretiminin yaklaşık yüzde 90'ının Afganistan'da gerçekleştiği iddia edilmektedir.¹⁵⁷ Altın üçgen olarak adlandırılan bölgede afyon yetiştirilmesinin nispeten azalması, Afganistan'a yapılan müdahaleler sonrası siyasal istikrarın iyice kötüye gitmesi, ekonomik olarak gelişmemesi ve bölge terör örgütlerinin hâkim olması bu artışın en büyük sebeplerindendir.¹⁵⁸

Afganistan'da afyon üretiminin yüksek olmasında başka sebepler de vardır. Afyonun fiyatının yüksek oluşu, uyuşturucu kaçakçılarının üreticileri finansal olarak destek sunması, afyonun dayanıklı bir malzeme oluşu, ülkede siyasal otoritenin oturmamış olması, bölgede on yıllardır devam eden iç savaş ve çatışma ortamı ve ülke yönetiminde bulunan kişilerden bazılarının uyuşturucu kaçakçıları ile işbirliği içinde bulunması bu sebeplerden sayılabilir.¹⁵⁹

Afganistan'da ekonomik olarak kötü şartlarda yaşayan insanlar gelir elde etmek adına haşhaş tarlalarına gitmektedirler. Nisan ayının ilk üç haftası haşhaşın hasat zamanı olmakla birlikte bu dönemde ülkede her meslekten ve gruptan insan tarlalarda çalışmak adına toplanırlar. Ülkede ekonomik şartların kötü olmasından ötürü haşhaş tarlalarında çalışmak insanlar için önemli bir gelir kapısı sayılmaktadır.¹⁶⁰

1961 Yılında Birleşmiş Milletler tarafından imzaya sunulan ve Türkiye'nin de imzaladığı anlaşma ile dünyadaki haşhaş üretimi sınırlandırılmış ve kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Söz konusu anlaşma ile dünyada yasal olarak haşhaş ekimi yapan ülkeler belirlenmiş ve Türkiye BM tarafından yasal üretici olarak tanınmıştır.¹⁶¹ Türkiye'de haşhaş

¹⁵⁴ Shanty, 2011.

¹⁵⁵ World Drug Report, 2011: 45.

¹⁵⁶ World Drug Report, 2017: 45.

¹⁵⁷ Robertson, 2016.

¹⁵⁸ Peyrouse, 2013.

¹⁵⁹ Yılbaş, 2005.

¹⁶⁰ Robertson, 2016.

¹⁶¹ Dünyada, haşhaş ekimi BM teşkilatı denetiminde yasal ana üretici olarak Türkiye, Hindistan, Avustralya, Fransa, İspanya, Macaristan'da yapılmaktadır. Türkiye ve Hindistan BM teşkilatınca geleneksel, diğer ülkeler ise ticari haşhaş üreticisi ülkeler olarak kabul edilmektedir.

ekiminin yapılabileceği alanları Bakanlar Kurulu belirlemektedir. BM tarafından Türkiye'ye verilen yıllık haşhaş ekim alanı 700.000 dekadardır.¹⁶²

Tarih boyunca birçok medeniyet tarafından çok çeşitli amaçlarla kullanılan afyonun yerini farklı maddeler almaya başlamıştır. Özellikle bu dönemde afyon kaçakçılığı yok denecek kadar azdır. Nitekim haşhaştan alınan ham afyonun kaçakçılığını yapmaktansa afyondan üretilen türevlerinin taşınması ve saklanması çok daha kolaydır. Bu sebeple yeraltı dünyası afyon yerine afyondan elde edilen diğer uyuşturucu maddelerin kaçakçılığını daha fazla gerçekleştirmektedir.¹⁶³

1.2.1.2.2. Morfin

Afyon kullanımının oldukça yaygın olması sebebiyle afyona olan bilimsel ilgi de sürekli olarak artmıştır. On dokuzuncu yüzyılın başlarında dünya genelinde birçok eczacı ve bilim insanı afyonun özündeki ana maddeyi bulmak için çalışmışlardır. Afyon üzerinde çalışmalarda bunlardan birisi olan Alman Friedrich Wilhelm Adam Sertürner isimli eczacı kalfasıdır. Sertürner herhangi bir tıbbi eğitimi olmamasına karşın afyona olan merakının peşinden giderek afyonun alkaloidine ulaşmıştır. Afyon üzerinde yaptığı çalışmalar sonucunda, 1806 yılında bulmuş olduğu bu alkaloide Yunan Rüya Tanrısı Morpheus'tan ötürü Morfin adını vermiştir. Morfin adını verdiği bu maddenin afyondan on kat daha etkili olduğunu tespit etmiştir.¹⁶⁴

Afyondan on kat daha etkili olan bu maddeyi saf halde kullanmak neredeyse mümkün değildir. Baz morfin olarak adlandırılan saf morfin suda erimemekte ve birtakım asitlerle birleştirilerek kullanılmaktadır.¹⁶⁵

Morfinin etkili bir uyuşturucu özelliği on dokuzuncu yüzyıl savaş döneminde oldukça etkili kullanılmıştır. Nitekim o dönemde savaşların çok olması, yaralanmaların tedavisinde acıyı azalttığı için oldukça etkili bir madde olarak kullanılmıştır. Savaş süreleri uzadıkça dünya genelinde morfine olan ihtiyaç artmıştır. Ayrıca Amerikan iç savaş döneminde de

¹⁶² Toprak Mahsulleri Ofisi, 2016.

¹⁶³ Booth, 1997.

¹⁶⁴ (Martin Booth Kitabında) 1806 yılında Morfini keşfeden Sertürner, herhangi bir tıbbi eğitimi olmadığı için ilk başlarda bilim insanları tarafından çok önemsenmemiştir. Bulmuş olduğu morfin maddesinin tüm etkilerini görebilmek adına kendi üzerinde deneyerek geliştirmiştir. Ayrıca morfin isimli madde tıp dünyası için de bir çıkış açmıştır. Nitekim morfinin etkisi standart olarak belirlenebilen bir maddedir. Bu sayede hekimler kesin bir şekilde reçetelerde oran belirtebiliyordu.

İlk dönemlerde uyuşturucu olarak kullanılmasa da intihar ve suikast gibi amaçlarla kullanılmıştır.

Morfin: On dokuzuncu yüzyılda dünya genelinde var olan savaşların ıstıraplarını dindirmek için bir mucizevi iksir olarak kullanılmaktaydı.

¹⁶⁵ Babaoğlu, 1997.

morfin ağrı kesici olarak oldukça fazla kullanılmış, bağımlılık çok yüksek oranda artmış bağımlılığa asker hastalığı denmeye başlanmıştır.¹⁶⁶

1.2.1.2.3. Eroin

1874 yılına gelindiğinde ise Alder Wright isimli hekim morfini asetik anhidrit ile işlemiden geçirerek morfinden çok daha kuvvetli olan bir madde keşfetmiştir. Bu madde üzerine çalışmalar devam etmiş ve 1898 yılında ise Bayer firması üzerinde çalışılan, morfinden yaklaşık iki buçuk kat daha etkili olan bu maddeyi “Dreser” adı ile piyasaya sürmüştür. Etkili olmasından ötürü Almanca çok güçlü anlamına gelen “*heroisch*” adıyla anılmış ve ilerleyen süreçte eroine dönüşmüştür. 1900’lü yılların başlarında aktif olarak kullanılan eroin tehlikesinin farkına ancak 1910 yıllarında varılmıştır.¹⁶⁷

Eroinin insanlık adına çok büyük bir tehdit olduğunun anlaşılması çok uzun sürmemiştir. Bu dönemden itibaren eroin tamamen yer altına inmiştir. Uluslararası illegal ticaretin en önemli ürünlerinden birisi haline gelmiştir. Eroinin çok daha etkili olması ve daha konsantre olduğu için gizlenmesinin ve taşınmasının çok daha kolay olması sebebiyle afyon ve morfine göre daha çok kaçakçılığı yapılmaktadır.¹⁶⁸ Yakalanan afyon türevlerinin yüzde 98’ini eroinin oluşturması kaçakçılık konusunda eroinin tercih edildiğinin göstergesidir.¹⁶⁹

Dünyada var olan uyuşturucu türleri gün geçtikçe çeşitlenmekte, devletler bu maddelerin takibini yapmakta zorlanmaktadır. Tarih boyunca bilinen ve kullanılan afyon ve türevlerinin üretim ve imalat yerleri ile laboratuvarlarda üretilen tamamen kimyasal olan uyuşturucu maddelerin üretim merkezleri genelde farklı bölgelerdir.

Afyon ve türevleri arasında en çok pazarı bulunan madde eroindir. Afyon ve morfinin işlenmesiyle elde edilen eroin en tehlikeli uyuşturucu türlerinden de birisidir. Nitekim eroin bağımlılığı tedavi olarak en zor alışkanlıklar arasında sayılmaktadır.¹⁷⁰

Dünyadaki afyon ve türevlerinden olan eroinin en çok üretildiği yer Afganistan’dır. Afganistan’da yetiştirilen afyonun yaklaşık yüzde 77’sinin Afganistan’ın içindeki laboratuvarlarda eroine dönüştürüldüğü tahmin edilmektedir.¹⁷¹

Afganistan uzun zamandır dünyanın en büyük afyon ve türevlerinin üreticisi konumundadır. Ülkede elde edilen afyon laboratuvarlarda işlenerek eroin halini almaktadır. Eroinin üretilmesi için gerekli olan asetik anhidrit isimli kimyasal madde Afganistan’da

¹⁶⁶ Booth, 1997.

¹⁶⁷ 1900’lü yıllarına başlarında eroin öksürük ve üst solunum yolları hastalıklarının tedavisinde kullanılmıştır. Ayrıca morfin bağımlılığının tedavisinde de kullanılmıştır.

¹⁶⁸ Booth, 1997.

¹⁶⁹ Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019.

¹⁷⁰ Aydınalp, 1988.

¹⁷¹ KOM, 2006.

üretilememektedir. Nitekim Afganistan'ın teknolojik kapasitesi bu üretim için uygun değildir. Asetik anhidrit maddesi Afganistan'a İran, Çin, Pakistan, ve Orta Asya Ülkelerinden gelmektedir. Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrası Orta Asya ülkeleri bu konuda altyapı imkânına sahip olmuştur. Eroini üretmek için Afganistan'da 300 ila 500 arasında laboratuvar bulunduğu iddia edilmektedir. 2009 yılında asetik anhidrit kaçakçılığında yaklaşık 130 ila 200 milyon dolar paranın döndüğü tahmin edilmektedir.¹⁷²

Bulgaristan, Çekya, İspanya ve Hollanda'da eroin laboratuvarlarının ortaya çıkarılması, ele geçirilen afyon ve morfindeki küçük de olsa artış miktarı, eroinin tüketici pazarına yakın yerlerde imal edilmeye çalışıldığının göstergesidir. Asetik anhidriti üretim ülkelerine taşımaktansa, afyon ve morfini asetik anhidritin daha rahat bulunabileceği, tüketici pazarına da yakın bölgelere taşımak riski bölme açısından değerlendirilebilir. Ayrıca afyon ve morfini çok daha ucuza elde etme imkânı da tercih sebebi olabilmektedir.¹⁷³

Dünyanın en büyük yasadışı afyon üreticisi Afganistan'da imal edilen eroin özellikle Avrupa pazarını hedeflemektedir. Afganistan'ın denize kıyısı olmaması sebebiyle üretilen eroinin mutlaka başka ülkeler üzerinden taşınması gerekmektedir. Deniz kıyısı olmaması kaçakçılar için bir dezavantajdır. Nitekim 2009 yılı verilerine göre dünyada 420 milyon konteyner dolaşmış ve bunların yalnızca yüzde 2'lik kısmı kontrol edilmiştir.¹⁷⁴

Afganistan'da üretilen eroin Avrupa'ya genel olarak 3 rota üzerinden dağılmaktadır.¹⁷⁵ Bu uyuşturucu kaçakçılığı rotalarının ilki Güney Rotası olarak adlandırılan rotadır. Güney Rotasında yıllık yaklaşık olarak 160 ton yasadışı eroin taşındığı tahmin edilmektedir. Afganistan'dan yola çıkan eroin Pakistan üzerinden deniz yolu ile Avrupa'ya taşınmaktadır. Bu yasadışı ticaret Afganistan ve Pakistan'da bulunan isyancı gruplar için hayati derecede önemlidir.¹⁷⁶

Afganistan'dan çıkan eroinin takip ettiği diğer önemli rota Balkan Rotasıdır. Afganistan'dan çıkan eroin İran üzerinden Türkiye'ye, oradan da Balkanları takip ederek Avrupa'ya ulaşmaktadır. Söz konusu rota Afgan eroininin yasadışı yollardan Avrupa'ya taşınmasında en önemli rotalardan birisidir. Zaman içerisinde Irak ve Suriye'de yaşanan olaylar, çatışma ortamının bulunması Balkan Rotasına farklı alternatifler getirmiştir. Nitekim

¹⁷² Peyrouse, 2013: 238-256.

¹⁷³ Avrupa Uyuşturucu Raporu, 2019.

¹⁷⁴ Peyrouse, 2013: 238-256.

¹⁷⁵ Avrupa Uyuşturucu Raporu'nda Afganistan'da yetiştirilen eroinin 4 ana rota üzerinden dağıldığı öne sürülmektedir. Söz konusu rotalara ek olarak Orta Asya ülkeleri üzerinden, Güney Kafkasya ve oradan Avrupa'ya taşındığı tahmin edilmektedir.

¹⁷⁶ Peyrouse, 2013: 238-256.

İran üzerinden Irak'a, Suriye'ye taşınan eroin, Türkiye'nin güney sınırlarını da kullanmaya başlamıştır.¹⁷⁷

Afgan eroininin kullandığı üçüncü rota ise Kuzey Rotası olarak adlandırılmaktadır. Afganistan'dan çıkan eroin Orta Asya Ülkeleri üzerinden Rusya, Çin ve Avrupa'ya dağılmaktadır. Bu rotada yıllık 90 ton eroin taşındığı tahmin edilmektedir. Orta Asya ülkelerinin, ülke sınırları üzerindeki hakimiyetinin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Yasadışı uyuşturucu ticaretinin yapılabilmesi için önemli olan sınır geçirgenliğinin bu bölgede var olduğu öngörülmektedir.¹⁷⁸

1.2.1.2.4. Esrar

Tüm dünyada belki de en çok bilinen uyuşturucu türü esrardır. Hint Keneviri bitkisinin yapraklarının kurutulmasıyla elde edilen bu uyuşturucu madde türü yüksek oranda tetrahidrokannabinol (THC) maddesi içermektedir. Bu THC maddesi esrarın etkilerine sebep olan maddedir.¹⁷⁹

Esrar bir uyuşturucu madde olarak çok tehlikeli olarak görülmemekle birlikte, esrar kullanımı diğer uyuşturucu türlerine geçiş için açılan bir kapı olarak değerlendirilmelidir. Nitekim ABD'de gençler üzerinde yapılan bir araştırmada esrar kullananların yüzde 73'ünün daha sonra kokain, yüzde 33'ünün de eroin kullandığı tespit edilmiştir.¹⁸⁰

Esrarın ekim alanı oldukça geniştir. Nitekim neredeyse her türlü iklimde yetişmeye uygundur. Fas, Afrika, Amerika, Asya en çok yetiştirildiği bölgeler olarak görülmektedir. Bu bölgelerin küçük birer alan değil de neredeyse kıtaları içeriyor olması yetilme alanının genişliğinin göstergesidir.¹⁸¹

Sokaklarda en çok bulunan, insanların sokakta en rahat ulaşabildiği uyuşturucu olan esrar, kaçakçılığı çok tercih edilmemekle birlikte yüklü miktarlarda ele geçirmeler mevcuttur. 2019 yılında 4 aylık takibin sonucunda Devlet'in adli birimlerinin yapmış olduğu operasyonda 5 ton toz esrarın ele geçirildiği Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanı tarafından kamuoyu ile paylaşılmıştı. Söz konusu ele geçirilen esrarın, Moritanya, Senegal, Fas gibi ülkelerden gemiye yüklenerек Türkiye'ye sokulmak istediği tespit edilmiştir.¹⁸²

¹⁷⁷ Avrupa Uyuşturucu Raporu, 2019.

¹⁷⁸ Peyrouse, 2013: 238-256.

¹⁷⁹ Sezer, 2010.

¹⁸⁰ Özden, 2019.

¹⁸¹ Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı 2003.

¹⁸² CNN, 15 Nisan 2019.

1.2.1.2.5. Kokain

Kokain uyarıcı özelliğe sahip doğal bir uyuşturucu maddedir. Kokain, Güney Amerika Kıtası'nda, ılıman iklimde yetişen koka bitkisinden elde edilmektedir. Dünyada en çok koka bitkisinin Bolivya, Venezuela ve Kolombiya'da olduğu öngörülmektedir. Söz konusu ülkeler dışında Güney Amerika'da birçok ülkede de yetiştirilmektedir. Nitekim dünyada başka yetiştirildiğine rastlanılmamıştır.¹⁸³

Kokain tüm dünyaya Güney Amerika'dan dağılmaktadır. Deniz ve havayolu ile Avrupa'ya, Asya'ya ulaşmaktadır. Türkiye kokain açısından genel olarak bir transit geçiş güzergâhı olmamakla birlikte, kaçakçıların hedef şaşırtmak amacıyla uyuşturucu maddeyi farklı ülkelere sokmak adına Türkiye'nin limanlarını da kullanmaktadır. Son yıllarda Türkiye kokain açısından nihai varış noktası konumuna gelmiş durumdadır. Türkiye'de yüklü miktardaki kokain yakalaması genellikle deniz yolu taşımacılığından gerçekleşmiştir.¹⁸⁴

1.2.1.2.6. Amfetaminler

Amfetaminler sentetik, uyarıcı özellikleri bulunan uyuşturucu türleridir. Tamamen laboratuvarlarda üretilmektedir. Kan dolaşımını hızlandıran ve uzun süre uykusuzluğa dayanabilme imkânı sağlayan bu uyuşturucu 1887 yılında sentezlenmiş ve İkinci Dünya Savaşı sırasında her iki taraf askerlerince kullanılmıştır. Yaratmış olduğu bağımlılık sebebiyle İkinci Dünya Savaşı sonrasında piyasada oldukça talep edilir hale gelmiştir. Söz konusu uyuşturucu türü 1970'li yıllarda kontrole tabi maddeler sınıfına dâhil edilmiştir.¹⁸⁵

Amfetamin tamamen kimyasal bir uyuşturucu türü olduğundan, üretiminin iklimsel bir etkisi yoktur. Nitekim en çok üretildiği bölgeler; Avrupa Ülkeleri, ABD, Kore, İran olarak görülmektedir. Ayrıca son zamanlarda Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu'sunda, yasadışı amfetamin laboratuvarları olduğu tahmin edilmektedir.¹⁸⁶

İlk kez 1887 yılında sentezlenen bu uyuşturucu Hitler Eroini olarak da adlandırılmaktadır. Nitekim 1930'lu yıllarda Alman işçilerin daha yoğun çalışması için kullandıkları görülmüştür. Daha sonra Almanya-Polonya savaşı döneminde Alman Askerlerin daha cesur ve korkusuz olması amacıyla askerlere dağıtılmıştır.¹⁸⁷

¹⁸³ Sezer, 2010.

¹⁸⁴ HaberTürk, 7 Eylül 2018.

¹⁸⁵ Schatzberg, 2005.

¹⁸⁶ Altıntaş, 2018.

¹⁸⁷ Yeniakit, 26 Eylül 2017.

1.2.1.2.7. Ecstasy

Ecstasy dünyada en çok Belçika ve Hollanda'da üretilmektedir. Ayrıca İngiltere'deki laboratuvarlarda da üretilen bu kimyasal uyuşturucu türü tüm dünyaya yayılmaktadır. Türkiye ecstasy yakalamalarında oldukça başarılı bir tablo çizerek Avrupa Birliği Ülkeleri'nin yakaladığı ecstasy sayısından fazla yakalamayı tek başına gerçekleştirmiştir. 2017 yılında Avrupa Birliği Ülkeleri'nin tamamının yapmış olduğu ecstasy yakalaması 6 buçuk milyon adet iken Türkiye'de tek başına 8 buçuk milyondan fazla ecstasy ele geçirilmiştir. Bu sayı 2018 yılında 8,9 milyon adede yükselmiştir.¹⁸⁸

Bu yakalamalar Türkiye'nin uyuşturucu kaçakçılığı ile olan mücadelesindeki başarısını göstermekle birlikte Türkiye'nin ecstasy türü uyuşturucu açısından da bir Pazar haline geldiğinin açık göstergesidir. Türkiye'de daha çok büyük şehirlerde ve turizm merkezlerinde ele geçirilen ecstasy haplar, İstanbul, Antalya, İzmir, Muğla gibi turizm açısından merkezi konumda bulunan şehirler için daha büyük bir risk oluşturduğu görülmüştür.¹⁸⁹

1.2.1.2.8. Captagon

Captagon tablet şeklinde piyasaya sürülen bir uyuşturucu türüdür. Arap ülkelerinde kullanımı oldukça yaygın olan bu uyuşturucu madde Suriye ve Lübnan'da yoğun bir şekilde üretilmektedir.¹⁹⁰

Avrupa kaynaklı amfetamin kullanılarak üretilen captagon için Ortadoğu ve Körfez ülkeleri hedef konumundadır. Avrupa'da üretilen captagon Türkiye üzerinden taşınarak söz konusu hedef ülkelere taşınmak istenmektedir. Özellikle Suriye'nin kullanıldığı bu uyuşturucu rotasında Türkiye açısından Suriye'ye komşu olan illerde yüksek oranda yakalamalar mevcuttur. 2018 yılı Aralık ayında Yunanistan'a Suriye'den gelen bir gemide yapılan 3 milyon adet captagon maddesi yakalaması rota hakkında bilgi vermektedir. Suriye üzerinden Avrupa'ya oradan da körfez ülkelerine taşınmak istenmiştir. Nitekim uyuşturucu üretildiği takdirde doğrudan hedef ülkeye taşınmaktansa hedef şaşırtma ve riski azaltma açısından daha az riskli bölgelerden dolandırılmaktadır.¹⁹¹

Uyuşturucu maddelerin vermiş olduğu korkusuzluk ve vurdumduymazlık hissi için savaş dönemlerinde askerler tarafından kullanılması tarih boyunca devam etmiştir. Son dönemde de terör örgütlerinin yapmış olduğu saldırıları gerçekleştiren teröristlerce cesaret hapi olarak adlandırılan uyuşturucu maddeleri kullandığı tespit edilmiştir. 1980 yılında Dünya

¹⁸⁸ Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019.

¹⁸⁹ Haberler, 1 Nisan 2012.

¹⁹⁰ Altıntaş, 2018.

¹⁹¹ Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019.

Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yasaklanan Captagon isimli uyuşturucu madde saldırı yapacak olan teröristler tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Tunus'ta bir otele yapılan saldırı sonrası ölü olarak ele geçirilen teröristin vücudunda bu uyuşturucu madde izlerine rastlandığı haberlere yansımıştır.¹⁹²

LSD, Flakka, Crack, Meskalin, Kodein ve ismi yüzlerce uyuşturucu türünden bahsetmek mümkündür. Fakat uyuşturucu maddelerin çeşitleri her geçen gün artmaktadır. Her birini ayrı ayrı tanıtmak mümkün olmamakla birlikte, kişinin sinir sistemi üzerine etki ederek kişinin akli, psikolojik ve fiziki yapısını bozan, sarhoşluk, tutku, uyanıklık hissi veren, alışkanlık ve bağımlılık yapan, kanunların bulundurulması ve kullanılmasını yasakladığı doğal ve kimyasal maddeler olarak ortak tanımlamak mümkündür (Ergül, 1997)¹⁹³. Nitekim yukarıda da yazdığım gibi; İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü Müdürü Faruk Aşçıoğlu yaptığı açıklamalarda; uyuşturucu madde türlerinin 650'nin üzerinde olduğunu, bu maddelerin ne olduğu hakkında kullananların veya satanların dahi bilgisinin bulunmadığını belirtmiştir.¹⁹⁴

Uyuşturucu maddeler kadar uyuşturucu madde üretiminde kullanılan ara kimyasalların kaçakçılığı da yasadışı uyuşturucu sektöründe önemli bir yer etmektedir. Sentetik uyuşturucu, kokain, eroin gibi uyuşturucuların üretiminde önemli yeri olan bu kimyasalların kaçakçılığı ile mücadele de uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelenin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.¹⁹⁵

Asetik anhidrit kimyasal bir madde olmakla birlikte, sanayide birçok alanda kullanımı vardır. Suni ipek yapımı, aspirin, sigara filtresi, plastik ve verniklerin üretiminde kullanılan bu kimyasal aynı zamanda patlayıcı ve eroin yapımında da kullanılmaktadır. Türkiye'de üretimi bulunmayan bu kimyasal madde, devlet kontrolü altında ithal edilmektedir.¹⁹⁶

Dünyanın en büyük afyon üreticisi Afganistan, yetiştirdikleri bu afyonları eroine dönüştürmek için ihtiyaç duyduğu asetik anhidrit miktarının 2010 yılında, yıllık 13.000 ton olduğu tahmin edilmektedir.¹⁹⁷ Eroin imali için ihtiyaç duyulan ara kimyasal olan asetik anhidrit üretimini Afganistan gerçekleştirememektedir. Nitekim teknik altyapısı buna imkânı vermemektedir. Bu sebeple söz konusu ara kimyasal farklı ülkelerden, Avrupa, Çin, Rusya, Orta Asya ülkeleri gibi yerlerden karşılanmaktadır.¹⁹⁸

¹⁹² Euronews, 2015.

¹⁹³ Ergül, 1997.

¹⁹⁴ NTV, 2 Şubat 2019.

¹⁹⁵ Sezer, 2010.

¹⁹⁶ Çelik, 2018: 94-99.

¹⁹⁷ UNODC, 2010.

¹⁹⁸ Peyrouse, 2013: 238-256.

Asetik anhidrit maddesi için hedef ülkelerin İran ve Irak'ın Kuzey'i de olduğu Türkiye'deki uyuşturucu ile mücadeleci birimler tarafından tespit edilmiştir. Asetik anhidritin taşındığı hedef ülkelerde eroin imalatından da bahsetmek mümkündür. Nitekim Irak'ın kuzeyinde, devlet kontrolünün azlığı sebebiyle bölgede yasadışı haşhaş ve kenevir ekimi yapıldığı bildirimleri mevcuttur. Ayrıca söz konusu bölgede eroin imalathanelerinin olduğu da tahmin edilmektedir. Bunun dışında, Türkiye'deki asetik anhidrit yakalamalarının Avrupa merkezli olduğu görülmektedir.¹⁹⁹

¹⁹⁹ Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2019.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE TERÖRİZM ve UYUŞTURUCU TİCARETİ İLİŞKİSİ

2.1. Türkiye’de Uyuşturucu Kaçakçılığı ve Terör Örgütleri

Türkiye’nin uyuşturucu kaçakçılığı rotasındaki önemli konumu, Türkiye’yi hedef alan terör örgütleri açısından oldukça etkin şekilde kullanılmaktadır. Soğuk Savaş Döneminden beri Türkiye’yi hedef alan terör örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığı ile ilişkileri, Türkiye’nin ulusal güvenliği açısından üzerinde en çok durulması gereken konulardan birisidir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, yalnızca organize suç örgütlerinin yapmış olduğu bir iş değildir. Türkiye’nin terörle mücadelesinde kazanmış olduğu tecrübelerle, terör örgütlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı ortaya çıkmıştır. Uyuşturucu madde kaçakçılığı, terör örgütlerinin yapmış olduğu yasadışı işler arasında en yüksek gelir getiren iş kolu olduğu kabul edilmektedir.²⁰⁰

Uyuşturucu madde kaçakçılığı terör örgütleri açısından parasal kaynak oluşturmaktadır. Yapılan takiplerde ve araştırmalarda PKK dışında ASALA ve DHKP/C gibi terör örgütlerinin de uyuşturucu madde kaçakçılığından finans sağladığı tespit edilmiştir. Bu nedenle terör ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ayrı birer sorun olarak değil bir bütün olarak ele alınmalı ve uluslararası işbirliği sağlanması gerekmektedir.²⁰¹

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, terör örgütleri adına en önemli finansal kaynaklardan birisi olmakla birlikte, terör örgütleri açısından farklı getiriler de sağlamaktadır. Teröristler, gerçekleştirdikleri uyuşturucu madde kaçakçılığı ile hedef aldığı toplumda uyuşturucu madde kullanımını daha geniş kitlelere yayarak toplumu zayıflatma aracı olarak da görmektedirler.²⁰²

PKK’nın uluslararası uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı uluslararası raporlar, yakalanan örgüt üyelerinin ifadeleri, örgüte yapılan operasyonlarda ele geçirilen uyuşturucu maddeler ve dokümanlar ile kesinlik kazanmıştır.²⁰³

Onlarca yıldır Türkiye’nin temel ulusal güvenlik sorunu olan terör, tehdidini devam ettirebilmek adına yüksek gelir sağlayacak işler arayışı içinde olmuştur. Sosyal bir yapı olan terör örgütleri işbirliği yapmış oldukları suç örgütlerinden yüksek gelir sağlayan yeni yasadışı işler öğrenmişlerdir. Öğrenmiş oldukları bu yasadışı işlerde, daha fazla gelir elde etmek adına etkinliğini artırmıştır. Yeterli silahlı gücü, eğitilmiş üyesi olan terör örgütleri öğrenmiş oldukları uyuşturucu madde kaçakçılığında uzmanlaşmıştır.

²⁰⁰ TBMM, 23 Şubat 2011.

²⁰¹ TBMM, 2008.

²⁰² Karabulut, 2014: 116-117.

²⁰³ TBMM, 2009.

Türkiye’de silahlı saldırılar yapan terör örgütlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığında başarı sağlamasının ve dünya çapında sayılı uyuşturucu madde kaçakçıları arasında gösterilmelerinin sebepleri vardır. Örgüte bağlı üye sayısının fazla olması, terör örgütünün uzun yıllar aktif olarak eylemler yaptığı coğrafyada güçlü olması bu sebepler arasında sayılabilir. Yasadışı işlerde başarı sağlamasının önemli etkenlerinden birisi de ideolojik ve etnik olarak bağlantı kurabileceği nüfusun fazla olmasıdır.

Terör örgütlerinin nüfuz edebileceği insanların, Ortadoğu’dan Avrupa’ya kadar kullanılan önemli uyuşturucu kaçakçılığı rotaları üzerinde yaşıyor olması terör örgütlerinin elini güçlendiren etkenlerdendir. Nitekim PKK terör örgütünün onlarca yıldır aktif eylem yaptığı bölgeye baktığımızda; Irak, Suriye, Lübnan, İran, Türkiye coğrafyasını görürüz. Bununla birlikte Avrupa’nın neredeyse tüm ülkelerinde yaşayan PKK ile ideolojik birliği bulunan ve etnik olarak nüfuz edebileceği insanların yaşadığı görülmektedir.

Bu bağlamda Afganistan’dan çıkan afyon türevlerinin Avrupa’ya ulaşmaya kadar izlemiş olduğu güzergâhtaki tüm ülkeler PKK terör örgütünün etkin olabileceği ülkelerdir. Ayrıca, Almanya, İtalya, Hollanda, İngiltere, Fransa, Belçika, gibi afyon türevlerinin en büyük pazarlarından olan coğrafyada da PKK terör örgütü yüksek sayıda terör örgütü üyesi ve aktif insan gücüne sahiptir.

Avrupa’ya siyasi mülteci olarak İran, Irak, Suriye, Türkiye’den göç etmiş insanlar terör örgütü PKK’nın insan kaynağını oluşturmaktadır. Bununla birlikte, Avrupa’ya Türkiye, İran, Irak gibi ülkelere göç etmiş olan Kürt kökenli insanlar da PKK adına nüfuz edebileceği insan kaynaklarıdır. Bu doğrultuda; PKK’nın uyuşturucu madde kaçakçılığında insan yönünden oldukça avantajlı olduğu görülmektedir. PKK’nın sahip olduğu bu imkânları da, örgütün dünya çapındaki en tehlikeli terör örgütleri listesinde ilk sırada yer almasını sağlamıştır.²⁰⁴

2.1.1. ASALA ve Uyuşturucu Kaçakçılığı

Uluslararası güvenlik analistleri insan sermayesini ulusal gücün en önemli parçalarından birisi olarak görmektedir. Beşeri güce karşı olan her tehdit ulusal güvenlik meselesi olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumsal erozyona sebep olan en büyük tehditler savaşlar ve çatışmalar olarak görülmüştür. Ancak küresel dünyada, özellikle güvenlik algısının değişmesiyle birlikte; terör ve uyuşturucu kullanımı gibi toplumsal güvenliği tehdit eden faktörlerin varlığı da toplumsal yapıyı tehdit eden unsurlar arasında görülmektedir.²⁰⁵

²⁰⁴ Hürriyet Gazetesi, 23 Şubat 1999.

²⁰⁵ Buzan, B., 2015.

ABD uyuşturucu kullanımı ve uyuşturucu kaynaklı ölümler sebebiyle bu konuyu ulusal bir güvenlik meselesi olarak görürken Türkiye’de henüz uyuşturucu kullanımı ve uyuşturucu kaçakçılığı ulusal güvenlik meselesi olarak görülmemektedir. Türkiye’de bu mesele daha çok sosyal ve toplumsal bir sorun olarak algılanmaktadır.

1915 ve 1918 yılları arasında Ermeniler Türklere karşı birçok terör eylemi yapmıştır. 1970’li yıllara gelindiğinde ASALA olarak Ermeni terörü yeniden ortaya çıkmıştır.²⁰⁶

ASALA terör örgütü 1975 yılında, Iraklı bir Ermeni olan Harutyun Tokaşyan tarafından kurulmuştur. Tokaşyan, kendi ismi dışında, Agop Agopyan, Vahram Vahramian, İran İramian gibi farklı takma isimler de kullanmıştır. Lübnan’n başkenti Beyrut’ta kurulan ASALA’nın kuruluş amacı, sözde Ermeni Soykırımını tüm dünyaya anlatmak ve Türkiye’den toprak almak, büyük Ermenistan’ı kurmaktır.²⁰⁷

ASALA kuruluş döneminde bazı devletler ve örgütlerin yardımıyla maddi ihtiyaçlarını karşılamıştır. Fakat ilerleyen süreçte büyüyen ve ihtiyaçları artan bir terör örgütü olarak yer altı dünyasından gelir elde etmeye başlamıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı sayesinde elde edilen gelirle finansal ihtiyaçlarını karşılayan ASALA, dünyanın önemli uyuşturucu kaçakçılığı merkezlerine yerleşerek, yasadışı uyuşturucu ticaretinde önemli rol oynamıştır.²⁰⁸

1973 yılında Türkiye’nin Los Angeles Başkonsolosu Mehmet Baydar’a yapılan suikastı JCAG isimli örgüt üstlenmiştir. Söz konusu saldırıyı yapan JCAG isimli terör örgütünün üyeleri, ASALA’nın kurucuları olarak görülmektedir. Ayrıca, ASALA’ya en büyük destekte bulunan terör örgütü de JCAG olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda, Mehmet Baydar suikasti ASALA’nın resmi olarak kuruluşundan önce olsa da, ASALA’nın fiili olarak kuruluşu bu suikast olarak değerlendirilmektedir.²⁰⁹

Resmi kayıtlara göre 110, gayri resmi olarak 182 terör eylemi gerçekleştiren ASALA’nın birçok devletten lojistik destek sağlamakla birlikte, FHKC (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi)’den askeri destek aldığı bilinmektedir. Soğuk Savaş döneminde popüler bir uygulama olan, terör örgütlerine dış devlet yardımının yanı sıra ABD, Fransa, Lübnan gibi dünyanın birçok farklı ülkesinde yaşayan zengin Ermeniler de ASALA’ya maddi destek sağlamıştır.²¹⁰

Lübnan’da yaşanan iç savaş sonrasında merkezini Beyrut’tan Güney Kıbrıs’a taşıdığı düşünülen ASALA üyeleri de Fransa, Güney Kıbrıs ve Yunanistan gibi ülkelere

²⁰⁶ Abdurrahmanlı, 2019: 94-118.

²⁰⁷ İşeri, 2008.

²⁰⁸ İşeri, 2008.

²⁰⁹ Abdurrahmanlı, 2019: 60-73.

²¹⁰ Abdurrahmanlı, 2019: 60-73.

dağılmıştır²¹¹. Lübnan’da Bekaa Vadisi ASALA için önemli bir yer olmuştur. Nitekim Bekaa Vadisi ASALA, PKK gibi birçok terör örgütü için korunaklı bir merkez, güvenli bir eğitim alanı olarak bilinmektedir.²¹²

ASALA terörünün hızla yayılması, ağır finansmanı konusunda hükümetin soruşturmasına yol açmıştır. Araştırmacılar, ASALA görevlilerinin uluslararası faaliyetlerde bulunan bazı eroin kaçakçılarıyla bağlantılarını tespit etmişlerdir. Aralarında en ilginç Avrupa pazarına tonlarca eroin taşıyan Türk uyruklu tanınmış bir uyuşturucu kaçakçısı olan Behçet Cantürk’tür. Behçet Cantürk’ün, ASALA açısından kilit görevler üstlendiği bilinmektedir. Cengiz Erдің “*Overdose Türkiye: Türkiye’de eroin Kaçakçılığı, Bağımlılığı ve Politikalar*” kitabında yer alan araştırmalarında, Behçet Cantürk’ün ASALA’ya çok yüksek meblağlarda para aktardığını iddia etmektedir.²¹³

ASALA terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığı ile olan bağlantısında Behçet Cantürk kilit bir noktadadır. Nitekim Türk uyruklu olan Behçet Cantürk etnik köken olarak Ermeni ve dünyaca ünlü bir suç örgütü lideridir. 80’li yıllarda ASALA üzerinden Suriye ve Kıbrıs’ı kullanarak yapılan uyuşturucu kaçakçılığı, daha sonralarda Türkiye üzerinden yapılan uyuşturucu kaçakçılıkları Ermeni asıllı Behçet Cantürk’ün yakın akrabaları tarafından gerçekleştirilmiştir. 2003 Emniyet raporları bu ilişkiyi açıkça ortaya koymuştur.²¹⁴

Türkiye’nin uyuşturucu üretim ve tüketim merkezleri arasındaki önemli konumu, sınırdaş olduğu ülkelerdeki çatışma ortamı terör örgütleri ve suç örgütleri açısından oldukça etkin şekilde kullanılmaktadır. Gerek silah temini gerekse bu silahların finansmanı için yapılan kaçakçılık faaliyetlerinde terör örgütleri önemli bir rol oynamaktadır. Terör örgütleri Türkiye üzerinden gerçekleştirilen kaçakçılık faaliyetlerinde suç örgütlerine destek verdiği gibi kaçakçılık faaliyetini doğrudan kendileri de yürütmektedir. Suç örgütlerine gizlenme, geçişlerde kolaylık sağlama gibi imkânlar sunan terör örgütleri bunun karşılığında büyük maddi kazançlar sağlamakta aynı zamanda uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetinde doğrudan yer alarak gelirlerini artırmaktadır. Bu bağlamda Emniyet Genel Müdürlüğü’nün 2003 raporlarından uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı belirlenen terör örgütleri arasında ASALA’nın da yer aldığı görülmektedir. Yakalanan uyuşturucu kaçakçılarının terör örgütleriyle bağlantıları

²¹¹ Somer, 1984.

²¹² Hyland, 1991.

²¹³ Erдің, 2004.

²¹⁴ T.C. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2004.

ele geçirilen belgeler desteklenmektedir. Ayrıca ASALA terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığı ile finansman sağladığı uluslararası raporlarda da yer almaktadır.²¹⁵

Ortadoğu'dan Avrupa'ya taşınan uyuşturucunun kullandığı en bilinen yol olan, Lübnan'ın Beyrut Limanı'ndan Fransa'nın Marsilya Limanına giden rotada ASALA mensubu Ermenilerin yoğun ve ekili olması bu rotanın ASALA tarafından kullanıldığını göstermektedir. Nitekim yapılan uyuşturucu operasyonlarında ele geçirilen bilgiler ve yakalanan şahısların ASALA bağlantısı bu savı desteklemiştir. Lübnan'da yaşanan iç savaş sonrasında ise söz konusu uyuşturucu trafiğinin Suriye limanlarına doğru kaydığı görülmüştür. Lübnan iç savaşı sonrasında ASALA mensubu Ermenilerin, Avrupa'nın ve dünyanın önemli uyuşturucu merkezlerine dağıldığı tespit edilmiştir.²¹⁶

80'li yıllarda, Lazkiye, Güney Kıbrıs, Atina gibi yerler uluslararası uyuşturucu madde kaçakçılığındaki en önemli merkezler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bölgeler aynı zamanda Lübnan iç savaşından sonra Ermenilerin dağıldığı, yoğun olarak yaşamaya başladığı merkezler olarak görülmüştür. ASALA elbette uyuşturucu kaçakçılığı yapmak ve maddi kazanç sağlamak adına kurulmuş bir suç örgütü değil, bir terör örgütüdür. Fakat en başta belirtildiği gibi terör örgütleri kendilerini finanse edebilmek adına uyuşturucu madde kaçakçılığı yapmıştır.²¹⁷

ASALA terör örgütünün üyelerinin yoğun olarak yaşadıkları kentler dünyanın en önemli uyuşturucu kaçakçılığı merkezleri arasında yer almaktadır. Paris, Londra, Beyrut, Viyana, Atina gibi kentler Ermeni nüfusun yoğun olarak yaşadıkları yerlerdir. Lübnan iç savaşı sonrası merkezini Beyrut'tan taşıyan ASALA, dünyanın farklı kentlerine dağılmıştır. ASALA mensuplarının dağıldığı bu farklı şehir ve ülkelerde Türk Diplomatlarına karşı terör saldırıları gerçekleşmiştir. Söz konusu bu şehirler hem uyuşturucu kaçakçılığı açısından önemli hem de ASALA üyelerinin yoğun olarak yaşadıkları yerlerdir. Ayrıca Fransa'nın Marsilya kentinde birçok eroin laboratuvarının Ermeniler tarafından işletildiği ortaya çıkarılmıştır.²¹⁸

1981 yılında Viyana'da 23 devletin uzmanlarının katıldığı bir uluslararası uyuşturucu toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda Fransa'da 1980 yılından sonra Lübnan'dan gelen uyuşturucu miktarının Fransa piyasasını ele geçirdiği dile getirilmiştir. Ayrıca Fransa uyuşturucu piyasasındaki bu değişikliğin sebebi olarak da Fransa'da yaşayan Ermeniler

²¹⁵ T.C. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2004.

²¹⁶ Somer, 1984.

²¹⁷ Ankara Üniversitesi, 1984.

²¹⁸ Dönemin gazetelerinde bu konu üzerinde durulmuştur.

olduğu belirtilmiştir. Özellikle Lübnan'da bulunan akrabaları ve çevreleri sayesinde Ermenilerin Fransa uyuşturucu piyasasında söz sahibi oldukları ifade edilmiştir.²¹⁹

1982 yılında İtalya'da yakalanan, Avrupa'nın o dönemde en büyük esrar kaçakçısı olan Henry Aslanian isimli şahsın ifadeleriyle ASALA ve uyuşturucu kaçakçılığı daha net bir şekilde ortaya dökülmüştür. Söz konusu şahıs, ASALA'nın da desteğiyle Avrupa'da en önemli uyuşturucu kaçakçılarından biri konumuna gelmiştir.²²⁰

İsveç ve Danimarka'da 1981'de yapılan uyuşturucu operasyonunda yakalanan şahıslardan; Agop Malatyalıyan, Sarkis Keşişyan ve Garabet Kasapyan isimli suç şebekesi üyelerinin Lübnan uyruklu Ermeniler oldukları belirlenmiştir. Ayrıca yine 1981 yılında Fransa'da yapılan uyuşturucu operasyonunda yakalanan şahıslardan Dikran Raphael Kalayjian ve Sarkis Kechichian isimli şahısların da Lübnan uyruklu Ermeniler oldukları tespit edilmiştir. Yakalanan bu şahısların, Lübnan'da üretilen uyuşturucu maddeleri, Lübnan Hava Yolları personellerinden teslim aldığı ortaya çıkarılmıştır.²²¹

Aylık olarak ABD'de yayınlanan aile dergisi Reader's Digest'in kıdemli editörü Nathan M. Adams, ABD Senatosu'nun Alkolizm ve Uyuşturucu Bağımlılığı Alt Komitesi önünde ifade verirken, uyuşturucu kaçakçılığı ile uluslararası terörizm arasındaki bağlantıyı son birkaç yıldır araştırdığını belirtmiştir. İfadesinde, bir yıl önce Ermeni terörist gruplarının yüzde 90 narkotik satışı veya takası yoluyla finanse edildiği tahmin edildiğini ifade etmiştir. Adams daha sonra ünlü bir Ermeni uyuşturucu kaçakçısı olan Noubar Soufoyon'un davasını detaylandırmıştır.²²²

1981 yılında ABD'ye eroin kaçırdığı için tutuklaması talep edilen Noubar Soufoyon isimli ünlü uyuşturucu kaçakçısı, Yunanistan'da bulunmasına karşın ABD tarafından gelen tutuklanma talebi kabul edilmeyerek derhal ülke dışına, Lübnan'a gönderilmiştir. Söz konusu şahıs eroin kaçakçılığı konusunda oldukça bilinen bir kişi olmakla birlikte, elde ettiği gelirle Ermeni terör örgütü gruplarını desteklediği bilinmektedir. Ayrıca DEA eski yöneticisi Francis M. Mullen de Noubar Soufoyon'un büyük bir esrar ve eroin kaçakçısı olduğunu, aynı zamanda Ermeni terör örgütleriyle bağlantılı olduğunu belirtmiştir.²²³

ASALA ve PKK arasındaki ilişkiler de 1979 yılında resmileşmiştir. Lübnan'da toplanan iki terör örgütü yaptıkları bildiri ile anlaşmalarını açıklamıştır. Ermeni ve Kürt federe devleti üzerinde anlaşılan iki terör örgütü bu günü de Kızıl Halka günü olarak ilan

²¹⁹ Ankara Üniversitesi, 1984.

²²⁰ Yeniçağ Gazetesi, 15 Ekim 2010.

²²¹ Somer, 1984.

²²² Nathan M. Adams, Reader's Digest'in 2 Ağustos 1984 tarihli Kıdemli Editörü; Oda 428 Dirksen Senato Ofis Binası Alkolizm ve Uyuşturucu Madde Bağımlılığı Alt Komitesi Öncesi.

²²³ Gunter, 2007.

etmişlerdir. Daha sonrasında PKK ve ASALA'nın ortak şekilde yönetileceği, ASALA terör örgütünün PKK'ya finansman desteği sağlayacağı açıklanmıştır. Her iki terör örgütünün de uyuşturucu kaçakçılığı ile elde ettikleri gelirlerle Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı savaş açtıkları görülmektedir. Söz konusu iki terör örgütünün ilişki ve tecrübe aktarımı uyuşturucu kaçakçılığı konusunda da gerçekleşmiştir. Uyuşturucu kaçakçılığı noktasında önce ASALA, daha sonra PKK terör örgütleri Avrupa'da tekelleşmiştir. Özellikle kuruldukları, örgüt üyelerinin ve sempatizanlarının yaşadıkları coğrafyalar Afganistan kaynaklı eroin rotalarının en önemli noktalarını kapsamaktadır.²²⁴

Ayrıca PKK'nın resmi olarak kurulduğu ilk günlerde, PKK terör örgütüne silah desteğinin ASALA terör örgütü tarafından yapıldığı yalanlansa da basında birçok kez yer almıştır.²²⁵

ASALA'nın yaptığı uyuşturucu kaçakçılığı açısından önemli isimlerden olan Behçet Cantürk, 1981 yılında Suriye'ye giderek hem ASALA hem de PKK terör örgütleriyle görüşmeler yaparak uyuşturucu kaçakçılığını birlikte yürütmelerini teklif etmiş ve her iki terör örgütünü de birlikte uyuşturucu kaçakçılığı yapma konusunda ikna etmiştir.²²⁶

1987 yılında Anavatan Partisi 17. dönem Milletvekili Hakkı Artukaslan Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmasında özetle; Lübnan'da yaşayan ASALA mensuplarının hemen hemen hepsinin Beyrut'ta uyuşturucu kaçakçılarıyla büyük ortaklıkları olduğunu dile getirmiştir. Artukaslan ayrıca, Fransa ve Belçika'da ASALA terör örgütü mensuplarının bulundukları şehirlerdeki en büyük uyuşturucu kaçakçıları olduklarını Fransız ve Belçika gizli servislerinin ortaya çıkardığını belirtmiştir.²²⁷

PKK'nın ASALA ile birlikte hem uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı hem de Karabağ'da Azerbaycan vatandaşlarını katlettiği TBMM tutanaklarında yer almaktadır. PKK Karabağ'da Ermenilerle birlikte soykırım yapmıştır. Uyuşturucu madde kaçakçılığında da birlikte hareket ederek finans sağlamıştır.²²⁸

2.1.2. PKK ve Uyuşturucu Kaçakçılığı

Türkiye, dünya uyuşturucu trafiği açısından kilit noktada bulunmaktadır. Dünyadaki toplam eroinin yüzde 90'ının Afganistan'da üretildiği tahmin edilmektedir. Afganistan'da yetiştirilen afyondan elde edilen eroin, İran sınırını aşarak Türkiye'ye ulaşmaktadır. Özellikle Ağrı, Hakkâri, Van Türkiye'ye eroin girişinin yoğun olduğu tahmin edilen bölgelerdir. PKK

²²⁴ Abdurrahmanlı, 2019: 60-73.

²²⁵ Smyth, 2017.

²²⁶ Smyth, 2017.

²²⁷ TBMM, 22 Nisan 1987.

²²⁸ TBMM, 1992: 311.

da söz konusu bölgede gerçekleşen uyuşturucu kaçakçılığından faydalanmaktadır. Fakat İran ve Türkiye'nin kaçakçılar açısından risk olmaya başlaması ile birlikte alternatif rotalar da kullanılmaya başlanmıştır. Balkan Rotası olarak adlandırılan rotanın içinde, Irak ve Suriye'de önemli bir konuma gelmeye başlamıştır. Nitekim Irak ve Suriye'de yaşanan çatışma ortamı kaçakçılar için güvenli bir ortam oluşması anlamına gelmektedir.²²⁹

Dünyadaki eroinin yüzde 90'ının Afganistan'da üretildiği tahmin edilmektedir. Bu bölgeden çıkan eroinin taşındığı en önemli rotalardan birisi Balkan Rotası olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu Balkan Rotası Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu coğrafya üzerinde, Afganistan'dan Avrupa'ya uzanan bölümdür. Ayrıca Balkan Rotası tarihte Baharat Yolu olarak bilinen ticari yol vurgulanmaktadır.²³⁰

Başlarda, kurdukları güvenlik noktalarından aldıkları payla yetinen PKK, uyuşturucu kaçakçılığı konusunda çok kısa zamanda uzmanlaşmıştır. Özellikle aktif olduğu coğrafi alanların Afgan eroininin Avrupa'ya taşınmasındaki en önemli rota olan Balkan Rotasında bulunması, PKK'ya coğrafi anlamda çok büyük katkı sağlamıştır. İran, Irak, Türkiye, Balkanlar ve Avrupa Ülkeleri'ndeki aktifliğini kullanan PKK uyuşturucu kaçakçılığında çok sağlam bir yapıya ulaşmış, adeta bir devlet gibi sistem kurmuştur.²³¹

Türkiye, konumu itibarıyla özellikle uyuşturucu maddeler açısından üretim ve tüketim merkezleri arasında çok önemli bir geçiş güzergâhında bulunmaktadır. Batı Avrupa'ya taşınan yasadışı uyuşturucunun yüzde 75'inin Türkiye üzerinden taşındığı raporlarda belirtilmektedir. Bu doğrultuda, özellikle uyuşturucu ve silah kaçakçılığının yapıldığı ülkelerin teröre daha açık olduğu ileri sürülmüştür.²³²

Balkan Rotası olarak adlandırılan uyuşturucu kaçakçılığı rotası, Afganistan'dan çıkan eroin açısından en önemli rotalardan birisidir. Afganistan'ın denize kıyısı olmaması sebebiyle kara bağlantılarını kullanmak zorunda kalan Afgan eroini, hedeflediği batı piyasasına ulaşabilmek adına en çok Balkan Rotasını kullanmaktadır. Uyuşturucu kaçakçıları için etkisiz ve başarısız hükümetler avantaj sağlamaktadır. Söz konusu Balkan Rotasında bulunan devletlerin otorite zayıflığı bu uyuşturucu kaçakçıları için fırsatlar sunmaktadır. Güneydoğu Avrupa'da ise 1990'lardan bu yana etnik savaş, iç çatışma hâkimdir. Bu bağlamda bölgedeki devletlerin otoritesi zayıf kalmış, terör örgütleri ve organize suç örgütleri bölge ülkelerindeki zayıf denetimden faydalanmıştır. Organize suçun Avrupa'ya açılan kapısı olarak kabul edilen

²²⁹ Ekici, 2013.

²³⁰ Shelley, 2014: 173-217.

²³¹ Laçiner & Doğru, 2016.

²³² La Verle Berry ve diğerleri, 2003.

bu bölgede organize suçtan gelir elde eden örgütler oldukça aktiftir. Özellikle terör örgütleri, bölgede gerçekleştirdiği uyuşturucu kaçakçılığından yüksek oranda gelir elde etmiştir.²³³

ABD Dışişleri Bakanlığına göre her ay 4 ila 6 ton eroin Türkiye üzerinden Balkan ülkelerine, oradan da Batı Avrupa'ya taşındığı belirtilmiştir.²³⁴

Anadolu tarih boyunca medeniyetler açısından önemli bir nokta olmuştur. Sahip olduğu coğrafi konum ile Ortadoğu, Orta Asya, Avrupa arasında geçiş noktası olan Türkiye önemli geçiş yolları ve ticaret yollarının da üzerinde bulunmaktadır. Türkiye'nin bu konumu yasadışı uyuşturucu ticaretinden önemli derecede etkilenmesine sebep olmuştur.²³⁵ PKK'da kurulduğu, aktif olarak eylemlerini gerçekleştirdiği ve ideolojik olarak hedef gördüğü Türkiye'nin bu öneminden fazlasıyla yararlanmıştır. Türkiye'nin sahip olduğu köprü pozisyonu, sahil uzunluğu ve tarihi ticaret yolları üzerinde bulunması PKK'nın finansal kaynak sağlaması açısından önemli fırsatlar sunmuştur.²³⁶

Terör örgütleri giderlerini finanse etmek, kolay para kazanmak amacıyla uyuşturucu kaçakçılığının üzerine düştükçe dünyadaki uyuşturucu kullanan kişi sayısı da artmıştır. 1990 yılında 180 milyon olan toplam uyuşturucu kullanan sayısı 2018 yılında 275 milyon olarak görülmüştür²³⁷. Uyuşturucu kullanımının dünya genelinde bu denli artması, yasadışı uyuşturucu ticaretinin daha karlı bir sektör haline gelmesine sebep olmuştur. Uyuşturucu kullanan sayısındaki bu artış toplumsal güvenliği tehdit etmektedir. Bununla birlikte daha çok kazanan terör örgütleri daha da büyüyerek devletler için askeri güvenlik tehdidini de artırarak devam ettirmektedir.

1974 yılında o dönemde Ankara Üniversitesi'nde öğrenci olan Abdullah Öcalan devrimci, Marksist, Leninist hareketlere katılmıştır. 1978 yılında PKK Abdullah Öcalan tarafından gizli şekilde resmi olarak kurulmuştur. İlk kurulduğu dönemlerde herhangi bir geliri ve militanı olmayan PKK kendine gelir sağlamak adına kuyumcu soygunlarına ve yasadışı uyuşturucu ticaretine yönelmiştir. Söz konusu dönemde var olan tüm solcu terör örgütleri bu işlerden gelir elde etme yoluna başvurmuştur.²³⁸

PKK 1980'li yıllarda Türkiye'de en önemli Milli Güvenlik Tehdidi konumuna gelmiştir. PKK ilk terör eylemini 1984 yılında Siirt'te gerçekleştirmiştir. Yaklaşık 40 yıldır Türkiye'de sayısız terör saldırısı ile güvenlik güçleri, memurlar, işçiler ve sivilleri hedef alınmıştır. Geçen süre içinde PKK terör örgütü üye sayısını artırmıştır. PKK kadrolarını

²³³ Vreja, 2005: 91-102.

²³⁴ Mother Jones.

²³⁵ Ekici, 2013.

²³⁶ Roth, 2011: 67-86.

²³⁷ UNODC World Drug Report, 2018.

²³⁸ Criss, 1995: 17-37.

genişletmiş buna bağlı olarak ta giderleri artmıştır. Terör örgütü PKK'nın propaganda, lojistik ve silah temini gibi ihtiyaçları artmıştır. PKK artan bu giderlerini karşılamak adına finansal kaynağa ihtiyaç duymuştur. Ele geçirilen teröristlerin ifadelerine göre PKK Lübnan'da bulunan Bekaa Vadisi'nde Rıza Altun önderliğinde yasadışı uyuşturucu ticaretine girmiş, bölgede esrar ekiminde rol almış ve elde ettiği gelirle de silahlarını temin etmiştir.²³⁹

Devletlerin terör örgütlerine olan sponsorluğunun azalması ile birlikte terör örgütleri kendilerine yeni finansal kaynak arayışlarına girmiştir. Bu konuda uyuşturucu kaçakçılığının kar oranından ötürü terör örgütleri bu yasadışı işte kendini daha da geliştirmiştir. Ayrıca terör örgütleri sadece finansal kaynak sağlamak açısından değil aynı zamanda hedefindeki toplumu uyuşturucu bağımlısı yaparak ta zarar vermeyi hedeflemektedir.^{240 241}

Yasadışı işler arasında kar oranı en yüksek olan kaçakçılık cinsi eroin kaçakçılığıdır. Afganistan'da ve Pakistan'da 1.000 ila 2.000 Amerikan Dolar'ına alnabilen eroinin kilogramı rota üzerinde taşındıkça değerlenmektedir. Türkiye'de 6.000 ila 8.000 Amerikan Dolar arasında değere ulaşan eroin Almanya'da 20.000 ila 80.000 Dolar değere çıkmaktadır. Üstelik eroinin sokakta perakende olarak satış değerinin Almanya'da 200.000 Amerikan Doları bulduğu tahmin edilmektedir.²⁴²

Uyuşturucu kaçakçılığının bu denli yüksek karlı olması terör örgütü PKK için cezbedici bir nokta olmuştur. Ayrıca PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığı için ekstra çaba sarf etmesine, yeni bir oluşum içerisine girmesine gerek yoktur. Nitekim PKK'nın aktif olduğu bölgeler dünyadaki en önemli uyuşturucu rotalarından birinde yer almaktadır. Ayrıca Avrupa'da bulunan göçmen Kürt diasporası da bu iş için avantaj sağlamıştır.²⁴³

PKK kurulduktan sonra uyuşturucu kaçakçılığını keşfetmesi çok uzun sürmemiştir. 80'li yıllardan itibaren uyuşturucunun hem üretimi hem de taşınmasından gelir sağlamaya başlamıştır. 1984 yılından itibaren Bekaa Vadisi, Kuzey Irak, Türkiye üzerindeki uyuşturucu kaçakçılığını idare etmiştir. Bu dönemde PKK ile girilen çatışmalarda; 13,363 kilogram haşhaş, 4,255 kilogram morfin, 2.502 kilogram eroin ve 621 gram kokain ele geçirilmiştir.²⁴⁴

1990'lı yıllarda, Türkiye'nin mücadelesinde daha sert ve kesin adımlar atması sonucu PKK güç kaybına uğramıştır. Türk Devleti karşısında zora düşen PKK gelirlerini artırarak

²³⁹ KOM Daire Başkanlığı Yayınlanmamış Rapor, 2005.

²⁴⁰ Mr. Rand, 2002.

²⁴¹ ABD Uluslararası Narkotik ve Kolluk İşlerinden Sorumlu Sekreter Yardımcısı Rand Beers 1 Mart 2002'de Senato'da yaptığı konuşmada; PKK'nın uyuşturucu kaçakçılarından vergi aldığını, ayrıca eylemlerini desteklemesi açısından hücrelerinin uyuşturucu kaçakçılığı yaptığını ifade etmiştir.

²⁴² Sahin, 2001.

²⁴³ Sahin, 2001.

²⁴⁴ Laçiner & Doğru, 2016.

hayatta kalma yoluna gitmiştir. Gelirlerini artırmak adına uluslararası suç ağlarıyla ilişkilerini geliştiren PKK bu sayede uluslararası uyuşturucu kaçakçılığında da kendini geliştirmiştir.²⁴⁵

PKK kurulduğu ilk yıllarda uyuşturucu kaçakçılığı işinde çok tecrübe sahibi olmadan önce, büyük oranda Türkiye-İran sınırından geçen uyuşturucu kaçakçılarından vergi adı altında haraç almak olmuştur. PKK bölgede kaçakçılardan “gümrük” adı altında kurduğu noktalardan kilogram başına vergiler almıştır. Bu vergiler ilk başlarda kilogram başına 1000 Alman Markı veya toplam değerın yüzde 10’u şeklinde olmuştur. İlerleyen dönemlerde eroiden 50-65 dolar, baz morfinden 25-35 dolar vergi toplamıştır. Yakalanan uyuşturucu kaçakçıları üzerinden, çifte vergilendirmeyi önlemek adına makbuzlar ele geçirilmiştir. Teslim olan bir terörist; Hakkâri Yüksekova geçiş noktasında bulunan sözde 4 gümrük kapısından yıllık 2 milyon Euro gelir sağlandığını ifade etmiştir.²⁴⁶

İran-Türkiye sınır bölgesinin coğrafi yapısından ötürü kontrol edilmesi zor bir alan olarak görülmektedir. Söz konusu bölge PKK için güvenli bir nokta olmuştur. Bununla birlikte kaçakçılık yapmak için de güvenli bir bölge olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda bölgede hâkim olan PKK, bölgenin yasadışı ticari hareketliliğinden faydalanarak kendine fazlasıyla gelir sağlamıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı konusunda burada kaçakçılar ile işbirliği yapmaya başlayan PKK ilerleyen dönemlerde gelişeceği uyuşturucu kaçakçılığı işinde ilk adımlarını bu bölgede atmıştır. Nitekim terör örgütleri açısından devletlerin kolay kontrol edemeyeceği, coğrafi olarak zor koşullar olan bölgelerde kontrol noktaları kurmak önemli bir gelir kaynağı olmuştur.²⁴⁷

1995 yılında Birleşmiş Milletler toplantısında yaptığı konuşmada ABD Başkanı Clinton; özellikle Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte terör örgütleri, uluslararası iletişim, seyahat ve bilgi alanındaki gelişmelerden faydalanmıştır. Bu gelişmeler sayesinde terör örgütleri uluslararası suç örgütleri ile ilişkilerini geliştirmiş, terör örgütleri yeni düzende kendi gelirlerini kendileri sağlamak adına uyuşturucu kaçakçılığı gibi yüksek karlı, yasadışı işlere girmişlerdir.²⁴⁸

PKK sadece vergi ya da haraç alma konusunda değil, kenevir ekiminde de aktif olarak yer almaktadır. Özellikle Ağrı, Van ve Diyarbakır İllerinin kırsal kesimlerinde birçok alanın PKK tarafından kenevir ekiminde kullanıldığı ve kendilerine yıllık yaklaşık 500 Milyon Amerikan Doları gelir sağladığı raporlarda yer almıştır.²⁴⁹

²⁴⁵ Foreign Policy, 2015.

²⁴⁶ Ekici, 2015.

²⁴⁷ Shelley, 2014: 173-217.

²⁴⁸ Federal Research Division, 2002.

²⁴⁹ Yenişafak Gazetesi, 2 Temmuz 2013.

Yakalanan terör örgütü üyeleri ifadelerinde, Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde PKK'nın esrar üretimini doğrudan yaptığını, elde edilen gelirle silah tein edildiğini, Lübnan iç savaşının bitmesiyle PKK'nın uyuşturucu işlerini Kuzey Irak ve İran'a taşıdığını belirtmişlerdir.²⁵⁰

Ayrıca Suriye'de etkin olan PKK'nın Suriye kolu YPG bölgede çok büyük bir fırsat yakalamıştır. YPG'nin hâkim olduğu bölgeler olan Kamışlı, Rasulayn, Haseke, Rakka, Aynel Arap gibi tarıma elverişli yerler olarak görülmektedir. Bölgenin önemli tarım alanlarından olan bu yerlerde etkin olan YPG bu bölgelerde uyuşturucu madde tarımı gerçekleştirmektedir. Yetiştirilen uyuşturucu maddeler terör örgütünün finans kaynağı olarak önemli bir yer etmektedir. Ayrıca tarımı yapılan hammaddeler bölgede tesislerde işlenerek uyuşturucu elde edilmektedir.²⁵¹

PKK Türkiye'nin Güneydoğu Bölgesinde kırsal kesimlerde de kenevir tarımı yapmaktadır. Özellikle "Açılım Süreci'ni" fırsat bilen PKK, Güneydoğu Anadolu'nun kırsal kesimlerinde kenevir ekimini tamamen ele geçirmiş ve artırmıştır. Yıllık yaklaşık 500 ton esrar yetiştirildiği tahmin edilen bölgede, güvenlik güçler bunların yalnızca 15-20 tonunu ele geçirebilmiştir. Özellikle Türkiye'de büyük şehirler ve Batı Avrupa'ya gönderilen esrarın ekiminden elde edilen gelirden PKK kendi payını almıştır. Bölgede yetiştirilen uyuşturucudan PKK yaklaşık 50 milyon dolar gelir elde etmiştir. Sadece ekiminden değil bu esrarın taşınması ve güvenli şekilde ulaştırılmasından da ayrıca pay almıştır.²⁵²

PKK kurulduğu ilk yıllarda, aktif olduğu bölgelerde yapılan kenevir tarımını vergilendirmekle kalmıştır. Fakat 1990'larda terör örgütünün büyümesi, giderlerinin artması ve daha çok gelire ihtiyaç duyulması sonrasında kenevir ekimini doğrudan yapmaya başlamıştır. PKK Bölgede yaşayan köylülere kenevir ekimi konusunda baskı yapmış, yetiştirilen kenevirin 2/3'ünü kendi almış, kalan kısmını ise tarım yapan köylüye bırakmıştır. Kenevir ekimini kabul eden köylü zenginleşirken kabul etmeyenle üzerindeki baskılar artarak devam etmiştir. Elde edilen uyuşturucu maddelerinin PKK'nın mağaralarında, barınaklarına elekten geçirildiği, paketlenildiği tespit edilmiştir. Nitekim 1990'lı yıllarda güvenlik güçlerinin yapmış olduğu operasyonlarda PKK barınaklarında 23 tondan fazla kenevir bitkisi ele geçirilmiştir.²⁵³

PKK, Türk Devleti'ne karşı vermiş olduğu savaşı sürdürmek adına uyuşturucu kaçakçılığı yapmıştır. Etkili olduğu bölgelerde uyuşturucu tarımı yapmış, kaçakçılar için

²⁵⁰ Ekici, 2015.

²⁵¹ Tetik & Görücü, 2019.

²⁵² Milliyet Gazetesi, 25 Eylül 2012.

²⁵³ Ekici, 2015.

güvenli geçiş noktaları oluşturarak geçiş ücreti almıştır. PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığında aktif olarak yer aldığı neredeyse tüm araştırmacılar tarafından ortak nokta iken PKK'nın yasadışı uyuşturucu ticaretinden ne kadar gelir elde edildiği tartışma konusudur. Nitekim Steilberg, 50 ila 100 milyon dolar olduğunu savunurken²⁵⁴, Çağaptay bu miktarın 2,5 milyar dolar civarı olduğunu öne sürmektedir.²⁵⁵ PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığında aktif ve büyük bir rol oynadığı ve gelirinin büyük bir kısmını oluşturduğu görülmektedir.

Türkiye hem bitkisel hem de sentetik tabanlı uyuşturucu maddelerin kaçakçılığında önemli güzergâhlarından biri olduğu görülmektedir. Afganistan'dan Türkiye'ye getirilen ham afyon, Türkiye sınırları içinde PKK bağlantılı mafya yapılanmalarıyla işlenerek Avrupa'ya taşınmakta ve Avrupa'da PKK tarafından dağıtılmaktadır. TBMM'de çok defa PKK ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ilişkisi dile getirilmiştir.²⁵⁶

Uyuşturucu kaçakçılığı, terör örgütlerine maddi kaynak sağlamakla birlikte farklı imkânlar da tanımıştır. Gerçekleştirilen yasadışı ticaretle elde edilen gelirin dışında, uyuşturucuyu hedef toplumda bir silah olarak ta kullanmaktadırlar. Nitekim Taliban için silahla veya afyonla gerçekleştirilen tahribat cihada hizmet etmektedir.²⁵⁷ Ayrıca Peru'da da koko bitkisi yetiştiricileri, uyuşturucu kaçakçılığını maddi gelirin dışında hükümetle mücadele yolu olarak görmüşlerdir.²⁵⁸ On sekizinci yüzyılda, Hindistan Valisi Waren Hastings, “*afyon insan için zorunlu ihtiyaç olmayan bir üründür ve yalnızca sınır aşan ticarete kullanmak gerekir*” şeklindeki açıklamasıyla afyonun afyonun bir silah olarak kullanılabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca afyonun kendi toplumundan uzak tutulması gerektiğini vurgulamıştır.²⁵⁹

Kendi giderlerini finanse etmek adına terör örgütlerinin birçoğu yasadışı uyuşturucu ticaretini gerçekleştirmişlerdir. PKK da özellikle Avrupa eroin pazarında oldukça aktif rol alarak gelirinin büyük bir bölümünü uyuşturucu kaçakçılığından karşılamıştır.²⁶⁰ Uyuşturucu kaçakçılığı konusunda oldukça uzmanlaşan PKK 1990'lı yıllarda Avrupa'da Almanya, Fransa gibi ülkelerde eroin konusunda tekel konumuna gelmiştir. Nitekim 2000'li yıllara gelindiğinde PKK Balkan Rotasında uyuşturucu kaçakçılığının kontrolünü büyük oranda kontrol eder hale gelmiş, bağlantıları aracılığı ile uyuşturucu ticaretinde komisyoncu rolünü

²⁵⁴ Steinberg, 2008: 48–52.

²⁵⁵ Çağaptay, 2007: 45-52.

Not: Çağaptay, Avrupa eroin pazarının yaklaşık 5 milyar dolar olduğu tahmin edilmesinden ötürü bu rakamı karşımıza sunuyor. Nitekim Avrupa eroin pazarının yüzde 40 ila yüzde 80 arasında bir bölümünü elinde tuttuğu iddia edilen PKK'nın bu yasadışı işten gelirinin toplam pazarın en az yarısı olduğunu dile getiriyor.

²⁵⁶ TBMM, 2008.

²⁵⁷ ABD Adalet Bakanlığı, 2008.

²⁵⁸ Mason & Company, 1995: 144.

²⁵⁹ Schivelbusch, 2019.

²⁶⁰ Alexander, 2004: 59.

artırmış, kendine ait yasadışı laboratuvarlar kurmuştur.²⁶¹ Büyük kısmı Almanya’da olmak üzere 300den fazla PKK üyesinin uyuşturucu suçundan yakalanması, 1985 yılından beri PKK’nın yasadışı uyuşturucu ticareti faaliyetinin içinde bulunduğunu göstermiştir.²⁶²

ABD Dışişleri Bakanlığı Terörle Mücadele Koordinatör Yardımcısı Frank Urbancic 2006 yılında vermiş olduğu demeçte; PKK’yı çok kollu bir ahtapota benzetmiştir. Dönercilerden haraç toplamadan, uyuşturucu kaçakçılığına kadar birçok alanda ve Avrupa’nın birçok noktasında aktif şekilde kendine gelir sağlayan faaliyetler yürüttüğünü dile getirmiştir.²⁶³

PKK yasadışı uyuşturucu ticaretine, kurmuş olduğu kontrol noktalarından geçenlerden pay alarak başlamıştır. Fakat kısa süre içinde PKK yasadışı uyuşturucu ticaretinde daha derin noktalara ulaşmıştır. Hatta öyle ki Fransız Kolluk Kuvvetleri’ne göre; PKK Paris eroin piyasasının yüzde 80’ine hâkim durumdadır²⁶⁴. Yasadışı uyuşturucu ticareti; esrar, haşhaş, kenevir ekimi, eroin üretimi, baz morfin, sentetik ve doğal uyuşturucu yetiştirilmesi, ara kimyasalların üretimi ve bu maddelerin üretim alanlarından tüketim noktasına kadar taşınması, dağıtılması, güvenliğinin sağlanması işlerinin tamamını ve daha fazlasını kapsamaktadır. Güvenlik kurumları tarafından yapılan araştırmalar ve soruşturmalar sonrasında da PKK’nın bu yasadışı uyuşturucu ticaretinin her noktasında aktif olarak rol aldığını göstermiştir.²⁶⁵

PKK başlarda yalnızca İran, Türkiye sınırından geçen uyuşturucu kaçakçılarından vergi adı altında para alsa da gün geçtikçe vergi aldığı ağı genişletmiştir. Nitekim Avrupa’da uyuşturucu satıcılarından da vergi adı altında para aldığı medyaya yansımıştır. 1999 yılında Alman Focus Dergisinde, PKK’nın Türkiye olan savaşını Almanya’dan kazandığı uyuşturucu parasıyla finanse ettiği yer almıştır. Almanya genelinde gerçekleşen uyuşturucu satışından Kürt grupların, yıllık yaklaşık 250 Milyon Alman Mark gelir elde ettiği ve PKK’nın bu gelirden kendi payını aldığı dile getirilmiştir.²⁶⁶

PKK 1980’lerde kurulduktan sonra Türkiye’nin Güneydoğu’sunda hemen hemen her yerde aktif duruma gelmiştir. Ayrıca Avrupa’da bulunan Kürt kökenli nüfusla da bağlarını kurması çok zor olmamıştır. Bu bağlamda Afganistan üzerinden gelen uyuşturucuyu Avrupa pazarına taşıma da çok büyük zorluklarla karşılaşmamıştır.²⁶⁷

²⁶¹ Ridley, 2012: 141.

²⁶² Smith, 2015: 105-128.

²⁶³ Milliyet Gazetesi, 14 Aralık 2006.

²⁶⁴ Gretchen, 2009: 10.

²⁶⁵ Laçiner, & Doğru: 2016.

²⁶⁶ Focus, 1999.

²⁶⁷ Nachmani, 2003.

TUBİM Başkanı Cengiz Erişir; PKK'nın yıllık 1,5 ila 3 milyar dolar arasında uyuşturucu ve diğer kaçakçılıktan gelir elde ettiğini belirtmiştir. 1984 yılından beri yapılan operasyonlarda, PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığı ile alakalı 381 olay ortaya çıkarılmış ve 1283 şüpheli ele geçirilmiştir. Erişir; PKK'nın Kuzey Irak'ta ürettiği uyuşturucu türevleri, Türkiye üzerinden Avrupa piyasasına yine PKK tarafından taşındığı, PKK'nın çok kapsamlı imalathanelerde eroin ürettiği tespit edildiğini ifade etmiştir.²⁶⁸

1980'lerde uyuşturucu kaçakçılığından gelir elde etmeye başlayan PKK, uyuşturucu işleme işinden daha fazla kar elde edeceğinin farkına vararak uyuşturucu laboratuvarları kurmuştur. Türkiye'de açmış olduğu uyuşturucu laboratuvarlarının yanı sıra Avrupa'da da uyuşturucu üretim laboratuvarları açmıştır.²⁶⁹

Afganistan'da yetiştirilen afyondan eroin üretmek için gerekli teknik imkânlar için İran ve Türkiye kullanılmıştır. Özellikle 1990'lı yıllarda Türkiye'de 20 eroin üretim laboratuvarını güvenlik güçleri tespit etmiş ve dağıtmıştır. Söz konusu laboratuvarlarda bulunan terörle bağlantısı tespit edilen 48 şahıs ta yakalanmıştır.²⁷⁰ Türkiye'de üzerinde durulan bu üretim laboratuvarları sonrası sonuncusu Hakkâri'de 200 kilogram taze üretilmiş eroin ile tespit edilip imha edilmiştir.²⁷¹

2002 yılında Rus ve ABD uyuşturucu ile mücadele birimleri ile Türk birimleri ortaklaşa Matruşka adı verilen bir operasyon gerçekleştirmiştir. Bu operasyonda eroin yapımında kullanılan ara kimyasal olan 3,5 ton asetik anhidrit maddesi ele geçirilmiştir. Rusya'nın Novoroski Limanı'ndan Samsun Limanı'na geleni buradan İran'a gideceği tespit edilen yüke Elazığ'da el konulmuştur²⁷². Söz konusu yakalama asidik anhidrit, İran'ın Kuzeydoğusunda bulunan eroin laboratuvarlarının varlığının göstergesi olmuştur.²⁷³

Türkiye'de yaşanan 1980 darbesinden sonra Avrupa Ülkelerine siyasi mülteci olarak giden Kürt kökenli Türk vatandaşlarının sayısı oldukça artmıştır. 1990 yıllarının başına kadar devam eden bu göç dalgası Avrupa'da ciddi bir Kürt nüfusunun oluşmasına sebep olmuştur. Ayrıca göç eden Kürtler Avrupa'nın neredeyse her şehrine dağılmışlardır. PKK bu göçü iyi değerlendirip Avrupa'ya göçen Kürt kökenli insanlara temas ederek onları iletişim sağlamıştır. PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığındaki elini güçlendiren kozlardan birisi de bu

²⁶⁸ HaberTürk Gazetesi, 28 Ağustos 2015.

²⁶⁹ Laçiner & Doğru, 2016.

²⁷⁰ KOM, 2005.

²⁷¹ KOM, 2012.

²⁷² Yenişafak Gazetesi, 17 Aralık 2002.

²⁷³ Ekici, 2014: 113-126.

durum olmuştur. Avrupa’da yaşayan Kürtler aracılığı ile Uyuşturucunun sokakta dağıtılması noktasında da kendine yer edinmiştir.²⁷⁴

PKK, Batı Avrupa’da var olan Kürt kökenli bireyleri örgütleyerek, Avrupa’da yasadışı uyuşturucu ticaretinde önemli bir ağ oluşturmuştur. Hali hazırda Avrupa’da etkin şekilde uyuşturucu kaçakçılığı işinden gelir elde eden Kürt kökenli ailelerle bağlarını genişleten PKK, Afganistan’dan Avrupa’ya taşınan eroinin dağıtılması konusunda da Avrupa’da önemli bir noktaya gelmiştir.²⁷⁵

Uyuşturucu kaçakçılığı konusunda, hem taşınmasında hem de Avrupa pazarında dağıtılması konusunda uzmanlaşmış bir Kürt uyuşturucu ağı gelişmiştir. PKK’da kurulduktan sonra, kendi gelirlerini en üst seviyeye taşımak adına bu ağla olan ilişkilerini kullanmıştır. Başta sadece kontrol ve güvenlik sağlayan PKK çok kısa zaman içinde bu Kürt uyuşturucu ağıyla iç içe geçerek uyuşturucu kaçakçılığının her seviyesinden gelir sağlamaya başlamıştır. Nitekim PKK ve bu Kürt uyuşturucu ağı aynı coğrafyada iş yapmaktadır. PKK hem bu coğrafi yakınlığı hem de etnik kimliklerini kullanarak uyuşturucu kaçakçılığı piyasasında en büyük güçlerden birisi haline gelmiştir.²⁷⁶

Türkiye’nin Balkan Rotası üzerindeki etkili konumundan yararlanarak, eroin kaçakçılığı konusunda yüksek gelir elde eden, bu yasadışı iş alanında uzmanlaşan aileler 1990’larda Avrupa’da etkisini iyice artırmıştır. Bu noktada en bilindik ailelerden Baybaşın Ailesi gelmektedir.²⁷⁷ Kolombiyalı ünlü uyuşturucu kaçakçısı Escobar’dan esinlenerek, Baybaşın Ailesi’nden Hüseyin Baybaşın’e Avrupa’nın Escobar’ı denilmektedir. İsminden de anlaşılacağı üzere, ailenin Avrupa yasadışı uyuşturucu pazarında önemli bir yeri vardır. 1970’lerde Lice’de eroin imal ettikleri söylenen aile, ilerleyen yıllarda Avrupa’daki en önemli uyuşturucu kaçakçıları arasında anılmaya başlamıştır.²⁷⁸

Baybaşın Ailesi, Avrupa’da en önemli uyuşturucu kaçakçılarından birisi olurken öncelikle “*Kurdish Bulldogs*” isimli sokak çetesi ile çalışmıştır. Daha sonralarda kendi çetesi olan “*Bombacılar*” grubunu kurmuş ve sokaktaki uyuşturucu trafiğini bu grup üzerinden yönetmiştir. Bombacılar adı verilen bu grubun Kürt kökenli insanlar üzerindeki sert tutumu sonrasında, mağdur olan insanların bir bölümünün PKK’dan yardım talebinde bulunmuştur.²⁷⁹

²⁷⁴ Sahin, 2001.

²⁷⁵ Romano, 2006.

²⁷⁶ Behsat, 2012.

²⁷⁷ Galeotti, 2012.

²⁷⁸ BBC, 12 Nisan 2006.

²⁷⁹ BBC, 12 Nisan 2006.

Baybaşın Ailesi gibi Avrupa’da etkin olan Kürt kökenli ailelerin kurmuş olduğu Kürt uyuşturucu ağına doğrudan müdahil olan PKK, bu sayede yasadışı uyuşturucu ticaretinin son kısmı olan sokak dağıtımında da etkin olmaya başlamıştır.

PKK için Avrupa’ya yasadışı yollardan kaçırılan göçmenler, Avrupa’da uyuşturucu dağıtıcılığı için çok önemli bir işgücü kaynağıdır. Yasadışı yollarla Avrupa’ya götürülen göçmenler, koruma karşılığında PKK adına yasadışı uyuşturucu ticaretinde kullanılmaktadır. Hazırda var olan bir Kürt uyuşturucu ağına dâhil olan bu Kürt kökenli kaçak göçmenler uyuşturucu ağında PKK’ya daha da güç sağlamıştır. Özellikle küçük yaştaki çocuklar PKK adına daha tercih edilen grup olmuştur. Nitekim küçük çocukların cezai sorumlulukları bulunmaması bu tercihin sebebi olarak değerlendirilmektedir.²⁸⁰

Uyuşturucu kaçakçılarının, Afganistan’dan Avrupa’ya uyuşturucu kaçırdığı tek rota Balkan Rotası değildir. Doğu Akdeniz ve Kuzey Karadeniz Rotaları da Uyuşturucu kaçakçılarının kullandığı önemli rotalar olarak görülmektedir. Bu bağlamda PKK’nın Balkan Rotası haricindeki rotalarda da iş yaptığı iddia edilmektedir. Orta Asya ve Kafkaslardaki zayıf kontrol sistemi Kuzey Karadeniz Rotasını cazip hale getirmiştir. Yine aynı şekilde deniz taşımacılığındaki kontrol edilebilirlik oranının düşük olması Doğu Akdeniz Rotasını da tercih edilir hale getirmiştir. Değişen bu risk oranları doğrultusunda PKK’da bu rotalar üzerindeki suç örgütleri ile bağlar kurup gelirini daha da artırmıştır.

2000’li yıllardan sonra sentetik uyuşturucu kaçakçılığında da oldukça büyük artış meydana gelmiştir. Herhangi bir iklim şartı gerektirmeyen, her türlü ortamda üretilebilen sentetik uyuşturuculara olan talebin artmasıyla yasadışı uyuşturucu ticareti daha da karlı ve çeşitli hale gelmiştir. PKK’da sentetik uyuşturucuların bu kolay ve karlı işini keşfetmiştir.²⁸¹ Ayrıca eroini mamul olarak alıp onu pazarlamak yerine, asetik anhidrit adı verilen, eroin yapımında kullanılan ara kimyasal kullanarak, baz morfinden eroin üretimini de keşfetmiştir. Bu sayede PKK için eroin kaçakçılığında risk daha da düşmüştür. Nitekim eroin üretim imalathanelerini Pazar konumundaki bölgelere daha yakın yerlere kurarak taşınma esnasındaki riskini azaltmıştır. Ayrıca bu imalathanelerde kendi ürettiği için daha fazla kar elde etme imkânı sağlamıştır.²⁸² Gazeteci Özgen Acar, Cumhuriyet Gazetesindeki yazısında, PKK ile bağlantılı eroin imalathaneleri ortaya çıkarıldığını yazmıştır.²⁸³

Uyuşturucunun Doğu’dan Batı’ya taşınması noktasında aktif rol alan PKK, ara kimyasallar ve sentetik uyuşturucuların da Batı’dan Doğu’ya taşınmasında aktif olarak rol

²⁸⁰ Laçiner & Doğru, 2016.

²⁸¹ Laçiner & Doğru, 2016.

²⁸² Avrupa Uyuşturucu Raporu, 2019.

²⁸³ Cumhuriyet Gazetesi, 5 Temmuz 2013.

almaktadır. 1990'lı yıllar ve 2000'li yılların başında, Avrupa ve Rusya'da üretilen asetik anhidrit maddesi, Türkiye üzerinden eroin üretim merkezlerine doğru taşınmaktaydı. Nitekim bu dönemde Türkiye, asetik anhidrit yakalamasında dünyada lider olmuştur. 1984 ila 2013 yılları arasında Türk Güvenlik Güçleri tarafından yapılan operasyonlarda 27 tondan fazla asetik anhidrit ele geçirilmiştir.²⁸⁴

PKK lideri Abdullah Öcalan, 1999 yılında Türk Adaletine vermiş olduğu ifadede; uyuşturucu işine karşı olduğunu, örgütün gelir kaynağının kesinlikle uyuşturucudan sağlanmadığını, eğer uyuşturucu işi yapılırsa örgütü kapatacağını, hatta uyuşturucu kaçakçılığında yüksek kazanç olduğunun kendisine bildirilmesine rağmen kabul etmediğini dile getirmiştir. Örgütün Avrupa'ya uyuşturucu taşımasının kendinden gizli yapıldığını ifade etmiştir. Vermiş olduğu ifadede terör örgütü PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığı ile ilişkisini gizlemeye çalışmış, fakat kendinden gizli olarak bu işi örgütün yaptığını belirtmiştir.²⁸⁵

Terör örgütü PKK'nın sözde liderleri arasında bulunan ve 1998 yılında yakalanarak ceza evine konulan Şemdin Sakık ifadesinde; para kaynaklarının uyuşturucu kaçakçılığı olduğunu, Türkiye üzerinden taşınan uyuşturucudan önemli gelir elde ettiklerini ve bu paralarla silah aldıklarını belirtmiştir. Abdullah Öcalan'ın da uyuşturucu kaçakçılığı işini bildiğini ve kendine gelir sağladığını ifade etmiştir.²⁸⁶

Yapılan birçok araştırma, elde edilen rapor ve bulgular ışığında bakıldığında PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığında ilk kurulduğu andan itibaren var olduğu anlaşılmaktadır. Gün geçtikçe yasadışı uyuşturucu ticareti konusunda bilgi ve birikimini artıran PKK, sadece uyuşturucunun kaçırılması sürecinde değil, üretilmesi, muhafaza edilmesi, saklanması, taşınması ve dağıtılması gibi bütün süreçlerde aktif şekilde var olduğu görülmüştür. Türkiye'deki terör faaliyetlerine devam edebilmek adına uyuşturucu kaçakçılığının PKK'nın en önemli gelir kaynaklarından birisi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim kaynakların birçoğunda Avrupa'daki yasadışı uyuşturucu pazarının yüzde 60 ila yüzde 70'ini PKK'nın kontrol ettiği ileri sürülmektedir. Almanya'da hapsedilen PKK üyelerinin 30 tanesinin uyuşturucu suçlarıyla ilişkili olması uyuşturucu kaçakçılığı ve PKK açısından önemli göstergedir.²⁸⁷

Uluslararası alanda son 30 yılda güvenlik merkezli çok hızlı ve büyük değişimler yaşanmıştır. Özellikle küresel bir tehdit olarak uyuşturucu kaçakçılığı, ülkelerin ekonomik, siyasi ve toplumsal güvenliklerine en önemli devlet dışı tehditlerden birisi olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu uyuşturucu ticaretinden gelir sağlayan uluslararası suç

²⁸⁴ TUBİM, 2013.

²⁸⁵ Hürriyet Gazetesi, 2 Haziran 1999.

²⁸⁶ Başyigit & Çayhan, 2016: 44-50.

²⁸⁷ Laçiner & Doğru, 2016.

örgütleri ve terör örgütleri devletlerin askeri güvenliği için de tehdit oluşturmıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı konusunda en çok gelir elde eden terör örgütleri arasında gösterilen PKK da küresel bir tehdit unsuru olarak anlaşılmaktadır. PKK yapmış olduğu uyuşturucu kaçakçılığı ile Türkiye için yalnızca askeri değil aynı zamanda siyasal, toplumsal ve ekonomik tehdit olarak değerlendirilmektedir.²⁸⁸

Uyuşturucu kaçakçılığının terör örgütleri tarafından yapılması ile birlikte terör örgütleri, farklı güvenlik sektörlerini tehdit eder hale gelmiş, tehdit boyutunu da büyütmüştür. PKK uyuşturucu kaçakçılığından elde ettiği geliri artırmak adına sadece Türkiye için değil tüm dünya için küresel bir tehdit haline gelmiştir. UNODC eski direktörü Antonio Costa'nın da belirttiği gibi; uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele terörle mücadele anlamına gelmektedir.²⁸⁹

2.1.3. Hizbullah ve Uyuşturucu Kaçakçılığı

Kelime anlamı olarak; Hizb, bölük, taraftar ve parti anlamlarına gelen Arapça kökenli bir kelimedir. Allah kelimesinin birleşimiyle ortaya çıkan Hizbullah Türkçe'de temel olarak; Allah'ın taraftarları anlamına gelmektedir. Fakat Lübnan'da siyasi bir hareket olarak Hizbullah; Allah'ın Partisi anlamında kullanılmaktadır.²⁹⁰

Kelimenin kökü, İran'da Şah Rejimine karşı çıkan ve rejim tarafından öldürülen Molla Gaffari'nin yazdığı mektuplardır. Hapishaneden yazdığı mektuplarda kullandığı; tek parti vardır o da Allah'ın Partisidir cümlesi slogan olmuştur. Parti kelimesini ise Allah yolunda cihat eden, Allah yolunda yürüyen anlamlarında kullanmıştır.²⁹¹

Lübnan'da 1975 yılında çıkan iç savaş dönemi, daha sonrasında 1982 yılında İsrail'in FKÖ (Filistin Kurtuluş Örgütü)'ne müdahale etmek için Lübnan'ı işgali Lübnan'daki Şii Müslümanların birlikteliğini artırmış, İsrail ve ABD karşıtı söylemler ve cihat yanlısı açıklamalarıyla Lübnan'da güç bulmuştur. Fikri olarak İran Devrimi sonrasında yükselen Şii hareketleri, Lübnan iç savaşı ve İsrail'in Lübnan'ı işgaliyle cihatçı bir yapı kazanmıştır. Hizbullah'ın iki ayağı vardır. Birincisi Siyasi yapılanma, diğeri silahlı yapılanmadır.²⁹²

Lübnan, Bekaa Vadisi bölgesi, terör örgütleri açısından güvenli bir üs olduğu bilinmektedir. Bölge dünyaya terör örgütü ihraç eden konumda yer almaktadır. Gerek etnik, gerekse radikal dini ideolojilerle kurulan terör örgütleri Lübnan, Suriye coğrafyasında üs kurarak bu bölgede ortaya çıkmakta, kendilerini koruyup geliştirmekte, eğitimler almakta ve

²⁸⁸ Ekici, 2014: 113-126.

²⁸⁹ Fernandez, 2019.

²⁹⁰ Bozkurt, 2014: 599-627.

²⁹¹ Erdin, 2002.

²⁹² Aldırmaz, 2017: 1-43.

birbirleriyle iletişim sağlamaktadır. Hem PKK hem ASALA terör örgütlerinin bölgede kurulup, eğitim almaları tüm terör örgütleriyle ilişkilerini geliştirmeleri bölgenin terör örgütlerine sunduğu fırsatlardandır.

İran Devrimi sonrasında, Şii hareket, kendi güvenliklerini sağlamak adına bölge ülkelerine rejim ihraç etmek istemişlerdir. Şii Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerde güç kazanmışlardır. Lübnan, Suriye, Irak gibi ülkelerde etkili olmuşlardır.

İran Devrimi'nin bölgede büyük etkisi olmuştur. Türkiye'de etkilenen ülkelerden bir tanesidir. İrfan Çağrıcı liderliğinde 1990'da toplanan grubun Diyarbakır temsilciliğini M. Fidan Güngör ve Hüseyin Velioğlu yapmıştır. İlim Kitabevi sahibi Velioğlu ve Menzil Kitabevi sahibi Güngör arasındaki fikir ayrılıkları sonucu grup ikiye bölünmüştür. Dile getirilen şekliyle; görüş ayrılığının temelinde Velioğlu'nun silahlı cihat mücadelesine geçilmesi gerekliliğini savunduğu, Güngör'ün ise henüz hazır olmadıkları için silahlı cihada geçmek için erken olduğunu savunması yatmaktadır. Fakat her iki grup da Laik Türk Devleti'ne karşı, İslamcı bir Kürt Devleti kurma amacını taşımaktadır.²⁹³

Örgüt üyeleri genellikle eğitim seviyesi düşük gruplardan oluşmaktadır. Örgüt propaganda ve kendine taraftar toplama işlerini camilerde ve medrese adını verdikleri kurslardan yapmıştır. Kaçak olarak kurulan Kuran Kurslarında kendi ideolojilerini aktararak taraftar toplamışlardır.²⁹⁴

Türkiye'de kurulan Hizbullah terör örgütü ile Lübnan'da Siyasi bir Parti olan Hizbullah arasında organik bir bağ ortaya konulmamıştır. Türkiye'de bulunan Hizbullah'ın amacı; Şeri hükümlerle yönetilen bir Kürt Devleti kurmaktır.

Hizbullah terör örgütünün Türkiye'de yaptığı en büyük eylemlerden biri 24 Ocak 2001 tarihinde Diyarbakır İl Emniyet Müdürü Gaffar Okkan'a suikast olmuştur. Suikastta Gaffar Okkan'la birlikte 5 Polis Memuru şehit olmuştur.²⁹⁵

Dünya'da farklı ülkelerde faaliyet gösteren terör örgütlerinden olan Hizbullah'ın ismi uluslararası raporlarda sürekli olarak uyuşturucu madde kaçakçılığı ile birlikte anılmaktadır²⁹⁶. Narko-terörizm bağlantısı sürekli olarak vurgulanan Hizbullah'ın, Güney Amerika'dan taşınan kokain cinsi uyuşturucu madde kaçakçılığında büyük rol oynadığı dile getirilmektedir. Paraguay, Arjantin ve Brezilya üçgeninde Hizbullah'ın bölgeden yapılan uyuşturucu madde kaçakçılığında rol aldığı ve kara para akladığı ortaya çıkarılmıştır.²⁹⁷

²⁹³ Manaz, 2020.

²⁹⁴ Hürriyet Gazetesi, 10 Aralık 2003.

²⁹⁵ Manaz, 2020.

²⁹⁶ KOM, 2006.

²⁹⁷ Ottolenghi, 2018.

Güney Amerika menşeli olan kokain cinsi uyuşturucu maddelerin özellikle Mersin, İskenderun gibi Doğu Akdeniz’de bulunan limanlarda yakalanmaya başlaması, Türkiye’nin Güney Amerika’dan gelen uyuşturucu maddelerin rotası haline gelmeye başladığının göstergesidir. Nitekim Doğu Akdeniz’de etkin olan Lübnan ve Hizbullah’ın uyuşturucu madde kaçakçılığındaki rolü daha da netleşmektedir.

Güney Amerika ülkelerinden Arjantin ve Paraguay’ın Hizbullah’ı terör örgütü listelerine eklemesinin sebepleri de bölgeden yapılan uyuşturucu madde kaçakçılığında aktif rol almasından ileri gelmektedir.²⁹⁸

Türkiye’de faaliyet gösteren Hizbullah’ın gelir kaynaklarını ise genel olarak “*legal*” yollarla yapılan işler oluşturmaktadır. 2000 yılında İstanbul Beykoz’da yapılan Hizbullah Operasyonunda, birçok Hizbullah mensubu üyenin evlerini, işyerlerini, tarlalarını Hizbullah’a bağışladıkları ortaya çıkmıştır.²⁹⁹

Genellikle İslam Dinini kullanarak gelir elde eden terör örgütü, elindeki silahları da insanlardan yardım adı altında toplamıştır. Bağışlar, aidatlar, çiftçilerin yetiştirdiği ürünlerden pay, kurban derileri, kaset satışları, camilerden toplanan paralar, sadaka, fitre gibi genelde dini duyguları kullanarak alınan yardımlar Hizbullah’ın diğer gelir kaynaklarıdır. Ayrıca kaçırdıkları zengin işadamlarından istedikleri fidyeler de Hizbullah’ın gelir kaynakları arasındadır.³⁰⁰

Türkiye’yi hedef alan Hizbullah terör örgütünün diğer gelir kaynağı da İran’ın yapmış olduğu maddi desteklerdir. Soğuk Savaş Dönemi geleneklerinden olan dış devlet sponsorlukları 11 Eylül saldırılarından sonra dünya genelinde bırakılmış bir uygulama olsa da İran, Şii rejimi ihracı için Türkiye’de Hizbullah’ı desteklemiştir. Örgüt üyelerinin İran’da eğitimler aldıkları, yapılacak suikastlarda İran’ın maddi destek sağladığı ortaya çıkmıştır.³⁰¹

Küreselleşme sürecine ayak uyduran, küreselleşmenin getirdiği imkanlardan faydalanan terör örgütleri etki alanlarını geliştirerek varlıklarını devam ettirmişlerdir. Nitekim küreselleşme, devletlere terörle mücadele konusunda fırsatlar sunmuştur. Devletlerin elde ettiği bu kolaylıkları terör örgütleri de elde etme imkânı bulmuştur. Bu doğrultuda uluslararası suç örgütleriyle işbirliğini geliştiren terör örgütleri ulusal bir tehdit olmaktan çıkarak uluslararası bir tehdit unsuru halini almıştır. Küreselleşme sürecinden yeterince faydalanamayan, etki alanlarını geliştiremeyen, gelirlerini günümüzde bile geleneksel

²⁹⁸ Aawsat, 2019.

²⁹⁹ Gürel, 2016: 20-45.

³⁰⁰ NTV, 6 Ocak 2011.

³⁰¹ NTV, Arşiv.

yöntemlerle elde eden terör örgütleri ise ulusal etki alanlarını genişletememiş, ya ulusal bir tehdit unsuru olarak kalmış ya da varlıklarını devam ettirememişlerdir.

Türkiye Hizbullahı'nın gelir kaynaklarına baktığımızda, geleneksel yöntemlerle elde edilen gelirlerin ağırlıkta olduğunu görürüz. Her ne kadar İran'dan destek alsa da, kendine ait uluslararası çapta bağımsız bir finansman sağlamamasından ötürü güncelliğini kaybetme noktasına gelmiştir. Özellikle uyuşturucu kaçakçılığı işiyle kesin bir bağlantısı ortaya çıkarılamayan Türkiye Hizbullahı'nın halkta karşılığı olsa da uluslararası bir tehdit unsuru olarak kabul edilmemektedir. Nitekim Türkiye Hizbullah'ı, Türkiye Cumhuriyeti tarafından terör örgütü olarak tanınsa da AB veya ABD tarafından terör örgütü olarak listelenememiştir.³⁰²

2.2. Yasadışı Uyuşturucu Ticaretinde Türkiye'nin Yeri

Tarihin çok eski dönemlerinden beri Anadolu dünya ticareti açısından çok önemli bir merkez olarak yer almaktadır. Farklı kültürlerin ve medeniyetlerin kesişim noktasında yer alan Anadolu'nun bu özelliği, Anadolu'ya oldukça büyük ekonomik fırsatlar sunmuştur. Bu ekonomik fırsatların varlığı yasal olduğu gibi yasal olmayan gruplar içinde cezbedici unsur olmuştur.

Tarih boyunca, çağdaş döneme göre çok daha kısıtlı olan uluslararası ticaret, küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte çok daha büyük bir önem kazanmıştır. Küreselleşmenin hızına paralel olarak gelişen uluslararası ticaretle birlikte Türkiye'nin sahip olduğu coğrafi konum da değerini fazlasıyla artırmıştır. Fakat küreselleşme ile artan imkânlar aynı zamanda yasadışı gruplar için de fırsatlar sunmaya başlamıştır.

Küreselleşme ile gelişen uluslararası ticari ilişkilerin yasal olmayan birçok alana da kolaylıklar getirdiği görülmektedir. Özellikle uluslararası ticaretin gelişmesi bağlamında sınırların daha açık ve geçirgen hale gelmesi suçların ve suçluların da uluslararası bir pazara açılmasına imkân vermiştir.³⁰³

Türkiye, küreselleşmenin suç örgütlerine getirdiği imkânlardan olumsuz yönde etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye'nin olumsuz yönde etkilendiği en önemli suçların başında uyuşturucu kaçakçılığı yer almaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden birisi coğrafi konum olarak değerlendirildiğinde Türkiye'nin sınır komşularının durumu olduğu düşünülmektedir. Özellikle Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu sınırlarının bulunduğu ülkelerin siyasi ve toplumsal yapısı bu durumu ortaya çıkarmıştır. İran ve Irak'ta var olan zayıf idari yapı ve zayıf denetleme sistemi Türkiye'yi uyuşturucu ile mücadelede daha da zor duruma

³⁰² Gürel, 2008: 71.

³⁰³ Ehrenfeldt, 2003.

sokmuştur. Özellikle ABD'nin Irak'a müdahalesi ve Suriye'de yaşanan iç savaş ortamı durumu daha da kötüye götürmüştür.³⁰⁴

Uyuşturucu madde kaçakçılığı Türkiye açısından en önemli tehditlerden birisi sayılmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin bulunmuş olduğu konum itibari ile Afganistan'da üretilen eroinin Avrupa'ya taşınmasında, Avrupa'da üretilen sentetik uyuşturucuların Ortadoğu'ya taşınmasında önemli bir yeri vardır. Bununla birlikte ara kimyasalların dolaşımı içinde Türkiye önemli bir yere sahiptir. Fakat uyuşturucu kaçakçılığında, net bir şekilde hedef ve transit ülke olarak ayırım yapmak mümkün olmamaktadır. Nitekim Türkiye son yıllarda birçok uyuşturucu türü için hedef ülke konumuna gelmektedir. Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde tespit edilen Hint Keneviri tarlalarından ve dönem dönem tespit edilen eroin imalathanelerinden Türkiye'de uyuşturucu üretiminin de yapılmaya çalışıldığı görülmektedir.³⁰⁵

Uyuşturucu maddelerin yasadışı ticaretinde oldukça önemli bir geçiş noktası olan Türkiye'de aynı zamanda uyuşturucu madde imali ve uyuşturucu madde için haşhaş ve kenevir ekimi de mevcuttur. Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kırsal kesimlerinde Jandarma ve Emniyet birimlerinin yapmış olduğu operasyonlarda birçok kenevir tarlası tespit edilmiştir.

Haşhaş ve kenevir tarımının dışında Türkiye'de uyuşturucu madde üretim laboratuvarları da tespit edilmiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda Türkiye'de kurulan laboratuvarlarda üretilen eroin Avrupa'ya taşınmıştır. Söz konusu dönemde Avrupa'da tüketilen uyuşturucunun yüzde 60 ila yüzde 80'i Türkiye üzerinden taşındığı belirtilmiştir. Türkiye o dönemde Avrupa'nın uyuşturucu laboratuvarı konumuna gelmiştir. Ayrıca Avrupa'da bulunan uyuşturucuların yarısının Türkiye'de üretildiği tahmin edilmektedir.³⁰⁶

Eroinin Avrupa'ya taşınması, sentetik uyuşturucular ve ara kimyasalların Avrupa'dan Ortadoğu'ya taşınması açısından kullanılan rotaları ekte bulunan resim 2'de görülebilir. Tablodan da anlaşılabacağı üzere, Türkiye, Balkan rotasından doğrudan etkilenmekte, söz konusu rotada önemli bir geçiş noktası konumunda bulunmaktadır. Bu rota çift yönlü olarak büyük bir tehdit konumundadır.³⁰⁷

Afganistan'da yetiştirilen afyonun, morfin ve eroine dönüştürülerek Avrupa'ya transferi sürecinde kar oranı katlanarak artmaktadır. Taşınma sürecinde güzergah olarak

³⁰⁴ Cengiz, 2015.

³⁰⁵ Cengiz, 2015.

³⁰⁶ Milliyet Gazetesi, 12 Aralık 2014.

³⁰⁷ T24, 9 Nisan 2012.

kullanılan ülkelerden birisi de Türkiye'dir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu bu uyuşturucu rotası milyar dolarlarla ölçülen büyük bir piyasa olarak karşımıza çıkmaktadır.³⁰⁸

Uyuşturucu ticaretinin bir ülkede gelişmesi için o ülkenin zayıf bir siyasi iktidar, zayıf sınırlara ve bozulmuş devlet kurumlarına ihtiyacı vardır. Bu durumların varlığı uyuşturucu ticareti açısından tercih edilen bir ülke konumuna getirirken aynı zamanda uyuşturucu ticareti ile ülkenin hedeflediği ekonomik siyasi gelişimin de önünü keser. Daha fakir ve zayıf bir ülke haline getirir. Bu da aslında uyuşturucunun hem sebebi olurken hem de sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca uyuşturucu kaçakçıları ülkelerdeki önemli mekanizmalarda bulunan şahıslara müdahale edebilirlerse kaçakçılık ile mücadeleye engel olmaktadır.³⁰⁹

Terör örgütleri de varlıklarını devam ettirebilmek ve gelişebilmek adına siyasi istikrarın olmadığı, bozulmuş kurumların hüküm sürdüğü ülkelere ihtiyaç duyarlar. Bu bağlamda terör örgütleri ve uyuşturucu kaçakçılığı birbiri ile büyüyen iki kardeş gibidir. Her ikisi de birbirleri için gerekli şartların oluşmasında ve imkânların yaratılmasında katkı sunarlar. Nitekim terör örgütleri için en önemli gelir kaynaklarından birisi uyuşturucu kaçakçılığıdır.³¹⁰

Birleşmiş Milletler (BM) verilerine göre yıllık uyuşturucu kaçakçılığının hacmi 400 ila 500 milyara kadar yükselmiştir. Dünya ticaretinin yaklaşık yüzde 8'ine tekabül eden bu miktardan pay almak isteyen terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığı işine girmiştir. Uyuşturucu ticaretinin her alanında terör örgütlerinin gelir sağladığı düşünülmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığından elde edilen gelirlerle terör örgütlerinin kendi giderlerinin yüzde 30 ila 40'ını karşıladığı öngörülmektedir.³¹¹

11 Eylül saldırıları sonrası teröre destek veren devletlerle mücadelenin artması ile birlikte terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığından daha yüksek oranda gelir elde etmeye başlamıştır.³¹² Devlet desteğinin azalmasıyla başka gelir kaynağı arayan terör örgütleri için en karlı iş uyuşturucu kaçakçılığı olmuştur. Nitekim üretim yeri ve Pazar arasındaki fiyat farkı, talebin sürekliliği ve taşındığı miktara göre çok değerli olması sebebiyle uyuşturucu kaçakçılığı terör örgütleri tarafından özellikle tercih edilmektedir.³¹³ Dünyadaki yasadışı yollardan yapılan işlerde dönen paranın yaklaşık yarısı uyuşturucu ticaretinden gelmektedir.³¹⁴

³⁰⁸ Erdiç, 2004.

³⁰⁹ Shanty, 2011.

³¹⁰ Ehrenfeld, 2011.

³¹¹ Vreja, 2005: 91-102.

³¹² KOM, 2006.

³¹³ U.S. GAO, 2003.

³¹⁴ T.C. İçişleri Bakanlığı, 2017.

İnsanlık adına en büyük sorunlardan birisi olan uyuşturucu, gün geçtikçe tehdit ettiği sektörel alanları çeşitlendirerek daha da büyük bir tehdit haline gelmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığı, güvenlik algısındaki değişimle birlikte geleneksel güvenlik kavramının yerine geçen sektörel güvenlik kavramlarının neredeyse her biri için ayrı ayrı bir tehdit oluşturmaktadır. Nitekim uyuşturucu, geleneksel askeri tehditten farklı olarak daha esnek, daha saklanabilir bir tehdittir. Bu bağlamda uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele de çok daha farklı bir boyutta olması gerekmektedir.³¹⁵

ABD eski Başkanı George W. Bush terör örgütlerinin uyuşturucu ticaretinden finansman sağladığını dile getirmiştir. Ayrıca terör örgütleri uyuşturucu ticareti ile finansal kaynak sağladığı gibi uyuşturucu kullanan yeni üyeler kazanmak ve devletleri ekonomik, siyasal, toplum sağlığı açısından da tehdit ederek te farklı alanlarda kar sağlamaktadır.³¹⁶

Bir devletin güvenliği; askeri, politik, ekonomik, toplumsal ve çevresel sektörlerde tehdit edilebilir. Uyuşturucu kaçakçılığı da çevre sektörü hariç tüm sektörleri aktif bir şekilde tehdit etmektedir.³¹⁷

Uyuşturucu kaçakçılığının bu denli büyük ve çeşitli bir tehdit olmasına karşın devletler tarafından ikinci planda görülmektedir. Türkiye’de de Milli Güvenlik Kurulu (MGK) dış tehditleri ve terörü öncelikli tehdit olarak kabul etmektedir. İkinci plana itilen uyuşturucu kaçakçılığı aslında bu yasadışı işin özelliklerinin birisidir. Bu ikinci plana atılma uyuşturucu kaçakçılığının saklanma ve esneklik özelliğinin göstergesidir.³¹⁸

Engwall’e göre zayıf devletler ve uluslararası suçlar ortak bir yaşam sürdürmekte ve birlikte gelişmektedir. Yasadışı işler çıkarları doğrultusunda devletleri kontrol altına almak için çabalar. Bu amacına ulaşamazsa, devleti kontrol ederek baskı altına alamazsa bu defa devletin kurumlarını itibarsızlaştırmaya, yozlaştırmaya ve değiştirmeye çalışır. Bu bağlamda uyuşturucu kaçakçılığı da zayıf devletlerin kurumlarına baskı yapmakta, çıkarları doğrultusunda yönlendirmektedir.³¹⁹

Devlet kurumlarının itibarsızlaştırılması ve müdahalelere açık hale gelmesi terör örgütleri açısından da istenilen, hedeflenen durumlardandır. Devlet kurumlarının zayıflaması sonucu terör örgütleri daha aktif hareket etme, gücünü artırma ve hedeflerine ulaşma imkanı yakalar. Nitekim uyuşturucu kaçakçılığının aktif olduğu rotalardaki terör örgütlerinin aktifliği, maddi gücü ve bu bölgelerin zayıf devletlerden oluşması bunun göstergesidir. Özellikle etnik ve bölgesel çatışmaların fonlanması adına uyuşturucu kaçakçılığı yapılır. Uyuşturucu

³¹⁵ Ekici, 2014.

³¹⁶ Ehrenfeld, 2011.

³¹⁷ Engwall, 2005.

³¹⁸ Ekici, 2014.

³¹⁹ Engwall, 2005.

kaçakçılığı ile daha çok gelir elde eden gruplar bu çatışmaları daha da derinleştirir. Bu bağlamda uyuşturucu kaçakçılığı ve bölgesel istikrarsızlığın birbirlerini daha da derinleştirdiği görülmektedir.³²⁰

Uyuşturucu kaçakçılığından elde edilen kara para ülke ekonomisine sokularak piyasalara olumsuz etkide bulunmaktadır. Ayrıca yolsuzluk bağlamında da uyuşturucu kaçakçılığının etkisi çok büyük olacaktır. Nitekim uyuşturucu kaçakçılığının gerçekleştirilmesi sürecinde yaşanan yolsuzluk ve sonrasında elde edilen kara paranın aklanarak piyasaya girmesi zayıf olan ülke ekonomilerini daha da zayıflatacak hatta çöküşe götürecek durumlardır. Bunun dışında toplumda görülmeye başlanan uyuşturucu bağımlılığı sebebiyle sağlık giderleri artacak ve iş gücü düşecektir. Bu durumların her biri uyuşturucu kaçakçılığının ülke ekonomilerini tehdit eden önemli bir unsur olduğunu göstermektedir.³²¹

Uyuşturucu kaçakçılığının ekonomik etkilerini çok çeşitlendirmek mümkündür. Fakat en önemli noktası uyuşturucu kaçakçılığı ile gelirlerini artıran terör örgütleridir. Dünya uyuşturucu kaçakçılığının yıllık 500 milyar doların üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. İş hacminin bu denli büyük olduğu alandan gelir sağlamayı ihmal etmeyen terör örgütleri güçlerini artırarak, devletler için gün geçtikçe büyüyen bir sorun haline gelmiştir.³²²

Engwell'e göre uyuşturucu kaçakçılığı toplumsal sektörde de bir tehdit durumundadır. Uyuşturucu kaçakçılığının artması sonucu bağımlıların sayısının artması, toplumda şiddetin artmasına sebep olmaktadır. Ayrıca uyuşturucu kullanımından mütevellit HIV, Hepatit-C gibi enfeksiyonları toplumda yayılmaktadır. Bununla birlikte bağımlılığın getirmiş olduğu çaresizlik sebebiyle insanlar uyuşturucuya muhtaç olmakta, muhtaç olunan uyuşturucuyu temin edebilmek adına toplumsal suç oranları artmaktadır.³²³

Toplumsal tehdit olarak uyuşturucu kaçakçılığının iki farklı etkisi gösterilebilir. Uyuşturucu kaçakçılığı yaparak elde ettikleri yüksek gelirle toplum için silahlı bir tehdit oluşturmaktadır. Nitekim terör örgütleri yapığı eylemlerde toplumun her kesimini hedef alabilmektedir. Diğer taraftan bağımlılık açısından bakıldığında, uyuşturucu bağımlılarının artması sebebiyle ulusal gücün öğelerinden birisi olan insan gücünü tahrip etmektedir. Ayrıca bağımlı hale gelen bireyler toplumdan koparılarak terör örgütleri açısından potansiyel üye olarak değerlendirilmektedir. Bağımlı hale gelen insanların uyuşturucu maddeye ulaşması karşılığında terör örgütleri kendi saflarına üye kazandırmaktadır.³²⁴

³²⁰ Williams, 1994: 96–113.

³²¹ Engwall, 2005.

³²² Williams, 1994: 96–113.

³²³ Engwall, 2005.

³²⁴ T.C. İçişleri Bakanlığı, 2017.

Uyuşturucu kaçakçılığının diğer sektörel tehditlerden farklı olan alanı askeri tehdittir. Diğer tüm sektörlerde geleneksel güvenlik anlayışı dışındaki tehditlerden bahsederken uyuşturucu kaçakçılığının askeri sektördeki tehdidi tamamen geleneksel güvenlik anlayışı ile alakalıdır. Terör örgütleri ve suç örgütleri bu geliri yüksek kaçakçılıktan çok yüksek gelirler elde etmektedir. Elde ettikleri bu gelirden yoksun kalmamak adına devletlerle karşı karşıya gelmektedirler. Bu bağlamda buradan elde edilen gelirle kendi varlıklarını geliştirerek devam ettiren terör örgütleri ve suç örgütleri devletlere karşı silahlı saldırılar yapan, doğrudan devlete silah doğrultabilen bir güce ulaşmasına neden olduğu görülmektedir.³²⁵

Dünya uyuşturucu ticaretinin, uluslararası ticaretin yüzde 8’lik kısmını oluşturduğu tahmin edilmektedir. Bu denli yüksek paraların döndüğü bu piyasada terör örgütleri kendilerini finanse etmek adına uyuşturucu kaçakçılığını yapmakta, bu sektörden elde ettiği yüksek gelirle kendini daha da geliştirmektedir. Özellikle teknolojik silah temini konusunda para sayesinde güç kazanan terör örgütleri devletler adına daha da büyüyen bir askeri tehdit haline gelmiştir. Bu bağlamda silahlı saldırılar, eylemler bu şartların sağlanması açısından terör örgütleri ve suç örgütleri adına önemli birer seçenektir.³²⁶

Ayrıca, bir ülkenin uyuşturucu madde kaçakçılığında transit taşıma konumunda bulunması, o ülkenin uyuşturucu madde kullanımı açısından pazar haline gelmesi riskini taşımaktadır. Nitekim Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren uyuşturucu maddeler için Pazar konumuna gelmeye başlamıştır. Özellikle turizmin geliştiği bölgeler, büyük şehirler ve gelir durumu ülke geneline göre düşük olan şehirler uyuşturucu pazarı haline gelmiştir.

Uyuşturucu maddeler için Pazar haline gelen Türkiye, uyuşturucu madde kaçakçılığından doğrudan etkilenmeye başlamıştır. Ülke içinde uyuşturucu kullanımının artması, toplumsal sağlığını tehdit ettiği gibi toplumsal düzeni de tehdit etmektedir. Türkiye’de uyuşturucu madde kullanımının artması, uyuşturucu madde kaçakçılığı sorununun sadece ekonomik bir tehdit olmadığının göstergesidir.

2.2.1. Türkiye’de Uyuşturucu Madde İmali İçin Afyon Ve Haşhaş Ekimi

Türkiye’de haşhaş ekimi e afyon üretimi 1933 yılına kadar serbest bir şekilde devam etmiştir. Anadolu’da Hititlerden beri haşhaş tarımı yapıldığı düşünülmektedir. Fakat 1933 yılında Uyuşturucu Maddeler İnhisar İdaresi kurulmasıyla kontrollü haşhaş tarımına geçilmiştir. 1938 yılında Toprak Mahsulleri Ofisinin kurulmasıyla haşhaş tarımının kontrolü bu birime geçmiştir.³²⁷

³²⁵ Engwall 2005.

³²⁶ T.C. İçişleri Bakanlığı, 2017.

³²⁷ TMO.

Yasadışı şekilde Türkiye’de tarımı yapılan haşhaş ve kenevir bitkilerine genellikle Güneydoğu Anadolu Bölge’sinde rastlanmaktadır. Bu bölgede PKK terör örgütünün baskılarıyla çiftçiler uyuşturucu hammaddesi olan bitkileri yetiştirmektedir. PKK terör örgütüne yapılan operasyonlarda çok sayıda haşhaş ve kenevir tohumları ele geçirilmiştir.

Ayrıca Emniyet güçlerinin söz konusu haşhaş tarlalarına yaptıkları operasyonlar PKK tarafından engellenmeye çalışılmıştır. Kenevir ekilmiş olan tarlalarda imha yapmak isteyen emniyet birimlerine PKK birçok defa saldırıda bulunmuştur.

1960’lı yıllarda ABD’de eroin kullanım oranı dikkat çekecek derecede artış göstermiştir. Bu konuyu ulusal güvenlik meselesi olarak gören ABD bu doğrultuda politikalar izlemiştir. ABD’de tüketilen eroinin yüzde 80’inin Türkiye’de üretildiği noktasında birleşen yetkililer Türkiye’ye karşı baskı yapmaya başlamıştır.

Seçimlerde Vietnam Savaşını bitirmeyi ve uyuşturucu problemini çözmeyi vadeden Nixon’un seçimi kazanmasıyla Türkiye’ye baskılar daha da artmıştır. Türkiye’nin dünya genelinde bu denli eroin imal eden bir ülke olarak görülmesi Türkiye’de uyuşturucunun imal edildiğinin göstergesidir. ABD baskıları sonucu 1971 yılında Türkiye’de afyon ekimi tamamen yasaklanmıştır. Söz konusu dönem Afyon Krizi olarak bilinmektedir.³²⁸

ABD’nin baskılarıyla yasaklanan afyon ekimi Türk tarım emekçilerini olumsuz etkilemiştir. Nitekim Anadolu’da afyon ekimi tarım alanında önemli bir yer etmektedir. Afyon tarımından yaklaşık 1,5 milyon kişinin geçimini sağladığı tahmin edilmektedir. Ayrıca afyon ekiminin yapıldığı bölgenin toprak yapısı başka ürünler yetiştirmeye çok elverişli olmadığından çiftçiler yerine ikame mal bulamayarak daha da zor duruma düşmüşlerdir. ABD’nin vadettiği finansal yardım da bekleneni karşılamamış ve gelen yardımlar da çiftçilere ulaştırılamamıştır.³²⁹

2.2.2. Uyuşturucu Madde İmali, Taşımacılığı ve Dağıtımı

Doğal olarak adlandırılan afyon türevi uyuşturucuların üretilmesi için laboratuvarlara ihtiyaç vardır. Yetiştirilen afyondan alınan öz dinlendirilip kurutulduktan sonra kimyasal ayrışmalardan geçirilerek Morfin, Morfinin Asidik Anhidrit ile ayrıştırılmasıyla eroin üretilmektedir. Özellikle Afganistan’da yetiştirilen afyondan elde edilen öz, bu kimyasal üretim imkânlarına sahip olmadıkları için dış ülkelere taşınmıştır. Özellikle İran, Suriye’nin Bekaa Vadisi gibi bölgeler bu işler için önemli bölgelerdir.

ASALA ve PKK terör örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığında daha da uzmanlaşmasıyla birlikte söz konusu afyon özleri Türkiye’ye de taşınmaya başlanmıştır.

³²⁸ Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri, 2015.

³²⁹ Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri, 2015.

Nitekim mamulü alıp taşımaktansa, hammaddeden mamul elde etmek daha karlı bir iş olacaktır. Bu bağlamda Türkiye'nin yine denetimi zor olan Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun kırsal kesimlerinde eroin üretim laboratuvarları kurmuşlardır.

Afganistan'dan ve Lübnan'dan yasadışı yollarla getirdikleri afyon maddeleri, yine yasadışı yollarla elde ettikleri asetik anhidrit ile kimyasal işlemlere tabi tutup eroin üretmektedirler. Sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da değil, İstanbul'da da eroin laboratuvarları tespit edilmiştir.³³⁰

Türkiye'de afyon ve türevlerinin imali dışında sentetik uyuşturucuların da imali gerçekleştirilmektedir. Yeni eğilim olan sentetik uyuşturucular, herhangi bir iklim şartı veya özel durum gerekmeksizin her durumda ve şartta üretilebilen uyuşturucu maddelerdir. Tamamen laboratuvar ortamında hazırlanan bu uyuşturucular Türkiye'de en çok kullanılan uyuşturucu maddeler arasında yer almaya başlamıştır.

Pazar olarak Türkiye'deki talebi artan sentetik uyuşturucuları farklı ülkelerden taşımak yerine Türkiye sınırları içerisinde üretilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte Türkiye sınırlarından geçirmek adına farklı formatlara sokulan bu sentetik uyuşturucular, ülke içinde bulunan merkezlerde toplanarak kullanıma hazır hale getirilmektedir. Dilucu Sınır Kapısı'nda, 2020 Eylülünde yakalanan sıvı metamfetamin, kaçakçıların sentetik uyuşturucuları ne şekilde ülkeye soktuğunu görme açısından oldukça önemlidir. Metamfetamin cinsi uyuşturucu maddeyi sıvı halde tır depolarına gizleyen uyuşturucu madde kaçakçıları, bu sıvı şeklindeki uyuşturucuyu Türkiye içinde kullanıma hazır hale getirdiklerini göstermektedir.³³¹

Dilucu Sınır Kapısı'nda gerçekleştirilen bu operasyondan hemen sonra İstanbul'da yüksek miktarda metamfetamin cinsi uyuşturucu madde yakalaması gerçekleştirilmiştir. İstanbul'da ev ve işyerlerinde yapılan operasyonda sıvı halde ve sıvıdan dönüştürülmüş kullanıma hazır kristal halde metamfetamin cinsi uyuşturucu madde ele geçirilmiştir. Bu yakalama, Türkiye'ye sıvı halde getirilen sentetik uyuşturucunun, ülke içinde kullanıma hazır hale getirildiği ortaya çıkarılmıştır.³³²

Türkiye yasadışı uyuşturucu madde ticaretinde tüm aşamalarda yer almaktadır. Uyuşturucu madde üretimi için afyon, haşhaş ve türevlerinin tarımının yapılması, üretim laboratuvarlarının bulunması ve transit taşımacılığının yapılması gibi alanların her biri açısından Türkiye kilit rol oynamaktadır.

Özellikle üretim bölgesi olan Afganistan ve Ortadoğu ile tüketim bölgesi olan Avrupa arasındaki konumu Türkiye'nin uyuşturucu kaçakçılığı konusunda önemini artırmaktadır.

³³⁰ Milliyet Gazetesi, 2 Aralık 2020.

³³¹ Anadolu Ajansı, 6 Temmuz 2020.

³³² Milliyet Gazetesi, 2 Aralık 2020.

Afyon türevleri üretildiği yerlerden gelmekte, Türkiye'nin doğu ve güneydoğu sınırlarından giriş yaparak pazar bölgesine doğru batı sınırlarından çıkış yapmaktadır. Eroinin bu güzergâhına karşılık sentetik uyuşturucuların da tam tersi istikamette taşındığı bilinmektedir.

Uyuşturucu maddelerin ülkeler arasındaki fiyat farkları, ham maddenin pazara olan uzaklığı, taşımanın riskinin yüksek olması, bulunabilirlik gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır. Eroinin İran'daki 1.kg fiyatı 2.200 Amerikan Doları, Almanya'da bu fiyatın 13.500 Amerikan Dolarına kadar yükseldiği tahmin edilmektedir. Tabi bu fiyatların toptan fiyatlar olduğunu belirtmek gerekir. Uyuşturucu madde tüketiciye geldiğinde bunun fiyatı çok daha fazla olacaktır.³³³ Nitekim Afganistan'da 1.000 ila 2.000 Amerikan Doları olan eroin 1.kg fiyatı İran'da 20.000 Amerikan Doları, Türkiye'ye girdiği bölge olan Güneydoğu'da 50.000 Amerikan Doları, İstanbul'da 80.000 Amerikan Doları olduğu tahmin edilmektedir. 1 kg eroinin fiyatı Almanya'nın sokak piyasasında 200.000 Amerikan dolarına kadar çıkmaktadır. Uyuşturucu maddenin ülkeler arasındaki bu büyük fiyat farkı yasadışı uyuşturucu madde taşımacılığını daha da cazip hale getirmektedir. Nitekim uyuşturucu madde taşımacılığı sonucunda, alınan risk karşısında kazanılan para oldukça büyük miktarlardadır. Terör örgütlerinin de kendilerini finanse etmek adına en çok başvurdukları yöntem kuşkusuz yasadışı uyuşturucu madde taşımacılığıdır. Terör örgütleri önce bu yüksek kazanç güdüsüyle uyuşturucu maddelerin taşınmasında uzmanlaşmış, ardından yasadışı uyuşturucu ticaretinin her aşamasında rol almaya başlamıştır. Bu da yasadışı uyuşturucu ticaretinin her alanından ne kadar büyük meblağlar kazanıldığının göstergesidir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığının son halkası olarak uyuşturucu maddelerin dağıtımı yer almaktadır. Afyon türevleri, esrar gibi uyuşturucuların ekiminden başlanarak, hasadının yapılması, ayrıştırılması, taşınması, kullanıma hazır hale getirilmesi gibi süreçlerin sonucunda nihai kullanıcıya sunulması gelmektedir. Yani uyuşturucunun esas kullanacak olan bireylere ulaştırılması kısmıdır.

Sentetik uyuşturucularda da aynı şekilde hammaddelerin toplanması, üretim merkezine taşınması, üretilmesi ve kullanıma hazır hale getirilmesi, pazara taşınması ve son olarak kullanıcıya sunulması süreçleri mevcuttur. Her iki türde de son adım olan kullanıcıya dağıtımı en önemli noktalardandır. Nitekim pazara hâkim olma konusunda sorun yaşanması durumunda üretilen uyuşturucu istenilen şekilde elden çıkarılamayacak ve arz talebe ulaşamayacaktır. Yani verilen emek, alınan riskler kazanca dönüşemeyecektir.

Uyuşturucu maddeler açısından iki büyük pazardan bahsetmek mümkündür. İlki Avrupa, ABD gibi gelişmiş ülkelerde çok talep bulunan ve arzı Afganistan başta olmak üzere

³³³ Somer, 1984.

Güneydoğu Asya'da üretilen afyon türevleri. Diğer Pazar ise kimyasallar olarak değerlendirilmektedir. Özellikle Ortadoğu bölgesi, iç savaş, çatışma ortamının bulunduğu ülkelerdeki radikal gruplar ve terör örgütleri kimyasal uyuşturucular konusunda önemli bir pazar konumundadır. Söz konusu uyuşturucuların da önemli üretim yerleri Avrupa, Rusya, Çin gibi gelişmiş ülkelerdir. Bu iki pazar da yasadışı uyuşturucu ticaretinin en önemli noktalarıdır.

Türkiye geçtiğimiz yıllarda genellikle bir transit ülke konumundayken, gün geçtikçe pazar ülke konumuna doğru evrilmiştir. Özellikle turizm bölgeleri, metropol şehirler uyuşturucu madde açısından önemli birer Pazar noktasına gelmiştir. Türkiye'de uyuşturucu kullanım riskinin en yüksek olduğu iller; Denizli, Adana, İstanbul, İzmir, Antalya ve Gaziantep olarak tespit edilmiştir.³³⁴

³³⁴ Denizlihaber, 7 Ekim 2020.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE

3.1. Yasadışı Uyuşturucu Ticareti İle Hukuki Mücadele

Ülkeler arasındaki sınırların yirminci yüzyıldan itibaren önemini yitirmeye başladığı görülmektedir. Tüm dünyada yabancı işçi oranlarının artması, uluslararası mal ve insan dolaşımının yükselmesi geleneksel anlamdaki ulusal sınırların zayıfladığını göstermektedir.³³⁵

Uyuşturucu kaçakçılığındaki yüksek kar payı terör örgütlerinin dikkatini çekmiş ve en önemli finans kaynaklarından birisi haline gelmiştir. Kopenhag Okulu Güvenlikleştirme Teorisi çerçevesinde bakıldığında, uyuşturucu madde kaçakçılığı uzun yıllar boyunca devletler açısından bir tehdit olarak algılanmamıştır. Sadece bireyleri etkileyen basit bir olay olarak görülen uyuşturucu kaçakçılığı konusu 1960'lardan itibaren uyuşturucu kullanan insanların sayılarının artmasıyla önem kazanmaya başlamıştır. 11 Eylül saldırılarından sonra ise uyuşturucu kaçakçılığının getirdiği farklı tehditleri de daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır.

11 Eylül saldırıları sonrasında uluslararası terör ve uyuşturucu madde kaçakçılığı dünya siyasetinde en önemli güvenlik tehditlerinden birisi olarak algılanmaya başlamıştır. Afganistan'ın dünyanın en önemli afyon üretim merkezi olması, neredeyse tüm dünyaya eroinin bu bölgeden dağıtılması ve buradan elde edilen gelirlerle 11 Eylül saldırılarının gerçekleştirilmesi birden bire tüm dünyanın dikkatini bu yöne çekmiştir. Politika yapıcılar uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelenin bireysel ve yalnızca iç politika ile aşılamayacağını farkına varmışlardır.³³⁶

Narkoterör kavramının toplumsal bir tehdit olduğu bilinmektedir. Nitekim tüm dünyada uyuşturucu madde kullanımından dolayı ölüm oranı 1 milyonda 35, Avrupa Birliği Ülkelerinde 22,6 iken Türkiye'de bu oran 7,25'tir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede Türkiye tüm dünyada örnek politikalar ve çalışmalar yürütmektedir. Uyuşturucu madde kullanımı kaynaklı ölümlerdeki oranlar da Türkiye'nin diğer ülke ve bölgelere göre daha başarılı olduğunu göstermektedir.³³⁷

Uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelenin, özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra ulusal bir şekilde yürütülemeyeceği anlaşılmıştır. Bu bağlamda uluslararası işbirliklerinin önemi ön plana çıkmış, bu bağlamda anlaşmalar ve programlar oluşturulmuştur. Ayrıca uyuşturucu

³³⁵ Tezcan.

³³⁶ Çetinöz, 2019.

³³⁷ T.C. İçişleri Bakanlığı, 2019.

kaçakçılığı ile mücadelenin yalnızca hukuki mücadele ile değil uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele eden birimlerin de geliştirilmesiyle mümkün olacağı anlaşılmıştır.

3.1.1. Uluslararası Anlaşmalar

Türkiye, imzalamış olduğu 3 ayrı uluslararası anlaşma ile uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele konusunda uluslararası işbirliğinden taraf olduğunu göstermiştir. Bu üç anlaşmanın ilki 1961 yılında imzaya açılan ve 1967 yılında Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren TEK Sözleşmesidir. TEK Sözleşmesinin ilk kısmında; tıbbi ve bilimsel amaçlar dışında uyuşturucu madde kullanımının insani ve iktisadi bir afete sebep olduğunu, uyuşturucu madde kullanımı ile evrensel boyutta mücadele edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.³³⁸

Söz konusu TEK Sözleşmesinde, ülkelerin uyuşturucu madde üretimlerinin sınırlandırılacağı ve denetleneceği, uluslararası işbirliği içerisinde bilgi paylaşımlarının yapılacağı, ulusal çapta kurulacak kurumlar ile uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele edileceği ve bu uyuşturucu arzıyla mücadeleciler kurumların işbirliği içerisinde olacakları açıkça belirtilmektedir.³³⁹

20 Aralık 1988 tarihinde imzalanan ve Türkiye’nin de imzalayarak taraf olduğu diğer uluslararası anlaşma BM Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığı İle Mücadele Sözleşmesidir. Bahse konu anlaşma 1996 yılında Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşmaya göre; uyuşturucu madde kullanımının yaygınlaşmasından, uyuşturucu tehdidinin daha da büyümesinden bahsedilerek, uluslararası mücadelenin daha da sıkı bir şekilde yürütülmesi gerekliliği başlangıç kısmında belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu sözleşmenin giriş kısmında, uyuşturucu madde kaçakçılığının kar oranlarının yüksek olduğu, suç grupları ve terör örgütlerinin buradan sağladığı gelirle ulusal bir tehdit haline geldiği;

*“Devletlerin yasal ekonomilerinin temellerini çökerten ve egemenlik, güvenlik ve istikrarını tehdit eden kaçakçılık ile diğer benzer örgütlü suçlar arasındaki bağların varlığını kabul ederek, Kaçakçılığın, ortadan kaldırılması amacıyla, ivedi önlemler alınmasını ve birinci öncelik verilmesini gerektiren uluslararası bir suç olduğunu da kabul ederek, Kaçakçılığın ülkelerötesi suç örgütlerinin Devletin yapısına, yasal mali ve ticari faaliyetlere ve topluma her düzeyde nüfuz etmesine, bozmasına ve yoldan çıkarmasına imkan veren büyük mali kâr ve servet sağladığının bilincinde olarak, Kaçakçıları bu suçlarından sağladıkları kazançlardan mahrum ederek, kaçakçılık yapmalarına neden olan temel saiki böylece ortadan kaldırmaya kararlı olarak, kapsamlı, etkili ve uygulanabilir bir uluslararası sözleşme akdetmek arzusuyla...”*³⁴⁰

cümlelerinde açıkça belirtilmiştir. Ayrıca imzalanan bu sözleşmenin 2. Maddesinde;

³³⁸ Resmi Gazete, 1967.

³³⁹ Resmi Gazete, 1967.

³⁴⁰ Resmi Gazete, 1966.

*“Bu Sözleşme, uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığının uluslararası boyutu bulunan değişik yönleriyle daha etkin bir biçimde mücadele etmelerini sağlayabilmek için Taraflar arasındaki işbirliğini artırmayı amaçlamaktadır. Sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, Taraflar, kendi hukuk sistemlerinin temel hükümlerine uygun olarak, yasa yapmak ve idari önlemler dahil gereken önlemleri alacaklardır”.*³⁴¹

hükmü bulunmaktadır. Bu madde ile uyuşturucu kaçakçılığı ile uluslararası mücadelenin daha da geliştirilmesi gerekliliği açıkça ortaya konmuştur.

1988 yılında imzalanan BM Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığı İle Mücadele Sözleşmesinde, uyuşturucu kaçakçılığının yüksek kar oranının üzerinde de durulmuştur. Ülkelerötesi suç örgütleri ve terör örgütlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığından elde ettikleri yüksek karlarla, ülkeler adına daha da büyük birer ulusal tehdit haline geldikleri açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, uyuşturucu madde kaçakçılığını suç olarak ihdas edilmesi noktasındaki her boyutu sözleşmenin 3/a maddesinde yer alan; *“üretimi, imalatı, çıkarılması, hazırlanması, arzı, satışa çıkarılması, dağıtımı, satışı, hangi koşulda olursa olsun teslimi, simsarlığı, şevki, transit şevki, nakli, ithali veya ihracı”*.³⁴² hükmü ile açıkça ortaya konmuştur. Nitekim terör örgütlerinin de finansman sağlamak ve kazançlarını artırmak adına yasadışı uyuşturucu ticaretinin her basamağında yer aldıkları bilinmektedir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede uluslararası işbirliğinin önemi yine aynı sözleşmenin 20/b maddesinde; *“Kendi kazai yetki alanlarında yeralan ve yeni eğilimler, miktarlar, maddelerin temin edildiği kaynaklar veya kaçakçılık yapan kişilerin uyguladığı yöntemler bakımından önemli gördükleri kaçakçılık olaylarını Genel Sekreter aracılığıyla Komisyona bildireceklerdir”*.³⁴³ hükmü ile özellikle vurgulanmıştır. Bu madde ışığında uluslararası iletişim geliştirilerek evrensel olarak hareket etmek amaçlanmıştır.

Türkiye ayrıca 1961 Tek Sözleşmesini Tadil Eden 1972 Protokolü’ne de taraf olmuştur. Ayrıca Türkiye, 100’den fazla ülke ile uyuşturucu ile mücadele alanında 200’den fazla belge imzalamıştır. İmzalanan bu belgeler doğrultusunda Türkiye gerekli çalışmaları yapmaya devam etmekte ve gerekli irtibat memurları bulundurmaktadır.³⁴⁴

Türkiye Avrupa Birliği Komisyonu ile yapmış olduğu, Uyuşturucu İmalinde Sıkça Kullanılan Ara Maddelerin Denetimi Anlaşmasını 2004 yılında yürürlüğe sokmuştur. Bununla birlikte Türkiye, BM Uluslararası Uyuşturucu ve Suç Ofisi (Unidet Nation Office for Drugs and Crime/UNODC) ile işbirliği sürekli geliştirilmekte ve bu doğrultuda en çok katkı veren ülkeler arasında yer almaktadır. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı(EİT), Karadeniz Ekonomik

³⁴¹ Resmi Gazete, 1966.

³⁴² Resmi Gazete, 1966.

³⁴³ Resmi Gazete, 1966.

³⁴⁴ T.C. Dışişleri Bakanlığı.

İşbirliği Teşkilatı (KEİ) gibi Bölgesel Örgütler bünyesinde oluşturulan uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele birimlerine de aktif olarak katılım sağlamaktadır.³⁴⁵,

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede uluslararası işbirliklerinde yer alan Türkiye, aynı zamanda devletlerarası ikili anlaşmalar da yapmaktadır. Afyon ve türevlerinin Türkiye'ye giriş noktası olan ve özellikle Türkiye açısından risk teşkil eden güney ve güneydoğu sınır komşuları ile yapılan ikili anlaşmalar uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelede Türkiye'nin uluslararası işbirliği içinde olduğunun göstergesidir. 1984 yılında Türkiye Cumhuriyeti ile Irak arasında, 1966 yılında Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti arasında uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı işbirliği protokolleri imzalanmıştır.³⁴⁶

Terör örgütleriyle belki de en çok mücadele etmek zorunda olan ülkelerin başında gelen Türkiye, uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelede uluslararası işbirliğine en çok destek veren ülkelerden birisidir. Nitekim uyuşturucu madde kaçakçılığının terör örgütlerinin en önemli finans kaynaklarından birisi olması, Türkiye'nin Ulusal Güvenlik meselesi açısından uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele etmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin uyuşturucu maddelerin arzı ile mücadele eden kurumları, uluslararası alanda oldukça büyük başarılar göstermektedir.

3.1.2. Kanunlar

Türkiye, özel kanunlar ve caydırıcı cezalarla yasadışı uyuşturucu madde ticareti ile mücadelenin hukuki boyutunda ulusal anlamda da tavrını ortaya koymaktadır. Uyuşturucu maddenin imal ve üretiminden başlayarak son halka olan kullanıcıya ulaştırılincaya kadar, ihraç, ithal, ticaret, nakliye, sevk, bulundurma ve depolama gibi tüm süreçler kanunlarla düzenlenmiştir.

1926 yılından 2005 yılına kadar 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile uyuşturucu maddelerin yasadışı ticaretinin her aşaması yasaklanmıştır. 2005 yılında kabul edilen 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanununda da yasadışı uyuşturucu madde ticareti karşısında ağır cezalar öngörülmeye devam etmiştir. 5237 sayılı TCK'nın 188. Maddesinde “*Uyuşturucu Madde İmal ve Ticareti*” başlığıyla düzenlenmiştir. Bahse konu maddenin 1. Fıkrasında; imal, ihraç veya ithal, 2. Fıkrasında ise; satışa arz etmek, ülke içerisinde satmak, vermek, nakletmek, depolamak, satın almak, bulundurmak gibi tüm fiillere yer verilerek hepsinin yaptırım altına alınması amaçlanmıştır.³⁴⁷

³⁴⁵ T.C. Dışişleri Bakanlığı.

³⁴⁶ Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 1966-1084.

³⁴⁷ Öner, 2010.

Ayrıca TCK'nın 190. Maddesinde; uyuşturucu ve uyuşturucu madde kullanılmasını kolaylaştırma suçu tanımlanmış ve cezai yaptırıma hükmedilmiş, yine TCK'nın 191. Maddesinde; kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da kullanmak suçu tanımlanmış ve cezai yaptırıma hükmedilmiştir. Bu şekilde yasadışı uyuşturucu madde ticaretinin tüm süreçleri hukuki açıdan yaptırım altına alınmıştır.³⁴⁸

TCK'nın 188. Maddesinde, açıkça yer verilen uyuşturucu madde imal kavramının tam tanımı belirtilmemiştir. Fakat 1961 yılında imzalanan Uyuşturucu Maddelere Dair TEK Sözleşmesi'nde imal kavramı; *"İstihsal hariç, uyuşturucu madde elde edilmesini mümkün kılan bütün işlemleri ifade eder. Ve uyuşturucu maddelerin arıtılması ve diğer uyuşturucu maddelere dönüştürülmesi işlemlerini kapsar"*.³⁴⁹ olarak tanımlanmıştır. Fakat dikkat edilmesi gereken nokta, uyuşturucu maddenin niteliğinde bir değişiklik meydana gelmesi gerekmektedir. Yani uyuşturucu madde imalinden söz edebilmek için, maddenin niteliğinin değişmesi gerekmektedir. Örneğin; kenevir bitkisinin ufalanıp, elenmesi uyuşturucu madde imali kavramına girmemektedir.³⁵⁰

TCK'nın 188. Maddesinde bulunan ithal kavramı da tartışmalı bir konu olarak kalmıştır. Uyuşturucu maddeyi ithal etmek kavramı, yurda sokmak olarak yorumlanmak istemişse de bazı farklar ortaya çıkmıştır. Nitekim Türkiye'den transit geçecek olan bir uyuşturucu, tam ithal kavramını karşılayamadığı için nakletmek kavramıyla eşdeğer görülmüştür. Yurtta bırakma konusunda delil ve teşebbüs bulunmadığında, nakletme fiiline göre değerlendirme yapılmıştır.³⁵¹

188. maddede belirtilen ihraç suçu yine açıkça tanımlanmamıştır. Fakat uyuşturucu maddeyi yurtdışına çıkarmak adına gümrük kapılarından geçirildiğinde ihracat yapıldığı noktasında birleşilmiştir. Ayrıca ihraç eden kişi aynı zamanda ithal eden veya imal edense ayrı ayrı cezalar verilmeyeceği görülmüştür. Nitekim her biri ayrı suç olmak yerine aynı maddede geçtiğinden tek suç olarak değerlendirilmektedir. 765 sayılı eski TCK'da ise her fiil ayrı ayrı değerlendirilip cezalandırılmaktaydı.^{352 353}

1933 yılında Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2313 sayılı, Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun'da, uyuşturucu madde olarak nitelendirilen maddeler sayılmıştır. Bu maddelerin yasal ticaretinin sınırları belirlenmiştir. Bununla birlikte,

³⁴⁸ Türk Ceza Kanunu 190, 191. Maddeler.

³⁴⁹ Resmi Gazete, 1967.

³⁵⁰ Tezcan, 2020.

³⁵¹ Öner, 2010.

³⁵² Öner, 2010.

³⁵³ Daha fazla detay için; 5237 sayılı TCK'nın uyuşturucu veya uyarıcı madde imal, ithal ve ihraç suçları ise Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti başlıklı 188. Maddesine bakınız.

uyuşturucu madde olduğu tespit edilen ya da uyuşturucu madde olarak değerlendirilmesine karar verilen maddeler, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile söz konusu kanuna eklenmektedir.³⁵⁴

3.2. Uyuşturucu Ticareti İle Mücadele Eden Adli Kurumlar

Uyuşturucu ile mücadelenin en önemli diğer kolu da uyuşturucu madde arzıyla mücadeledir. Türkiye katıldığı ve taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla ve ülke içindeki kanunlarla uyuşturucu ile hukuki alanda mücadelesine tüm dünyaya örnek olacak şekilde devam etmektedir. Bununla birlikte yasadışı uyuşturucu madde ticareti ile mücadelenin farklı boyutu da vardır.

Türkiye hukuki mücadelenin dışında, uyuşturucu maddelerin arzıyla da mücadele noktasında gerek kurumsal yapıların tesisi, gerek ulusal ve uluslararası işbirliği, gerekse teknolojik alanda tüm dünyada örnek teşkil etmektedir.

Türkiye’de Uyuşturucu maddenin arzıyla mücadele eden dört farklı adli kolluk birimi mevcuttur. Bu birimler; İçişleri Bakanlığına bağlı olarak çalışan Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Ticaret Bakanlığına bağlı olarak görev yapan Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü’dür.

3.2.1. Emniyet Genel Müdürlüğü

10 Nisan 1845 tarihinde kurulmuş olan Polis Teşkilatı, Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte tüm il ve ilçe merkezlerinde teşkilatlanmış ve iç güvenlikten sorumlu olarak kurulmuş olan devlet teşkilatıdır. Temelde görevi; ülke içindeki bireylerin her türlü temel hak ve hürriyetlerini korumak için hukuki çerçevede iç güvenliği sağlamak olan Emniyet Teşkilatı uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele eden birimlerdenidir.³⁵⁵

Küreselleşmenin hızının artması sonucu dünya daha küçük bir hale gelmiştir. Bunun sonucunda devletler, devlet dışı aktörler, legal ve illegal örgütler, bireyler arasındaki ilişkiler gelişerek birbirinden ayrılmaz bir hal almıştır. Gelişen imkânlar sadece legal işlemlere kolaylıklar getirmemiş, yasadışı işlemler açısından da uluslararası etkileşim son derece kolaylaşmıştır. Geleneksel anlamda ulusal sınırların anlamını yitirmesi sonucu illegal gruplarla mücadelede de farklı boyutların gerekliliği hâsıl olmuştur.³⁵⁶ Değişen dünya düzeni karşısında Emniyet Genel Müdürlüğü de sürece ayak uydurmak adına uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele noktasında Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı’nı kurmuştur. 1980 yılında Kaçakçılık Daire Başkanlığına bağlı olarak görev yapan birim 2015 yılında

³⁵⁴ Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun, 1933.

³⁵⁵ Emniyet Genel Müdürlüğü.

³⁵⁶ Kartal, 2016: 289-327.

Uyuşturucu İle Mücadele Daire Başkanlığı adıyla faaliyetlerine başlamıştır. 2017 yılından bugüne kadar ise Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı adıyla uyuşturucu kaçakçılığına karşı İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışmaya devam etmektedir.³⁵⁷

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın kurulmuş olması, uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelede uzman birimlerin varlığına ihtiyacı kanıtlamıştır. Nitekim yasadışı uyuşturucu madde ticareti, yılda yaklaşık 500 milyar dolarlık hacmin var olduğu tahmin edilen, uzmanlaşmış suç grupları ve terör örgütleri tarafından yapılan illegal bir iş olarak değerlendirilmektedir. Uzmanlaşmış illegal işlerle mücadele konusunda uzmanlaşmış ekiplerle mücadele etmek kuşkusuz başarı sağlayacak etkenlerdendir.

Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2019 yılı raporuna göre; 1980 yılından 2019 yılına kadar PKK'ya yönelik yapılan toplam 448 Narkoterör operasyonu kapsamında; 1442 şüpheli gözaltına alınmış, 63.790 kg esrar, 5.433 kg eroin, 71,2 kg afyon, 4.315 kg bazmorfin, 9,4 kg kokain, 137.447 tablet ecstasy, 28.348 litre asit anhidrit, 88.193.887 kök kenevir bitkisi ele geçirilmiştir.³⁵⁸

Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın yayınlamış olduğu rapordan, narkoterör kavramını daha iyi görmek mümkündür. Küresel çaptaki yasadışı uyuşturucu ticaretinden edilen karın büyüklüğü terör örgütleri için finans sağlama imkanı ortaya çıkarmıştır. Uyuşturucu üretim ve tüketim bölgeleri arasındaki oluşan fiyat farkı çok büyüktür. Ayrıca uyuşturucu maddenin saflık oranı da tüketim merkezlerine yaklaştıkça düşmekte, böylece daha fazla kar sağlamaktadır. Türkiye'nin bulunduğu konum dünya uyuşturucu ticaretinin en önemli rotalarından birisi olan Balkan Rotası üzerinde bulunmaktadır. Nitekim sadece Türkiye'ye giriş yaptığı Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinden batı illerine taşındıkça oluşan fiyat farkı bile çok büyük boyutlardadır.

Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın yayınlamış olduğu 2019 Türkiye Uyuşturucu Raporu'nda sadece PKK'ya karşı değil FETÖ, DHKP/C gibi terör örgütlerine yönelik yapılan narkoterör operasyonları da yer almaktadır.

Türkiye'ye karşı faaliyetler yürüten terör örgütlerinin en büyük finans kaynaklarından birisi uyuşturucu madde kaçakçılığıdır. PKK'nın narkotik madde kaçakçılığından elde ettiği yıllık gelirin 500 milyon Avro ile 2 buçuk milyar Dolar arasında olduğu birçok kaynakta vurgulanmıştır.³⁵⁹

³⁵⁷ Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı.

³⁵⁸ AA, 7 Ağustos 2019.

³⁵⁹ EGM, 2019.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nde uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili görevli birimler; Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM), Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Köpek Eğitim Merkezi Şube Müdürlüğü, Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi Şube Müdürlüğü (TADOC)'dür.

3.2.2. Jandarma Genel Komutanlığı

Jandarma Genel Komutanlığı'nın kuruluşu Osmanlı Devleti dönemine dayanmaktadır. 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın kabul edilmesinden sonraki yıllarda yayınlanan kararnamelerde Jandarma ismi geçmeye başlamıştır. Askeri Kolluk Tüzüğü'nün yürürlüğe girdiği tarih olan 14 Haziran Tanzimat Fermanı'nın ilan edildiği yıl olan 1839 yılı ile birleştirilerek Jandarmanın kuruluşu 14 Haziran 1839 tarihi kabul edilmektedir. 2016 yılında yayınlanan kararname ile birlikte İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır.³⁶⁰

Emniyet ve asayiş sağlamak, kaçakçılığı men ve takip etmek, suç işlenmesini önlemek, ceza infaz kurumlarının dış korumalığını yapmak gibi görevler Jandarmanın mülki görevleri arasında yer almaktadır. Ayrıca işlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarla belirtilen işlemleri yapmak gibi adli görevi bulunan Jandarmanın kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle verilen askeri hizmetleri gerçekleştirmek gibi askeri görevleri de vardır. Jandarmanın görev yerleri ise; il ve ilçe merkez sınırları dışında kalan ve polis teşkilatı olmayan yerlerdir.³⁶¹

Uyuşturucunun arzıyla mücadele eden birimlerden olan Jandarma Genel Komutanlığı, ulusal güvenliğe tehdit unsuru olan uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede operasyonel ve önleyici faaliyetlerde bulunmaktadır.

3.2.3. Sahil Güvenlik Komutanlığı

1982 yılında kurulan Sahil Güvenlik komutanlığı 1985 yılına kadar Jandarma Genel Komutanlığına bağlı olarak çalışmıştır. 1985 yılından itibaren ise; barışta görev ve hizmet yönünden İçişleri Bakanlığı, olağanüstü ve savaş hallerinde ise Deniz Kuvvetleri Komutanlığı emrinde çalışacak şekilde faaliyet göstermeye başlamıştır. Görev sahası Türkiye'nin tüm sahilleri, iç suları, Marmara Denizi, Boğazlar, Türkiye'nin karasuları, münhasır ekonomik bölgesi gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenliği altında bulunan tüm deniz alanları olarak yer almaktadır. 2006 yılında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname doğrultusunda, Sahil

³⁶⁰ Jandarma Genel Komutanlığı.

³⁶¹ Jandarma Genel Komutanlığı, 2019.

Güvenlik Komutanlığı silahlı bir genel kolluk kuvveti olarak tamamen İçişleri Bakanlığı'na bağlanmıştır.³⁶²

Küreselleşme sürecinde gelişen uluslararası ticaret çerçevesinde, deniz ticareti çok önemli bir gelişim göstermiştir. Dünya ticaretinin toplamının yüzde 83'ünün deniz yoluyla gerçekleştirildiği bu küresel dönemde, denizlerde güvenliğin önemi katlanarak artmıştır. Buna paralel olarak ulusal güvenlik açısından deniz yollarının önemi de gün geçtikçe artmıştır.³⁶³

Türkiye Cumhuriyeti'nin yer aldığı coğrafi konum itibariyle 3 tarafının denizlerle çevrili olması, ulusal güvenliğinde deniz yollarının ne derece önemli olduğunu kanıtlamaktadır. Çanakkale ve İstanbul Boğazları, Doğu Akdeniz, Ege, Karadeniz gibi dünya deniz taşımacılığında önemli yerleri bulunan su yollarına sahip olan Türkiye, deniz ticaretindeki gelişmelerden faydalanırken aynı derecede risklerle karşı karşıya kalmaktadır.

Deniz yolları ve deniz taşımacılığı uyuşturucu kaçakçılığı açısından son dönemde fazlasıyla kullanılan yollardan birisi olduğu görülmektedir. Denizlerde denetlemenin daha zor olması, gemilerin daha fazla taşıma imkânına sahip olması, çok daha uzak mesafelere daha az denetimle taşınma imkânının olması uyuşturucu kaçakçılığı için deniz yolunun tercih edilmesi sebepleri arasındadır.

Balkan Rotasında denetimlerin artması sonucu alternatif rotalar arayan uyuşturucu kaçakçıları, deniz yoluna yönelmektedir. Nitekim Suriye, Lübnan, Kıbrıs gibi ülkelerde bulunan deniz limanlarının nispeten daha az denetlenmesi yasadışı uyuşturucu ticaretinde deniz yolunun kullanılmasını ayrıca cazip kılan etkenlerdendir.

Denizlerde sadece uyuşturucu kaçakçılığı ile değil, akaryakıt, ticari eşya ve göçmen kaçakçılığı ile de mücadele eden Sahil Güvenlik Komutanlığı Türkiye'nin deniz güvenliği açısından en önemli kurumlardan birisidir. Özellikle göçmen ve uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele ederek terör örgütlerinin finans kaynaklarını engellemeye yönelik faaliyetler yürütmektedir.

Sahil Güvenlik Komutanlığının 2020 verilerinde ise bugüne kadar (Ekim 2020); 9 olayda 1.466,47 gram esrar, 57 kök kenevir bitkisi, 115 gram bonzai, 28.805 gram kokain maddesi ele geçirilmiştir.³⁶⁴

³⁶² Sahil Güvenlik Komutanlığı.

³⁶³ DHA, 4 Temmuz 2019.

³⁶⁴ Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın diğer istatistikleri için bakınız: <https://www.sg.gov.tr/kacakcilik>

3.2.4. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü

Ticaret Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan Gümrükler Muhafaza Teşkilatı ilk defa 1859 yılında Rüsumat Nezareti emrinde kaçakçılığı önlemek amacıyla Rüsumat Muhafaza Memurluğu adıyla kurulmuştur. Kurulduğundan beri birçok kez bakanlık değiştiren Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, kaçakçılığı men ve takip görevini Ticaret Bakanlığı bünyesinde yerine getirmeye devam etmektedir.³⁶⁵

Uluslararası eşya, taşıt ve yolcu hareketlerini kanunlar çerçevesinde kontrol ederek, ülke güvenliğini sağlamak, ülke ekonomisini korumakla mükellef olan Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, kaçakçılığı men ve takiple görevlidir. Türkiye'nin hava, deniz ve karayollarıyla ülke sınırları içinde kaçakçılıkla etkin mücadele ederek ülke ekonomisine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ülkeler arasındaki vergi farklarından dolayı oluşan büyük fiyat farkı, kaçakçıların gelir elde ettikleri bir yapıya dönüşmüştür. Bir ülkeye vergisiz şekilde kaçak yollardan giren her eşya, ülke içinde legal yollarla ticaret yapan şahıs ve firmalara ekonomik açıdan büyük zarar getirmektedir. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan personeller yapmış oldukları denetimlerle yasadışı ticareti engelleyerek, legal ticaret yapanları korumakta, bu şekilde ülke ekonomisinin zarar görmesini engellemektedir. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü bu bağlamda ekonomik güvenlik açısından çok önemli bir görev üstlenmiştir.

Ekonomik güvenlik açısından görevinin yanında, yapmış olduğu denetimlerle, toplum sağlığını tehdit edecek olan unsurları da engelleyen Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü toplumsal güvenlik açısından da önemli bir göreve sahiptir. Ülke dışından illegal yollarla Türkiye'ye sokulmaya çalışılan eşyaların ne şartlarda üretildiği bilinmemekte, herhangi bir denetime tabi olmadığı için kontrol edilememektedir. Kaçak yollarla Türkiye'ye sokulan eşyaların toplum sağlığı açısından bir risk oluşturması önemli bir ayrıntıdır. Aslında Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü ve diğer kolluk birimleri, kaçakçılıkla mücadele ederken Türkiye'nin sadece ekonomik güvenliği açısından değil toplumsal güvenlik açısından da önemli bir görev yerine getirmektedirler.

Kaçakçılık faaliyetleriyle büyük gelir elde eden suç örgütleri ve terör örgütlerinin en büyük gelir kaynağı uyuşturucu madde kaçakçılığıdır. Balkan Rotası olarak adlandırılan, Afganistan'dan Avrupa'ya uzanan uyuşturucu kaçakçılığı rotasında en önemli noktalardan birinde yer alan Türkiye'de de uyuşturucu kaçakçılığı en önemli güvenlik sorunlarından

³⁶⁵ Ticaret Bakanlığı, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü.

Gümrükler Muhafaza Teşkilatı ile alakalı daha geniş bilgi için bakınız:
<https://muhafaza.ticaret.gov.tr/teskilat/hakkimizda>

birisidir. Sınır aşan uyuşturucu kaçakçılığı, birçok ülkeyi ilgilendiren bir sorun olarak değerlendirilmektedir.³⁶⁶

Ticaret Bakanlığı'nın verilerine göre, 2010 yılından 2020 yılına kadar olan süreçte yakalanan uyuşturucu maddelerin değerinin, neredeyse ele geçirilen tüm kaçak ticari eşyaların değerlerine yakın olmasından, terör örgütlerinin finansmanında, en önemli gelir kaynaklarından birisinin uyuşturucu madde kaçakçılığı olduğu sonucu çıkarılabilir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele noktasında çağdaş yöntemleri takip etmekte olan Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, bünyesinde bulundurduğu teknolojik altyapı anlamında dünyayı güncel olarak takip etmektedir. Ayrıca yapmış olduğu ulusal ve uluslararası işbirlikleri sayesinde etkili bir mücadele ortaya koymaktadır.

Uyuşturucu kaçakçılığının çok yönlü, sınır aşan bir suç olması sebebiyle ulusal kolluk birimleri ve uluslararası birimlerle sürekli bilgi alışverişi ve işbirliği gerçekleştirilmektedir. Gümrükler Muhafaza personellerinin, 2019 yılında diğer ulusal adli kolluk birimleriyle müştereken yapmış olduğu operasyonlarda; 9 olayda 458 kg afyon, 5 farklı olayda 813 kg kokain, 7 ayrı olayda 345 kg esrar ve 1 olayda 115.100 adet ecstasy cinsi uyuşturucu madde ele geçirilmiştir.³⁶⁷

Uluslararası alanda ise; 2020 yılı içinde Birleşik Krallık kolluk birimleriyle yapılan istihbari paylaşım sayesinde İstanbul Ambarlı Limanında bulunan bir konteynerde 79 kg kokain cinsi uyuşturucu madde yakalaması yapılmıştır. 2020 yılının ocak ayında ise, Gümrükler Muhafaza birimlerinin Bulgaristan kolluk birimleriyle yaptığı paylaşım sonrasında, Avrupa'ya gitmek üzere yola çıkan bir tırda Kapıkule Sınır Kapısı'nda 67 kg eroin cinsi uyuşturucu madde yakalaması yapılmıştır. Yine 2020 yılı içinde Kapıkule Sınır Kapısı'nda yakalanan 454 kg eroin ile alakalı olan bir şahsın İsviçre'de olduğu tespit edilmiş, İsviçre ile yapılan görüşmeler neticesinde şahıs İsviçre'den sınır dışı edilerek Türkiye'ye girdiği anda, Atatürk Havalimanı'nda yakalanmıştır.³⁶⁸

Ticaret Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu istatistiklerde, Türkiye'nin uyuşturucu madde kaçakçılığına oldukça yüksek oranda maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu yakalamaların verileri incelendiğinde, Türkiye'nin sadece afyon türevleri ve esrar cinsi uyuşturucu maddelerin kaçakçılığı açısından riskli olmadığı, aynı zamanda kimyasal yollarla elde edilen uyuşturucu maddelerin de Türkiye adına risk unsuru olduğu görülmektedir. Ayrıca Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü'nün

³⁶⁶ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

³⁶⁷ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

³⁶⁸ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

yapmış oluğu yakalamalarda, ele geçirilen kokain cinsi uyuşturucu maddenin 2010 yılından beri düzenli olarak artış gösterdiği görülmektedir.

Kokainin üretim ve tüketim merkezleri açısından kaçakçılık rotasında yer almayan Türkiye, son yıllarda deniz yoluyla yapılan kokain cinsi uyuşturucu kaçakçılığına maruz kalmıştır. Özellikle Mersin, Kocaeli, İstanbul, Tekirdağ Limanları Güney Amerika'dan taşınan kokain cinsi uyuşturucu madde kaçakçılığı açısından riskli bölgeler olarak değerlendirilebilir.

Uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele açısından, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 1080 kamera ile gümrüklü yer ve sahaları canlı olarak takip etmektedir. Ankara'da Bakanlık bünyesinde bulunan Komuta Kontrol Merkezi tarafından canlı olarak izlenen gümrük sahaları, kaçakçılıkla mücadele açısından önemli bir yer tutmaktadır.³⁶⁹

Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü bünyesinde var olan Araç Takip Sistemi ile Türkiye'de yük taşıyan ve riskli olarak görülen araçlar anlık olarak 83 idareden izlenebilmektedir. Söz konusu riskli araçların güzergâh dışına çıkmaları, riskli bölgelerde duraklamaları şüpheli hareketler olarak değerlendirilerek, araca anında müdahale edilmektedir. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü kullanımında 7226 adet araç takip sistemi mobil ünitesi bulunmaktadır. Bu cihazlar sayesinde 91 farklı olayda 98 milyon Türk Lirası değerinde kaçak eşya ele geçirilmiştir.³⁷⁰

Havalimanlarında kullanılan Varış Öncesi Yolcu Programı ile Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden uçaklardaki yolcu bilgileri, görevli Gümrük Muhafaza Memurlarına analiz yapma açısından büyük kolaylık sağlamaktadır. 2017 yılında kullanılmaya başlanan bu program sayesinde, seyahat eden yolcuların bilgileri risk kriterleri kapsamında görevli personel tarafından kontrol edilmektedir.³⁷¹

Havayollarını kullanan yolcuların sayısının fazla olmasından ötürü havalimanları oldukça yoğun olmaktadır. Bu da havalimanlarında kontrol mekanizmasının güçleşmesine sebep olmaktadır. Yapılan denetimlerin güçleşmesi sebebiyle havayolu uyuşturucu madde kaçakçılığı açısından daha fazla tercih edilir hale gelmektedir. Varış Öncesi Yolcu Programı sayesinde, havalimanlarında görevli personel risk değerlendirmeleri yaparak hem uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelede avantaj sağlamakta hem de kanuni şekilde seyahat eden yolculara zaman kazandırmaktadır.

Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü kullanımında bulunan diğer bir önemli program da Gemi Takip Sistemidir. Gemi Takip Sistemi programı üzerinde, Türkiye

³⁶⁹ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

³⁷⁰ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

³⁷¹ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

karasularında anlık olarak gemi trafiği izlenebilmektedir. Program üzerinden, Türkiye karasularındaki gemilerin rotaları, hızları, çıkış limanı, geçmiş izlemesi gibi bilgilere ulaşılabilmektedir³⁷². Gemi Takip Programı üzerinde belirli gemiler ve alanların geçmiş hareketleri izlenebilmektedir. Ayrıca Türkiye'ye gelecek olan gemilerin daha önce herhangi bir kaçakçılık olayına karışıp karışmadıkları görülebilmekte ve istenildiği takdirde farklı kriterler seçilerek alarm sistemi kullanılabilir. Denizlerde yapılacak olan kaçakçılığı önlemek adına, Bakanlık bünyesinde Deniz Devriye Botları ve Ani Müdahale Botları yer almaktadır. Türkiye genelinde 23 adet Deniz Devriye ve Ani Müdahale Botu bulunmakta ve ülkenin her bölgesinde aktif olarak görev yapmaktadır.

Türkiye'nin denizlerdeki etkinliğinin geliştirilmesi kapsamında, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü bünyesinde Deniz Devriye Ekipleri ve Gemi Arama Ekipleri kurulmuştur. Türkiye'nin 13 farklı bölgesinde Deniz Devriye Ekibi bulunurken, 9 farklı Gemi Arama Ekibi Türkiye'nin farklı limanlarında görev yapmaktadır. Ekiplerin 2019 yılı içerisinde gemilerde yaptığı denetim ve aramalarda uyuşturucu madde kaçakçılığı da dâhil olmak üzere toplam 4 milyon 777 bin 593 Türk Lirası değerinde yakalama yapılmıştır.³⁷³

2020 yılının Eylül ayı içerisinde İskenderun Limanı'na Güney Amerika'dan gelen gemide Gümrük Muhafaza Gemi Arama Ekibinin yaptığı aramada piyasa değeri 3 milyon 750 bin TL olan 5 kg kokain ele geçirilmiştir³⁷⁴. 2020 yılı Ağustos ayında, yine İskenderun Limanı'na Güney Amerika'dan gelen ve risk kriterleri kapsamında değerlendirilerek aramaya tabi tutulan gemide 72,563 kg kokain cinsi uyuşturucu madde ele geçirilmiştir³⁷⁵. 2020 yılı Nisan ayında Güney Amerika'dan Türkiye'ye muz getiren gemide Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Gemi Arama Ekibi ve Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın yaptığı operasyonda 34, 795 kg kokain yakalaması gerçekleştirilmiştir.³⁷⁶

Deniz yoluyla gerçekleştirilen uyuşturucu madde kaçakçılığının arttığı değerlendirilmesi, son birkaç yılda gemilerde yapılan uyuşturucu yakalamalarına bakılarak anlaşılmaktadır. Deniz yoluyla yapılmak Türkiye üzerinden yapılmak istenen kokain cinsi uyuşturucu madde kaçakçılığına bakıldığında, Türkiye'nin kokain açısından bir pazar ülke haline geldiği değerlendirilmesi yapılabilir. Ayrıca, Türkiye'nin dünyanın farklı bölgelerinden Avrupa'ya taşınan kokain cinsi uyuşturucu madde için transit konuma geldiği sonucuna da varılabilir.

³⁷² T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

³⁷³ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

³⁷⁴ DHA, 26 Eylül 2020.

³⁷⁵ Söz Gazetesi, 19 Ağustos 2020.

³⁷⁶ TRThaber, 13 Nisan 2020.

Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü envanterinde araç ve konteyner tarama cihazları bulunmaktadır. Bu tarama cihazları sayesinde, gümrük sahalarında tren dâhil tır, kamyon, binek araçlar ve konteynerlerin taraması gerçekleştirilmektedir. Söz konusu tarama faaliyeti araca gönderilen X-Ray ışınlarıyla yapılmakta olup, aracı tamamen kontrol etme imkânı sağlamaktadır. Tarama cihazları sayesinde araç kontrolleri çok daha hızlı ve güvenilir şekilde olurken bu cihazlar uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele noktasında oldukça önemli yer tutmaktadır. Ayrıca yolcu girişlerinde kullanılmak üzere bagaj tarama sistemleri de mevcuttur. Bununla birlikte yoğunluk ölçüm cihazları sayesinde de kapalı alanlardaki yoğunluk farkları ölçülerek uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele edilmektedir.³⁷⁷

Gümrük Muhafaza Personellerinin hizmetine sunulan önemli cihazlardan birisi de uyuşturucu madde test cihazlarıdır. Şüphelenilen maddelerden numuneler alınarak söz konusu test cihazlarında test edildiğinde, cihazlar oldukça kısa sürede sonuç vermektedir. Bu test cihazları, numune olarak sunulan maddenin uyuşturucu madde olup olmadığı sonucunu verdiği gibi hangi tür uyuşturucu madde olduğu sonucunu da vermektedir. 2020 yılı Eylül ayında Türkiye'ye giriş yapmak üzere Dilucu Sınır Kapısı'na gelen bir tır aracının akaryakıt deposundan şüphelenilmiş, depoda bulunan sıvı maddeden alınan numune bahsi geçen test kitleriyle ölçülmüş ve maddenin sıvı metamfetamin cinsi uyuşturucu olduğu anlaşılmıştır. Uyuşturucu test cihazlarının kullanılması sonucunda 265 litre metamfetamin cinsi uyuşturucu madde ele geçirilmiştir. Ele geçirilen bu uyuşturucu madde, uyuşturucu madde kaçakçılarının kullanmış olduğu yeni yöntemlerin görülmesi açısından da önemlidir.

Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü bünyesinde, uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelede kullanılan en önemli imkânlardan birisi de Narkotik Dedektör Köpekleridir. Gümrükler Muhafaza Teşkilatı bünyesinde 118 adet narkotik dedektör köpeği yer almaktadır.³⁷⁸

³⁷⁷ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

³⁷⁸ T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü, 2020.

SONUÇ

Terör kavramı tarih boyunca varlığını korumuş, her dönemde ulusal bir tehdit olarak var olmuştur. Yirminci yüzyılda küreselleşmenin hız kazanmasıyla birlikte terör tehdidi de küresel bir hal almıştır. Yirminci yüzyılda yaşanan ulaşım, iletişim ve taşıma alanındaki gelişmeler, küresel etkileşimi artırmış, dünya küresel bir köy halini almıştır.

Yirminci yüzyıl, yaşanan çatışmalar ve meydana gelen savaşlar bakımından hiç olmadığı kadar hareketli ve hararetle bir yüzyıl olmuştur. İki büyük dünya savaşı ve hemen sonrasında sıcak çatışmalara varmayan ancak, barışın da uzak olduğu “Soğuk Savaş Dönemi” yaşanmıştır. Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte ise, küreselleşmenin ivme kazanması sonucu savaşlar boyut değiştirmiş; küresel terörizm sahne almaya başlamıştır.

Küreselleşme döneminde gelişen imkânlar sayesinde insanlar için ulaşım ve iletişim eskiye göre daha kolay hale gelmiş, uluslararası ticaret gelişerek tüm dünya bir Pazar konumuna gelmiştir. Küresel çapta yaşanan bu gelişmeler sebebiyle geleneksel anlamda ulusal sınırlar da önemini yitirmeye başlamıştır. Daha geçirgen hale gelen ulusal sınırlar güvenlik kavramının da değişmesine sebep olmuştur.

Küreselleşmenin getirdiği fırsatlar legal ticaret ve ulaşım alanında kolaylıklar sunsa da bu fırsatlardan yalnızca legal alanlarda yararlanılmamıştır. Küreselleşmenin sunmuş olduğu fırsatları kullanmak isteyen yasadışı gruplarda da büyük değişimler meydana gelmiştir. Nitekim küreselleşme, legal-illegal ayrımı yapmamaktadır.

Sınırların daha geçirgen hale gelmesi, kontrollerin daha da zayıflaması sonucu uluslararası suçlar da büyük avantaj kazanmıştır. Kurmuş oldukları küresel çaptaki suç şebekeleri, devletlerin nispeten geleneksel çapta kalan önlemlerini aşarak, ulusal güvenliği tehdit eden uluslararası yapıların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Tarih boyunca yerel bir tehdit unsuru olan terör örgütleri de ulusötesi eylemler yapma imkânı bulmuş, böylece uluslararası terör kavramı ortaya çıkmıştır. ABD’de yaşanan 11 Eylül saldırıları uluslararası terör açısından en önemli örneklerden gösterilmektedir. Ayrıca uluslararası terörle mücadele açısından da bir dönüm noktası olduğu düşünülmektedir.

Küreselleşmeye ayak uyduran terör örgütleri küresel terör örgütleri olarak büyümüş ve küresel sorun haline gelmiştir. Küreselleşmeye ayak uyduramayan terör örgütleri de varlıklarını koruyamamıştır. Bir terör örgütünün küresel olması için; uluslararası mensuplarının olması, farklı ülkelerde eylemler yapması ya da farklı ülkelerde bağlantılar kullanması gerekmektedir.

Uluslararası alanda tehdit oluşturan terör örgütleri varlıklarını büyütürken finansal kaynaklarını da büyütme ihtiyacı duymuşlardır. Özellikle Soğuk Savaş döneminde devlet sponsorlukları ile kendilerine finans sağlayan terör örgütleri, finansal açıdan daha bağımsız olmak ve daha fazla gelir elde etmek adına farklı yollar arayışına girmişlerdir.

Terör örgütlerine devlet destekleri karşısında uluslararası toplumun bakış açısı, terör örgütlerine destek veren devletlere karşı uluslararası yaptırımlar gibi sebeplerle devlet desteği azalan terör örgütleri uluslararası kaçakçılık işlerinde yer almaya başlamışlardır.

Terör örgütleri kuruluş amacı olarak para kazanmak gibi bir temelde olmasa da varlıklarını devam ettirebilmek adına uluslararası suç örgütleriyle birlikte hareket etmeye başlamışlardır. Uluslararası suç örgütlerine karşı koruma ve gizlenme hizmetleri sunan terör örgütleri, karşılığında maddi kazanç elde etmeye başlamışlardır. Bu süreçte uluslararası kaçakçılık fiilinde uzmanlaşan terör örgütleri, ilerleyen dönemlerde doğrudan uluslararası kaçakçılık faaliyetlerine girişmişlerdir.

Hâkim oldukları coğrafyalarda kaçakçılık faaliyetlerinde bulunan terör örgütleri, gelirlerini artırdıkça daha da büyük işler yapmaya başlamışlardır. Küresel çaptaki uyuşturucu madde kaçakçılığının 500 milyar dolar olması terör örgütlerinin de ilgisini çekmiştir. Doğrudan uyuşturucu madde kaçakçılığında bulunmaya başlayan terör örgütleri, uyuşturucu madde kaçakçılığının her basamağında uzmanlaşarak varlıklarını güçlendirmiştir.

Türkiye'nin bulunmuş olduğu coğrafya, uyuşturucu madde kaçakçılığı açısından önemli noktalardandır. Afyon türevi uyuşturucu maddelerin Altın Hilal, Altın üçgen olarak adlandırılan bölgelerden Avrupa'ya taşınmasında ve sentetik uyuşturucuların Ortadoğu'ya taşınmasında Türkiye geçiş güzergâhının en önemli noktasında yer almaktadır.

Türkiye'nin bulunmuş olduğu coğrafyanın bu denli önemli olması, terör örgütleri açısından da varoluş konusu olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'nin terör örgütlerinin hedefi olması bu sebeple daha da büyük anlamlar ifade etmektedir.

Güvenlik kavramının değişmesi, Türkiye için de değişen güvenlik kavramları anlamını taşımaktadır. Terör örgütlerinin yapmış olduğu uyuşturucu madde kaçakçılığı geleneksel anlamdaki ulusal güvenlik meselesinden hariç; toplumsal, siyasal, askeri ve ekonomik güvenliği de tehdit etmektedir.

Bu bağlamda Türkiye'nin uluslararası alanda uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadele noktasında bulunduğu yer, Türkiye'nin ulusal güvenliğini sağlama konusunda oldukça önemli bir yere sahiptir. Uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele bağlamında yapılan tüm uluslararası anlaşmalarda aktif olarak yer alan, uluslararası işbirliğinden taraf olan Türkiye, vermiş olduğu mücadele ile dünyaya örnek olacak noktadadır. Kanuni olarak

mücadelesinin yanında, uyuşturucu maddenin arzıyla mücadele eden adli kolluk birimleri ile de mücadelesine en ön safta devam etmektedir.

Türkiye’de uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele eden adli kolluk birimlerinin yapmış olduğu operasyonlar sonucunda ele geçirilen uyuşturucu maddelerle alakalı medyaya yansıyan güncel yakalamalara bakmak uyuşturucu madde kaçakçılığının önemini anlama noktasında oldukça önemlidir. İçişleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı, yapılan uyuşturucu madde yakalamalarını kamuoyuyla güncel olarak paylaşmaktadır.

Türkiye’nin uyuşturucu madde kaçakçılığına ne derece yüksek oranda maruz kaldığını ele geçirilen uyuşturucu maddelerin miktarından anlamak mümkündür. Nitekim yapılan uyuşturucu madde kaçakçılığının yalnızca yüzde 10 ila yüzde 20 arasındaki kısmının adli kolluk birimlerince yakalandığı tahmin edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti’ni yarım yüzyıldan fazladır hedef alan terör faaliyetlerinin, en önemli finans kaynağı olduğu düşünülen uyuşturucu madde kaçakçılığından tahmin edilenden daha fazla gelir sağladığı istatistikler incelendiğinde görülmektedir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelenin terörle mücadelenin değişmez bir parçası olduğu düşünülmektedir. Zira Türkiye’yi hedef alan terör örgütlerinin giderlerini karşılayamaması terör örgütlerinin faaliyetlerinin sonlanması anlamı taşımaktadır.

Ayrıca uyuşturucu madde kaçakçılığı, siyasal, bireysel ve ekonomik güvenliğe karşı da büyük bir tehdit unsurudur. Uyuşturucu maddelerin kullanımının artması, toplumda meydana gelecek olan çöküşle sonuçlanacaktır. Uyuşturucu madde kaçakçılığından elde edilen yasadışı gelir ülke piyasasına girecek, ekonomik dengeleri bozacak, ekonomik güvenlik açısından da büyük bir tehdit haline gelecektir. Yaşanan bu güvenlik sorunları Türkiye’nin siyasal istikrarını olumsuz anlamda etkileyecektir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele, terörle mücadele anlamına gelmektedir. Bu sebeple Türkiye’nin ulusal güvenliği, terör örgütlerinin yönetmiş olduğu uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadeleyle ayrılmaz bir bütündür.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Akgül Açıkmeşe , S. (2011). Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni-Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri. *Uluslararası İlişkiler*, 8(30), 43-73.
- Alexander, D. C. (2004). *Business Confronts Terrorism Risks and Responses*. Londra: The University of Wisconsin Press.
- Ankara Üniversitesi. (1984). *Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.
- Babaoğlu, A. N. (1997). *Uyuşturucu ve Tarihi Bağımlılık Yapan Maddeler*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Balcı, A. (2014). Realizm. Ş. Kardaş , A. Balcı, Ş. Kardaş , & A. Balcı (Dü) içinde, *Uluslararası İlişkilere Giriş* (s. 119-144). İstanbul: Küre Yayınları.
- Baldwin, D. (2004). Güvenlik Kavramı. K. Kasım, Z. A. Bakan, K. Kasım, & Z. Bakan (Dü) içinde, *Uluslararası Güvenlik Sorunları* (s. 1-36). Ankara: ASAM Yayınevi.
- Baylis, J. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı. (B. Çevirmen:Yavuz, Dü.) *Uluslararası İlişkiler*, 5(18), 69-85.
- Booth, M. (1996). *Haşhaştan Eroine Afyonun 6000 Yıllık Öyküsü*. İstanbul: Sabah Kitapçılık.
- Buzan, B. (2015). *People, States and Fear*. İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.
- Cengiz , M. (2015). *Türkiye'de Organize Suç Gerçeği ve Terörün Finansmanı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Collins, A. (2017). Giriş; Güvenlik Çalışmaları Nedir? N. Çevirmen: Uslu, & A. Collins (Dü.) içinde, *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları* (N. Uslu, Çev., s. 1-9). İstanbul: Röle Yayıncılık.
- Criss, N. B. (1995). The Nature of PKK Terrorism in Turkey. *Studies in Conflict and Terrorism*, 17-37.
- Curtis E., G., LeVarle, B., & Gibbs, N., J. (2003). *Nations Hospitable To Organized Crime*. Washington: Library of Congress.
- Çağlar, A. (2009). Türkiye’de Terör: Genel Bir Değerlendirme. A. Çağlar içinde, *Terör ve Türkiye* (s. 37-88). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çitlioğlu, E. (2009). *ÖLÜMCÜL TAHTERAVELLİ*. Ankara: Destek Yayınları.
- Ehrenfeldt, R. (2011). *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop it*. New York: Bonus Books.

- Emmers, R. (2017). Güvenlikleştirme Çalışmaları. A. Collins, & A. Collins (Dü.) içinde, *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları* (N. Uslu , Çev., s. 131-144). İstanbul: Akademik Yayıncılık.
- Engwall, J. (2005). Stability and Security in Tajikistan Drug Trafficking as a Threat to National Security.
- Erdin, M. (2002). *Hizbullah ve Hamas*. İstanbul: Kastaş Yayınevi.
- Erdinç, F. (2004). *Overdose Türkiye Türkiye'de Eroin Kaçakçılığı, Bağımlılığı ve Politikalar*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Ergül, E. (1997). *Hukukî, Adli, Tıbbî, Kriminolojik, Aktüel Boyutları ve İlgili Mevzuatıyla Uyuşturucu Maddeler ve Suçları*. Ankara.
- Freeman, M. (2011). The Sources of Terrorist Financing: Theory and Typology. *Studies in Conflict & Terrorism*, 461-475.
- Friedman, T. (2000). *Lexus and Olive Tree*. New York: Anchor Books Edition.
- Galeotti, M. (2012). Turkish Organised Crime: From Tradition to Business. *Traditional Organized Crime in the Modern World: Responses to Socioeconomic Change*, 51-64.
- Giraldo, J., & Trinkunas, H. (2007). The Political Economy of Terrorism Financing. J. Giraldo , & H. Trinkunas içinde, *Terrorism Financing and State Responses A Comperative Perspective* (s. 21-38). California: Stanford University Press.
- Günel, Y. (1976). *Uyuşturucu Madde Suçları*. Ankara: Kazancı Yayınları.
- Güven, V. F. (2004). PKK/KONGRA GEL Terör Örgütünün ABD-Irak Savaşı Sonrası Durumu Hakkında Değerlendirme. Z. A. Kamer Kasım içinde, *Uluslararası Güvenlik Sorunları* (s. 259-300). Ankara: ASAM Yayınları.
- Güvenir, O. (1980). Türkiye'de Terör ve Güvenlik Kuvvetlerinin Durumu. K. Heyet içinde, *Türkiye'de Terör*. Ankara: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Hyland, F. P. (1991). *Armenian Terrorism The Past, The Present, The Prospects*, . Westview Press.
- Karabulut, A. (2014). *Kara Para*. İstanbul: Bilgeoğuz.
- Kardaş , T. (2014). Güvenlik. T. Kardaş, A. Balcı, T. Kardaş , & A. Balcı (Dü) içinde, *Uluslararası İlişkilere Giriş* (s. 337-346). İstanbul: Küre Yayınları.
- Kuloğlu, A. (2004). Değişen Küresel Jeopolitikte Türkiye. Z. A. Kamer Kasım içinde, *Uluslararası Güvenlik Sorunları* (s. 37-58). Ankara: ASAM Yayınları.
- Laçiner, S., & Doğru , A. (2016). *Financing The PKK Terrorism And Drug Trafficking*. Ankara: Karınca.

- Makarenko, T. (2004). The Crime–Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism. *Global Crime*, 129-145.
- Martin, A. F. (2019). Terrorism and organized crime, an heterosis effect.
- Mason, D., & Company, C. (1995). Guerillas, Drugs and Peasants; The Rational Peasant and The War On Drug In Peru. *Terrorism and Politicak Violence*, 144.
- Nachmani, A. (2003). *Turkey: Facing New Millenium: Coping with Intertwined Conflicts*. Manchester: Manchester University Press.
- Özcan, K. (1976). *İnsanlık Tarihi Boyunca Uyuşturucu Madde Sorunları*. İstanbul: Gelişim Yayınları.
- Özden, S. Y. (2009). *Uyuşturucu Madde Bağımlılığı*. Ankara: Nobel Akademi.
- Pek, A., & Ekici, B. (2007). Narcoterrorism in Turkey: The Financing of PKK-KONGRA GEL from Illicit Drug Business. Ö. NİKBAY, & S. HANÇERLİ içinde, *Understanding and Responding to the Terrorism Phenomenon* (s. 140-152). IOS Press.
- Peters, G. (2009). *Seeds Of Terror How Heroin Bankrolling The Taliban And Al Qaeda*. New York: Thomas Dunne Books.
- Peyrouse, S. (2013). The Fight against Drug Trafficking: Mechanisms of Regional Cooperation and Their Limits. S. CROFT içinde, *New Security Challenges* (s. 238-255). Londra: Palgrave Macmillan.
- Ridley, N. (2012). *Terrorist Financing: The Failure of Counter Measures*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Romano, D. (2006). *The Kurdish Nationalist Movements: Opportunity, Mobilization and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sahin, S. F. (2001). Case Studies-Drug Connection: The Kurdistan Worker Party, The Lberation Tigers Of Tamil Eelam, and The Shining Path . University of North Texas.
- Schatzberg, A., & Nemeroff, C. (2005). *Pskiofarmokolojinin Esasları*. İstanbul.
- Schivelbusch, W. (2019). *Keyif Verici Maddelerin Tarihi Cennet, Tat ve Mantık*. (Z. Aksu Yılmaz, Çev.) İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Shanty, F. (2011). *The Nexus International Terrorism and Drug Trafficking From Afghanistan*. California: Praeger Security International.
- Shelley, I. L. (2014). *Dirty Entanglements Corruption, Crime, and Terrorism*. Canbridge University Press.

- Smith, P. J. (2015). Terrorism Finance: Global Responses to Terrorism Money Trail. J. J. Forest içinde, *Essentials of Counterterrorism* (s. 105-128). Santa Barbara-California: Praeger.
- Smyth, S. P. (2017). ASALA-PKK İşbirliği. *Avrasya İncelemeleri Merkezi*.
- Somer, T. (1984). Ermeni Terörü ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı. A. Ü. Rektörlüğü içinde, *Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı* (s. 19-28). Ankara: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.
- Tezcan, D., Erdem, M., & Önok , M. (2020). Teorik ve Pratik Özel Ceza Hukuku. D. Tezcan, M. Erdem, & M. Önok içinde, *Teorik ve Pratik Özel Ceza Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Vreja, L. O. (2005). Narcoterrorism in Southeastern Europe . *THE QUARTERLY JOURNAL* , 91-102.
- Waltz, K. (1979). *Theory Of International Politics*. Addison-Wesley Publishing Company.

Dergiler

- Abdurahmanlı, E. (2019). Asala Terör Örgütü Nasıl Ortaya Çıktı Ve Terör Faaliyetlerinin Amacı. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 60-73.
- Abdurrahmanlı, E. (2018). Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 5(18), 586-605.
- Abdurrahmanlı, E. (2019). Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm. *ANADOLU AKADEMİ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ*, 94-118.
- Ağır, B. S. (2011). Güvenlik Kavramını Yeniden Düşünmek: Küreselleşme, Kimlik ve Değişen Güvenlik Anlayışı. *Güvenlik Stratejileri*(22), 97-131.
- Aksoy, M. (2016). Önleyici Meşru Müdafaa Hakkı Bağlamında Bush Doktrini ve ABD'nin Irak'ı İşgali. *İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 1-8.
- Aksu , M., & Turhan, F. (2012). Yeni Tehditler. *Güvenliğin Genişleme Boyutları ve İnsani Güvenlik*, 4(2), 69-80.
- Aksu, M., & Turhan, F. (2012). Yeni Tehditler, Güvenliğin Genişleme Boyutları ve İnsani Güvenlik1. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(2), 69-80.
- Aldırmaz, Y. (2017). Terör ve Ortadoğu; El Kaide, Hizbullah, İDİŞ. 1-43.
- Arıöz, Z. (2019). Küreselleşme Sürecinde Ulusal Güvenliğin Dönüşümü:Özel Askeri Şirketler. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi*, 2(1), 20-33.
- Ateş, L. (2017). Küreselleşme Perspektifinde Terörün Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği. *ECONDER International Academic Journal*, 142-163.

- Aydın, M. (2017). Melez ve Senkretik Bir Yapılanma Olarak Fetullahçı Terör Örgütü. *Eskiye*(34), 75-94.
- Aydınalp, K. (1988). Gençliğin Ruhunu Kemiren Uyuşturucular. *Bilim ve Teknik Dergisi*, 21(21), 242.
- Başıyigit, F., & Çayhan, H. (2016). Bölücü Terör Örgütünün Finansmanında Uyuşturucunun Rolü. *İdarecinin Sesi*, 44-50.
- Bayar, F. (2008). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar*, 25-34.
- Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2011). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 61-96.
- Bozkurt, A. (2014). Hizbullah'ın Lübnan'da Kuruluşu ve Popülaritesinin Sebepleri. *Tarih Okulu Dergisi*, 599-627.
- Cengiz , M. (2013). MAFYADAN DERİN DEVLET VE CASUSLUK İLİŞKİLERİNE ORGANİZE SUÇLARDA YENİ TRENDLER. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 63-79.
- Cengiz, M. (2015). *Türkiye'de Organize Suç Gerçeği ve Terörün Finansmanı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çetinkaya, Ş. (2012-2013). Güvenlik Algılaması ve Uluslararası İlişkiler Teorilerinin Güvenliğe Bakış Açıları. *21. Yüzyılda Sosyal Bilimler*, 241-258.
- Çetinöz, E. (2019). *Türkiye'de ve Dünyada Uyuşturucu ile Mücadele*. Ankara: Polis Akademi Yayınları.
- Doğan, F. (2012). Küreselleşme Tartışmaları ve Bir Aktör Olarak Devletin Gücü. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 81-104.
- Efegil, E., & Musaoğlu, N. (2009). Soğuk Savaş Sonrası Dönemin Uluslararası Sistemin Yapısına İlişkin Görüşler Üzerine Bir Eleştiri. *Akademik Bakış*, 2(4), 1-24.
- Ekici, B. (2013). *Türkiye'de Uyuşturucu Maddenin Arz Boyutu*. Ankara: KOM Yayınları.
- Ekici, B. (2014). International Drug Trafficking and National Security of Turkey. *Journal of Politics and Law*, 113-126.
- Ekici, B. (2015). *Türkiye'de Terörizmin Uyuşturucudan Finansmanı: 2000 Yılı Öncesi ve Sonrasının Karşılaştırılması*. Ankara: MİSAM.
- Ekici, B. (2015). *Türkiye'de Terörizmin Uyuşturucudan Finansmanı: 2000 Yılı Öncesi ve Sonrasının Karşılaştırılması*. MİSAM (Mülkiye İktisadi ve Sosyal Araştırmalar Merkezi).

- Ekici, B., Williams, P., & Akbulut, A. (2012). The PKK and the KDNs: Cooperation, Convergence or Conflict? C. Strozier, & J. Frank içinde, *The PKK: financial sources, social and political dimensions*. Saarbrücken: VDM Verlag Publications.
- Elçin, A. (2012). Küreselleşmenin Tarihçesi. 1-17.
- Erdoğan, İ. (2013). Küreselleşme Olgusu Bağlamında Yeni Güvenlik Algısı. *Akademik Bakış*, 6(12), 265-292.
- Erol, M. S., & Çelik, K. E. (2018). ABD'nin Suriye Politikasında Vekil Aktör Olarak Terör Örgütleri: YPG Örneği. *ANKASAM Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 14-45.
- Gal-Or, N. (1993). State-Sponsored Terrorism: A Mode of Diplomacy? *Conflict Quarterly*, 13(3), 7-23.
- Gerçekler, N. (2013, Mayıs). Küresel Felaket: Nükleer Terörizm, Uluslararası Hukuk. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 12(1), 91-121.
- Göngen, M. (2013). Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu Küreselleşmeyi Yöneten Üç Ana Kurum: IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SDU Sosyal Bilimler Dergisi*(29), 117-134.
- Gunter, M. M. (2007). Armenian Terrorism: A Reappraisal. *The Journal of Conflict Studies*.
- Günay , D., & Günay, A. (2011). 1933'den Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1-22.
- Gürel, S. (2014). Türkiye'de Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 20-45.
- Gürel, S. (2016). Türkiye'de Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 20-45.
- Helvacıköylü, G. (2007, Şubat 13). *Terör Nedir?* TASAM: https://tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_nedir adresinden alındı
- İşeri, R. (2008). 'Türkiye'de Etnik Terör: Asala ve PKK Örneği'. Atılım Üniversitesi: YÖK.
- Kartal, Ç. (2016). Küreselleşme Sürecinin Devlet Yapısı Üzerine Etkileri. *Ankara Barosu Dergisi*, 289-327.
- Kasapoğlu, C., & Kırdemir, B. (2019). Terör Tehdidinde Yeni Boyut: Drone Saldırıları ve Türkiye'nin Milli Güvenliğine İlişkin Gelişmeler. *Dış Politika & Güvenlik*, 1-13.
- Kıvılcım, F. (2013). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 2019-230.
- Kuyaksil, A. (2004). Türkiye'de Terör ve Terörün Kaynakları. *Polis Dergisi*, 89.

- Kürkçü, D. (2013, Nisan). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC* , 3(2).
- Mahiroğulları, A. (2005). Küreselleşmenin Kültürel Değerler Üzerine Etkisi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 1275-1288.
- Neumann, I. (1998). Identity and the Outbreak of War the Copenhagen School of the Security Studies Should Include the Idea of Violisation in its Framework of Analysis. *The International Peace Journal*.
- Öner, M. Z. (2010). Türk Ceza Kanununda Uyuşturucu Madde İmal, İthal ve İhraç Suçları. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 16-150.
- Özdemir , H., & Pekgözlü , İ. (2012). Where Do Terror Organisations Get Their Money? A Case Study: Financial Resources of the PKK. *International Journal of Security and Terrorism*, 85-102.
- Öztürk, S. (2018). Kuruluşundan Günümüze Bir Terör Örgütü Olarak DEAŞ. S. Öztürk, & S. Z. Haklı içinde, *Radikalleşme Şiddet ve Terörizm* (s. 299). 317: Polis Akademisi Yayınları.
- Quarterly, M. E. (2007). Can the PKK Renounce Violence? *Middle East Quarterly*, 45-52.
- Roth , M., & Sever, M. (2011). Financial Sources of the PKK. C. Strozier, & J. Frank içinde, *The PKK-Financial Sources, Social and Political Dimensions* (s. 67-86). Saarbrücken.
- Steinberg, M. (2008). PKK Terrorists Named ‘Drug Kingpins’;. *Executive Intelligence Review*, 48-52.
- Şahin, Ç. (2004). Z. A. Kamer Kasım içinde, *Uluslararası Güvenlik Çalışmaları* (s. 82-101). Ankara: ASAM Yayınları.
- Şahin, G. (2017). Küresel Güvenliğin Dönüşümü; NATO Bağlamında Kavramsal, Tarihsel ve Teorik Bir Analiz. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 16(2), 59-81.
- Talas, M., & Kaya, Y. (2007). Küreselleşmenin Kültürel Sonuçları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*(22), 149-162.
- Taşdemir, E. (2017). Sosyal Medyada Terör Propagandası: DAEŞ Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 727-752.
- Testimony of Mr. Rand Beers (Mart 13, 2002).
- Tetik, Ü., & Görücü, K. (2019). *The PYD/PKK'S Drug Trafficking & Turkey's War on Narco-terrorism*. Ankara: SETA.
- Tez, Z. (2016, 07 24). Bir profesyonel suikastçiler tarikatı: Haşhaşiler.
- Tezcan, D. (tarih yok). Uyuşturucu Madde Kaçakçılığını Önleme Tedbirleri.

- Tülücü, S. (2006). Hasan-ı Sabbah ve Haşhaşiler. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 213-240.
- Türköz, Ş. (2016). Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(12), 153-162.
- Williams, P. (1994). Transnational Criminal Organisations and International Security. *Survival*, 96-113.
- Yalçın, Ö. L. (2015). *Terörün Finansmanı*. Ankara: MASAK.
- Yayla, A. (1990). Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 335-385.
- Yılbaş, Z. D. (2005). Afganistan'da Uyuşturucu Ekonomisi İle Mücadele: Afyonun Tarlada İmhasına Yönelik Tedbirlere Öncelik Veren Stratejilerin Sınırları. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*.
- Yıldız, H., & Turan, M. (2010). Küreselleşme ve Sağlık. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 39-41.
- Yılmaz, M., & Çelik, S. (2018). Asetik Asit mi, Asetik Anhidrit mi? *Gümrük Ticaret Dergisi*, 94-99.
- Zincirlioğlu, Z., & Bulut, E. (2010). Terör, Din ve Siyaset. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 301-322.

Arşivler

- Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1984). *BCA*. Ankara: Cumhuriyet Arşivi.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1966). *BCA*. Ankara: Cumhuriyet Arşivi.

Tezler

- Altıntaş, C. (2018). Türkiye'de narko terörizm ve uluslararası düzeyde uyuşturucu ile mücadele. *Yüksek Lisans Tezi*. Kütahya, Dumlupınar Üniversitesi.
- Gürel, M. M. (2008). *Küreselleşen Dünya ve Terörizm*. İstanbul: T.C. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Sezer, Ö. (2010). Uyuşturucu Kaçakçılığının Uluslararası İlişkilere Etkisi Üzerine Bir Çalışma. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Ulusal Tez Merkezi.

Raporlar ve Resmi Belgeler

- Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi. (2019). *Avrupa Uyuşturucu Raporu*. Lüksemburg: Avrupa Toplulukları Resmi Yayınlar Bürosu.

- Aykın, H., & Sözman, H. (2008). *Terörün Finansmanı İle Mücadele*. Ankara: Mali Suçları Araştırma Kurulu.
- EGM, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. (2019). *Türkiye Uyuşturucu Raporu*. Ankara: EGM Yayınları.
- EGM. (tarih yok). *Emniyet Genel Müdürlüğü*. Ekim 20, 2020 tarihinde EGM: <https://www.egm.gov.tr/hakkimizda> adresinden alındı
- EGM, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. (tarih yok). *EGM*. Ekim 20, 2020 tarihinde Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı: <http://www.narkotik.pol.tr/tarihce> adresinden alındı
- Elazığ Emniyet Müdürlüğü. (tarih yok). *Terör ve Terörizm*.
- Federation of American Scientists. (2004). *Illicit Drugs and the Terrorist Threat: Causal Links and Implications for Domestic Drug Control Policy*.
- GAO, United States General Accounting Office. (2003). *Terrorist Financing*. GAO.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2017, Nisan 22). *gsb.gov.tr*. <http://gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/84998/kykda-yurt-kapasitesi-600-bini-gecti.aspx> adresinden alınmıştır
- Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı. (2003). *Uyuşturucu ve Kimyasal Maddeler*. Ankara.
- Jandarma Genel Komutanlığı. (2019). *Jandarma Genel Komutanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu*. Ankara: Jandarma Genel Komutanlığı.
- Jandarma Genel Komutanlığı. (tarih yok). *Jandarma Genel Komutanlığı*. Ekim 20, 2020 tarihinde Tarihçe: <https://www.jandarma.gov.tr/tarihce> adresinden alındı
- KOM. (2005). *Narkoterörizm*. Ankara: KOM Daire Başkanlığı.
- KOM. (2006). *2005 Faaliyet Raporu*. Ankara: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı.
- KOM. (2006). *2006 KOM Raporu*. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü.
- KOM. (2006). *Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı 2005 Raporu*. Ankara: EGM.
- KOM. (2012). *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2012 Raporu*. Ankara: Kom Daire Başkanlığı.
- KOM. (2018). *Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2018 Raporu*. Ankara: KOM Yayınları.
- Library of Congress – Federal Research Division . (2002). *A Global Overview Of Narcotics-Funded Terrorist and Other Extremist Groups*. Washington: Federal Research Division Library of Congress .

- Mali Suçlar Araştırma Kurulu. (2019, 9 25). *T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı*. 9 25, 2019 tarihinde hmb.gov.tr: <https://www.hmb.gov.tr/terorun-finans-kaynaklari> adresinden alındı
- Member of Afghan Taliban Sentenced to Life in Prison in Nation's First Conviction on Narco-terror Charges (USA Department of Justice Aralık 22, 2008).
- Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı . (2019). *Türkiye Uyuşturucu Raporu*. Ankara: EGM Yayınları.
- Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. (2013). *Türkiye Uyuşturucu Raporu*. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlıları İzleme Merkezi, Türkiye'de uyusturucu maddenin arz boyutu: uyusturucu madde piyasası. Ankara: EGM Yayınları.
- Polis Akademisi. (2017). *Yeni Nesil Terör: FETÖ'nün Analizi*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Resmi Gazete. (1967, Mayıs 12). *Kararnameler*. Ekim 19, 2020 tarihinde resmigazete.gov.tr: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12596.pdf> adresinden alındı
- Resmi Gazete. (1996, Şubat 11). *Resmi Gazete*. Ekim 19, 2020 tarihinde Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22551.pdf> adresinden alındı
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2017). *Narkoterörizm İle Mücadele Uyuşturucu ve PKK/KCK*. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı.
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2019). *Uyuşturucuyla Her Alanda Kararlı Mücadele Sonuç Veriyor*. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Sahil Güvenlik Komutanlığı. (tarih yok). *Sahil Güvenlik Komutanlığı*. Ekim 21, 2020 tarihinde Sahil Güvenlik Komutanlığı: <https://www.sg.gov.tr/tarihce> adresinden alındı
- T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü. (2018). *2017 Faaliyet Raporu*. Ankara: Ticaret Bakanlığı.
- T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü. (2019). *2018 Faaliyet Raporu*. Ankara: Ticaret Bakanlığı.
- T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü. (2020). *2019 Faaliyet Raporu*. Ankara: Ticaret Bakanlığı.
- T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü. (2021). *2020 Faaliyet Raporu*. Ankara: Ticaret Bakanlığı.
- TBB. (2006). *Terör ve Terörizm*. Ankara: Türkiye Baarolar Birliği.
- TBMM. (1982). Tutanaklar. Ankara.
- TBMM. (2008). Genel Kurul Tutanakları. Ankara.
- TBMM. (2009). Genel Kurul Tutanağı.

TBMM. (2011, Şubat 23). Genel Kurul Tutanağı.

TBMM. (1987, Nisan 22). TBMM Tutanaklar.

TBMM Metinler Önerge. (2008). Uyuşturucu Başta Olmak Üzere Madde Bağımlılığı ve Kaçakçılığı Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu. Ankara.

TBMM, G. K. (2013, Mart 27). GÜMRÜK KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN. Ankara.

Terörle Mücadele Kanunu, 3713 (Nisan 12, 1991).

Toprak Mahsülleri Ofisi. (tarih yok). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ekim 18, 2020 tarihinde <http://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/Hashasileilgiligenelbilgiler.pdf> adresinden alındı

TUBİM. (2013). *EMCDDA 2013 Ulusal Raporu*. Ankara: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı.

Türk Ceza Kanunu. (2004). Türk Ceza Kanunu.

Türkiye Barolar Birliği. (2006). *Türkiye ve Terörizm*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (tarih yok). *Türkiye'nin Uyuşturucu İle Mücadelesi*. Ekim 19, 2020 tarihinde T.C. Dışişleri Bakanlığı: http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-uyusturucu-ile-mucadelesi.tr.mfa adresinden alındı

UNCHR. (2019). *Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü*. 3 20, 2019 tarihinde UNCHR: <https://www.unhcr.org/tr/> adresinden alınmıştır.

UNODC . (2010). *2010 Annual Report*. UNODC.

UNODC. (2018). *World Drug Report*. Birleşmiş Milletler.

Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun. (1933). Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun.

YÖK. (2019, Eylül 2). *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*. İstatistik.yok.gov.tr: <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

İnternet Kaynakları

“689 Bin Öğrenci KYK Yurtlarında Kalıyor”, *Hürriyet*, 18.12.2018, <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/689-bin-ogrenci-kyk-yurtlarinda-kaliyor-41055800> adresinden alınmıştır

- “Ağca Konuşmuyor”, *Yeniçağ Gazetesi*, 15.10.2010, 10.10.2020 tarihinde <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/agca-konusmuyor-15705yy.htm> adresinden alındı
- “Anadolu Ajansı”, *Anadolu Ajansı*, 07.08.2019, 20.10.2020 tarihinde AA: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/15134> adresinden alındı
- “Bölücü Terör Örgütü Suriye'de Ailesini Kaybeden Çocukları Örgüte Dahil Etmek İçin Ekip Kurmuş”, *Anadolu Ajansı*, 06.07.2020, 16.12.2020 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/bolucu-teror-orgutu-suriyede-ailesini-kaybeden-cocuklari-orgute-dahil-etmek-icin-ekip-kurmus/1901113> adresinden alındı
- “Dilucunda Rekor Miktarda Metamfetamin Yakalaması”, *Anadolu Ajansı*, 01.10.2020, 17.12.2020, tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/dilucunda-rekor-miktarda-metamfetamin-ele-gecirildi/1991772> adresinden alındı
- “Denizli Eroin Kullanımında Birinci Sırada”, *Denizli24haber*, 07.10.2020, 18.10.2020 tarihinde <https://www.denizli24haber.com/haber/denizli-eroin-kullaniminda-birinci-sirada-33095> adresinden alındı
- “Dünya Ticaretinin %83’ü Deniz Taşımacılığı”, *DHA*, 04.07.2019, 21.10.2020, tarihinde <https://www.dha.com.tr/son-dakika/dunya-ticaretinin-yuzde-83u-deniz-tasimaciligi-ile-yapiliyor/haber-1675770> adresinden alındı
- “Gemi Gemi Uyuşturucu”, *Söz Gazetesi*, 19.09.2020, 21.10.2020 tarihinde <https://sozgazetesi.com.tr/2020/08/19/gemi-gemi-uyusturucu/> adresinden alındı
- “Göçmen Kaçakçılığı”, *BBC News*, 17.05.2016, 20.08.2020 tarihinde: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160516_gocmen_kacakciligi adresinden alınmıştır
- “Güney Amerika’dan Gelen Gemiye Uyuşturucu Operasyonu”, *Sabah*, 28.09.2020, 21.10.2020 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/yasam/2020/09/28/guney-amerikadan-gelen-gemiye-uyusturucu-operasyonu> adresinden alındı
- “Hizbullah Kaçak Kuran Kursunda Büyüdü”, *Hürriyet*, 10.12.2003, 22.10.2020 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/hizbullah-kacak-kuran-kursunda-buyudu-188868> adresinden alındı
- “İŞİD'den Yüksek Maaşlı Cihad”,
, 02.09.2014, 02.11.2019, tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/isid-den-yuksek-maasli-cihat-27122673> adresinden alındı
- “İçişleri Bakanlığı Açıkladı: 5 Ton Toz Esrar Yakalandı”. *DHA*, 13.04.2013, 15.04.2019, tarihinde [cnntürk.com: https://www.cnnturk.com/turkiye/son-dakika-icisleri-bakanligi-acikladi-5-ton-toz-esrar-yakalandi](https://www.cnnturk.com/turkiye/son-dakika-icisleri-bakanligi-acikladi-5-ton-toz-esrar-yakalandi) adresinden alındı

- “Kocaeli’nde 6 Milyar TL’lik Kokain Ele Geçirildi”, *HaberTürk*, 07.09.2018, 07.03.2020 tarihinde Kocaeli’nde 6 Milyar TL’lik Kokain Ele Geçirildi: <https://www.haberturk.com/kocaeli-nde-6-milyar-tl-degerinde-kokain-ele-gecti-2134261> adresinden alındı
- “Lice Türkiye’nin Sicilyası”, *Cumhuriyet*, 05.07.2013, 12.04.2020 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/ozgen-acar/lice-turkiyenin-sicilyasi-431762> adresinden alındı
- “Mersin’de 34 Kilo Uyuşturucu Ele Geçirildi”, *TRT Haber*, 13.04.2020, 21.10.2020 tarihinde <https://www.trthaber.com/haber/guncel/mersinde-34-kilo-uyusturucu-ele-gecirildi-475836.html> adresinden alındı
- “Ne Sen Sormuş ol, Ne de Ben Duymuş Olayım:”, *NTV*, 06.01.2011, 22.10.2020 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/turkiye/ne-sen-sormus-ol-ne-de-ben-duymus-olayim,ilVffg29IEyQ4BeP0NqQtw> adresinden alındı
- “Öcalan tek tek anlatıyor”, *Hürriyet*, 02.06.1999, 12.04.2020, tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalan-tek-tek-anlatiyor-39083102> adresinden alındı
- “PKK’nın Uyuşturucu Trafiği Deşifre Edildi”, *Haber Türk*, 28.08.2015, *Lütfi Erdoğan*, 12.04.2020 tarihinde <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1121238-pkknin-uyusturucu-trafigi-desifre-edildi> adresinden alındı
- “PKK, Doğu ve Güneydoğu’da vatandaşları uyuşturucu üretimine teşvik etmiş”, *Milliyet*, 06.07.2020, 18.10.2020 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/pkk-dogu-ve-guneydoguda-vatandaslari-uyusturucu-uretimine-tesvik-etmis-6252756> adresinden alındı
- “PKK İnsan Kaçakçılığı Yapıyor”, *Hürriyet*, 22.01.2002, <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/italya-pkk-insan-kacakciligi-yapiyor-50244> adresinden alınmıştır
- “Silahların gölgesinde esrar tarlaları”, *Milliyet*, 25.09.2012, 12.04.2020 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/silahlarin-golgesinde-esrar-tarlalari-1601854> adresinden alındı
- “Son 10 yılın en tehlikeli terör örgütü”, *Hürriyet*, 23.02.1999, 16.12.2020 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-10-yilin-en-tehlikeli-terror-orgutu-39064593> adresinden alındı

- “Teröristler Cesaret Hapı Kullanıyor mu?”, *EuroNews*, 26.11.2015, 04.07.2020, tarihinde <https://tr.euronews.com/2015/11/26/teroristler-cesaret-hapi-kullaniyor-mu> adresinden alındı
- “Terör Örgütleri KYK’yı Rakip Olarak Görüyor”, *Milliyet*, 14.10.2016, 19.09.2019 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/gundem/teror-orgutleri-kyk-yi-rakip-olarak-goruyor-2326802> adresinden alındı
- “Terör Örgütü PKK’nın Erzak Deposu”, *Anadolu Türk Haber*, 16.12.2015, 11.02.2019 tarihinde <http://www.anadoluturkhaber.com/TR/Detail/Terror-orgutu-PKKnin-Erzak-Deposu-Bulundu/11661> adresinden alındı
- “Terör Örgütleri’nin Yeni Aracı İhalar”, *TRT Haber*, 21.03.2019, 21.12.2020, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/teror-orgutlerinin-yeni-araci-ihalar-406889.html> adresinden alındı
- “Türkiye Uyuşturucu Laboratuvarı”, *Milliyet*, 02.01.1999, 18.10.2020 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/the-others/turkiye-uyusturucu-laboratuvari-5260639> adresinden alındı
- “Uyuşturucu Madde Çeşidi 650’nin Üzerinde”, *NTV*, 02.02.2019, 24.03.2020 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/saglik/uyusturucu-madde-cesidi-650nin-uzerine-cikti,x6wQtW3yDU62eCqlGQixDg> adresinden alındı
- Yeni Şafak. (2013, Temmuz 2). Nisan 12, 2020 tarihinde PKK'nın vazgeçemediği 1 milyar liralık esrar: <https://www.yenisafak.com/gundem/pkknin-vazgecemedigi-1-milyar-liralik-esrar-536972> adresinden alındı
- “Yeni zehir amfetamin -Hitler eroini”, *Akit*. 26.09.2017, 21.12.2019 tarihinde: <https://www.yeniakit.com.tr/yazarlar/osman-atalay/yeni-zehir-amfetamin-hitler-eroini-21184.html> adresinden alındı
- http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/04/060407_baybasin_promo.shtml, (erişim tarihi: 12.04.2020)
- <https://www.egm.gov.tr/hakkimizda>, (erişim tarihi 20.10.2020)
- <http://www.narkotik.pol.tr/tarihce>, (erişim tarihi: 20.10.2020)
- https://www.focus.de/magazin/archiv/pkk-mit-drogengeld-den-terror-finanziert_aid_180106.html, (erişim tarihi: 12.04.2020)
- <http://gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/84998/kykda-yurt-kapasitesi-600-bini-gecti.aspx> (erişim tarihi: 22.04.2020)
- <https://www.globaljustice.org.uk/news/2016/sep/12/10-biggest-corporations-make-more-money-most-countries-world-combined>, (erişim tarihi: 17.03.2019)

- <https://muhafaza.ticaret.gov.tr/teskilat/hakkimizda> (erişim tarihi: 20.10.2020)
- <http://tdpkrizleri.org/index.php/1972-1973-hashas-krizi>, (erişim tarihi: 18.10.2020)
- <https://www.haberler.com/ecstasy-kullanimi-yaz-aylarinda-artiyor-3498899-haberi/> (erişim tarihi:17.05.2020)
- https://tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_nedir (erişim tarihi: 02.05.2020)
- <https://www.jandarma.gov.tr/tarihce> (erişim tarihi: 20.10.2020)
- <https://foreignpolicy.com/2015/08/17/turkeys-war-within-kurds-election-erdogan-pkk/> (erişim tarihi:12.04.2020)
- <https://www.manaz.net/arastirma/turk-hizbullahi/> (erişim tarihi:22.10.2020)
- <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/pkk-ahtapot-gibi-181716> (erişim tarihi: 12.04.2020)
- <https://www.milliyet.com.tr/gundem/istanbulda-operasyon-230-kilo-metamfetamin-ele-gecirildi-6369382> (erişim tarihi: 16.12.2020)
- <https://www.ntv.com.tr/turkiye/ne-sen-sormus-ol-ne-de-ben-duymus-olayim,ilVffg29IEyQ4BeP0NqQtw>, (erişim tarihi: 22.10.2020)
- <http://arsiv.ntv.com.tr/news/4746.asp#BODY> , (erişim tarihi: 07.10.2020)
- <https://www.mepanews.com/lubnan-hizbullahin-latin-amerikadaki-kokain-ticaretinin-guvenligini-sagliyor-13463yy.htm> ,(erişim tarihi: 22.10.2020)
- <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12596.pdf>, (erişim tarihi: 19.10.2020)
- <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22551.pdf>, (erişim tarihi: 19.10.2020)
- <https://www.sg.gov.tr/tarihce> adresinden alındı, (erişim tarihi: 21.10.2020)
- <https://www.washingtontimes.com/news/2001/nov/18/20011118-031217-8148r/>: (erişim tarihi: 23.12.2020)
- <http://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/Hashasileilgiligenelbilgiler.pdf>, (erişim tarihi: 18.10.2020)
- <https://turkish.aawsat.com/home/article/1883151/paraguay%C4%B1n-hizbullah%C4%B1-ter%C3%B6r-listesine-alma-nedeni>.
- http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-uyusturucu-ile-mucadelesi.tr.mfa, (erişim tarihi: 19.10.2020)
- <https://www.unhcr.org/tr/>, (erişim tarihi: 20.03.2020)
- <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018>, (erişim tarihi: 19.03.2019)
- <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media>, (erişim tarihi: 30.01.2020)
- <https://www.yenisafak.com/arsiv/2002/aralik/17/g6.html>, (erişim tarihi: 25.04.2020)
- <https://istatistik.yok.gov.tr/>, (erişim tarihi: 02.09.2019)

- Haber Türk. (2015, Ağustos 28). *Lütfi Erdoğan*. Nisan 12, 2020 tarihinde <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1121238-pkknin-uyusturucu-trafigi-desifre-edildi> adresinden alındı
- haberler.com. (2012, Nisan 1). Mayıs 17, 2020 tarihinde <https://www.haberler.com/ecstasy-kullanimi-yaz-aylarinda-artiyor-3498899-haberi/> adresinden alındı
- Hürriyet Gazetesi. (1999, 06 02). *HürriyetÖcalan tek tek anlatıyor*. Nisan 12, 2020 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalan-tek-tek-anlatiyor-39083102> adresinden alındı
- Hürriyet Gazetesi. (1999, Şubat 23). *Son 10 yılın en tehlikeli terör örgütü*. Aralık 16, 2020 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-10-yilin-en-tehlikeli-teror-orgutu-39064593> adresinden alındı
- Hürriyet Gazetesi. (2002, 1 22). *Hürriyet*. Hürriyet: <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/italya-pkk-insan-kacakciligi-yapiyor-50244> adresinden alınmıştır
- Hürriyet Gazetesi. (2003, 12 10). Ekim 22, 2020 tarihinde Hürriyet: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/hizbullah-kacak-kuran-kursunda-buyudu-188868> adresinden alındı
- Hürriyet Gazetesi. (2011, Kasım 25). *Hürriyet Gazetesi*. Kasım 12, 2020 tarihinde Hürriyet Gazetesi: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-pkk-vergisinin-makbuzlari-19323120> adresinden alındı
- Hürriyet Gazetesi. (2014, 9 2). *IŞID'den Yüksek Maaşlı Cihad*. 11 2, 2019 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/isid-den-yukse-kaasli-cihat-27122673> adresinden alındı
- Hürriyet Gazetesi. (2018, Aralık 18). *hurriyet.com.tr*. <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/689-bin-ogrenci-kyk-yurtlarinda-kaliyor-41055800> adresinden alınmıştır
- Kahvecioğlu , A. (2016, 10 14). *Milliyet*. 09 19, 2019 tarihinde Milliyet Gazetesi: <http://www.milliyet.com.tr/gundem/teror-orgutleri-kyk-yi-rakip-olarak-goruyor-2326802> adresinden alındı
- Kenner, D. (2015, Ağustos 17). *Foreign Policy*. Nisan 12, 2020 tarihinde <https://foreignpolicy.com/2015/08/17/turkeys-war-within-kurds-election-erdogan-pkk/> adresinden alındı
- Kılıç, B. (2010, Kasım 15). *yeniçağ gazetesi*. ekim 10, 2020 tarihinde <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/agca-konusmuyor-15705yy.htm> adresinden alındı
- Manaz. (tarih yok). Ekim 22, 2020 tarihinde manaz.net: <https://www.manaz.net/arastirma/turk-hizbullahi/> adresinden alındı

- Milliyet Gazetesi. (1999, Ocak 2). *Türkiye Uyuşturucu Laboratuvarı*. Ekim 18, 2020 tarihinde Milliyet: <https://www.milliyet.com.tr/the-others/turkiye-uyusturucu-laboratuvari-5260639> adresinden alındı
- Milliyet Gazetesi. (2006, Aralık 14). Nisan 12, 2020 tarihinde Milliyet: <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/pkk-ahtapot-gibi-181716> adresinden alındı
- Milliyet Gazetesi. (2012, Eylül 25). *Silahların gölgesinde esrar tarlaları*. Nisan 12, 2020 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/silahlarin-golgesinde-esrar-tarlalari-1601854> adresinden alındı
- Milliyet Gazetesi. (2020, Aralık 2). 12 16, 2020 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/istanbulda-operasyon-230-kilo-metamfetamin-ele-gecirildi-6369382> adresinden alındı
- Milliyet Gazetesi. (2020, tEMMUZ 6). *PKK, Doğu ve Güneydoğu'da vatandaşları uyuşturucu üretimine teşvik etmiş*. Ekim 18, 2020 tarihinde Milliyet: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/pkk-dogu-ve-guneydoguda-vatandaslari-uyusturucu-uretimine-tesvik-etmis-6252756> adresinden alındı
- NTV. (2011, Ocak 6). Ekim 22, 2020 tarihinde Ne Sen Sormuş ol, Ne de Ben Duymuş Olayım: <https://www.ntv.com.tr/turkiye/ne-sen-sormus-ol-ne-de-ben-duymus-olayim,ilVffg29IEyQ4BeP0NqQtw> adresinden alındı
- NTV. (2019, Şubat 2). *ntv*. Mart 24, 2020 tarihinde NTV: <https://www.ntv.com.tr/saglik/uyusturucu-madde-cesidi-650nin-uzerine-cikti,x6wQtW3yDU62eCqlGQixDg> adresinden alındı
- NTV. (2019, Şubat 2). *Uyuşturucu Madde Çeşidi 650'nin Üzerine Çıktı*. Mart 24, 2020 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/saglik/uyusturucu-madde-cesidi-650nin-uzerine-cikti,x6wQtW3yDU62eCqlGQixDg> adresinden alındı
- NTV Arşiv. (tarih yok). Ekim 22, 2020 tarihinde NTV Arşiv: <http://arsiv.ntv.com.tr/news/4746.asp#BODY> adresinden alındı
- ntv aRŞİV. (tarih yok). *ntV aRŞİV*. Ekim 22, 2020 tarihinde Dehşet Örgütü Hizbullah'ın İç Yüzü: <http://arsiv.ntv.com.tr/news/4746.asp#BODY> adresinden alındı
- Robertson, L. (2016). Ekim 12, 2020 tarihinde https://www.bbc.com/turkce/resources/idd-sh/opium_turkish adresinden alındı
- Sabah Gazetesi. (2020, Eylül 28). *Sabah Gazetesi*. Ekim 21, 2020 tarihinde Sabah Gazetesi: <https://www.sabah.com.tr/yasam/2020/09/28/guney-amerikadan-gelen-gemiye-uyusturucu-operasyonu> adresinden alındı
- Söz Gazetesi. (2020, Ağustos 19). *Söz Gazetesi*. Ekim 21, 2020 tarihinde Söz: <https://sozgazetesi.com.tr/2020/08/19/gemi-gemi-uyusturucu/> adresinden alındı

- The Washington Times. (2001, Kasım 18). *The Washington Times*. Aralık 23, 2020 tarihinde <https://www.washingtontimes.com/news/2001/nov/18/20011118-031217-8148r/> adresinden alındı
- TRT Haber. (2020, Nisan 13). *TRT Haber*. Ekim 21, 2020 tarihinde TRT Haber: <https://www.trthaber.com/haber/guncel/mersinde-34-kilo-uyusturucu-ele-gecirildi-475836.html> adresinden alındı
- TRTHaber. (2019, Mart 21). *TRT Haber*. Aralık 21, 2019 tarihinde TRT Haber: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/teror-orgutlerinin-yeni-araci-ihalar-406889.html> adresinden alındı
- Turkish AAwsat. (2019, Eylül 2). *Paraguay'ın Hizbullah'ı terör Listesine Alma Nedeni*: Ekim 22, 2020 tarihinde <https://turkish.aawsat.com/home/article/1883151/paraguay%C4%B1n-hizbullah%C4%B1-ter%C3%B6r-listesine-alma-nedeni> adresinden alındı
- We Are Social. (2018, 1 30). *Digital in 2018: World's Internet Users Pass The 4 Billion Mark*. Mart 17, 2019 tarihinde wearesocial.com: <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden alındı
- wearesocial. (2020, ocak 30). *we are socail*. aralık 14, 2020 tarihinde wearesoical.com: <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> adresinden alındı
- Yeni Şafak. (2013, Temmuz 2). Nisan 12, 2020 tarihinde *PKK'nın vazgeçemediği 1 milyar liralık* esrar: <https://www.yenisafak.com/gundem/pkknin-vazgecemedigi-1-milyar-liralik-esrar-536972> adresinden alındı
- Yenişafak. (2002, Aralık 17). *Yenişafak*. Nisan 25, 2020 tarihinde <https://www.yenisafak.com/arsiv/2002/aralik/17/g6.html> adresinden alındı
- Global Justice Now. (2016, 9 12). *Global Justice Now*. 3 17, 2019 tarihinde Global Justice Now: <https://www.globaljustice.org.uk/news/2016/sep/12/10-biggest-corporations-make-more-money-most-countries-world-combined> adresinden alındı
- Gürses, Ü. (2015, Aralık 24). *Haşhaş Ekimi Krizi*. Ekim 18, 2020 tarihinde TDP Krizler: <http://tdpkrizleri.org/index.php/1972-1973-hashas-krizi> adresinden alındı
- Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü. (2019, Temmuz 19). Ekim 20, 2020 tarihinde Gümrükler Muhafaza: <https://muhafaza.ticaret.gov.tr/teskilat/hakkimizda> adresinden alındı
- BBC. (2016, 5 17). *BBC News*. BBC News Türkçe: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160516_gocmen_kacakciligi adresinden alınmıştır

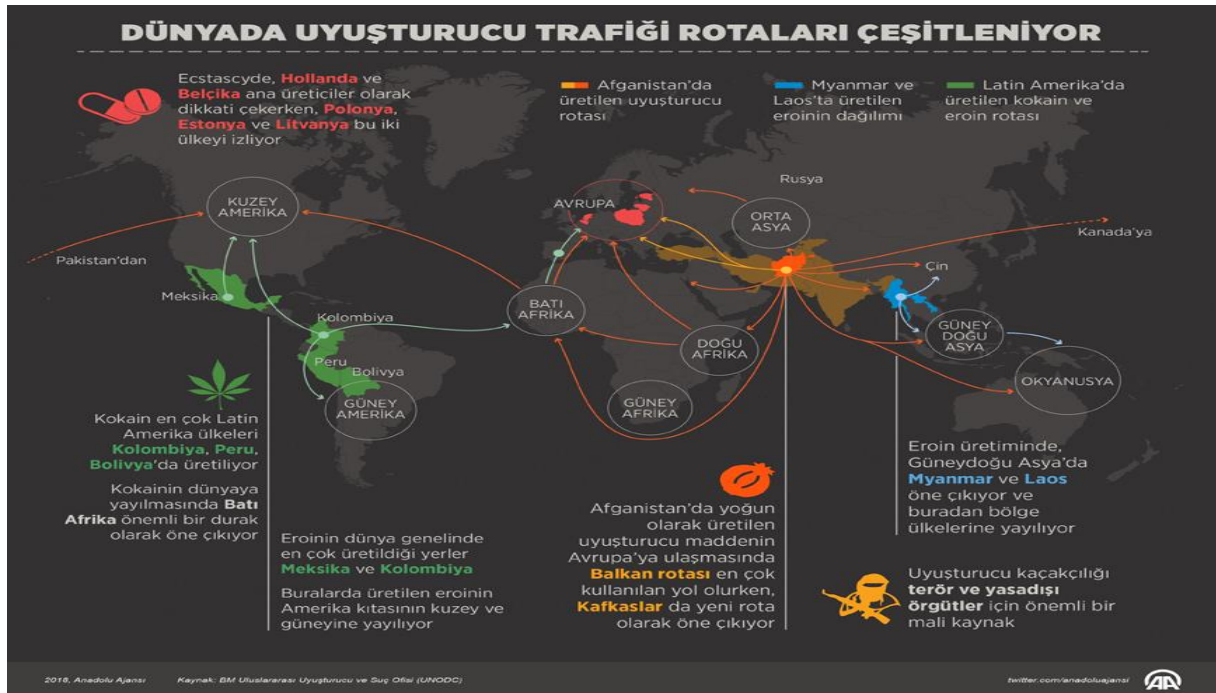
- BBCTurkish. (2006, Mayıs 16). Nisan 12, 2020 tarihinde http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/04/060407_baybasin_promo.shtml adresinden alındı
- Denizli24haber. (2020, Ekim 7). *denizli24haber*. Ekim 18, 2020 tarihinde <https://www.denizli24haber.com/haber/denizli-eroin-kullaniminda-birinci-sirada-33095> adresinden alındı
- DHA. (2019, Temmuz 4). *Demirören Haber Ajansı*. Ekim 21, 2020 tarihinde <https://www.dha.com.tr/son-dakika/dunya-ticaretinin-yuzde-83u-deniz-tasimaciligi-ile-yapiliyor/haber-1675770> adresinden alındı
- Doğan Haber Ajansı. (2019, Nisan 15). *İçişleri Bakanlığı Açıkladı: 5 Ton Toz Esrar Yakalandı*. Nisan 13, 2020 tarihinde [cnntürk.com: https://www.cnnturk.com/turkiye/son-dakika-icisleri-bakanligi-acikladi-5-ton-toz-esrar-yakalandi](https://www.cnnturk.com/turkiye/son-dakika-icisleri-bakanligi-acikladi-5-ton-toz-esrar-yakalandi) adresinden alındı
- EuroNews. (2015, Kasım 26). *Teröristler Cesaret Hapı Kullanıyor mu?* Mart 4, 2020 tarihinde <https://tr.euronews.com/2015/11/26/teroristler-cesaret-hapi-kullaniyor-mu> adresinden alındı
- Focus. (1999, Temmuz 19). *Focus Magazin*. Nisan 12, 2020 tarihinde https://www.focus.de/magazin/archiv/pkk-mit-drogengeld-den-terror-finanziert_aid_180106.html adresinden alındı
- Ottolenghi, E. (2018, Haziran 20). *mepanews*. Ekim 22, 2020 tarihinde [mepanews: https://www.mepanews.com/lubnan-hizbullahin-latin-amerikadaki-kokain-ticaretinin-guvenligini-sagliyor-13463yy.htm](https://www.mepanews.com/lubnan-hizbullahin-latin-amerikadaki-kokain-ticaretinin-guvenligini-sagliyor-13463yy.htm) adresinden alındı
- Acar, Ö. (2013, Temmuz 5). *Cumhuriyet*. Nisan 12, 2020 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/ozgen-acar/lice-turkiyenin-sicilyasi-431762> adresinden alındı
- AHSJJKS. (2016). Ekim 12, 2020 tarihinde https://www.bbc.com/turkce/resources/idd-sh/opium_turkish adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2020, Temmuz 6). *Bölücü Terör Örgütü Suriye'de Ailesini Kaybeden Çocukları Örgüte Dahil Etmek İçin Ekip Kurmuş*. Aralık 16, 2020 tarihinde Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/bolucu-terror-orgutu-suriyede-ailesini-kaybeden-cocuklari-orgute-dahil-etmek-icin-ekip-kurmus/1901113> adresinden alındı
- Akit. (2017, Eylül 26). *Akit*. Aralık 21, 2019 tarihinde [Yeni zehir amfetamin -Hitler eroini-: https://www.yeniakit.com.tr/yazarlar/osman-atalay/yeni-zehir-amfetamin-hitler-eroini-21184.html](https://www.yeniakit.com.tr/yazarlar/osman-atalay/yeni-zehir-amfetamin-hitler-eroini-21184.html) adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2019, Ağustos 7). *Anadolu Ajansı*. Ekim 20, 2020 tarihinde AA: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/15134> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2020, Ekim 1). *Anadolu Ajansı*. Aralık 17, 2020 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/dilucunda-rekor-miktarda-metamfetamin-ele-gecirildi/1991772> adresinden alındı

Anadolu Türk Haber. (2015, Aralık 16). *Anadolu Türk Haber*. 11 2, 2019 tarihinde <http://www.anadoluturkhaber.com/TR/Detail/Terror-orgutu-PKKnin-Erzak-Deposu-Bulundu/11661> (erişim tarihi:09.09.2019) adresinden alındı

EKLER

Resim 1. Dünya'da uyuşturucu madde kaçakçılığı rotaları.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunyada-uyusturucu-trafigi-rotalari-cesitleniyor/1187432>

Resim 2. Afyon türevleri, ara kimyasallar ve sentetik uyuşturucuların Avrupa ve Ortadoğu arasındaki taşıdığı rota. Türkiye her bir rota için hayati öneme sahiptir.

Kaynak: <https://t24.com.tr/haber/iran-uyusturucu-yolunu-kapadi-pkk-guzergahini-degistirdi,201264>

HABERLER

TE 510693

İsmail EREZ
(Paris'te öldürüldü)

Daniş TUNALIGİL
(Viyan'a'da katledildi)

Oktar CERİT
(Beirut'taki hedefti)

● **ASALA-Mafia ittifakının Türk diplomatları için "vur" emri**

Hep belirli merkezlerdeki öldürüldü

● Şimdiye kadar şehit edilen bütün diplomatlarımız için "ASALA-Mafia ortak karargâhi halindeki "belli merkez"lerde görev yaptılar

● **Mafia Zirvesi son yıllarda Ermeni asıllı babaların eline geçti, dünya uyusturucu ve silah kaçakçılığının, "ASALA kasası"na büyük paralar akmaya başladı**

● Marsilya, Paris, Torino, Milano, Stockholm, Triyeste, Münih, Frankfurt, Amsterdam, Rotterdam, Los Angeles, Halep ve Beyrut, hem "kaçakçılık"ın, hem de ASALA terörünün odak noktaları

ANKARA, ÖZEL İPOMATLARIMIZ İÇİN
"vur emri"nin, Ermeni Terörizmi ile Mafia faaliyetlerinin iç içe girdiği ve "ortaklaşa" planlanıp, yürütüldüğü "belli merkezler"den verildiği saptandı.

Şimdiye kadar Ermeni Teröründe kurban gitti bütün diplomatlarımızın, dünya uyusturucu kaçakçılığının da kilit noktaları olan bu merkezlerde görev yaptıkları belirlendi. Diplomatlarımız, "ASALA-Mafia İttifakı"nın gerçekleştirildiği bu merkezlerde "boy hedefi" gösteriliyor.

Mafia'nın "zirve"sini, özellikle Fransa'da son yıllarda Ermeni asıllı "baba"lar ele geçirdiler. ASALA güdümündeki "baba"ların "sevk ve idaresi" altına giren Avrupa Mafia'sinin faaliyetleri böylelikle, "direkt" olarak Ermeni terörizminin çıkarları doğrultusunda yürütülmeye başlandı. Kuruluşundan bu yana İtalyan asıllı "baba"ların hâkimiyetindeki Mafia, bu "genel" özelliklerini kaybederek, "Ermeni"leşti. Dünya uyusturucu kaçakçılığının "ASALA'nın kasası"na giren parayı da büyüdüğü saptandı.

Merkezler ve kurbanlar
Bugüne kadar dünya uyusturucu kaçakçılığının merkezi durumundaki kentlerden Paris'te görev yapmış 8, Los Angeles'ta çalışmış 3 ve Beyrut'ta görev yapmış 4 diplomatımız Ermeni Terörüne kurban gitti. Ermeni teröristlerinin şehit ettiği diplomatlarımızın büyük çoğunluğunun da geçmiş yıllarda Fransa, İsveç, İtalya, ABD, Suriye ve Lübnan gibi ülkelerde görev yaptıkları tespit edildi.

"Kilit" kentler
Uyusturucu ve silah kaçakçılığının Avrupa'daki en önemli "merkez"i durumundaki Marsilya'da Mafia'nın zirve liderliği tamamen Ermenilerin eline geçti. Fransa'nın "açık İman"ı Marsilya, aynı zamanda Ermeni nüfusun çok yoğun şekilde yaşadığı "Ermeni terör örgütleri"nin "karargâh"ı haline getirdiği, diplomatlarımıza karşı yoğun saldırıların yapıldığı bir kent. Fransa İçişleri eski Bakanı ve Marsilya Belediye Başkanı Gaston Defferre de, "ateşli bir Ermeni yankısı" olarak tanınıyor. Geçtiğimiz yıllarda Fransız polisinin baskınları sonucunda Marsilya'da ortaya çıkarılan eroin laboratuvarlarının Ermeniler tarafından işletildiği belirlenmiş, Ermeni asıllı birçok "Mafia babası" tutuklanmış.

Fransa'nın başkenti Paris, İsveç'te Cenevre ve Lozan, İtalya'da Torino, Milano ve Triyeste, İsveç'te Stockholm, Hollanda'da Amsterdam ve Rotterdam, Almanya'da Münih ve Frankfurt, ABD'de Los Angeles, Suriye'de Halep, Lübnan'da Beyrut, "silah ve uyusturucu kaçakçılığının kilit kentleri" olarak gösteriliyor. Bütün bu kentlerde yoğun Ermeni nüfus yaşıyor ve yeraltı dünyasının hâkimiyeti Ermenilerin elinde bulunuyor. Diplomatlarımıza karşı saldırılar da bu merkezlerde yoğunlaşıyor.

"Cinayet" odakları
Uyusturucu ve silah kaçakçılığının merkezi olan, aynı zamanda Ermeni Terörizmine yataklık eden yerlerde çalışan diplomatlarımız, daha sonraki tarihlerde başka başka yerlerde şehit edildi.

di. Bu durum da, diplomatlarımız için "vur emri"nin söz konusu merkezlerden çıkarıldığını ve "dün kararı"nın buraya verildiğini ortaya koydu.

Bu "merkez"lerde görev yapmış olan Özgür Benler'in oğlu da öldürüldü.

Paris: İsmail Erez, Taha Cerit, Yılmaz Çolpan, Şarik Arıyak, Reyat Morali, Tecelli Arı, Beşir Balıoğlu. (Paris'te görev yapmış olan Özgür Benler'in oğlu da öldürüldü).

Beyrut: İsmail Erez, Oktar Cerit, Taha Cerim, Yılmaz Çolpan.

Los Angeles: Mehmet Baydar, Bahadır Demir, Kemal Arıkan.

Roma: Daniş Tunaligil, İsmail Erez, Şarik Arıyak, Doğan Türkmen. (Öldürme amacıyla saldırıya uğradı, yaralandı).

Viyan'a: Daniş Tunaligil, Oktar Cerit, Erdoğan Özen, Evner Ergun.

"Aslanyan" diye biri...
"Terör - silah - uyusturucu" üçgeninde uluslararası düzeyde önemli isimlerden birisinin Henry Aslanyan olduğu biliniyor. Aslanyan'ın Kasım 1982'de tutuklanmasına kadar, uyusturucu madde karşılığı pazarladığı silahlar arasında, Kalanikof makineli tabancalar, M-48 tankları, obüs topları, hafif piyade silahları ve tonlarca mermi vardı.

İsveç'te 15 milyon İsveç kronu değerinde eroin ile yakalanan Stockholmli ayakbağı Kevork Vartanyan'ın ise Ermeni cetesinin lideri olduğu belirlendi. Aynı sebebinin önde gelen bir diğer kişisinin de Dikran Zazanyan olduğu, cetenin uyusturucu ticaretinden elde ettiği paranın bir bölümünü ASALA'ya aktardığı ileri sürüldü. İsveç televizyonu, sebebinin reisi Vartanyan'ı serbest bırakmak amacıyla İsveçli pop şarkıcısı Carola, İsveç Kralı Gustav ve İsveç Göçmen İşleri Bakanı'nın, ASALA ve bir Kürt örgütüne birlikte kaçırılmasının tasarlanağına ilişkin bir haberi 11 Ağustos 1983 tarihinde yayınladı.

Paris'in, Orly Havaalanı'nda 4 Kasım 1981 günü yapılan bir operasyonda ise, Sarkis Marutyan Apikyan ile Yassaf Kayrus adlı iki öğrenci, 100 kilogram esrarla yakalanmışlardı. Ermeni öğrenci Apikyan'ın üzerinde ayrıca, ASALA amblemi taşıyan ve Paris'teki bazı Ermenilerin adreslerini içeren bir ajanda çıkmıştı.

Suriye ile diyalog başlıyor

TÜRK ve Suriye hükümetleri, başta "güvenlik" sorununu olmak üzere, iki ülkeyi ilgilendiren çeşitli konuların ele alınması amacıyla üst düzeyde bir diyalog başlatılmasını kararlaştırdı. Bu ilke kararı gereğince, ilk toplantının Şam'da yapılması planlanıyor ve tarih saptanması için diplomatik kanallardan temaslarda sürdürülüyor. Güvenilir kaynaklar, Dışişleri Bakanlığı müsteşarları düzeyinde düşünülen bu görüşmelerin Mart ayı başlarında olabileceğini bildirdiler.

Ankara'ya elçi atıyor
Boyle bir durumun yaratılmasına başladığı sakıncalar karşısında, Şam Hükümeti'nin tutum değiştirmeye yöneldiği ve siyasal plandaki sorunların öncelik alacağı bir diyalog fikrini benimseydiği, bir yıldan fazla bir süreden beri boş olan Ankara Büyükelçiliği'ne de yakında bir atama yapılmasının beklendiği belirtildi.

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belgeği
Taha Toros Arşivi

4 0 0 1 5 1 0 6 9 3 0 0 6

Resim 3. Türk Görevlilerin ASALA tarafından suikasta uğradığı şehirler ve Ermeni nüfusun yoğun olarak yaşadığı yerler. Bu şehirler uyusturucu madde kaçakçılığı adına önemli merkezlerdir.

Kaynak: <http://openaccess.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/172178/001510693006.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

**Hézén Parastina Gel
(HPG)**

Nav : *Abdullatıf.....*
Paşnav : *AKPA.....*
Miqtar : *10.000\$ (on bin)*
Teslimkir : *HPG. Capte. birim*
Teslimsitend :
Dirok : *23.05.2007*

BURSA dergisel
BOTAN dergi.com

Resim 4. Terör örgütünün almış olduğu sözde vergi ve karşılığında kestiği makbuz.

Kaynak: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-pkk-vergisinin-makbuzlari-19323120>

Subjekt:
Yıl: Ay: Gün:

*ESENDERE MALİYE BİRLİMİ
GİZLİME OLAN ÇALABIN
30m230 alınamıştır*

HPG

Feyzullah - Kütüphane

Resim 5. Terör örgütünün kurmuş olduğu sözde gümrük bölgeleri ve ikili vergilendirmeyi önlemek için verdiği belge.

Kaynak: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-pkk-vergisinin-makbuzlari-19323120>

B.A.C. 1007

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR YETKİLİ DAİRESİ

KARARNAME

Sayı: 6/
7544

12/11/1966 tarihli ve 6/7334 sayılı Kararnamıyla verilen yetkiye dayanılarak Kasım/1966 tarihinde Ankara'da imsalanmış olan ilişik "Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ile Mücadele İşbirliği Protokolü"nin (tasdik belgelerinin teatisinden bir ay sonra yürürlüğe girmek üzere) onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 12/12/1966 tarihli ve 722.207-D.III/1-525 sayılı yazını üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulunca 9/1/1967 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

Başbakan

S. Demirel

Devlet Bakanı

X

Devlet Bakanı

Kıvanç

Devlet Bakanı

İsmail Hakkı

Devlet Bakanı

O. Z. Bektaş

Adalet Bakanı

M. E. Ertan

MİT Servisleri Başkanı

M. E. Ertan

İçişleri Bakanı

M. E. Ertan

Devlet Bakanı

M. E. Ertan

M. E. Ertan

Gün. ve Teftiş Bakanı

M. E. Ertan

M. E. Ertan

Ticaret Bakanı

M. E. Ertan

Beyazıt Bakan

M. E. Ertan

Ticaret Bakanı

M. E. Ertan

S. ve S. Y. Bakan

M. E. Ertan

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. E. Ertan

Ticaret ve Turizm Bakanı

M. E. Ertan

İmar ve İklim Bakanı

M. E. Ertan

Kıy. İşleri Bakanı

M. E. Ertan

Dışiş. No:

105-57
1007

Resim 6. Devlet Arşivleri Başkanlığı

Kaynak: *Cumhuriyet Arşivi*.

T. C.
BAŞBAKANLIK
KÂNUNLAR ve KARARLAR TETKİK
DAİRESİ BAŞKANLIĞI

BAKANLAR KURULU KARARI

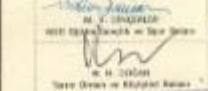
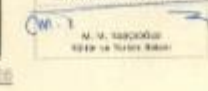
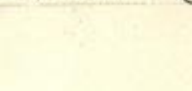
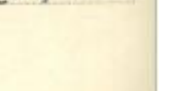
Sıra : 84/ 8005

20 Ocak 1964 tarihli ve ekli "Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı
İle Irak Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasında Narkotik Ve Psikotrop
Maddeler Kaçakçılığına Karşı İşbirliği Protokolü"nın (onay belgelerinin
tesliminden 30 gün sonra yürürlüğe girerek usure) onaylanması; İçişleri
Bakanlığı'nın 6/4/1964 tarihli ve ÇTİS/ÇTİM.722-224-1179-2095 sayılı
yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanun'un 3 üncü ve 5
inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nun 24/4/1964 tarihinde karar-
laştırılmıştır.

SG-4/5

İ. ÇELİK
BAŞBAKAN

KENAN EVREN
CUMHURBAŞKANI

 A. YILMAZ Devlet Bakanı	 A. K. ALTINOK Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı
 A. YILMAZ Devlet Bakanı	 A. K. ALTINOK Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı
 A. YILMAZ Devlet Bakanı	 A. K. ALTINOK Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı
 A. YILMAZ Devlet Bakanı	 A. K. ALTINOK Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı	 A. M. ELMAL Devlet Bakanı

Dosya No
112-1236
434

Resim 7. Devlet Arşivleri Başkanlığı

Kaynak: Cumhuriyet Arşivi.

Uyuşturucu ile etkin mücadele sonuç verdi

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığınca "2019 Türkiye Uyuşturucu Raporu" hazırlandı

UYUŞTURUCU OPERASYONLARI (2018)

144 BİN 819
UYUŞTURUCU OLAYI
meydana geldi

206 BİN 134 ŞÜPHELİ
gözetimine alındı

%21,13
ARTTI
Yakalanan şüpheli sayısı
bir önceki yıla göre
%21,13 ARTTI

OPERASYONLARDA ELE GEÇİRİLEN UYUŞTURUCU MİKTARI

18 ton 531 kilo
eroin

80 ton 707 kilo
esrar ve skunk

1 ton 509 kilo
kokain

566 kilo
metamfetamin

1 ton 248 kilo
bonzai

8 milyon 909 bin 892
tablet ecstasy

22 milyon 738 bin 579
captagon hap

NARKOTERÖR BİLANÇOSU (1980-2019)

PKK/KCK/PYD TERÖR ÖRGÜTÜNE YÖNELİK

448 OPERASYON
düzenlendi

1442 ŞÜPHELİ
gözetimine alındı

63 ton 790 kilo
esrar

5 ton 433 kilo
eroin

71,2 kilo
afyon

4 ton 315 kilo
bazmorfin

9,4 kilo
kokain

137 bin 447
tablet ecstasy

28 bin 348 litre
asit anhidrit

88 milyon
193 bin 887 kök
kenevir bitkisi
ele geçirildi

DHKP/C, TİKKO TERÖR ÖRGÜTLERİNE YÖNELİK DÜZENLENEN OPERASYONLAR

8 OPERASYON
düzenlendi

33 ŞÜPHELİ
gözetimine alındı

38,5 kilo
esrar

38,6 kilo
eroin

690 kilo
kokain ele geçirildi

FETULLAHCİ TERÖR ÖRGÜTÜNE (FETÖ) YÖNELİK UYUŞTURUCU OPERASYONLARI

18 ŞÜPHELİ
yakalandı

252 kilo
kokain

800 bin tablet
captagon

30 tablet
ecstasy

252 kök kenevir
bitkisi ele geçirildi

UYUŞTURUCU MADDE KULLANIMINDAN KAYNAKLI ÖLÜMLERDE DÜŞÜŞ

2017

941

2018

657

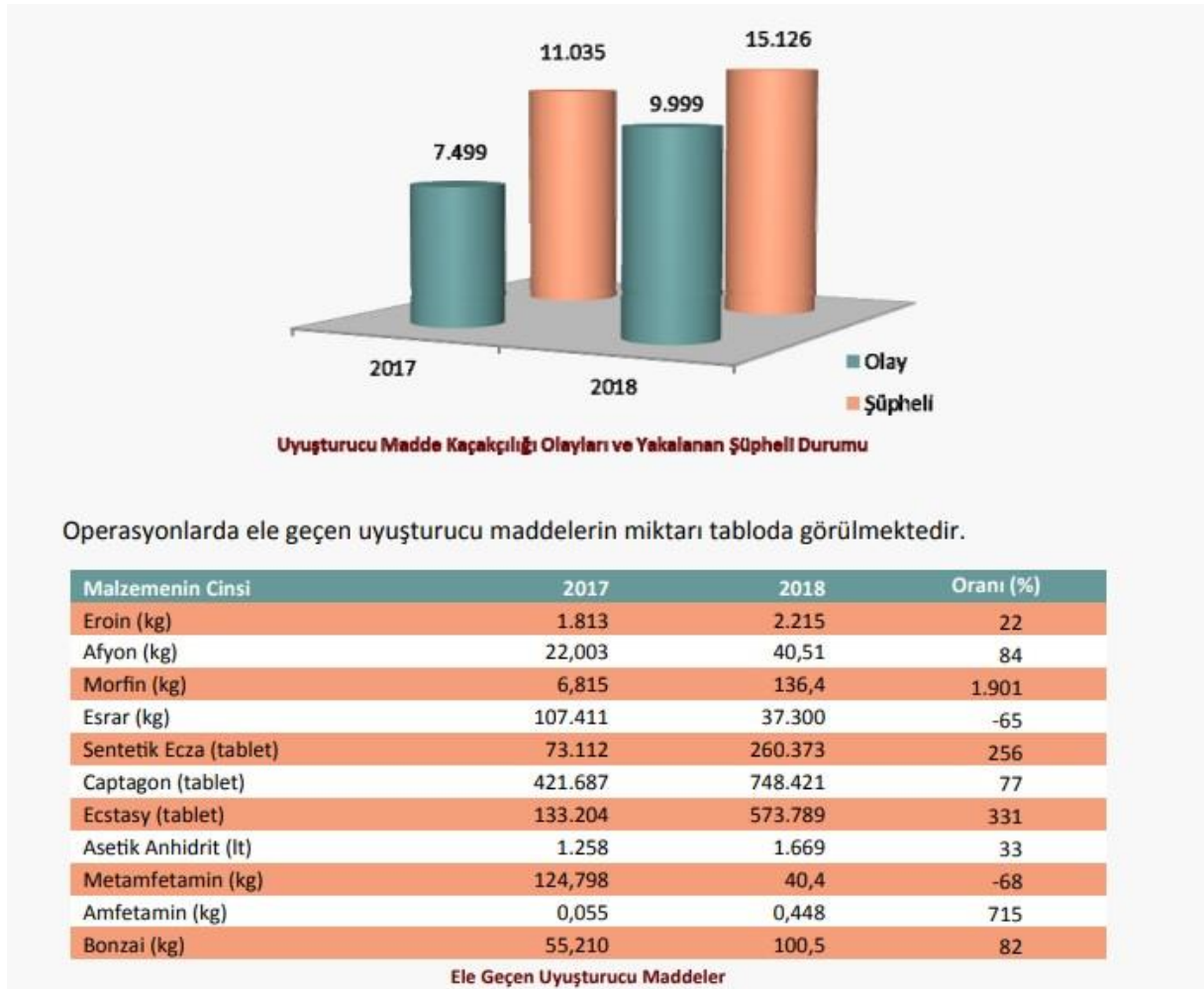
07.08.2019

Anadolu Ajansı

Resim 8. Narkotik Suçlarla Daire Başkanlığı tarafından yayınlanan, narkoterör bilançosu.

Kaynak: İçişleri Bakanlığı.

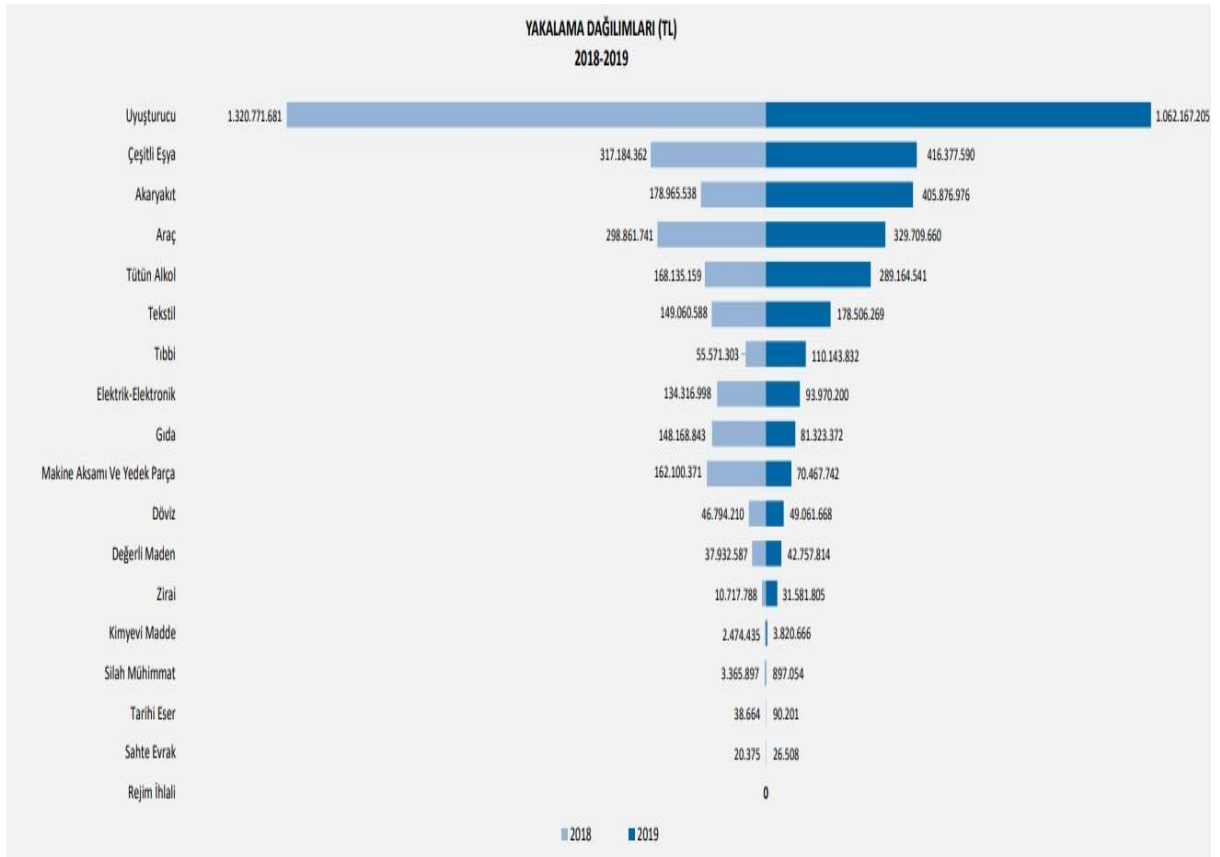
Resim 9. Jandarma Genel Komutanlığı'na ait türlerine göre uyuşturucu madde yakalamaları.

Kaynak: Jandarma Genel Komutanlığı.

	Esrar	Ecstasy	Kenevir	Bonzai	Captagon	Eroin	Kokain	Haşhaş	Skunk
2019	4.216,259 Gr	2 Adet	155 Kök						3.853,671 Gr
2018	1.953,302 Gr		2.535 Kök						
2017	2.160,140 Gr	20 Adet	152 Kök		11.000 Adet	1.071 Kg	293.524 Gr	116 Kök	
2016	2.512,945 Gr	48 Adet	3.650 Kök	6 Adet	1.339.171 Adet				

Resim 10. Sahil Güvenlik Komutanlığı'na ait türlerine göre uyuşturucu madde yakalamaları.

Kaynak: Sahil Güvenlik Komutanlığı.

Resim 11. Ticaret Bakanlığı'na ait türlerine göre ele geçirilen kaçak eşyaların ve uyuşturucu maddelerin toplam değeri.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı.

YILLARA GÖRE TİCARİ EŞYA VE UYUŞTURUCU YAKALAMALARI

Değer: TL

Rapor Tarihi: 12.07.2020

Eşya Grupları	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (Ocak-Haziran)
Akaryakıt	26.647.028	53.834.955	113.024.823	157.689.592	157.540.809	824.791.954	281.048.074	182.050.130	178.965.538	405.876.976	11.725.148	6.797.326
Araç	86.728.941	64.733.401	52.577.986	254.404.810	297.936.440	88.584.836	177.113.552	503.147.910	298.861.741	329.709.660	281.772.240	232.237.082
Tütün Alkol	20.422.326	31.200.218	52.417.267	32.229.244	60.789.695	102.470.171	113.055.453	141.601.271	168.135.159	289.164.541	478.205.221	31.164.899
Tekstil	68.109.401	23.622.861	66.629.974	43.381.934	70.029.175	160.079.612	686.774.951	85.402.567	149.060.588	178.506.269	369.355.681	105.281.604
Tıbbi	8.193.495	13.755.614	5.778.956	11.980.429	11.493.327	50.662.118	43.663.534	69.503.750	55.571.303	110.143.832	64.741.260	16.745.351
Elektrik-Elektronik	29.078.065	74.164.415	105.186.211	190.325.419	536.478.556	255.752.635	62.017.076	65.938.720	134.316.998	93.970.200	85.680.606	66.024.505
Gıda	45.368.214	59.651.278	64.439.572	129.524.004	50.532.245	30.211.424	207.508.230	169.862.398	148.168.843	81.323.372	233.450.869	191.823.420
Makine Aksamı ve Yedek Parça	32.521.523	13.247.861	19.912.826	8.066.870	13.198.711	585.948.984	306.742.283	38.030.109	162.100.371	70.467.742	69.275.122	100.048.878
Döviz	802.013	88.931.204	5.532.087	5.949.468	4.965.815	781.132	15.633.661	16.775.571	46.794.210	49.061.668	82.313.290	19.475.598
Değerli Maden	5.360.731	8.285.798	18.438.529	35.069.924	28.327.473	16.554.826	38.499.540	17.662.626	37.932.587	42.757.814	94.747.929	60.507.990
Zirai	1.295.049	3.301.545	6.868.117	7.714.471	2.666.426	2.859.586	3.222.304	7.453.112	10.717.788	31.581.805	40.614.658	7.014.717
Kimyevi Madde	483.585	11.442.305	2.842.820	1.937.058	69.112.035	6.837.565	5.650.860	3.098.956	2.474.435	3.820.666	12.306.815	3.087.501
Silah Mühimmat	183.163	1.017.660	704.957	7.455.456	2.914.472	8.675.441	1.020.844	2.388.280	3.365.897	897.054	59.414.341	3.089.255
Tarıhi Eser	.	1.300	.	80.500	253.352	96.311.041	71.440	13.156	38.664	90.201	183.800	447.135
Sahte Evrak	3.777	2	.	12.446.489	.	5.847.511	162.018	844.897	20.375	26.508	1.307	43.549
Rejim İhlali	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Çeşitli Eşya	67.034.264	109.950.095	77.660.802	38.299.649	97.306.754	244.656.092	454.692.414	340.262.476	317.184.362	416.377.590	769.854.553	394.068.248
Ticari Eşya Toplamı	392.231.576	557.140.510	592.014.926	936.555.315	1.403.545.285	2.481.024.928	2.396.876.233	1.644.035.929	1.713.708.859	2.103.775.896	2.653.642.840	1.237.857.059
Uyuşturucu	43.803.296	60.942.391	151.717.233	152.203.745	181.241.745	206.774.451	236.110.652	892.512.877	1.320.771.681	1.062.167.205	1.749.939.216	2.812.314.735
TOPLAM	436.034.872	618.082.901	743.732.159	1.088.759.060	1.584.787.030	2.687.799.379	2.632.986.885	2.536.548.806	3.034.480.540	3.165.943.101	4.403.582.056	4.050.171.794

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (Ocak-Haziran)
Ticari Eşya (Bin \$)	262.450	360.608	311.915	524.328	657.613	1.064	819.921	466.327	453.518	397.651	445.937	166.542
Uyuşturucu (Bin \$)	29.309	39.444	79.935	85.210	84.918	88.702	80.768	253.159	349.530	200.768	294.072	378.370

Resim 12. Ticaret Bakanlığı'na ait yapılan yakalamaların türlerine göre ayrılmış halde değerleri.

(Yakalanan Ürünlerin USD Karşılığı Yakalama Dönemi Yılbaşı USD/TRY Kuru Baz Alınarak Yaklaşık Olarak Hesaplanmıştır)

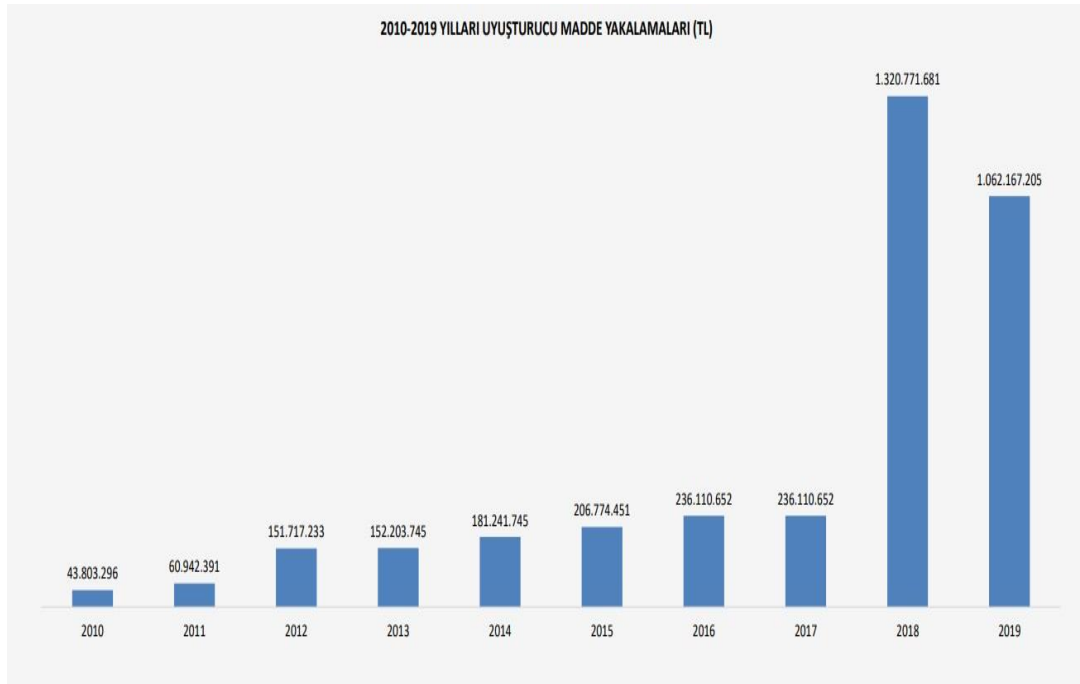
Kaynak: Ticaret Bakanlığı Kaçakçılıkla Mücadele 2021 Verileri.

TÜRLERİNE GÖRE UYUŞTURUCU MADDE YAKALAMALARI												
Rapor Tarihi: 09.10.2020												
Madde Türü	Birim	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (Ocak-Eylül)
Eroin	Kg	1.081	460	1.399	1.963	1.189	995	160	3.418	1.884	2.259	641
Afyon Sakızı	Kg	213	62	198	35	11	145	62	542	141	519	110
Baz Morfin	Kg	-	33	-	-	0	-	-	0	63	0	0
Esrar	Kg	7	6	24	24	111	538	926	2.390	3.093	2.474	634
Kenevir	Kg	-	1	0	1	0	-	-	0	0	0	0
Sentetik Esrar	Kg	-	34	90	13	202	50	109	34	44	1	32
Kokain	Kg	16	82	172	49	133	204	418	756	1.293	1.161	890
Amfetamin	Kg	1	13	7	0	0	-	17	1	1	0	17
Metamfetamin	Kg	7	148	31	7	21	53	11	14	136	36	378
Khat	Kg	17	-	35	21	34	37	-	-	0	36	18
Psicoline	Kg	-	1	8	39	-	5	2	0	0	0	0
Bzp	Kg	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dimetiltirptamin	Kg	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Am-2201	Kg	-	-	0	101	-	-	-	-	-	-	-
Efedrin	Kg	-	-	-	-	24	-	-	-	0	0	0
Sentetik Ecza	Adet	-	-	1.890	6.257	-	15	-	-	0	0	0
GBL	Kg	-	-	-	-	-	-	18	37	10	2	1
Methadone	Kg	-	-	-	-	-	-	-	2	18	11	2
Ara kimyasallar	Kg	-	-	-	-	-	-	-	16.809	37.466	115	0
Likit eroin	Kg	-	-	-	-	-	-	-	210	0	0	0
Skunk	Kg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.625
Ecstasy	Adet	30.035	50.002	1.314.759	707.084	682.000	1.198.141	1.048.294	5.007.090	1.008.122	1.630.349	4.147.992
Captagon	Adet	908	-	1.880	-	-	1.685.000	3.243.475	5.588.396	11.711.450	72.118	134.782
Diğer	Kg	-	-	-	-	-	4	810	1	0	1.749	148
TOPLAM (KG)		1.342	840	1.964	2.253	1.725	2.046	2.533	24.212	44.148	8.364	5.496
TOPLAM (ADET)		30.943	50.002	1.318.529	713.341	682.000	2.883.141	4.291.769	10.595.486	12.719.572	1.702.467	4.282.774
TOPLAM (TL)		43.803.296	60.942.391	151.717.233	152.203.745	181.241.745	206.774.451	236.110.652	236.110.652	1.320.771.681	1.062.167.205	969.037.485

Kaynak: TB

Resim 13. Ticaret Bakanlığı'na son on yılda ele geçirilen uyuşturucu maddelerin türlerine göre ayrımı.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı.

Resim 14. Ticaret Bakanlığı'na son on yılda ele geçirilen uyuşturucu maddelerin değerleri.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı.

DUŞ TEKNELERİNDE 90 MİLYONLUK ZEHİR

Edirne'den yurt dışına çıkış yapmak isteyen duş kabini yüklü tır sınırda durduruldu. Narkotik dedektör köpeklerinin de katıldığı operasyonda teknelerin taban kısmına gizlenmiş 454 kilo 38 gram eroin bulundu.

TİCARET Bakanlığı Gümrük Muhafaza ekiplerince Kapıkule Sınır Kapısı'nda gerçekleştirilen başarılı operasyonda zehir tacirlerine aman verilmedi. Edirne'de Kapıkule Sınır Kapısı'ndan çıkış yapmak isteyen duş kabini yüklü tıra düzenlenen operasyonda, piyasa değeri yaklaşık 90 milyon 800 bin lira olan 454 kilo 38 gram eroin ele geçirildi.

İSTİHBARAT GELDİ

Edirne Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü ekipleri, Bulgaristan'a çıkış yapacak olan bir tırda yüklü miktarda uyuşturucu bulunduğu bilgisi üzerine harekete geçti. Plakası belirlenen tır, Kapıkule Sınır Kapısı'nda, X-Ray taramasından geçirildi. Dor- sesinde farklı yoğunluk tespit edilen TIR'da detaylı arama yapıldı. Narkotik dedektör köpeklerinin de kullanıldığı aramada, duş teknelerinin taban kısmına gizlenen

Narkotik köpeklerin tepki verdiği tekneler kesildiğinde, içlerine saklanan uyuşturucu paketleri ortaya çıktı.

6 BAŞARILI OPERASYON

TRAKYA Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü ekiplerince yılbaşından bu yana düzenlenen 6 operasyonda toplam 834 kilo uyuşturucu maddesi ele geçirildiği kaydedildi. Ayrıca Erzurum'da 24 Ocak'ta Cumhuriyet tarihinde "tek operasyonda yakalanan en büyük eroin miktarı" olan 1 ton 535 kilogram eroin ele geçirildiği operasyonda yakalanan 2 organizatör den adliyeye sevk edildi.

454 kilo 38 gram eroin ele geçirildi, olayla ilgili TIR şoförü tutuklandı. Ele geçirilen uyuşturucunun piyasa değerinin 90 milyon 800 bin lira olduğu belirlendi.

Resim 15. Narkotik Dedektör Köpeği Çalışması.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

KONTEYNERDEN MUZ YERİNE 31.5 MİLYONLUK KOKAİN ÇIKTI

İstanbul'daki Ambarlı Limanı'nda gerçekleştirilen operasyonda muz yüklü konteynerde 78 kilo 830 gram kokain bulundu. Zehirin Ekvador'dan Türkiye'ye geldiği tespit edilirken, olayla ilgili soruşturma başlatıldı.

İSTANBUL'DAKİ Ambarlı Limanı'nda alınan istihbarat sonucu gerçekleştirilen operasyonda Ekvador'dan Türkiye'ye gelen geminin içerisinde piyasa değeri yaklaşık 31 milyon 532 bin lira olan 78 kilo 830 gram kokain ele geçirildi. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğüne Gemi Takip Programı üzerinden takip edilen gemiye ait bilgiler İstanbul Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü ile paylaşıldı. Uluslararası sularda başlayan takip geminin İstanbul Ambarlı Limanı'na gelmesine kadar koordineli olarak aralıksız sürdürüldü.

KOLİLERİN ARASINA SAKLANMIŞ

Bahse konu geminin Ambarlı Limanı'na yanaşmasına müteakip, gemi ve yükleri, Gümrük Muhafaza ekiplerince gerekli güvenlik önlemleri alınarak dedektör köpekler, X-Ray tarama sistemleri, videoskop ve diğer teknik cihazlarla

aramaya tabi tutuldu. Aramalar sonucu muz yüklü 6 konteynerin bir tanesinin ön tarafında şüpheli yoğunluk görülmesi üzerine, konteyner açıldı. Detaylı aramada muz yüklü koliler arasında gizlenmiş 70 adet paket ele geçirildi. Piyasa değeri yaklaşık 31 milyon 532 bin lira olan 78 kilo 830 gram kokaine el konulurken, olayla ilgili soruşturma başlatıldı.

Resim 16. Kokain cinsi uyuşturucu madde yakalamalarında büyük artış Türkiye'nin kokain cinsi uyuşturucu madde açısından da riskli bölge olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

LPG tankından zehir çıktı

Ticaret Bakanlığı Gümrük Muhafaza ekiplerince Kapıkule Sınır Kapısı'nda gerçekleştirilen operasyonda bir aracın LPG tankı içinde 4 milyon 110 bin lira değerinde 20 kilogram 536 gram eroine ele geçirildi.

Gümrük Muhafaza ekiplerince yürütülen uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadele çalışmaları kapsamında Kapıkule Gümrük Sahasına gelen bir araç İstihbarat Bilgi Sistemi üzerinden gerçekleştirilen analizler çerçevesinde şüpheli olarak belirlenerek takibe alındı. Söz konusu araç, pasaport ve gümrük işlemlerini tamamladıktan sonra memur refakatinde x-ray taramasına sevk edildi. Yapılan x-ray taraması neticesinde araçta şüpheli yoğunluklar görülmesi üzerine detaylı olarak aranması için arama hangarına alındı. Araçta yapılan arama ve kontroller sırasında narkotik dedektör köpekleri aracın belli bölgelerine aşırı

tepki verdi. Bunun üzerine söz konusu bölgelerde yapılan detaylı aramalar sonucunda zulalanmış vaziyette şeffaf renkte paketler tespit edildi. Şüpheli paketlerden alınan numunelerin Uyuşturucu Medde Tespit Cihazı ile

yapılan ön analizinde eroine olduğu anlaşıldı.

Olayla ilgili savcılık makamından alınan talimat üzerine ele geçirilen 4 milyon 110 bin lira değerinde 20 kilogram 536 gram eroine uyuşturucu maddenin naklinde

kullanılan araca el konuldu, araç sürücüsü ise gözaltına alındı.

Öte yandan, Gümrük Muhafaza ekiplerince olayla ilgili değerlendirilen bir şahsın Ukrayna'ya gitmek üzere İstanbul Atatürk Havalimanı'nda olduğu tespit edildi. Şahsın yakalanması için derhal İstanbul Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü ile irtibata geçildi. Atatürk Havalimanı Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Bölge Amirliği ekiplerince havalimanında gözaltına alınan şüpheli şahıs çıkarıldığı mahkemeye tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Resim17. Araçta uyuşturucu madde taşıma.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

ULUSLARARASI KURYEYE 'KOKAİN' BASKINI

İstanbul Havalimanı'nda gerçekleştirilen operasyonda 34 kilo kokain ele geçirildi.

Brezilya'dan Türkiye'ye gelecek uçahta seyahat eden Venezuela uyruklu bir yolcunun 'uyuşturucu' kuryesi olduğu ihbarı geldi. Uçağın İstanbul Havalimanı'na inmesinin ardından yanı sıra körukte Gümrük Muhafaza ekiplerince pasaport kontrolü yapılarak şüpheli kişi tespit edildi. Şüphelinin valizleri incelendi.

Valizde sigara kartonu içerisine gizlenmiş parlak renkli paketler halinde 34 kilogram 20 gram beyaz renkli toz madde tespit edildi. Toz maddenin test cihazı ile yapılan kontrolünde "kokain" cinsi uyuşturucu olduğu belirlendi. Piyasa değerinin 1 milyon lira olan kokaine el konuldu. Şüpheli de tutuklandı.

Resim 18. Narkotik Dedektör Köpeği Havalimanı Çalışması

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

Gürbulak'ta 73 kilogram Afyon sakızı yakalandı

Ticaret Bakanlığı Gümrük Muhafaza ekiplerince Gürbulak Gümrük Sahasında gerçekleştirilen operasyonda 73 kilogram Afyon sakızı ele geçirildi.

Gürbulak Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü ekiplerince sorumluluk bölgesine gelen araçlar, uyuşturucu kaçakçılığı yönüyle risk analizine tabi tutuldu. Ticaret Bakanlığı kullanımında bulunan bilgi sistemleri üzerinden yürütülen incelemede İran'dan gelen yabancı plakalı bir otomobil riskli olarak değerlendirildi.

X-ray taramasına sevk edilen aracın tabanında şüpheli yoğunluk saptanması üzerine dedektör köpekler kullanılarak detaylı arama yapıldı. Narkotik dedektör köpeklerin de şüpheli yoğunluk gözlenen bölümlere aşırı tepki vermesinin ardından, aracın ön ve arka koltukları sökülerek yolcu bölümünün tabanında tespit edilen kapak açıldı.

Kapağın yerinden kaldı-

ılması ile araç tabanındaki boşluklara gizlenmiş, mavi karbon kağıda sarılarak bantla kaplanmış ve üzeri köpeklerin koku almasını zorlaştırmak amacıyla kırmızı toz biber ile örtülmüş vaziyette 39 paket tespit edildi. Söz konusu paketlerin içerisinde yer alan maddenin, uyuşturucu test cihazında gerçekleştirilen analizinde Afyon sakızı olduğu anlaşıldı.

Ele geçirilen 73 kilogram Afyon sakızının piyasa değerinin 2 milyon 850 bin lira olduğu belirlendi. Olaya ilişkin olarak yürütülen adli soruşturmaya devam ediliyor.

Resim 19. X-Ray Cihazı ile yapılan uygulama sonucu yapılan yakalama.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

Havalimanında yeni nesil uyuşturucu operasyonu

Türkiye'deki havalimanlarında bugüne kadar gerçekleştirilen en büyük zehir ticareti operasyonuna imza atıldı. İstanbul Havalimanı'nda 1 ton 745 kilogram yeni nesil uyuşturucu 'kratom' ele geçirildi.

DÜNYADA bugüne kadar sayıli kolluk teşkilatı tarafından yakalanan bu tür defa Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü birimlerinde ele geçirildi. Operasyonda, ilk olarak Gümrük Muhafaza ekiplerince İstanbul Havalimanı kargo terminalinde bulunan eşyalar risk analizine tabi tutuldu.

RİSKLİ YOLCULAR

Bakanlığın bilgi sistemleri üzerinden yapılan çalışma neticesinde Endonezya'dan getirilen ve ABD'ye gönderilecek bir kargo 'riskli' olarak değerlendirildi. Bunun üzerine söz konusu kargonun bulun-

duğu alana giden muhafaza memurları eşyayı inceleme-ye aldı. Şüpheli gönderi önce-likle uyuşturucu tespiti konu-sunda uzman dedektör köpek-lerle kontrol edildi.

70 MİLYON LİRA

Dedektör köpeklerin tepki vermesi üzerine görin-deriden numune alınarak, narkotik madde test kitin-de analizden geçirildi. Ana-liz sonucu ele geçirilen 1 ton 745 kilogram uyuşturucu-ya el konulurken, komuya ilişkin soruşturma devam ediyor. Ele geçirilen uyus-turucunun birki temsili yeni nesil uyuşturucu madde 'kratom' olduğu belirlendi. Uyuşturucunun piyasa de-ğeri ise 70 milyon lira.

Resim 20. Yeni Nesil Uyuşturucu Madde Yakalaması.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

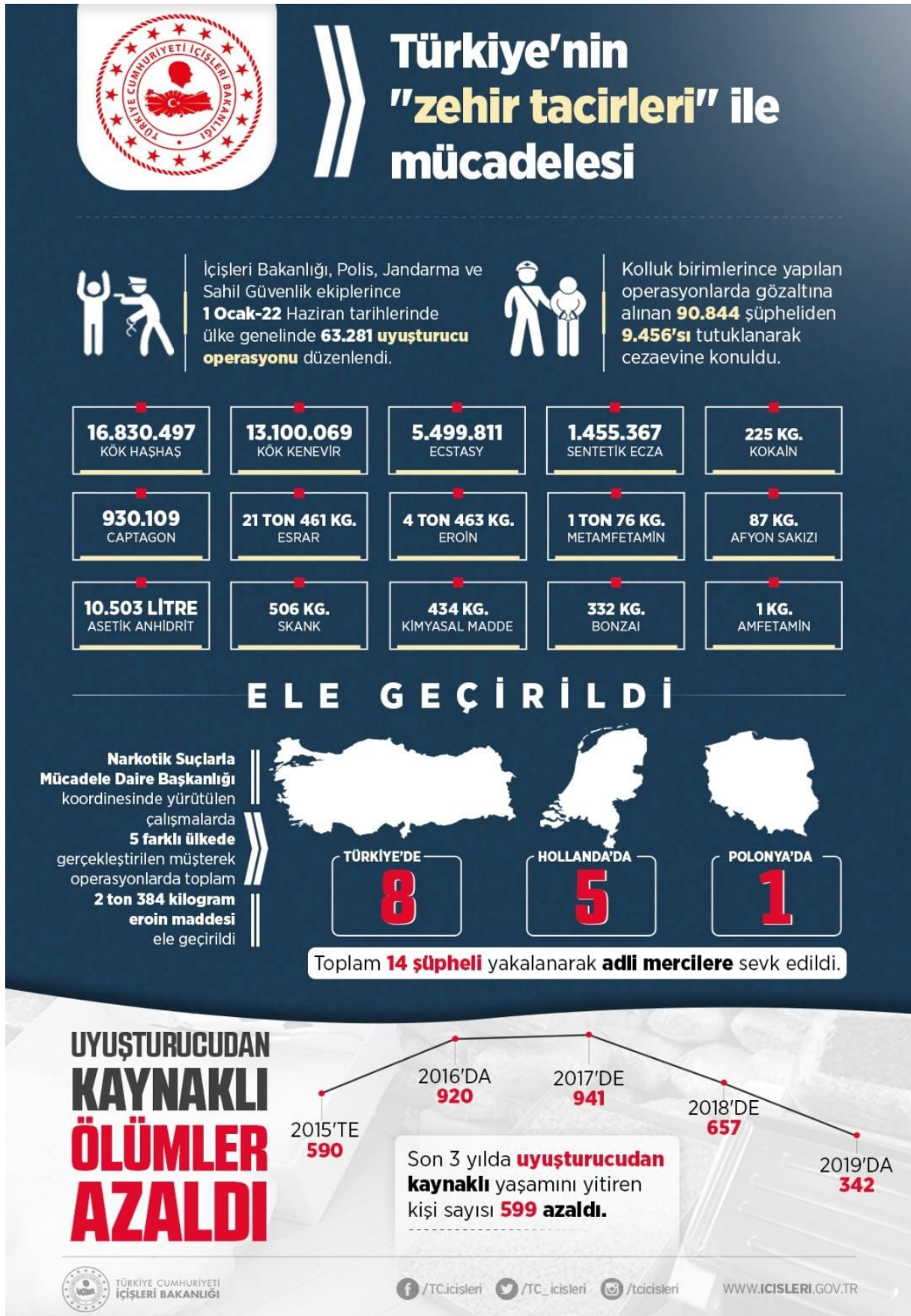
Resim 21

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

Resim 22. Sentetik uyuşturucularda yeni trendler.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu.

Resim 23: İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan operasyonlara ait bilgiler.

Kaynak: İçişleri Bakanlığı.

ÖZGEÇMİŞ

Ad ve Soyadı	Mustafa KARABULUT
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Seyhan Ç.E.A.Ş. Anadolu Lisesi
Mezun Olduğu Üniversite	Ege Üniversitesi
Mezun Olduğu Bölüm	Uluslararası İlişkiler
Yabancı Diller	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
KuveytTürk Katılım Bankası	Ticari Satış Uzman Yardımcılığı (2012-2014)
Ticaret Bakanlığı	Gümrük Muhafaza Memuru (2015-Devam Etmekte)